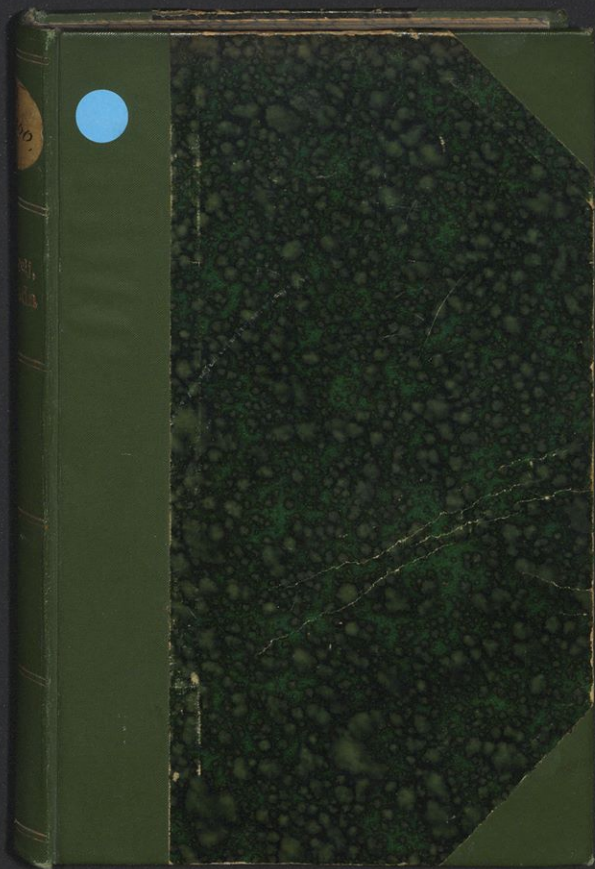
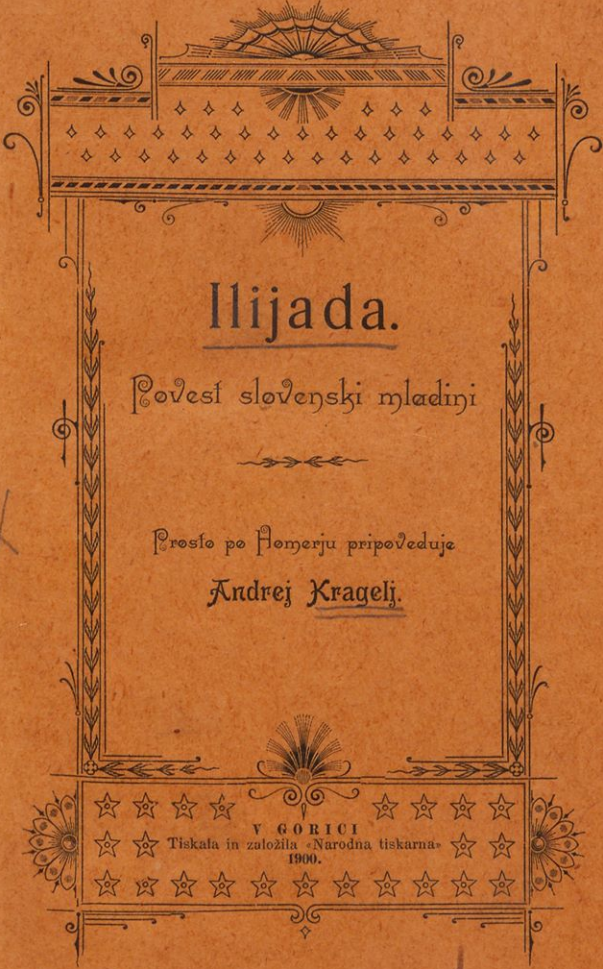

37300, VIII, F, c.

Ilijada.

Povesť slovenski mladini

Prešlo po Homerju pripoveduje

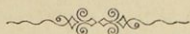
Andrej Kragelj.

V GORICI

Tiskarna in založila »Narodna tiskarna«
1900.

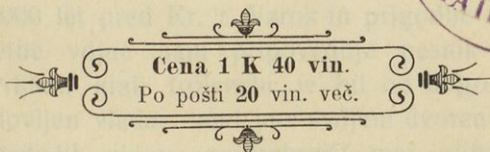
Ilijada.

Povest slovenski mladini.

Prosto po Homerju pripoveduje

Andrej Kragelj.

V G O R I C I

Tiskala in založila »Narodna tiskarna«

1900.

U v o d.

Homerjev epos Ilijada opeva slavne čine grških junakov, osobito Ahileja, v bojih okoli Ilija ali Troje.

Naseljevanje grških narodov na obrežju male Azije se ni vršilo brez dolgotrajnih bojev z deželani. Vzlasti zmagovita vselitev Eolcev in Ahajcev v kraje okoli mesta Ilija ali Troje je dala povod pravljici o trojanski vojni okoli 1000 let pred Kr. r. Vzrok in prigodbe te desetletne vojne nam pripoveduje pesnik tako-le: Prijam, kralj trojanski, je bil od bogov blagoslovljen vladar. Imel je v svojem dvorcu petdeset cvetočih sinov; najhrabrejši mej njimi je bil Hektor, a najlepši Parid. Lepi Parid je ugrabil na nekem potovanju po Grškem kralju Menelaju v Šparti lepo njegovo soprogo Heleno in odvedel jo seboj v Trojo. Menelaj je sklenil, maščevati to sramoto. Vsi grški vladarji so mu obljubili svojo pomoč. Tako se je zbrala pri

Avlidi v Beotiji velikanska vojska, broječa okolo 12.000 ladij in okolo 120.000 mož. Prišedši pred Trojo, so zahtevali zadoščenje za ugrabljeno Heleno, a zastonj. Trojanci so se zaprli v mesto, ki je bilo obzidano z močnim zidovjem, in so hrabro odbijali vse sovražne naskoke. Ko so Grki uvideli, da se močne Troje ne bodo mogli z lepa polastiti, so potegnili ladije na suho, a kraj njih naredili velik tabor, kojega so zavarovali z okopom in nasipom. Tu so bivali deset let. Kedar jim je nedostajalo hrane, so hodili po okolici ropat. Mej tem so večkrat napadali mesto; včasih so pa prišli Trojanci iz mesta ter začeli bojevati se z Grki.

Dejanje našega eposa se vrši v desetem letu in začenja z onim dnem, ko se je Ahilej vsled hude žalitve odpovedal nadaljnemu bojevanju, ter traja do 51. dne, ko so Trojanci svečano pokopali Hektorja.

Aleksandrinski učenjaki so razdelili Ilijado v 24 spevov. Spevi XII—XVI nam opisujejo neke postranske dogodke, ki niso v nikaki tesni zvezi z glavnim dejanjem; zato sem je samo prav na kratko omenil v poglavji „Patroklova smrt“. Mogoče, da priredim tudi te speve pri drugi izdaji, če jo doživim.

Ta povest je v prvi vrsti namenjena naši učeči se mladini. Skušal sem pisati kolikor mogoče poljudno, da bi bila razumljiva tudi manj izobraženim čitateljem; v koliko se mi je to po-

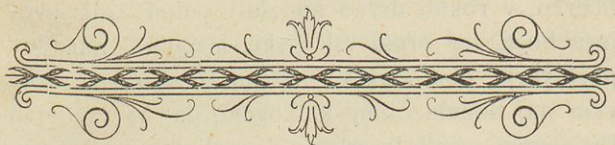
srečilo, ne vem. In če odseva tudi iz te priproste proze le še količkaj Homerjeve božanske poezije, dosegel sem svoj namen.

Tako izročam tudi to povest slovenski mladini s srčno željo, da bi jo prebiral s takim veseljem, kakor sem jo jaz pisal, in da bi si bistrila ž njo um, utrjevala značaj in blažila srce.

V Gorici, dne 30. novembra 1900.

Andrej Kragelj,

c. kr. gimnazijski profesor.

Ahilejeva jeza.

Uže deseto leto se bojujejo Grki pred Trojo, a mesta še ne morejo vzeti. Zmaga je sedaj na tej, sedaj na onej strani. Koncem desetega leta se obrne sreča od Grkov vsled pogubne jeze najhrabrejšega junaka, Ahileja, ki je prozročila Grkom brez števila bolij, mnogo hrabrih duš junakov vrgla v Had, nje same pa pripravila v jed psom in divjim ptičem. S tem začenja pesen prvaka vseh pesnikov, božanskega Homerja. A kaj je bil povod pogubni jezi Ahilejevi?

Ahilej je razdejal mestece Hrizo, a plen so si junaki razdelili med seboj. Vojni poglavar Agamemnon dobil je hčerko Apolonovega svečenika Hrizeja, lepo Hrizejido, Ahilej sam pa cve-točo Brizejido. Sedaj se prikaže v grškem taboru Hrizej z neizmerno odkupnino, da bi si odkupil

hčerko, v rokah držeč na zlati palici trak svojega boga, ter prosi vse Grke, a najbolj narodov poglavarja, oba Atrida: „Atrida in vi drugi Grki, vam naj dodele olimpski bogovi, da bi razdejali Prijamovo mesto in srečno dospeli domov, a meni dajte nazaj ljubo hčerko in vzemite bogato odkupnino, boječ se Zenovega sina, strelca Apolona“.

Tedaj so vsi Grki pritrjevali njegovim besedam in zahtevali, da se spoštuje svečenik in vsprejmo krasni darovi. Le Atridu Agamemnonu ni to ugajalo v srci, temveč odgnal je sramotno svečenika in mu zapretil: „Da te ne najdem več, starec, tukaj pri obočnih ladijah, bodi da bi se sedaj tukaj oščajal, ali pa pozneje zopet sem prišel! Kajti potem ti bode težko kaj koristila tvojega boga palica in trak! A hčerke ti ne dam nazaj; služila mi bode in predla v moji hiši v Argu, daleč od domovine, dokler se jej ne približa starost. Toda odpravi se in ne draži me, da se vrneš zdrav domov“.

Tako je govoril, in ustrašil se je starec in pokoril se hudi besedi, šel molčeč na obrežje šumečega morja ter molil srčno k svojemu bogu Apolonu: „Usliši me, bog s srebrnim lokom, ki čuvaš Hrizo, Kilo in Tened. Če sem ti kedaj sezidal prijetno svetišče, ali če sem ti kedaj zažgal tolsta bedra volov in koz, tedaj usliši mi to prošnjo: naj se pokore Grki za moje solze s tvojimi pušicami“.

Tako je molil, in uslišal ga je Apolon. Napotil se je z visokega Olimpa, razjarjen v srci, na ramenih noseč lok in tul; rožljale so pušice na ramenih, ko se je spustil na pot, in hodil je podoben črni noči. Sedel je potem strani od ladij ter spuščal brze pušice, da je strašno zvenel srebrni lok. Najprej je streljal mezge in hitre pse, a potem je metal ostre pušice na ljudi, da so padali v tolpah, in neprestano so gorele gromade.

Devet dnij so padale bogove pušice, a deseti dan je pozval Ahilej narod v zbor; to mu je svetovala boginja Hera, kajti bala se je za Grke, ker jih je videla umirajoče. Ko je bil narod zbran, vzdignil se je Ahilej ter spregovoril: „Atrid, mislim, da se bomo morali brez uspeha nazaj vrniti domov, če sploh ubežimo smrti, ker nam uže vojna in kuga ob enem uničujeta narod. A dej, povprašajmo kakega vedeža, svečenika ali pa kakega razkladalca sanj — tudi sen prihaja od Zena —, da nam pove, zakaj se nam je tako usrdil Apolon, bodi da mu nismo izpolnili kake obljube, bodi da mu nismo sežgali kake žrtve, in če se nam hoče pomiriti z žrtvami jaret in kozličev ter odvrniti nam kugo“.

To izgovorivši je sedel, in vzdignil se je Kalhant, najboljši izmcj proročkov, ki je vedel sedanost, prihodnost in preteklost, ter jim spregovoril: „Ahilej, vелеvaš mi, naj ti razodenem Apolonovo jezo. Govoril bodem, a ti mi poprej prisezi, da mi bodeš pomagal z besedo in z de-

janjem. Kajti menim, da ujezim moža, ki je naj-mogočnejši izmej Grkov in komur se vsi pokore. In močnejši je kralj, kedar se ujezi šibkejšemu možu; kajti tudi če požre za trenotek jezo, vendar kuha v svojem srči maščevanje, dokler ga ne izvrši. Zategadel premisli, ali me bodeš varoval“.

Odgovoril mu je brzonogi Ahilej: „Le prorokuj brez strahu, Kalhant. Prisegam ti pri Apolonu: dokler bodem jaz živ in gledal na zemlji solnčno luč, se te nikdo izmej Grkov ne dotakne s težkima svojima rokama, tudi če imenuješ Agamemnona, ki se sedaj ponaša, da je najmogočnejši izmej vseh Grkov“.

In ujunačil se je vrli prorok in govoril: „Ne jezi se vam bog zaradi neizpolnjene obljube, niti zaradi nesežgane žrtve, temveč zaradi svečenika, kojega je užalil Agamemnon, ker mu ni dal nazaj hčerke ter vzel bogate odkupnine. Zategadel vam je poslal bog boli in van jih bodo še pošiljal, in ne odvrne poprej od Grkov strašne kuge, dokler ne daste nazaj očetu ljube hčerke brez odkupnine in ne sežgete bogu tam na Hrizi svete žrtve“.

To rekši je sedel, in vstal je mogočni poglavar Agamemnon, ves potrt; nemirno mu je plalo srce, in oči so se mu svetile kakor goreč ogenj. Grdo je pogledal Kalhanta in ga nagovoril: „Nesrečni prorok, še nikdar mi nisi kaj dobrega povedal. Vedno ti je ljubo, le nesrečo prorokovati, a

srečne besede nisi še nikdar izrekel, niti izvršil. I sedaj prorokuješ, da nam bog le zategadel pošilja boli, ker nisem hotel vsprejeti krasne odkupnine za devo Hrizejido. Kajti vedi, da jo imam mnogo rajši do na, in da jo imam celo rajši od prave svoje soproge Klitemnestre, ker ni slabejša od nje niti po krasu, niti po stasu, niti po duhovitosti, niti po umetnih svojih delih. A i tako jo hočem dati nazaj, če je to bolje; kajti nočem, da bi narod zaradi meni ginil. Toda pripravite mi takoj drugo častno darilo, da ne bodem jaz jedini izmed Grkov brez njega, kar se niti ne spodobi“.

Odvrnil mu je božanski Ahilej: „Slavni Atrid, največji lakomnik izmed vseh, kako naj ti damo drugo častno darilo? Saj nimamo nikjer nakupičenega blaga, ker smo vse razdelili mej soboj, kar smo uplenili po mestih. In nikakor se ne spodobi, da bi prisilili narod, naj zopet prinese skupaj vže razdeljeni plen, da si lahko ti izbereš drugo častno darilo. A daj devo nazaj, mi pa te stotero odškodujemo, če nam Zen dodeli, da razdenemo Troje trdno zidovje“.

„Ne hlini se tako,“ odgovoril mu je Agamemnon, „ker me ne prevariš, niti prepričaš. Ali hočeš, da bodeš imel ti sam častno darilo, a jaz da bodem sedel tukaj s praznimi rokami? Če mi dade tedaj Grki drugo darilo, prav toliko vredno, ki se bode prilegalo mojemu srcu, dobro! A če ga ne dade, vzamem je sam, ali tvoje, ali Ajantovo, ali Odisejevo. In jezil se bode, komur je vzamem

s silo. A o tem bomo govorili pozneje. Sedaj pripravite ladijo, a na njo denite žrtev in peljite tja krasnolično devo Hrizejido. In voditelj ladiji bodi kdo izmej prvakov, ali Ajant, ali Idomenej, ali Odisej, ali pa ti Ahilej. najhujši izmed vseh mož, da nam z žrtvijo pomirite boga“.

Po strani ga je pogledal Ahilej ter mu odvrnil: „Nesramnež, sebičnež, kako naj te posluša še kdo izmej Ahajcev, bodi da je treba kam iti ali bojevati se s sovražniki? Jaz se nisem prišel sem bojevati zaradi Trojancev, ker mi niso ničesar zakrivili. Niso mi odgnali volov, niti konj, in niso mi v rodovitni Ftiji opustošili polja, ker je mnogo sveta vmes, i senčno gorovje i šumeče morje.

A prišli smo sem s teboj, nesramnik, da dobomo od Trojancev zadoščenje bratu tvojemu Menelaju in tebi. A za to se ti sedaj seveda ne brigaš več, temveč groziš mi celo, da mi s silo vzameš častno darilo, za koje sem se mnogo trudil, in koje so mi dali sinovi Ahajcev. Nikdar ne dobim jednakega darila kakor ti, kolikorkrat razdejamo kako lepo mestece in si razdelimo plen. In vendar opravijo največ moje roke v vihnem boji! A kedar pride do delitve, tedaj dobodeš ti mnogo večje darilo, a jaz se z malim zadovoljen vračam k ladijam, ko sem se upehal v boji. A sedaj se vrnem domov v Ftijo, in ne mislim ti več tukaj brez česti nakupičevati bogastva in mogočnosti“.

„Le beži“, odvrnil mu je Agamemnon, „če te vleče srce. Jaz te ne bom prosil, da bi ostal

tukaj zaradi mene; pri meni ostanejo drugi, ki me bodo čestili, sosebno pa modri Zen. Ti si mi najsovražnejši izmed vseh kraljev; kajti vedno ti je ljub le prepir in boj. Če si pa zelo močan, podelil ti je to pač bog. A sedaj idi domov s svojimi ladijami in z drugovi svojimi ter kraljuj svojim Mirmidoncem. Za te se jaz ne brigam, in ni mi mari, če se jeziš. A zapomni si dobro mojo grožnjo: Hrizeju pošljem nazaj ljubo hčerko, a pojdem sam v tvoj šotor ter ti odvedem lepolično Brizejido, tvoje častno darilo, da bodeš vedel, koliko mogočnejši sem od tebe, in da se bode v bodoče kdo drugi bal, primerjati se z menoj“.

Tako je dejal, in užalostil se je Ahilej, in v kosmatih prsih mu je sem ter tja premišljalo srce, ali bi potegnil ostri meč izza boka ter pobil Agamemnona, ali pa zatrl jezo ter pomiril srce. Ko je tako premišljal in uže hotel potegniti meč iz nožnice, prišla je Atena z neba; poslala jo je boginja Hera, ki je oba jednako ljubila in za oba jednako skrbela. Od zadej je pristopila k njemu in prišla ga za lase, a izmed drugih je nikdo ni zapazil. Prestrašil se je Ahilej, in, obrnivši se, spoznal je takoj Palado Ateno; strašno so se jej svetile oči. In nagovoril je boginjo: „Zakaj si pa prišla, Zenova hčerka? Da gledaš Agamemnonovo predrznost? A povem ti — in to se tudi izvrši —: po svoji ošabnosti kmalu pogine“.

Odgovorila mu je Atena: „Prišla sem z neba, da te pomirim, če me poslušáš; poslala me

je Hera, ki vaju oba jednako ljubi in za oba jednako skrbi. Dej, nehaj prepir, in ne potegni meča, a z besedami ga le zmerjaj. In povem ti, da dobodeš trikrat toliko krasnih darov; a vzdrži se, in poslušaj naju“.

Odvrnil jej je Ahilej: „Vajin ukaz moram poslušati, dasi sem zelo razjarjen; tako bode bolje, kajti kdor posluša bogove, njega tudi oni radi uslišijo“.

Rekši potisnil je zopet meč v nožnico, poslušajoč boginjo, ki je šla nazaj v Olimp k drugim bogovom. A zadrl se je zopet na Agamemnona z žalilnimi besedami: „Pijanec, imejoch pasje oči, a jelenovo srce, nikdar si ne upaš oborožiti se z narodom ter iti v boj, niti iti v kako zasedo s prvaki Ahajcev; to se ti zdi nevarno. Se ve da je mnogo lajše, v šotoru Ahajcev jemati darove onemu, ki si upa ugovarjati ti. A prisezam ti sveto prisego pri tej palici, ki ne bode več poganjala listja in vejic, ko je enkrat zapustila deblo na gorah: po Ahileji bodo še hrepeneli sinovi Ahajcev. A tedaj ne bodeš mogel pomagati, ko jih bode v tolpah pobijal Hektor. In razjedal si bodeš srce, jezeč se, da nisi čisto nič čestil najhrabrejšega izmej Ahajcev“.

Tako je govoril Ahilej, vrgel na tla palico, okovano sè zlatimi žeblji, ter sedel. In jezil se je Agamemnon. Vzdignil se je sladkobesedni Nestor, glasni govornik Pilijev, iz čegar ust je tekla beseda slajša od medu. Poginila sta mu

uže dva rodova ljudij, ki so bili ž njim vred rojeni in vzgojeni v Pilu, a sedaj je vladal tretjemu rodu. Ta jim je izpregovoril: „Gorje nam, velika žalost pride čez grško deželo! Pač veselil bi se Prijam in njegovi sinovi, in veseli bi bili vsi drugi Trojanci, če bi zvedeli, da se prepirata vidva, ki prekašata vse Grke i v zboru i v boji. A poslušajta me, saj sta oba mlajša od mene. Ne jemlji mu ti deve, temveč pusti mu jo, ker so mu jo podarili sinovi Ahajcev. In ti, Pelid, ne prepiraj se s kraljem, kajti njemu je podelil mogočni Zen višjo čast. Če si ti hrabrejši, in če te je rodila boginja, je pa Agamemnon mogočnejši, ker kraljuje mnogoštevilnim narodom. Tebe pa, Agamemnon, prosim, ne jezi se Ahileju, ki je Ahajcem velik zaščit v pogubni vojni“.

Odgovoril mu je Agamemnon: „Da, vse si govoril, kakor se tiče, starec. Toda ta mož tu hoče vse nadkriljevati, hoče vsem vladati, hoče vsem zapovedovati, a mislim, da se mu marsikdo ne bode pokoril. Če so ga večni bogovi naredili mogočnega kopjenika, sme-li uže zaradi tega tudi zmerjati in psovati?“

Segel mu je v besedo Ahilej in dejal: „Pač strahopetnika bi me morali zvati in ničevca, če bi se ti v vsem udal, kar koli rečeš. To zahtevaj le od drugih, a ne od mene! A nekaj drugega ti povem, in zapomni si dobro: z rokama ne bodem se boril zaradi deve, niti s teboj, niti s kom drugim. Vi ste mi jo dali, vi jo vzemite! A da se

mi ne dotakneš ničesar drugega, kar imam pri ladiji. Dej, pa poskusi, da bodo videli tudi ti tukaj, kako bode takoj črna krv curljala po moji sulici“.

Tako sta se prepirala s žalilnimi besedami, vstala ter zapustila zbor. Ahilej se je napotil s Patroklom in svojimi drugovi k šotoru, Agamemnon pa je dal povleči v morje brzo ladijo, izbral dvajset veslarjev ter peljal nanjo žrtev bogu in lepotično Hrizejido; voditelj ladiji bil je lokavi Odisej. To izvršivši, odjadrili so po morja širokih cestah.

A Agamemnon ni pozabil, kar je bil zagrozil Ahileju. Pozvavši Taltibija in Evribata, ki sta mu bila klicarja in brza služabnika, nagovoril ja je: „Idita v šotor Pelida Ahileja, primita za roko lepolično Brizejido in privedita jo sem. Če je ne dá, pojdem sam tja z več spremniki in mu jo vzamem; to bo še huje“.

Tako jima je zagrozil in ja odposlal. Nerada sta šla ob obrežji pustega morja, časteč in boječ se Ahileja. Prišedši do šotorov in ladij Mirmidonov, našla sta junaka sedečega pred šotorom. Ni se uveselil Ahilej, ugledavši ja. A ona sta se ustavila, boječ se kralja in časteč ga, in nista ga nagovorila, niti po čem povprašala. In spoznal je Ahilej njuno zadrego ter ja nagovoril: „Bodita mi pozdravljena, klicarja, poslanika Zena in mož! Pridita bliže! Saj mi nista vidva kriva, temveč Agamemnon mi je kriv, ki je vaju poslal

zaradi deve Brizejide. Dej, prijatelj Patrokel, privedi deklico ven in daj jima jo, da jo odvedeta. A vidva bodita mi priči pri blaženih bogovih in pri umrjočih ljudeh in pri sovražnem kralji: če me bodo še kedaj zopet potrebovali Ahajci, da jim odvrnem sramotno pogubo, ne bode moja krivda, če me bodo zaman pričakovali. Agamemnon bode kriv, ki divja sedaj v svojem srci, in ne zna gledati nazaj in naprej, kako bi se mu nepremagani bojevali Ahajci pri ladijah“.

Tako je dejal, a Patrokel je slušal ljubega prijatelja, privedel iz šotoru lepólično Brizejido ter dal jo jima, da jo odvedeta. Klicarja vrnila sta se nazaj k ladijam Ahajcev, a deva je šla nerada ž njima, kajti ljubila je Ahileja. A Ahileju so se udrle solze, in, odstranivši se od svojih drugov, sedel je na obrežje nerodovitnega morja ter, gledajoč čez neizmerno morje, srčno molil k svoji ljubi materi, roki stezajoč: „Mati, ker si me rodila le za malo časa, bi mi bil moral podeliti visoki Zen vsaj čast. A čisto nič me ni počestil. Prav sedaj me je užalil Atrid, mogočni kralj Agamemnon; kajti vzel mi je po sili moje častno darilo“.

Tako je dejal, solze pretakajoč, in slišala ga je božanska mati, sedeč v globočinah morja pri starem svojem očetu. Takoj se je vzdignila iz morja kakor oblak, prisedla k njemu, solze prelivajočemu, pobožala ga z roko ter nagovorila: „Dete moje, zakaj plakaš? Katera žalost ti

je prišla do srca? Govori, ne skrivaj mi ničesar, da bodeva vedela oba“.

Globoko vzdihujoč odgovoril jej je Ahilej: „Saj veš! Kaj bi ti vse to pripovedoval, ko vse dobro veš? Šli smo v Tebo, sveto mesto Etijona. Razdejavši jo, privlekli smo vse v naš šotor. Ves plen so si sinovi Ahajcev pošteno mej seboj razdelili in so izbrali kralju Agamemnonu lepo-lično Hrizejido. A kmalu potem prišel je Hrizej, Apolonov svečenik, k brzim ladijam z neizmerno odkupnino, odkupit si hčerko, v rokah držeč na zlati palici trak svojega boga, ter prosil vse Grke, a najbolj narodov poglavarja, oba Atrida. Tedaj so vsi Grki pritrjevali njegovim besedam in zahtevali, da se spoštuje svečenik in vsprejmo krasni darovi. Le Atridu Agamemnonu ni to ugajalo v srci, temveč odgnal je sramotno svečenika in mu zapretil hude besede. Razjarjen vrnil se je starec. Molil je k svojemu bogu, in uslišal ga je Apolon, ker ga je zelo ljubil, ter pošiljal Grkom pogubne strele. V tolpah so umirali narodje. Tedaj nam je vsevedni prorok razodel bogovo voljo. Takoj sem jaz prvi velel, da pomirimo boga. A zgrabila je huda jeza Agamemnona. Vzdignil se je in mi zagrozil, kar se je prav sedaj izpolnilo. Kajti Ahajci uže spremljajo domov Hrizejido in peljejo bogu Apolonu darove. A i mojo devo Brizejido so prav sedaj odvedli mi iz šotora klicarji. In vendar so mi jo dali sami sinovi Ahajcev! A dej, brani vsaj ti, če moreš, vrlega svojega sina! Idi v Olimp in

prosi Zena, če si ga kedaj razveselila, bodi z besedo, bodi z dejanjem. Večkrat sem te slišal pripovedujočo v očetovem dvorci, kako si sama izmej nesmrtnikov odvrnila Zenu sramotno pogubo, ko so ga hoteli zvezati drugi nebeščanje, Hera, Pozejdon in Palada Atena. Tedaj si mu prihitela ti, boginja, na pomoč in rešila ga spon. Pozvala si namreč hitro v visoki Olimp storokega, kojega kličejo bogovi Brijareja, a ljudje Ajgajona. Ta je sedel k Zenu, ponašajoč se na svojo moč. In prestrašili so se bogovi ter niso zvezali Zena. Tega dogodka ga spomni sedaj, prisedi k njemu, objemi mu koleno in prosi ga, naj pomaga Trojancem, a zatira Grke, da bodo imeli lep dobiček od svojega kralja, in da spozna Atrid sam svojo zaslepljenost, da ni namreč častil najboljšega junaka izmej vseh Ahajcev.“

Odgovorila mu je nato Tetida, solze prelivajoč: „Gorje mi, moje dete, zakaj sem te vzredila, nesrečna mati? Da bi vsaj vesel in srečen sedel pri ladijah, ko ti je uže usojeno, le kratek čas živeti! A tako ti ni usojeno le kratko življenje, temveč tudi bedno. Toda potolaži se! Obetam ti, da pohitim k snežnemu Olimpu, da povem vse to Zenu, če me bode slušal. A ti sedi pri ladijah in kuhaj jezo Ahajcem ter vzdržuj se popolnem boja. Kajti Zen je šel včeraj na obed k vrlim Etijopom, in vsi bogovi so ga spremili tja. Dvanajsti dan se povrne nazaj v Olimp. Tedaj pohitim takoj k njemu, mu objamem koleno, in upam, da me bode slušal.“

To izgovorivši, izginila je boginja, a njega pustila tam, jezečega se v srci zaradi lepe deve, kojo so mu s šilo ugrabili.

Mej tem je prišel Odisej z ladijo v Hrizo, spremil devo Hrizejido k žrtveniku, kder je izročil ljubo hčerko dragemu očetu, kojega je tako nagovoril: „Hrizej, odposlal me je Agamemnon, da ti privedem hčerko nazaj in darujem Apolonu, da potolažimo boga, ki pošilja sedaj Grkom bridke boli.“ Rekši izročil mu je devo, a oče je z veseljem vsprejel ljubo hčerko, povzdignil roki in glasno molil: „Usliši me, bog srebroloki, ki čuvaš Hrizo, Kilo in Tened. I poprej si me uslišal prosečega, počestil me in potepel narod Ahajcev. Usliši me i sedaj in izpolni mi to željo: odvrni uže Grkom sramotno pogubo!“

Tako je govoril moleč, in uslišal ga je Apolon. Darovali so nato bogu, zaklali živali, zažgali tolste kose bogu, a druge so sami pojedli. Potolačivši si hrepenenje po jelu in pilu, plesali so ves dan bogu v čast, prepevajoč mu lepe pesni. In veselil se je bog njihovega petja in plesa. Ko je zašlo solnce in približal se mrak, plegli so spat na morskem obrežji. Ko se je drugo jutro prikazala zgodnja zora, odjadrali so nazaj k ladijam Ahajcev; bog je poslal za njimi ugoden veter, ki je napejal jadra. Prišedši domov, povlekli so ladije na suho in razkropili se potem po šotorih in ladijah.

V tem je sedel Ahilej ves čas mirno pri ladijah in kuhal jezo. Ni zahajal več niti v zbore,

niti v boje, temveč tam je ostal in togoval, hrepeneč po viharnem boji.

Ko je napočilo od tega dne dvanajsto jutro, vrnili so se večni bogovi zopet k Olimpu, vsi skupaj, pred njimi je korakal Zen. Tetida ni pozabila naročil svojega sina, temveč na vse zgodaj vzdignila se iz morskih valov in zletela v visoki Olimp. Našla je Zena strani od drugih bogov sedečega na najvišjem vrhu rogljatega Olimpa. Prisedla je k njemu, objela mu z levico koleni, a z desnico mu je pogladila brado ter ga proseč nagovorila: „Oče Zen, če sem te kedaj mej nesmrtniki razveselila z besedo ali z dejanjem, izpolni mi to željo: časti mi sina, kojemu je usojeno pred drugimi kratko življenje. Sedaj ga je osramotil vojni poglavar Agamemnon; kajti s silo mu je vzel častno darilo in si je sam obdržal. Dej, časti mi ga vsaj ti, olimpski Zen! Podeli toliko časa Trojancem zmago, dokler ne bodo Grki zopet častili in slavili mojega sina.“

Tako je dejala, a ničesar jej ni odgovoril Zen, temveč dolgo je sedel zamišljen in molčal. A Tetida, ki mu je še zmirom držala objeti koleni, ga je zopet nagovorila: „Obljubi mi takoj resnično ali pa odbij mi prošnjo — ni se ti treba bati —, da bodem vsaj vedela, kako sem mej vsemi bogovi najmanj česčena.“

Zeló nejevoljen odvrnil jej je Zen: „Pač v hude reči me siliš, Tetida! To se bode moja soproga Hera hudovala, ko se jej ustavim. Saj me

uže tako vedno draži mej nesmrtnimi bogovi, da pomagam v boji Trojancem. A sedaj odidi, da te ne zapazi Hera. Moja skrb bode, da ti izpolnim željo. Bodi tedaj, mignem ti z glavo, da bodeš zaupala. To je moja največja obljuba mej nesmrtniki. In če kakej obljubi prikimam, ne da se več preklicati, temveč mora se gotovo izvršiti“.

Tako je dejal Zen in pomignil s temnimi obrvmi; vsuli se se lasje z glave nesmrtnega vladarja, in tresel se je mogočni Olimp.

Ko sta se tako posvetovala, sta se ločila. Boginja je skočila z jasnega Olimpa v morje, a Zen je šel v svoj dom. Vsi bogovi so ob enem vstali s svojih sedežev in šli nasproti svojemu očetu; nikdo ni upal obsedeti. Tako je tam sedel na svoj prestol.

A Hera je takoj spoznala, ugledavši ga, da se je ž njim skrivaj posvetovala srebronoga Tetida, hčerka pomorskega starčka. Takoj ga je nagovorila s zbadajočimi besedami: „Kateri izmej bogov se je pa uže zopet s teboj, kovar, skrivaj posvetoval? Vedno ti je ljubo, za mojim hrbtom skrivaj posvetovati se, in nikdar si ne upaš, povedati mi zaupno, kar nameruješ.“

Odgovoril jej je oče bogov in ljudij: „Hera, nikar ne upaj, da zveš, vse moje skrivnosti. Težko se ti to posreči, dasi si moja soproga. A kar se spodobi, da zveš, tega ne zve nikdo poprej od tebe, niti kdo izmej bogov, niti izmej ljudij. Kar hočem pa skleniti skrivaj pred drugimi bogovi, po tem pa ne pozveduj, niti poprašuj.“

Odvrnila mu je Hera : „Strašni Zen, kaj si zopet izgovoril ! Saj te vendar i sicer nikdar ne izprašujem, temveč vedno premišljuješ prav mirno, kar hočeš izvršiti. A danes se zelo bojim, da te je pregovorila srebronoga Tetida, hčerka pomorskega boga. Kajti vže na vse zgodaj prisedla je k tebi in objela ti koleni. In bojim se, da si jej obljubil, da počastiš Ahileja in da jih mnogo pokončaš pri ladijah Ahajcev“.

Odgovoril jej je Zen : „Čudakinja, vedno me sumničiš, in nikdar me ne izpustiš izpred očij ! In vendar ne moreš ničesar opraviti, temveč le še bolj se odtujaš mojemu srcu. Če je res tako, kakor praviš, mi bode uže tako ljubo. Zategadel le sedi mirno in slušaj moje ukaze ! Sicer ti ne bodo nič pomagali vsi bogovi, kolikor jih je v Olimpu, če te zgrabim in položim na te nedotakljive svoje roke“.

Dejal je, in prestrašila se je Hera. Sedla je in molčala, potolaživši ljubo srce. In vznejevoljili so se vsi nebeški bogovi po velikej Zenovi dvorani. A mej njimi je začel govoriti Hefajst, da bi se prikupil ljubi materi Heri :

„To bode pač žalostno in uže neznosno, če se vidva tako prepirata zaradi smrtnikov in zaneseta razpor tudi mej druge bogove. Ne bomo se več veselili krasnih poedin, če zmaga razpor. Zategadel svetujem ljubi materi, dasi je sama pametna, naj se prikupi otcu Zenu, da se ne bode zopet prepiral in motil nam pojedine.

Kajti če nas hoče prepoditi olimpski gromovnik z naših sedežev, tedaj gorje nam! Saj je mej vsemi daleko najmočnejši. Približaj se mu tedaj, mati, sè sladkimi besedami, in takoj nam bode oče zopet milosten“.

To rekši je skočil po konci, dal ljubi materi v roke kozarec ter jo nagovoril: „Potrpi, ljuba mati, dasi si žalostna, da te ne bodem videl tepeno. Tedaj ti ne bodem mogel pomagati, kajti težavno je, ustavljati se nebeškemu očetu. Saj me je uže enkrat, ko sem ti hotel pomagati, zgrabil za nogo ter vrgel z nebeškega praga na zemljo. Ves dan sem padal, in sè solčnim zahodom sem padel na Lemn, in le iskrica živjenja je bila še v meni“.

Nasmehnila se je boginja in smehljajoč se vzela kozarec iz sinove roke. A Hefajst je naliжал vsem drugim bogovom na desno okrog, zajemajoč sladki nektar iz vrča. In nastal je hrupen smeh mej srečnimi nebeščani, ko so videli, kako je Hefajst sopihal po dvorani.

Tako so ta dan obedovali do solnčnega zahoda, in česar jim je želelo srce, ponujala jim je bogata miza. Apolon jim je ubiral strune, a Muze so zraven prepevale s prekrasnim glasom. Ko je zašlo svitlo solnce, šli so vsak na svoj dom k sladkemu počitku.

Zen pošlje Agamemnonu poguben sen.
Agamemnon skuša narod.

si drugi bogovi in možje — borilci so spali vso noč, le Zena ni objel trden spanec, temveč premišljal je sem ter tja v svojem srci, kako bi počestil Ahileja in mnogo Ahajcev pokončal pri ladijah. Slednjič se mu je zdel ta sklep najboljši, poslati Agamemnonu poguben sen. Nagovori ga tedaj in spregovori kriklate besede: „Vzdigni se hitro, pogubni sen, k brzim ladijam Ahajcev. Ko prideš v šotor Agamemnonov, sporoči mu vse natančno, kakor ti velebam. Veli mu, naj oboroži vse Ahajce v boj, kajti sedaj bi lahko vzel mesto Trojo. Olimpijski bogovi niso več nejedini mej soboj; kajti vse je

pregovorila Hera sè svojimi prošnjami, in žal in bol je usojena Trojancem“.

Tako je dejal Zen, in zletel je sen, zaslišavši ukaz. Brzo je prišel k ladijam Ahajcev in napotil se je naravnost k Atridu Agamemnonu. Našel ga je spečega v šotoru, in okrog in okrog je bil razlit nebešk spanec. Pristopil mu je k glavi, podoben Nelejevemu sinu, Nestorju, kojega je Agamemnon mej vsemi starejšinami najbolj častil. Temu ves podoben, nagovoril ga je božanski sen: „Spiš, Atrejev sin? A ne spodobi se spati vso noč možu-voditelju, kojemu so v varstvo izročeni narodje in ki ima toliko skrbij. A poslušaj me sedaj! Prihajam ti kot sel od Zena, ki za te zelo skrbi, dasi je daleč, in te pomiluje. Velel mi je, da oborožiš vse Ahajce v boj, kajti sedaj bi lahko vzel mesto Trojo. Olimpijski bogovi niso več nejedini mej soboj; kajti vse je pregovorila Hera sè svojimi prošnjami, in žal in bol je usojena Trojancem. Zapomni si to dobro v svojem srci in ne pozabi, ko te zapusti sladki spanec“.

To izgovorivši je zletel sen, a vzbudil se je Agamemnon iz spanca, in še je okrog njega zvenel božanski glas. Vstal je, oblekel se in obul, opasal si meč, vzel očetovsko žezlo ter napotil se k ladijam Ahajcev.

Ko je boginja Zora hitela k visokemu Olimpu naznanit Zenu in drugim bogovom dneva svit, je uže veleval Agamemnon glasnim klicarjem,

naj skličejo ves narod v zbor. Klicarji so klicali, in narod se je začel hitro zbirati. A najprej je sklical Agamemnon može-starejšine k seji pri Nestorjevi ladiji. Tem je spregovoril, sklicavši je: „Poslušajte me, prijatelji! Božansk sen je prišel k meni v tihi noči, a najbolj je bil podoben vrlemu Nestorju i po podobi, i po velikosti, i po stasu. Pristopil mi je k glavi in me tako nagovoril: „Spiš, Atrejev sin? A ne spodobi se spati vso noč možu-voditelju, kojemu so v varstvu izročeni narodje in ki ima toliko skrbij. A sedaj poslušaj me! Prihajam ti kot sel od Zena, ki za te zeló skrbi, dasi je daleč, in te pomiluje. Velel mi je, da oborožiš vse Ahajce v boj; kajti sedaj bi lahko vzel mesto Trojo. Olimpiški bogovi niso več nejedini mej soboj; kajti vse je pregovorila Hera sè svojimi prošnjami, in žal in bol je usojena Trojancem. Zapomni si to dobro!“ To rekši je hitro zletel, a mene je zapustil sladki spanec. Poskušajmo tedaj, ali bomo mogli pregovoriti Ahajce, da se oborože v boj. Najprej je bodem jaz skušal z besedami, kakor se spodobi, in jim zapovem, naj bežé domov, a vi je zadržujte z besedami, jeden tu, drugi tam“.

To rekši je sedel Agamemnon, in vzdignil se je Nestor in spregovoril: „Ljubi vodniki in svétniki Ahajcev, da nam je povedal kdo drug ta sen, imenovali bi ga lažnika in se od njega le še bolj odvrnili. A videl je ta sen mož, ki je daleko najboljši izmej vseh Ahajcev. Idimo tedaj

in poskušajmo, ali bomo mogli v boj oborožiti sinove Ahajcev“.

Tako je dejal Nestor in šel prvi iz seje, in vzdignili so se tudi drugi prvaki, slušajoč svojega kralja. V tem so se narodje zbirali v zbor. Kakor vro roji gostih os iz izdolbenih skal, in se potem v tolpah spuste na pomladanske cvetice, jedne sim, a druge tja: tako so vreli narodje v velikih četah iz šotorov v zbor. Kakor ogenj se je širila mej njimi govorica, Zenova poslanka, naganjajoč je hiteti; domnevalo se jim je, da jim ukaže Agamemnon, vrniti se domov, in zato so tako hiteli. Nemirno je plala množica v zboru, in ječala je zemlja, ko so sedli; bil je velik hrup. Devet klicarjev je kričalo, naj nehajo hrumeti in naj poslušajo svojega kralja. Ko je slednjič posedel ves narod in polegel hrup, vzdignil se je Agamemnon. Opirajoč se na žezlo, umetno delo Hefajstovo, spregovoril je zbranim Grkom: „Ljubi prijatelji, hrabri vojniki! Pač v hudo zmoto me je zapletel strašni Zen, ki mi je poprej trdno obljubil, da se vrnem domov, razdejavši utrjeno Trojo. A sedaj mi je sklenil hudo prevaro, kajti vелеva mi, naj se brez slave vrnem domov, ko sem izgubil mnogo naroda. Bode pač uže tako prav mogočnemu Zenu, ki je uže podrl tolikim mestom glave in je še podere; kajti njegova moč je neizmerna. Res je sicer sramotno, če zvedo naši potomci, da se je toliko in tako hrabrih Grkov brezuspešno bojevalo z mnogo šibkejšim

sovražnikom. Kajti če bi hoteli sedaj Grki in Trojanci skleniti mir in sešteti obe vojski, da bi se Trojanci zbrali, kolikor jih je v mestu, a mi da bi se uvrstili po deset mož skupaj, in da bi vsakemu Trojanecu izročili posel točaja, to bi mnogim desetoricam nedostajalo točaja. Toliko več je Ahajcev nego Trojancev. Pridružilo se jim je sicer mnogo zaveznikov iz mnogih mest, ki mi branijo, razdejati Trojo. Devet let je uže prešlo, od kar smo pred Trojo, in uže nam trohni les na ladijah in gnijo nam vrvi. Pač nas doma hrepeneč pričakujejo naše ljube soproge in mladi naši otroci. A mi se tukaj zastonj trudimo in ne moremo izvršiti dela, zaradi kojega smo sim prišli. Dejte tedaj, slušajte me, kakor vam svetujem! Bežimo z vsemi ladijami v ljubo domovino; kajti Troje ne bomo mogli več vzeti“.

Tako je dejal, in vsem je ganil srce. In vzdignila se je vsa množica, kakor se vzdignejo morski valovi, kedar je razburijo vetrovi, ali kakor se giblje visoko klasje na polji, kedar razsaja vihar. Z veselim krikom hiteli so proti ladijam, a izpod nog se jim je vzdigal prah. Drug družega so nauduševali, naj zgrabijo ladije in je povleko v morje, da hitro odjadrajo; do neba se je vzdigal njih krik.

Tedaj bi se bili Grki proti usodi vrnili domov, da ni Hera nagovorila Atene: „Zares, uže vidim, da se Grki vrnejo čez široki hrbet morja nazaj v ljubo domovino. Pač se bode veselil Prijam

in Trojanci, ko jim puste Grki Heleno, zaradi koje jih toliko poginilo pred Trojo, daleč od ljube domovine. A dej, poslušaj me! Zleti hitro dol k Grkom in prigovarjaj jim s prijazno besedo, naj ne povleko ladij v morje“.

Slušala jo je boginja Atena, zletela z Olimpa in kmalu dospela k ladijam. Našla je Odiseja stoječega in premišljujočega; ni se dotaknil ladije, žalost mu je objela srce. Stopivši k njemu, nagovorila ga je boginja: „Zviti Odisej, Laertov sin, tedaj mislite res ubežati domov in pustiti Prijamu in Trojancem Heleno, zaradi koje je toliko Grkov poginilo pred Trojo, daleč od ljube domovine! Dej, idi hitro k narodu, ne oščajaj se, in prigovarjaj vsakemu možu s prijaznimi besedami ter zabrani jim, povleči ladije v morje“.

Odisej je slušal boginjin ukaz, slekel plašč ter tekkel k narodu. Kjer je našel kakega kralja in odličnega moža, pristopil je k njemu in ga nagovoril s prijaznimi besedami: „Vrli mož, nikakor se ne spodobi, da se prestrašiš kakor kak strahopetnik. Sedi i sam i pomiri tudi drug narod! Saj ne veš dobro, kaj nameruje Agamemnon. Samo skušati vas hoče sedaj, a kmalu vas bode bičal. In nismo slišali vsi, kaj je govoril v seji starejšin. Da se vam le ne ujezi in vas potem vse kaznuje! Kajti strašna je kraljeva jeza; od Zena ima svojo moč in dostojanstvo“.

Kjer je pa naletel na kakega moža iz naroda kričečega, udaril ga je sè žezlom in ga

ozmerjal: „Sedi mirno in poslušaj druge, ki so boljši od tebe, a ti si strahopetnik in nekaj mož, ničla i v boji i v zboru. Saj vendar ne bomo vsi tukaj zapovedovali. Gospodstvo mnogih ne velja nič; jeden sam bodi poveljnik, jeden sam kralj“.

Tako zapovedujoč je korakal mej vojsko. In zopet so se vsuli vsi v zbor z velikim šumom, kakor šume morski valovi, kedar se zaganjajo ob breg, in morje buči.

Počasi so posedli in se pomirili. Le jedini Terzit je še vriščal, stara blebetulja; znal je celo vrsto psovk, katere je vsipal na kralje, da so se mu smijali Ahajci. Bil je „najgrši grških trum“ pred Trojo. Gledal je križem, bil je krivonog, a šepast na jedno nogo; rameni sta mu bili grbasti, prsi sključeni; glava na tilniku bila je drobna in dolga, a na njej je bilo vsejanih le malo dlak. Najbolj sta ga sovražila Ahilej in Odisej; kajti vedno ju je zbadal. Sedaj je vsipal vriščeč svoje psovke na Agamemnona, a zamerili so mu Ahajci in jezili se v srci. Tako ga je zbadal, glasno kričeč: „Atrejev sin, zakaj se zopet pritožuješ in česa še želiš? Polni so ti šotori medi, in polni lepih žen, katere smo dali Grki najprvem tebi, kedar smo razdejali kako mestece. Ali si želiš morda še zlata, katero naj ti prinese kdo izmej Trojancev kot odkupnino za sina, katerega sem jaz ujel, zvezal in privedel sim, ali pa kdo drug izmej Ahajcev? Ali si želiš morda kako mlado

žensko, da si jo sam obdržiš? A nikakor se ne spodobi, da spravlja poveljnik v nesrečo sinove Ahajcev. Mehkužneži, strahopetniki, babe, a ne može več, odpotujmo sedaj domov, a Agamemnona pustimo tukaj, naj se gosti sè svojimi častnimi darili, da bode videl, ali mu mi kaj koristimo ali nič. I sedaj je osramotil Ahileja, junaka mnogo boljšega, nego je sam. A zdi se, da Ahilej nima več žolča v srci; kajti drugače bi bil, Atrid, sedaj zadnjikrat delal krivico!

Tako je govoril Terzit, psujoč Agamemnona, narodov poveljnika. Hitro je pristopil k njemu Odisej, pogledal ga po strani ter ozmerjal: „Blebetavi Terzit, jenjaj in ne prepiraj se jedini s kralji! Kajti jaz trdim, da si ti največji lopov izmej vseh, kar jih je prišlo z Atridoma pred Trojo. Zato ne vlačí mi po zobeh kraljev in ne zmerjaj mi jih! A zapomni si dobro: če te bodem slišal še kedaj tako neumno blebetajočega kakor danes, tedaj naj ne bodem več Odisej in Telemahov oče, če te ne zgrabim in ti strgam tvojih cap s telesa, pretepem neusmiljeno in zapodim jokajočega k brzim ladijam!“

Tako je dejal in udaril ga sè žezlom po hrbtu in ramenih. Terzit se je zvijal, in debele solze so se mu ulile iz očij, a na hrbtu so se mu vzdignile debele klobase pod udarcem zlatega žezla. Ustrašil se je in sedel ter obrisal si solze, uvidevši, da mu nič ne pomagajo. Tako je dejal marsikdo svojemu drugu, sladko smeh-

ljajoč se: „Pač mnogo dobrega je uže storil Odisej i v boji i v zboru, a to je najboljše izmej vseh njegovih del, da je sedaj temu obrekovalcu zamašil gobec. V bodoče se pač dobro premisli, predno bode psoval kralje sè zbadljivimi besedami“.

Sedaj je stopil Odisej pred zbrani narod; zraven njega je stala Atena, podobna klicarju, ter velevala narodu, naj molči, da bi i bližnji i oddaljenejši slišali govornikove besede in je pre-mišljevali. Tako jim je govoril: „Poglavar Atrid, sedaj te hočejo Ahajci pred vsemi zemljani izpostaviti največji sramoti, in nočejo ti izpolniti obljube, kojo so ti obljubili, zapustivši grško zemljo, da se vrnejo domov še le tedaj, kedar razdenejo Trojo. Kajti kakor mladi otroci ali ženske — udove jočejo in hrepene po svojej domovini. Res je sicer težko, biti tako dolgo od doma. Saj je marsikdo nejevoljen, če je le jeden mesec od svoje soproge, kedar ga zimski vetrovi in razburjeni valovi pode sim ter tja po morji. A nam je prešlo uže devet let, od kar se mudimo tukaj. Zato pa ne zamerjam Ahajcem, da so nejevoljni. A vendar se mi zdi sramotno, muditi se tako dolgo tukaj in vrniti se nazadnje prazni domov. Zategadel potrpite še malo, dragi prijatelji, in ostanite tukaj, da zvemo, ali nam je Kalhant res-nico prorokoval ali ne. Kajti vsi vemo to še dobro in vsi ste priče, kolikor vas ni pograbila črna smrt. Nedavno je temu, zdi se mi, kakor bi bilo

včeraj ali predvčeranjem, kar so se zbrale naše ladije v Avlidi, nesoč Prijamu in Trojancem pogubo.

Darovali smo nesmrtnikom pod krasno platano, od koder je izviral srebročist studenec. Tedaj se je prikazalo čudno znamenje. Izpod žrtvenika je siknila strašna kača, na hrbtu vsa pisana, ter vzdignila se na platano. Tam so bili na najvišji veji mladi vrabci, negodna deca, skrivajoč se pod listjem; osem jih je bilo, a mati, ki jih je rodila, bila je deveta. Milo so čivkali, in vse je požrla. Mati jih je obletavala, žalujoč po ljubih otrocih. Tedaj se je kača zvila, poskočila in vjela za peroti še mater ter jo požrla, deco svojo objokujočo. In bog je pokazal čudno znamenje; spremenil je kačo v kamen. A mi smo stali in čudili se. In začel je prorokovati Kalhant rekoč: „Zakaj ste utihnili, Ahajci? Vam je pokazal to znamenje Zen, in gotovo se izpolni, če tudi pozno. Kakor je požrla kača mlade vrabce in mater, osem jih je bilo, a mati je bila deveta, tako se bomo mi bojevali tam devet let, a v desetem letu vzamemo Trojo. Tako je govoril Kalhant, in sedaj se nam vse izpolnjuje. Dejte tedaj, ostanite tukaj, vrli Ahajci, dokler si ne osvojimo velikega Prijamovega mesta“.

Tako je govoril Odisej, in glasno je odobral ves narod njegov govor, da je odmevalo od ladij. In spregovoril jim je Nestor: „Za boga, kakor neumni otroci govorite v zboru, kojim ni

do bojnih del. Kaj naj bode iz naših pogodeb in priseg? V ognji naj zgore vsi naši sklepi, vsi naši sveti, vse žrtve in vse obljube, kojim smo zaupali, kajti sedaj se prepiramo le z besedami, in ne moremo najti rešila, dasi smo uže dolgo tukaj. A ti, Atrid, ostani slej kakor prej pri trdnem svojem sklepu, boji voditelj Ahajcem, in pusti te, jednega ali dva, naj gredo z bogom domov, še predno zvedo, ali je Zenova obljuba laž ali ne. Jaz trdim, da nam je Zen obljubil srečno vrnitev oni dan, ko smo odjadrali od doma. Zato naj nikdo ne sili domov, dokler ne maščujemo Heleninih solz in stokov. A če želi kdo vsekakor, vrniti se domov, zgrabi naj le brzo ladijo, da pred drugimi zapade smrti in usodi. Dej, poglavar, slušaj me! Ne bode nespametna beseda, katero ti spregovorim. Loči vso vojsko po rodovih in plemenih, da bode pomagalo pleme plemenu, rod rodu! Tako bodeš videl takoj, kdo je strahopetnik izmej voditeljev in izmej narodov, a kdo hraber junak; kajti bojevali se bodo vsak posebe. Tako spoznaš tudi ob jednem, ali ne moreš mesta razdejati po sklepu bogov, ali zaradi malodušnosti svojih ljudij“.

Odgovoril mu je Agamemnon: „Da, uže zopet si zmagal v zboru, starec. O oče Zen, Apolon in Hera, da bi imel deset takih svetnikov izmej Ahajcev, to bi se kmalu v prah zvrnilo Prijamovo mesto. A Zen mi je poslal žal in bol, ker me je zapletel v nekoristen prepir. Jaz in Ahilej sva

se sprla zaradi deve, in jaz sem začel razpor. Če se kedaj zopet zjediniva, to se približa prav kmalu Trojancem poguba. A sedaj idite k obedu, da začnemo potem vroč boj. Dobro si nabrusite meče, pripravite si ščite, dajte krme brzim konjem, oglejte si dobro vozove, skratka pripravite se za boj, da se bomo ves dan merili v strašnem boji. Kajti niti za trenotek ne bomo odjenjali, dokler ne napoči noč in nas loči bojujoče. Pač marsikomu bodo potne obramnice na ščitu in potil se mu bode konj, vlačječ voz, in utruji se mu roka, držeč kopje. A kogar najdem strani od boja oščajajočega se pri ladijah, mi gotovo ne ubeži pogubi; požro ga psi in kragulji“.

Tako je govoril, in zaukali so Ahajci, kakor kedar se morski valovi razbijajo ob pobrežnih skalah. Nato so se vzdignili, razkropili se ter pripravili si obed. Potem so darovali jeden temu, a drug drugemu izmej večnih bogov, moleč, da bi ubežali usodni vojski in smrti. A Agamemnon je daroval Zenu mastnega, petletnega vola ter je povabil k žrtvi vse starejšine, najprej Nestorja in Idomeneja, potem oba Ajanta in Dijomeda, in kot šestega zvitega Odiseja. Sam od sebe je prišel Menelaj, kajti vedel je, kaj nameruje brat. Spregovoril jim je Agamemnon: „O najslavnejši, najmočnejši Zen, ne daj, da prej zaide solnce in se približa mrak, nego zvrnem v prah Prijamovo hišo, zapalim z ognjem vrata, v kose raztrgam

Hektorju obleko, v tem ko se mnogo njegovih drugov zvali v prah“.

Tako je molil, a Zen mu ni še izpolnil želje, vzel mu je sicer dar, a pomnožil muke. Ko so končali daritev, pripravili so si obilen obed. Potolaživši si hrepenenje po jelu in pilu, velel je Agamemnon glasnim klicarjem, naj pozovejo v boj dolgolase Ahajce. Slušali so klicarji, in začeli so se hitro zbirati narodje. Vojskovodje so tekali okrog in razvrščevali narode, a ž njimi je bila plavooka Atena; nesmrtni ščit držeč v roci, je tekala mej narodi sem ter tja, vspodbujajoč je k hrabrosti, da se neutrudno bore v boji. In vsem je bilo takoj ljubše, vojskovati se, nego vrniti se na ladijah v milo domovino.

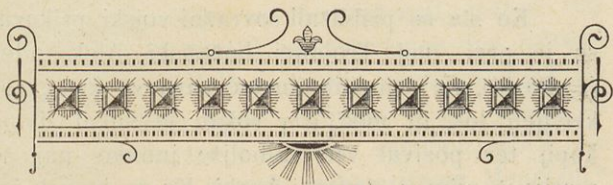
Kakor gorí pogubni ogenj po neizmernem gozdu na pogorskih vrhovih, in daleč tja se sveti plamen: tako se je vzdigal skozi zrak svetli soj njih orožja, ko so korakali, in segal je do visokega neba.

In kakor letajo nebrojni tropi krilatih ptičev, gosij, žrjalov ali dolgovratnih lobodov po azijskem polji okoli kajstrovih vodá, sedaj sim, sedaj tja, ter veselo bijejo s perotmi, in se slednjič z velikim šumom spuščajo na tla, da zemlja bobni: tako so se vsule nebrojne tolpe Ahajcev od ladij in šotorov na skamandrovo ravnino, in strašno je grmela zemlja pod nogami mož in konj. Ko so se postavili na cvetni skamandrovi ravnini, bilo jih je toliko, kolikor je listja in cvetja spomladi.

Kakor brenče nebrojni roji gostih muh v poletnem času po goveji staji, ko so posode polne mleka: toliko je bilo na ravnini Ahajcev, hrepenčih, zmrviti Trojance.

Kakor lahko ločijo kozarji kozje črede, ko so se pomešale na paši: tako so vrejali vojskovoji Ahajce tu in tam, da bi šli v boj, mej njimi poglavar Agamemnon, v očeh in na glavi jednak gromovniku Zenu, ob pasu Areju, a na prsih Pozejdonu. Kakor je bik najlepša žival v vsej čredi in se odlikuje mej zbranimi kravami: tako se je odlikoval ta dan Agamemnon izmej vseh junakov.

Ogledovanje raz zidovje. Dvoboj mej Paridom in Menelajem.

Ko so se Grki razvrstili v boj, prišli so Trojanci iz mesta z velikim šumom in vriščem, kakor ptiči. Kakor hripavo kriče pod nebom žrjavi, ko so ubežali mrazu in neizmernemu deževju in sedaj vriščeč na južno lete, prav tako kričeč so se bližali Trojanci, a Grki so se molčé zapodili v boj, v srci hrepeneč, pomagati drug drugemu.

Kakor razgrne jug gosto meglo po visokih gorah, nikakor ne ljubo pastirjem, a tatovom ljubšo od noči — le toliko daleč vidiš, kolikor daleč vržeš kamen — tako gost prah se jim je vzdignil pod nogami, ko so korakali; prav hitro so premerili ravnino.

Ko sta se približali sovražni vojski, prikazal se je prvi mej Trojanci božanski Aleksander (= Parid), na ramenih imejoč pardovo kožo, zakrivljen lok in meč, a v rokah je sukal dvoje kopij ter pozival vse najboljše junake, naj se merijo ž njim v strašnej borbi. Ko ga je ugledal bojeviti Menelaj, široko korakajoč pred vojsko, uveselil se je, kakor se uveseli lačen lev, ki se nameri na veliko zver, ki je baš poginila, bodi da najde rogatega jelena ali divjega kozla; požrešno ga požre, dasi ga preganjajo brzi psi in krepki lovci: tako se je uveselil Menelaj, ugledavši božanskega Aleksandra; upal je, da se osveti zlotvorcu. Takoj je skočil z orožjem z voza na tla.

A ko ga je zapazil Aleksander, prikazavšega se mej prvoborilci, prestrašil se je v svojem srci in umaknil se nazaj v goste vrste, da bi ubežal smrti. Kakor če ugleda kdo v gorskih dolinah gada, in se zgrozi ter hitro odskoči, in tresó se mu udje, in oblede mu lica, in se umakne: tako se je umaknil nazaj v vrste Trojancev Aleksander, boječ se Atrejevega sina. A ozmerjal ga je Hektor, ko je to videl, z grdimi besedami: „Nesrečni Parid, najlepši junak, zapeljivi babjek, da bi bil pač poginil neoženjen in brez zaroda! I to bi ti želel, in bilo bi mnogo bolje, nego da te vsi zasramujejo in zaničujejo. Pač se grohočejo sedaj Ahajci, ker so mislili, da je vrl junak naš prvoboritelj, ker je lepe postave, a sedaj vidijo, da

v tvojem srci ni poguma niti moči. Če si tak strahopetnik, kako si se predrznil, jadrati čez široko morje, družiti se mej tujce ter odvesti lepo žensko iz daljne dežele, svakinjo vrlih junakov, v veliko žalost svojemu očetu, mestu in vsemu narodu ter v sramoto samemu sebi? Ali se res ne upaš, ustaviti se bojevitemu Menelaju? Tedaj bi spoznal, kak junak je mož, kojemu si odvedel cvetočo soprogo. Nič bi ti potem ne koristile citre in Afroditini darovi, lepi lasje in lepa podoba, ko bi se valjal v prahu. Pač veliki plašljivci so vsi Trojanci; kajti drugače bi te bili uže zdavna kamenjali radi zla, koje si jim učinil“.

Odgovoril mu je Aleksander: „Res, po pravici si me oštel in ne po krivici, a trdo ti je vedno srce kakor železo. Ne očitaj mi ljubih darov zlate Afrodite; nikakor ni zametati bogov krasnih darov, ker nam daje vse sami od sebe, a po sili jim ne more nikdo ničesar vzeti. A če hočeš vsekakor, da se borim, tedaj veli drugim Trojancem, naj posedejo, a jaz in Menelaj stopiva v sredo, da se bojujeva za Heleno in vse njene zaklade. Kdor zmaga v boji, oni vzemi vse zaklade in pelji žensko domov; vi pa sklenite zvesto prijateljstvo in stanujte i nadalje v Troji, a oni naj se vrnejo domov v konjerodni Arg in v Ahajo, kjer je mnogo lepih žen“.

Uveselil se je Hektor, zaslišavši moško besedo, stopil v sredo ter ustavljal čete Trojancev, in vsi so se takoj pomirili. A streljali so nanj

Ahajci, sè sulicami nanj mereč in lučajoč kamenje. Toda glasno je zakričal vojni poglavar Agamemnon: „Nehajte, ne metajte, sinovi Ahajcev! Kajti Hektor želi nekaj spregovoriti“.

Tako jim je rekel, in pomirili so se hitro ter umolknili. In spregovoril je Hektor mej obema vojskama: „Poslušajte iz mojih ust, Trojanci in Ahajci, kaj vam govori Aleksander, zaradi kojega je nastal razpor. Veli, naj drugi Trojanci in vsi Ahajci odlože lepo orožje na plodovito zemljo, a on in Menelaj se bodeta sama v sredi bojevala za Heleno in vse zaklade. Kdor zmaga v boji, oni vzemi vse zaklade in pelji žensko domov; a mi drugi sklenimo zvesto prijateljstvo“.

Sedaj se je oglasil Menelaj in dejal: „Poslušajte i mene, kojemu najbolj žalost razjeda srce. Upam, da se, Argivi in Trojanci, mirno razidete, ko ste prebili toliko zla zaradi najinega prepira. Komur izmej naju je usojena smrt, oni umri; a vi drugi se čim prej spravite. A sedaj darujmo bogovom in prisezimo sveto prisego, a pozneje začni dvoboj“.

Tako je dejal, in Ahajci in Trojanci so zaukali, nadejajoč se, da je konec žalostni vojni. Postavili so konje v vrste, poskakali z voz, slekli orožje in je deli na tla, blizo vkupe, da je bilo le malo prostora vmes. Nato je poslal Hektor dva klicarja v mesto, da prineseta dva jančka za žrtev in pozoveta starega Prijama, da bode

žrtvoval. A Agamemnon je poslal klicarja Taltibija k ladijam, da mu prinese jančka.

Boginja Irida napotila se je mej tem k belo-rokej Heleni, podobna svakinji Laodiki, Antenori-dovi soprogi, najlepši izmej vseh Prijamovih hčera. Našla jo je v sobi; tkala je baš velik bagren plašč, a vanj je vezla mnogo bojev Trojancev in Ahajcev pred Trojo, koje so prebili zaradi nje. Stopivši pred njo, nagovorila jo je brzonoga Irida: „Pojdi sem, ljuba nevesta, da vidiš čudne reči, ki se vrše mej Trojanci in Ahajci. Ponehal je ljuti boj, obe vojski sedita na zemlji, naslonjeni na ščite, a zraven njih so dolga kopja zasajena v tla. Aleksander pa in Menelaj bojevala se bodeta sama za te; kateri zmaga, imenoval te bode ljubo svojo soprogo“.

Tako je dejala boginja in vdahnila jej sladko hrepenenje po prejšnjem možu, po rodnem mestu in po roditeljih. Takoj se je zagrnila z bliščečim zavojem ter planila iz sobe, prelivajoč gorke solze; ni šla sama, ž njo sta šli dve služkinji. Kmalu je dospela do skajskih vrat. Tu so sedeli okolo Prijama najplemenitejši starčki, modri možje, pametni možje; zaradi starosti se niso več udeleževali bojev, a bili so izvrstni govorniki v svetu, nalik skržatom, koji v gozdu na drevji sede in se oglašajo z milim glasom: tako mili govorniki so bili možje, ki so sedeli ondi na stolpu. Ugledavši Heleno, prihajajočo proti stolpu, šepetali so si drug drugemu krilate besede: „Ni

čudo, da trpe Trojanci in Grki za tako krasno ženo uže mnogo časa hude boli. Saj je v obraz čudovito podobna samim nesmrtnim boginjam. A dasi je tako krasna, vrne naj se na ladiji domov in naj ne ostavlja nam in našim otrokom tuge“.

Tako so si šepetali, a Prijam je pozval k sebi Heleno. „Idi sim, ljubo dete“, je dejal, „prijedi k meni, da bodeš videla prejšnjega svojega soproga, svoje svake in prijatelje. Nisi mi ti kriva; bogovi so mi krivi, ki so mi navalili tužno vojno z Ahajci. Idi sim, da mi tudi imenuješ tega orjaškega moža in poveš, kdo je ta lepi in veliki Ahajec. Sicer so drugi še večji od njega, a tako lepega moža nisem še videl, niti tako čestitljevega; kajti podoben je kralju“.

Odgovorila mu je Helena, prava boginja mej ženami: „Čestit si mi in silovit, dragi mi tast! O da bi si bila rajša izvolila zlo smrt tedaj, ko sem šla sim sè sinom tvojim, zapustivši dom, znance, ljube vrstnice in mlado hčerko. A to se ni zgodilo; zato pa sedaj ginem, solze prelivajoč. A povem ti, po čemur me povprašuješ. To ti je Atrejev sin, mogočni vojni poglavar Agamemnon, oboje ob jednom, i vrl kralj, i hraber kopjenik; bil mi je nesramnici i svak, če je sploh kedaj bil“.

Občudoval ga je starček in vskliknil: „O blaženi Atrid, sreče sin, ljubljeneec bogov, zares, mnogo Ahajcev ti je podložnih. Bil sem tudi uže v vinorodni Frigiji, kder sem videl neizmerne

čete Frigov, ki so se takrat utaborili ob bregovih Sangarija; bil sem tudi jaz mej njihovimi pomočniki tedaj, ko so prišle nad nje bojevite Amazonke; ali i njih ni bilo toliko, kolikor je sedaj bistro-
okih Ahajcev“.

Ugledavši potem Odiseja, vprašal jo je zopet starček: „Povej mi, ljubo dete, kdo je pa ta tam. Manjši je sicer od Agamemnona, a na ramenih in na prsih videti je širši. Orožje mu leži na zemlji, a sam koraka mej vrstami mož kakor oven; da, volnatemu jarcu ga primerjam, ki koraka mej veliko čredo belih ovac“.

Odgovorila mu je Helena, Zenova hčerka: „Ta je pa Laertov sin, prezviti Odisej, ki se je rodil na Itaki, na skalovitem otoku, in zna vsakojake zvijače in modre svete“.

Tedaj je spregovoril razumni Antenor: „Da, žena, to si po pravici povedala. Kajti bil je uže jedenkrat pri nas Odisej z Menelajem, poslan radi tebe. Jaz sem oba pogostil v svojem dvorci, in spoznal sem obeh stas in modre misli. A ko sta prišla mej zbrane Trojance, presegal ga je Menelaj, ko sta stala, za celo glavo, a ko sta sedela, bil je Odisej čestitljevejši. Ko sta pa pred vsemi govorila in razvijala svoje misli, tedaj je govoril Menelaj brzo, malo sicer, a sě zvokim glasom; ni govoril mnogo, niti nestvarnega. A ko se je vzdignil Odisej, stal je, oči je upiral na tla, žezlo je držal trdno v roci, in ni ga sukal niti nazaj niti naprej, podoben bedaku. Mislil bi, da

imaš pred seboj togotnega človeka ali pa budalatega. Ali ko je izpustil iz prsij mogočni glas in so se mu vsipale besede iz ust kakor snežinke po zimi, tedaj ne bi se bil kdo izmej smrtnikov drznil, tekmovati z Odisejem. In nismo se potem več čudili njegovemu stasu, kolikor njegovemu razumu“.

In v tretje je vprašal starček, ugledavši Ajanta: „Kdo je pa oni Ahajec, oni lepi in veliki mož tam, ki presega i po velikosti i po širokosti vse druge junake?“

Odgovorila mu je lepa Helena: „Ta je orjaški Ajant, zaslomba Ahajcev. Tam nasproti stoji pa Idomenej mej Krečani kakor bog, in okolo njega se zbirajo voji Krečanov. Čestokrat ga je gostoljubno vsprejel Menelaj v našem dvorci, kedar je prišel s Krete. In sedaj vidim vse druge Ahajce, koje bi ti lahko imenovala, le dveh ne morem zagledati, rodnih mi bratov, Kastorja in Poluksa, koje mi je rodila jedna mati. Ali nista prišla iz ljubega Lakedajmona sim, ali pa sta prišla, a se ne udeležujeta bojev, boječ se, da bi morala slišati o meni mnogo psovsk in očitanj“.

Tako je dejala, a nju je uže pokrivala rodna zemlja tam v Lakedajmonu, v ljubi domovini.

V tem sta prinesla klicarja iz mesta dva jančka in v kozjem mehu srce razveseljujoče vino, dar domače zemlje. Klicar Idaj je nesel za njima bleščeč vrč in zlate čaše. Prišedši do skajskih vrat, stopil je pred Prijama ter ga nagovoril:

„Vstani, Prijam, kličejo te trojanski in ahajski plemenitniki na ravnino, da sklenete sveto pogodbo. A Menelaj in Aleksander bojevala se bodo z dolgimi kopiji za žensko; oni, ki zmaga, dobode naj žensko in vse njene zaklade. A mi drugi sklenemo zvesto prijateljstvo ter bomo bivali še dalje v Troji, a oni naj se vrnejo v konjerodni Arg in v Ahajo, kjer je mnogo lepih žen“.

Tako je dejal klicar, in ustrašil se je sicer starček, a vendar ukazal tovarišem, naj zaprego konje. Ko je bilo vse napravljeno, sedel je na voz, in ž njim Antenor, nategnil vajeti, in zleteli so konjiči skoz skajska vrata na ravnino. Prišedši mej Trojance in Ahajce, skočila sta z voza in hodila mej vojskama. In prihitela sta takoj Agamemnon in Odisej, pozdravit ja. Klicarji so privedli žrtve, mešali vino v vrč ter vlili kraljem vode na roke. Atrid je potegnil iz nožnice velik nož ter odrezal jančkom dlake na čelu. Nato jim je prerezal vratove ter je vrgel na tla, klicarji so pa zajemali s čašami vino iz vrča in je izlivali, a ves narod je glasno molil k večnim bogovom: „Zen in vsi drugi nesmrtni bogovi, kdor izmej nas prvi prelomi prisego, njim naj se izlijejo možjani tako po tleh, kakor to vino tu, njim in njihovi deci, a njih ženske naj pridejo pod tuji jarem“,

Prijam pa je dejal: „Jaz se vrnem sedaj nazaj v Ilijon, ker ne bi mogel gledati sè svojimi

očmi, kako se bode bojeval moj ljubi sin z bojevitim Menelajem. Kajti le Zen ve in drugi neumrjoči bogovi, kojemu je usojena smrt“. Dejal je, del jančka na voz, sedel vanj, in ž njim Antenor, ter zagnal konjiče, ki so kakor veter zleteli proti Iliju.

Nato sta zmerila Hektor in Odisej prostor ter vrgla v čelado žreba, da bi odločila, kateri vrže prvi sulico. In molili so narodje k bogovom z vzdignenimi rokami: „Slavni, mogočni Zen, kdor je prouzročil ta razpor, ta pogini in idi v Had, a mi drugi sklenimo zvesto prijateljstvo“. Tako so molili, a Hektor je tresel žreba v čeladi, nazaj gledajoč, in prvi je izskočil Paridov žreb. Tedaj sta se oborožila junaka in stopila na odmerjeni prostor sredi Trojancev in Ahajcev; iz očíj jima je švigal ogenj, in ustrašili so se narodje, ugledavši ja. Prvi je vrgel sulico Aleksander in zadel Menelaja v ščit, a ni ga prodrla sulica, temveč skrivila se jej je ost in obtičala v mogočnem ščitu. Sedaj je vzdignil Menelaj svojo sulico ter molil k očetu Zenu: „Oče Zen, dodeli, da se osvetim Aleksandru, ki mi je učinil toliko zla, da se bode bal i kdo izmej potomcev, zlo tvoriti onemu, ki ga je gostoljubno vsprejel“. Dejal je, zavihtel sulico ter jo vrgel; zadel je Aleksandra v ščit. Sulica mu je prodrla ščit in oklop ter razparala obleko, a pripognil se je Aleksander in tako ubežal smrti. A Menelaj potegne sedaj meč izza boka ter ga udari z vso močjo

po šlemu, a razbil se mu je na njem na tri ali štiri kose in padel mu iz roke. Tedaj je zastokal Menelaj k visokemu nebu: „O, oče Zen, nikdo izmej bogov ni pogubnejši od tebe. Pač upal sem, da se osvetim Aleksandru za njegovo krivico, a sedaj se mi je zlomil meč v rokah, in zastonj sem izpustil sulico iz roke; nisem ga pogubil“. Dejal je in skočil zopet nanj, zgrabil ga za šlem in povlekel ga za seboj proti Ahajcem; davil ga je jermen na debelem vratu. In zadavil bi ga bil, da ni tega zapazila Afrodita ter prerezala mu jermena. Tedaj je ostal Menelaju v roci prazni šlem; zavihtel ga je in vrgel mej svoje drugove, ki so ga pobrali. Zopet je skočil nanj z kopjem, hrepeneč, ubiti ga. A sedaj ga je ugrabila Afrodita, lehko, kakor more sploh boginja, zagrnila ga v gosto meglo ter položila ga v dišečo njegovo spalnico. Nato je šla sama po Heleno; našla jo je še na stolpu, a okolo nje je bilo mnogo Trojank. Rahlo jo je potegnila za krasno obleko, a podobna je bila vsa stari predici, ki jej je doma v Lakedajmonu predla najlepšo volno, in najbolj jo je ljubila Helena. Tej vsa podobna, nagovorila jo je Afrodita: „Idi hitro, Aleksander te kliče domov. V spalnici je in počiva v postelji, lep in v lepi obleki. Ne mislila bi, da je prišel z bojišča, temveč s plesišča, ali pa, da se prav sedaj napravlja na ples“.

Tako je dejala in ganila jej srce v prsih. A ko je spoznala boginjo na lepem vratu, na

ljubkih prsih in na žarečih očeh, tedaj se je prestrašila in jo nagovorila: „Strašna boginja, zakaj me hočeš zopet oslepiti? Ali me hočeš speljati še kam naprej v kako veliko mesto Frigije ali Meonije, če imaš tam morda kakega ljubega prijatelja? Prav sedaj je premagal Menelaj Aleksandra in hoče me peljati nazaj domov, mene, nesramnico. Zato si tedaj prišla sim, da bi me oslepila! A idi sama tja, sedi k njemu, zapusti bogove in ne vračaj se več v Olimp, temveč vzdihuj vedno okolo njega in čuvaj ga, dokler te ne vzame za svojo soprogo ali za služkinjo. A jaz ne pojdem več k njemu, bilo bi mi le v sramoto; vse Trojanke bi me v bodoče le zasramovale. Saj i uže tako nosim v srci neizmerno gorje“.

Srdito jej odgovori Afrodita: „Ne draži me, da se ti ne ujezim in te zapustim in da te ne bodem prav tako strastno sovražila, kakor sem te doslej srčno ljubila“.

Prestrašila se je Helena, zakrila se z bleščečim zavojem ter odpravila se tiho, a Trojanke je niso zapazile odhajajoče; pred njo je šla boginja.

Prišedši do krasnega Aleksandrovega dverca, šle so služkinje po svojih opravilih, a sama napotila se je v dišečo spalnico. Tam je sladko se smehljajoča Afrodita vzela naslanjač in postavila ga nasproti Aleksandru. Nanj je sedla Helena ter nagovorila svojega soproga, obrnivši oči od njega: „Vrnil si se tedaj srečno iz boja! Da bi bil pač rajši tam poginil, premagan od hrabrega moža,

ki je bil poprej moj soprog. Poprej si se vedno ponašal, da si vsakem oziru kos Menelaju; dej, idi zopet tja in pozovi ga na dvoboj. Toda ne, ne meri se ž njim, da te ne pogubi!“

„Ne oštevaj me“, odgovoril jej je Parid, „sè žalilnimi besedami. Res, da me je danes premagal Menelaj, a ne sam, pomagala mu je Atena; drugikrat ga premagam pa jaz, saj so tudi z menoj bogovi“. S tem je potolažil Heleno, da ga je zopet lepo pogledala in ga naposled še poljubila.

Mej tem je tekal Menelaj sem ter tja po bojišči kakor divja zver ter gledal, če bi kje zapazil Aleksandra. A nikdo izmež Trojancev mu ga ni mogel pokazati. Kajti nikakor ne bi ga bili iz ljubezni skrili, če bi ga bil kdo ugledal; sovražili so ga vsi, kakor črno smrt. Slednjič spregovori Agamemnon: „Poslušajte me, Trojanci in Grki! Zmaga je danes očitno Menelajeva. Dajte tedaj nazaj Heleno in vse zaklade, kakor se spodobi“. Tako je dejal, in vsi Ahajci so mu glasno pritrjevali.

Prisega se prelomi. Agamemnon pregleduje vojsko.

Mej tem so bili bogovi zbrani okolo Zena, sedeč na zlatem podu; nektarja jim je natakala Heba, a oni so si napivali sè zlatimi čašami, gledajoč na trojansko mesto. Takoj je poskušal Zen, dražiti Hero sè zbadljivimi besedami, šibajoč jo po strani: „Res je sicer, da ima Menelaj mej boginjami dve pomočnici, Hero in Ateno, a razveseljujeta se, od daleč gledajoč. Vse drugače ravna sladko smehljajoča se Afrodita, ki stoji vedno na strani svojega ljubljenca Parida ter mu odvrača smrt, kakor ga je i sedaj rešila, ko je uže mislil, da je izgubljen. A zmaga je

vendar očitno Menelajeva. Dejmo, premišljujmo tedaj, kako naj se te stvari izvrše, ali naj z nova začnemo nesrečno vojno, ali naj naredimo mir in prijateljstvo mej strankama. Če je tedaj vsem bogovom in boginjam prav in ljubo, naj vede Menelaj domov svojo Heleno, a Trojanci naj mirno žive v svojem mestu“.

Tako je dejal, a mrmrali sta pri teh besedah Atena in Hera; skupaj sta sedeli in kovali Trojancem pogubo. Atena je sicer molčala in ničesar ni odgovorila, temno pogledovala očca Zena in divji srd jej je razjedal srce, a Hera ni mogla prenašati srda v prsih, temveč je dejala: „Strašni Zen, tedaj mi hočeš zares uničiti ves moj trud in ves pot, kojega sem potila, ko sem se vozila okolo mej narodom. Le naredi, kar ti je ljubo, a vsi mi drugi bogovi ti nikakor ne pritrdimo“.

Jako nejevoljen odgovoril jej je Zen: „Čudakinja, kaj so ti tako hudega storili Prijam in njegovi otroci, da neprestano hrepeniš, razdehati Troje lepo mestece? Le tedaj bi si morda potolačila srd, če bi prišla v njih mesto in bi je vse surove požrla, Prijama, njegove sinove in vse Trojance. A glej, da se iz tega ne razvije hud prepir mej nama. In še nekaj ti povem, a ti premišluj v svojem srci. Če bi hotel jaz kedaj razdehati kako mesto, kjer ti bivajo ljubi možje, tedaj ne zadržuj moje jeze, temveč pusti me. Saj sem se ti i jaz udal, dasi jako nerad. Kajti kar jih je ljudnatih mest pod solncem in pod zvezdnatim

nebo, bila mi je izmed vseh posebno na srci sveta Troja in Prijam in njegovo ljudstvo. Saj ni tam nikdar pogrešal moj žrtvenik bogatega obeda“.

Odvrnila mu je Hera: „Tri mesta so mi izmed vseh najdražja, Arg, Šparta in Mikene; ta razdeni takoj, če so ti mrzka v srci; nikdar jih ne bodem ščitila niti branila ti, razdejati jih. Saj tudi nič ne opravi, če ti branim; kajti ti si mnogo mogočnejši. A spodobi se, da tudi ti ne uničuješ mojega napora. Kajti i jaz sem boginja, istega rodu kakor ti, in najbolj čestita izmed Kronovih hčerá, in sicer iz dvojnega ozira, po rodu in ker se zovem tvoja soproga, ti pa si vladar nesmrtnikom. A udajva se v tem drug drugemu, jaz tebi, a ti meni; drugi nesmrtni bogovi pojdejo za nama. Ukaži tedaj Ateni, naj hitro zleti v strašno vojno Trojancev in Ahajcev in naj učini, da žaliyo naprej Trojanci Ahajce in tako prelomijo prisego“.

Tako je govorila, in hitro jo je slušal otec bogovom in ljudem.

Takoj je spregovoril proti Ateni krilate besede: „Idi takoj dol v šotor mej Grke in Trojance in učini, da žaliyo najprej Trojanci Ahajce in tako prelomijo prisego“.

Tako je dejal Zen, in vzdignila se je Atena z olimpskega vrha. Kakor pošlje Zen svitlo zvezdo, znamenje mornarjem ali vojnikom široke vojske, in mnogo isker se utrinja od nje, takej svitlej zvezdi slična spustila se je Palada Atena na

zemljo in skočila sredi mej sovražni vojski. Ustrašili so se Grki in Trojanci, ugledavši jo, in tako je dejal marsikdo svojemu drugu: „Ali začne znova nesrečna vojna, ali pa sklene Zen prijateljstvo mej sovražnima vojskama“.

Atena se je mej tem pomešala mej četo Trojancev, podobna možu, Laodoku, Antenorjevemu sinu, silnemu kopjeniku, išočoč božanskega Pandara, če bi ga mogla kje najti. In našla ga je stoječega; okolo njega so bile zbrane hrabre vrste mož kopjenikov, ki so prišli ž njim od Eze-povih valov. Stopivši predenj, nagovorila ga je: „Ali bi me hotel v čem poslušati, bojeviti Likaonov sin? Sedaj bi se lahko predrznil, spustiti na Menelaja brzo pušico, in pridobil bi si naklonjenost in slavo pri vseh Trojancih, sosebnost pri kralju Aleksandru, ki bi ti dal gotovo krasnih darov, če bi videl, da je padel Menelaj, zadet od tvoje pušice. Dej, spusti pušico na Menelaja in obljubi strelcu Apolonu krasno žrtev prvorodnih jancev, kedar se povrneš domov v sveto mesto Zelejo“!

Tako je dejala Atena in pregovorila mu, nespametniku, srce. Takoj je vzel lok z ramena, napel ga, oprši ga na zemljo, vzel iz tula bridko pušico, del jo na tetivo ter obljubil Apolonu krasno žrtev prvorodnih jancev, kedar se povrne domov v sveto mesto Zelejo. In pritiskivši tetivo k prsom, izpustil je pušico, ki je odskočila, hrepeneč zleteti mej sovražno tolpo, in zazvenel je lok ter zabrenkala tetiva.

A nikakor te niso pozabili, Menelaj, nesmrtni bogovi, sosebnó Atena, ki se je postavila pred te ter ti odvrnila smrtonosno pušico. Kakor odganja skrbna mati muhe od svojega deteta, sladko spečega, tako je odvrnila boginja od nje-gove kože pušico ter vedla jo tja, kder sta zlati sponi držali pas. V ta umetni pas zabodla se je bridka pušica, probodla mu oklop ter pločnato obezo, kojo je nosil za obrano kože, i ki ga je najbolj čuvala. A i skoz to obezo je prodrła pušica ter mu oprasnila gorenjo kožo, in takoj se je ulila iz rane črna kri.

Prestrašil se je Agamemnon, ko je videl črno krv, curljajočo iz rane, in prestrašil se je Menelaj sam. In prijel je Menelaja za roko ter globoko vzdihujoč spregovoril; in stokali so tudi drugovi. „Dragi brat“, je dejal, „tebi v smrt sem tedaj sklenil pogodbo. Kajti Trojanci so na te streljali in prelomili prisego. A upam, da nismo zastonj sklenili svete pogodbe, in da ni zastonj tekla jancev kri in da nismo zastonj bogovom izlivali vina ter podajali si roke. In če tudi ne izvrši mogočni Zen takoj svojega maščevanja, preje ali sleje je vendar izvrši, in tedaj poplačajo ta dolg sè svojimi glavami in sè svojimi ženami ter z deco svojo. Kajti dobro vem v svojem srci: pride dan, ko se v prah zvrne sveta Troja in ko bode uničen Prijam in Prijamovo ljudstvo. A strašno bol bodem trpel za te, dragi brat, če mi umrješ in izpolniš živjenja osodo. Vrniti bi se

moral tedaj z veliko sramoto domov v Arg; kajti takoj bi se spomnili Ahajci ljube svoje domačije. In bahali bi se Prijam in Trojanci, ko bi jim prepustili Heleno; tvoje kosti bi pa gnile v tuji zemlji trojanski, predno si izvršil delo. In marsikdo izmej ošabnih Trojancev bi skakal po tvojej gomili ter tako govoril: „Da bi pač Agamemnon vedno tako izvršil svojo srd, kakor jo je sedaj, ko je zastonj pripeljal sim vojsko Ahajcev. Glejte, s praznimi ladijami se je vrnil v ljubo domačijo, pustivši tukaj vrlega Menelaja.“ Tako poreče marsikdo; a meni naj se tedaj odpre črna zemlja“.

Potolažil ga je Menelaj rekoč: „Potolaži se in ne straši mi Ahajcev. Pušica se ni zabodla v nevarno mesto, varoval me je zgoraj pas, a spodaj oklop ter pločnata obeza“.

„Da bi le tako bilo, dragi Menelaj“, odvrnil mu je Agamemnon. „A zdravnik ti preišče rano ter dene nanjo zdravilna zelišča, ki ti pomirijo črne bolečine“.

Dejal je in nagovoril Taltibija, vrlega klicarja: „Taltibij, pokliči mi takoj sim Mahaona, Asklepijevega sina, vrlega zdravnika; da preišče Menelaja, kojega je dober strelec zadel s pušico, sebi v slavo, a nam v žalost“.

Tako je dejal, in slušal ga je klicar. Takoj je prišel Mahaon, povlekel mu iz pasa pušico, odvezal pas, oklop ter pločnato obezo. Ogledavši si rano, izsesal je iz nje kri, a potem del nanjo zdravilna zelišča.

Mej tem so prihajali v bitko Trojanci, a tudi Ahajci so se zopet oborožili in spomnili se vojne.

Tedaj bi bil videl, kako čil je bil Agamemnon. Pustil je konje in voz ter naročil služabniku Evrimedontu, naj je ima vedno pripravljene, če bi ga zagledal, da so mu opešali udje, a sam se je napotil peš mej vrste mož. Če je videl kje bojevite može, je pristopil k njim ter je nauduševal: „Hrabri bodite, Ahajci, in ne odjenjajte od boja. Kajti nikakor ne bode oče Zen pomočnik lažnjivcem, temveč kragulji jim požro nežna trupla, ker so prvi prelomili prisego, a mi jim odvedemo na ladijah cvetoče soproge in mlade otroke, razdejavi njih mesto“.

A koje je ugledal oščajajoče se, ozmerjal jih je z jeznimi besedami: „Vi bahači, vi strahopetniki, vas ni nič sram? Kaj stojite tukaj omamljeni kakor mlade srnice, ki so tekle po ravnem polji, opešale, a naposled obstale, in vsa životna moč jim je izginila? Tako omamljeni in preplašeni stojite vi tukaj in se nočete bojevati. Ali hočete morda čakati, da pridejo Trojanci do ladij ob morskem obrežji, da potem vidite, ali vas reši mogočni Zen?

Tako zapovedujoč korakal je Agamemnon mej vrstami mož. Najprej je prišel h Krečanom; stali so oboroženi okolo bojevitega Idomeneja. Idomenej sam je stal mej prvoborilci, po moči sličen mrjascu, a Merijon je osrčeval zadnje vrste. Ugledavši ja, uveselil se je Agamemnon ter nago-

voril Idomeneja z laskavimi besedami: „Idomenej, pred drugimi Ahajci te najbolj čestim, bodi v vihnem boji, bodi pri kakem drugem delu, kakor tudi pri pojedini, ko mešajo prvaki Ahajcev rujno vino v vrčih. Kajti v tem, ko pijo drugi le svojo mero, je tvoja čaša vedno polna, kakor tudi moja, da pijeva, kedar nama poželi srce. Udari tedaj sedaj v vihen boj ter skaži se junaka, kakoršen si bil vedno“.

„Ne boj se, Atrejev sin“, odgovoril mu je Idomenej, „jaz ti bodem gotovo zvest drug, kakor sem ti že v začetku vojne obljubil. Osrčuj tedaj le druge Ahajce, da začnemo hitro boj, ko so Trojanci prelomili prisego; gotovo pride čez nje žal in bol, ker so se prvi pregrešili proti pogodbi“.

Tako je dejal Idomenej, in korakal je mimo njih Atrejev sin, veseleč se v srci. Korakajoč skoz tolpe mož, prišel je do Ajantov. Ta dva sta korakala oborožena, in gost oblak pešcev ja je spremljal. Kakor ugleda kozar z visokega vrha oblak, približujoč se čez morje, žene ga tuleč vihar, jako temen se mu zdi od daleč, ko gre čez morje in pelje sè soboj silno nevihto: ustraši se kozar, ugledavši ga, in hitro žene koze v kako votlino: tako strašna je bila tolpa mož, korakajočih z vrlima Ajantoma v bitko. Uveselil se je Agamemnon, ugledavši ja, ter ja nagovoril: „Ajanta, voja Argivov, vaju ni treba osrčevati; saj sama osrčujeta narod, naj se hrabro bojuje. O oče Zen, Atena in Apolon, da bi bil vsem tak pogum v

prsih, to bi se kmalu v prah zvrnilo mesto Prijamovo, od naših rok razdejano“.

To rekši, ja je pustil in napotil se k drugim četam. Prišel je k staremu Nestorju, ki je prav sedaj urejeval svojo vojsko; spredaj konjike in vozove, zadaj pešce, a v sredi strahopetnike, da bi bili i oni prisiljeni bojevati se, ki ne kažejo pravega veselja. A zraven je je opominjal z modrimi besedami: „Da se mi nikdo ne upa sè svojim vozom predaleč naprej, a naj se tudi nikdo ne umika; voz ob vozu, kopje ob kopji, tako se bojujte. Tako so i naši predniki razruševali mesta in zidovja“.

Ugledavši ga, uveselil se je Agamemnon in ga nagovoril: „Starček, da bi ti bili tako čili koleni in tako trdna moč, kakor ti je pogum v prsih; a tare te vsem zemljanom skupna osoda nadležne starosti. Oh, da bi ti mogel kdo drugi odvzeti to breme, a tebe da bi mogli prištevati mej mlajše može“.

Odgovoril mu je na to stari Nestor: „Atrejev sin, i jaz bi želel biti tak, kakeršen sem bil tedaj, ko sem pobil božanskega Ereutalijona. A bogovi ne dade ljudem vsega ob jednem. Takrat sem bil mladenič, a sedaj me tare starost. A i tako se pridružim konjikom in jim bodem zapovedoval sè svetom in z besedami; to je starcem častna dolžnost. Kopja pa naj mečejo mlajši od mene, ki so se rodili za menoj in zaupajo svojej moči“.

Tako je dejal, in korakal je mimo njega naprej Atrejev sin, veseleč se v srci. Našel je Petejevega sina, Menesteja, počivajočega; okolo njega so stali v tolpah Atenci. Blizo njega stal je lokavi Odisej, a okolo njega čete Itaćanov. Oba sta čakala, da bi se druge čete poprej zakadile v boj. Nja ugledavši, ozmerjal ja je Agamemnon rekoč: „Zakaj se tako stiskata skupaj in čakata druge? Vama bi se pač spodobilo, biti mej prvimi v krvavi bitki! Saj sta tudi prva, kedar pripravimo kak slavnosten obed. Tedaj vam je pač veliko veselje, jesti pečeno meso in piti čaše sladkega vina, dokler vama poželi srce. A sedaj bi pa rada videla, ko bi se deset čet pred vama zapodilo v boj“.

Po strani ga je pogledal zviti Odisej in mu odgovoril: „Atrejev sin, kako moreš pač reči, da se v vojni oščajamo? Kedar se sprimemo s Trojanci, tedaj bodeš videl, če bodeš hotel in če te bode brigalo, kako se spusti Telemahov oče mej Trojance. Ne govori mi zategadel praznih besed!“

Nasmehnil se je Agamemnon, ko ga je videl razjarjenega; nazaj je vzel besedo ter dejal: „Božanski sin Laertov, zviti Odisej, pač nepotrebno bi bilo, zmerjati te in velevati ti; kajti vem, kako prijazen si mi vedno v svojem srci. Saj sva vedno jednih mislij. A idi; če se je izustila kaka huda beseda, poravnava to pozneje“.

To rekši, pustil ga je ter šel dalje k drugim junakom. Prišel je k Tidejevemu sinu, ponosnemu

Dijomedu, stoječemu na vozu; zraven njega je stal Stenel. Ugledavši ga, ozmerjal ga je Agamemnon: „Gorje mi, Tidejev sin! Kaj se skrivaš, kaj gledaš od daleč v bitko? Tak ni bil tvoj oče Tidej, ko je šel proti Tebam; on je bil vedno mej prvimi v bitki“.

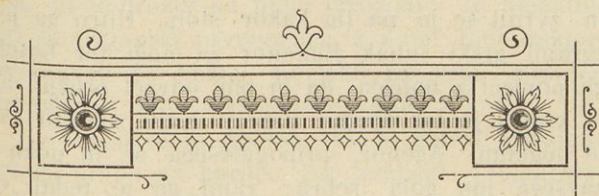
Ničesar mu ni odgovoril hrabri Dijomed, boječ se ukora čestitega kralja, a odgovoril mu je Stenel: „Atrejev sin, ne lagaj, saj znaš vendar resnico govoriti. Ponašam se, da smo mnogo vrlejši od naših očetov. Saj smo vendar mi premagali Tebe, dasi smo peljali pred njeno zidovje mnogo manj ljudstva. Zategadel ne primerjaj mi naših očetov z nami!“

A po strani ga je pogledal silni Dijomed ter mu dejal: „Ljubi prijatelj, molči in slušaj me! Nikakor ne zamerjam Agamemnonu, da vspodbuja Ahajce v boj. Kajti njemu bode slava, če Ahajci Trojo razdenejo, a njemu tudi žalost, če bodo uničeni Ahajci. A dej, spomnimo se hrabrega odpora!“ Tako je dejal Dijomed in skočil z voza, in zarožljalo mu je orožje okolo prsij; tudi hraber junak bi se bil ustrašil.

Kakor se zaganja morsko valovje ob šumeče obrežje — naredi se najprej na morji, a se potem, strašno tuleč, ob obrežju razbija, ovijajoč se okolo pobrežnih skal in izmetajoč bele pene: tako so se zaganjale neprestano čete Ahajcev v viharjni boj. Vsak voj je zapovedoval svojim ljudem, a drugi so korakali tiho, in ne bil bi

misli, da imajo te neizmerne čete človešk glas v prsih: tako tiho so korakali, boječ se svojih vojev. A Trojanci so bili glasni kakor nebrojne čete ovac, koje molzejo pastirji imovitega gospodarja v oboru; neprenehoma blejejo, ker slišijo glasove jančkov: tako se je vzdignil tudi glas Trojancev po širnem polju. In niso bili jednaki glasovi in kriki mej njimi, govorili so različne jezike; kajti prišli so od blizu in od daleč skupaj. Trojance je osrčeval Arej, Grke pa Atena ter boginja prepira, Erida, Arejeva sestra in družica, ki je sprva majhna, potem pa raste in raste, dokler se jej glava ne dotika visokega neba, a z nogama hodi po zemlji. Ta je i sedaj vrgla mej nje razpor ter prouzročila jok in stok.

Bitka. Dijomed se odlikuje.

malu sta se približali vojski ; kopje je zadelo ob kopje, ščit ob ščit. In nastal je velik šum, tu jok in stok, a tam veselo vriskanje ; tu so sekali možje, a tam so padali, in v potokih lila je kri. Kakor združujeti reki, narastli po deževji ter tekoči s planin, v dolini močno valovje in se spuščati čez visoke skale, in daleč tja sliši pastir na planinah njuno šumenje: tako se je razlegal daleč tja njih vrisk in stok, ko so se sprijeli.

Prvi je ubil Antiloh junaka Trojanca, borečega se v prvih vrstah, Ehepola; zadel ga je v obod šlema ter zasadil mu kopje v čelo, da mu je ost prodrla možjane. Tema mu je zakrila oči,

in zvrnil se je na tla kakor stolp. Hitro ga je zgrabil grški junak Elefenor za nogi ter hotel ga povleči z bojišča, da bi mu odvzel orožje; a le kratek je bil njegov napad. Kajti zapazil ga je pogumni Agenor, pripognivšega se in pokazavšega mu gola rebra; ranil ga je tedaj v rebra, da se je mrtev zvrnil v prah. Tako je njega zapustila životna moč, a nad njegovim truplom je divjal ljut boj; kakor voleje so se grabili, in mož je moril moža.

Telamonov sin, Ajant, zadel je cvetočega mladeniča Simoeizija v prsi, da se je na hrbtu prikazalo kopje, in zvrnil se je v prah, kakor topol, gladko deblo, le na vrhu je nekoliko vejic; rastel je ob močvirnatem travniku, a posekal ga je kmet in sedaj leži ob bregu reke, da se posuši. Tako je ležal tam Simoeizij, preboden od vrlega Ajanta. A nanj je sedaj vrgel kopje Trojanec Antif. Njega sicer ni zadel, a zadel je Levka, vrlega Odisejevega tovariša, ko je vlačil iz vrst mrtvega Simoeizija, da bi ga oropal; zvrnil se je nanj, in mrtvec mu je padel iz rok. Ujezil se je v svojem srci Odisej, da mu je padel tovariš; zagnal se je mej prvoborilce ter pomeril s kopjem, okolo gledajoč. Umikali so se Trojanci, ko je meril. A ni zaman vrgel kopja. Zadel je Demokoonta, Prijamovega sina, prišedšega iz Abida, kder je pasel brze konje. Njega je zadel v sence, in na drugi strani glave se je prikazalo kopje; tema mu je zakrila oči, in padel je na

tla, da je orožje na njem zarožljalo. In umaknili so se trojanski prvoborilci, ž njimi tudi Hektor. A zaukali so Ahajci, povlekli na stran mrtvece in prodrli dalje v trojanske vrste.

Ujezil se je Apolon, ki je gledal s trojanskega grada na borilce, ter zaklical Trojancem: „Ujunačite se, Trojanci, in ne umikajte se Ahajcem; saj niso iz jekla ali kamenja, da bi mogli udržavati vaša kopja, če je zadenete. In vidite, da se Ahilej, sin lepolase Tetide, ne bojuje, temveč pri brzih ladijah kuha jezo“.

Tako je osrčeval Apolon Trojance, a Grke je gonila v boj Zenova hčerka Atena, korakajoč mej množico in vspodbujajoč je. In tako je padlo mnogo hrabrih junakov na obeh straneh; ležali so drug poleg drugega v prahu, z obrazom proti zemlji obrnjeni.

A sedaj je podelila Palada Atena Dijomedu moč in pogum, da bi se mej vsemi Grki odlikoval ter pridobil si krasno slavo. Užgala mu je na čeladi in na ščitu neugasljiv ogenj, podoben soju jesenske zvezde, ki se je vzdignila iz morja, okopavši se tam, in sedaj sveti v najkrasnejšem svitu. Tak soj je razlila boginja čez-nj ter ga nagnala sredi v boj, kder je bila največja gneča.

Bil je mej Trojanci imovit in vrl mož, Daret, Hefajstov svečenik. Imel je dva sinova, Fegeja in Idaja, vešča vsakoršnega boja. Ta dva sta se vzdignila iz trojanskih vrst ter šla mu nasproti; bila sta na vozu, a Dijomed se je zakadil mej

nje peš. Ko so prišli blizo, je prvi zagnal Fegej kopje; a kopja ost je šla Dijomedu čez levo rame, in ni ga zade'o. Sedaj je pomeril Dijomed, in zadel je Fegeja sredi v prsi, da se je zvrnil z voza. A Idaj je hitro odskočil, pustil lepi voz ter tekel, in ni si upal, čuvati ubitega brata. A i sam ne bi bil ubežal črni pogubi, da ga ni rešil Hefajst, ki ga je zavil v temen oblak, da ne bi mu popolnem obupal stari oče. Dijomed je pa gnal konje in voz iz bojnih vrst ter izročil je svojim drugovom, da je peljejo k obočnim ladijam. In prestrašili so se vsi Trojanci, ko so videli, da je jeden Daretovih sinov padel, a drugi ubežal.

A sedaj je nagovorila Atena silnega Areja: „O Arej, krvavi Arej, mest rušitelj, ali ne bi bilo prav, da pustiva Grke in Trojanee same, bojujoče se, da vidiva, komu podeli zmago Zen, a midva da se umakneva Zenovi jezi?“ Rekši vedla je silnega boga iz boja ter posadila ga na Skamandra visokih bregovih. A Grki so pobijali sovražnike, da se je marsikateremu trojanskemu junaku razlila črna smrt čez oči. Vsak grški junak je vrgel svojega nasprotnika, Agamemnon, Idomenej, Menelaj in drugi prvaki. Rožljalo je orožje, ko so se zvaljali v prah trojanski bojvniki.

Tako so se tam bojevali v vihnem boji. A ne bi bil lahko razložil, na kateri strani se bojuje Dijomed, mej Grki ali mej Trojanci. Rzasajal je tam na bojišči, podoben narastlemu toku, ki razdira bregove z deročimi svojimi valovi; ne

mogo ga ustavljati niti preplavljeni bregovi niti plotovi cvetočih vrtov; neprestano divja, napaja ga Zenovo deževje; mnogo lepih del čvrstih mož uniči sè svojo silo: tako je divjal Dijomed po bojišči, in niso se mu ustavljali Trojanci, kolikor jih je bilo.

Ugledal ga je Likaonov sin, Pandar, tako razsajajočega in podečega pred soboj sovražne vrste, in napel je krivi lok ter pomeril nanj; zadel ga je v desno rame, in na nasprotni strani se je prikazala ven bridka pušica, in okrvavljen je bil ves oklop. Zaukal je Pandar ter zakričal: „Ojunačite se, vrli Trojanci! Kajti zadet je naj-hrabrejši Grk, in mislim, da se ne bode dolgo ustavljaj smrtonosni pušici; kmalu se zgrudi v prah, če me je zares pozval v boj iz dalnje Likije Apolon sam“.

Tako se je bahal Pandar, a Dijomeda ni strla pušica, temveč umaknil se je, ustavil se pri konjih ter nagovoril Stenela: „Brzo, ljubi Stenel, stopi z voza, da mi izvlečeš bridko pušico iz ramena“.

Stenel ga je slušal, skočil z voza in izvlekel mu iz ramena bridko pušico; rudeča kri je siknila čez oklop. In molil je Dijomed k Ateni: „Usliši me, Zenova hčerka! Če si kedaj čuvala v vihnem boji mojega očeta, skaži se sedaj i meni milostna, Atena: daj, da se mi približa oni mož in da ga ubijem, ki me je prvi zadel in se sedaj

baha, da ne bodem več dolgo gledal solnčnega svita“.

Tako je molil. Uslišala ga je Palada Atena, naredila mu gibčne ude, roke in noge, približala se mu ter ga nagovorila: „Bojuj se le srčno sedaj, Dijomed, proti Trojancem. Podelila sem ti moč in odvzela ti temo izpred očíj, da bodeš mogel razločevati i smrtnike i nesmrtnike v boji. Če bi se ti približal kak nesmrtnik v boji, ne skušaj se ž njim; a če se ti približa Afrodita, le rani jo z ostrim kopjem“.

Rekši izginila je boginja, a Dijomed se je zopet podal mej prvoborilce. Če je uže poprej ves gorel v srci, bojevati se s Trojanci, tedaj ga je navdal sedaj trikrat tolik pogum. Kakor ostreli ovčar zunaj na pristavi leva, preskočivšega zidovje dvorišča, a ga ne usmrti; le bolj še zdraži njegovo moč, in ne stavlja se mu več v bran, temveč skrije se v poslopje, a ovce mu lovi in davi lev, dokler ne leže vse, druga na drugi, nakupičene na tleh: tako je divjal Dijomed, ko se je zapodil zopet mej Trojance.

Temu je probodel prsi s kopjem, onemu odsekal z mečem rame od vratú in hrbta. Uže je umoril osem junakov in vzel jim orožje, ko je ugledal besnečega Enej. Hitro je tekkel skoz vrste, išoč vrlega Pandara. Ko ga je ugledal, pristopil je k njemu ter ga nagovoril: „Likaonov sin, kje je sedaj tvoj lok, tvoja pušica in tvoja slava? Kajti v tem se ne more nikdo s teboj

meriti, niti tukaj na bojišči kdo, niti kdo doma v Lidiji. A dej, pomeri lok in sproži pušico na onega moža tam, ki tako hudo divja, če ni morda kak bog v človeški podobi“. Odgovoril mu je Pandar: „Če ni kak bog, je pa gotovo Tididov sin, Dijomed; poznam ga po njegovem ščitu in po čeladi njegovi. A gotovo ne vem, če ni kak bog. Če je pa res Dijomed, to pa je gotovo kak bog ž njim. Kajti zadel sem ga in mislil sem, da se mi ne zgane več. Tedaj sem pa jaz najnesrečnejši borilec! Uže na dva grška junaka sem izstrelil pušici, oba sem ranil, a ustrelil nisem nobenega; le še bolj sem ja razkačil. Če se vrnem še kedaj domov in bodem gledal sè svojimi očmi domovino svojo, soprogo in hišo svojo, tedaj naj mi takoj prvi tujec odseče glavo, če ne zlomim loka in ga vržem na ogenj. Saj ga tako le zastonj vlačim po svetu“.

„Ne govori mi tako“, odvrnil mu je Enej, „stopi rajši na moj voz, da bodeš videl, kako iskri so naši konji, i kedar je treba preganjati sovražnika, i kedar je treba ubežati mu. Gotovo i naju rešijo v brzem teku v mesto, če hoče Zen zopet podeliti zmago Dijomedu. Dej, zgrabi hitro bič in vajeti, a jaz se bodem z voza ž njim bojeval, ali pa meri se ti ž njim, a jaz bodem vodil konje“.

Tako sta se pogovarjala, stopila na voz in zagnala konja naravnost proti Dijomedu. Zapazil ja je Stenel ter nagovoril svojega prijatelja: „Dijomed, ljubi prijatelj, dva moža vidim, ki sta

se zagnala proti tebi, oba jako močna, Pandara, izvrstnega strelca, in Eneja, Afroditeinega sina. Dej, umakniva se, in ne sili mi tako mej prvo-borilce, da ne izgubiš življenja“.

A pisano ga je pogledal Dijomed ter mu odvrnil: „Ne govori mi o begu, saj bi me težko pregovoril, veruj mi! Ni v mojej naravi, da bi se umikal bojem, niti da bi se skrival v boji. Še mi je trdna moč v udih. Sram me je, celo na voz stopiti. Ne, kakor stojim, grem jima naproti; osr-čuje me Palada Atena. A nečesa te lepo prosim; zapomni si! Če premagam oba z Atenino pomočjo, ustavi hitro moja konja in priveži ja za uzdo na obroč voza, a ulovi mi hitro Enejeva konja ter pelji ja k brzim ladijam“. V tem je vrgel Pandar kopje na Dijomeda in zadel ga je v ščit. Skoz in skoz je ost prodrla ščit in zadrla se v oklop. Zaukal je Pandar: „Zadel sem te, ranjen si; upam, da se ne bodeš mogel dalje držati. Krasno slavo si mi pridobil“.

„Nisi me zadel“, zakričal je Dijomed, po-meril nanj ter vrgel svoje kopje. Zadel ga je v nos pod očesom, prebil mu bele zobe, prerezal jezik, in na spodnji čeljusti se je prikazala ven ost. Pandar se je zvrnil z voza, in takoj ga je zapustila životna moč, a konji so se splašili ter odskočili v stran. Hitro je skočil Enej z voza, boječ se, da ne bi mu ugrabili sovražniki mrt-vega prijatelja. Tam okrog njega je stopal kakor lev, zanašajoč se na svojo moč; kopje je držal

pred seboj in ščit, hrepeneč, vsakega ubiti, kedor bi se mu približal, in strašno je kričal. Sedaj zgrabi Dijomed velik kamen, kakoršnega ne bi mogla vzdigniti dva moža, kakor so sedaj ljudje, in ga je lahko vihtel v jedni roci. Vrže ga in zadene Eneja v kolkov (bederni) sklep, zmane mu ga in prekine obe žili. Na koleno pade junak in prime se zemlje z roko. In Enej bi bil ondi gotovo poginil, da mu ni priskočila na pomoč mati, boginja Afrodita. Objela ga je z belima ročicama, zavila v bleščeče svoje krilo ter odnesla iz boja.

Mej tem ni pozabil Stenel Dijomedovega naročila. Zgrabil je Enejeva konja ter ja odpeljal k Ahajcem in izročil zvestemu drugu, da ja žene k ladijam, sam pa je zopet sedel na voz, prijel vajeti in zdirjal tja v ljuti boj za zvestim svojim drugom, Dijomedom. Ta je mej tem spoznal Afrodito, planil za njo ter ranil jo s kopjem v roko, da jej je takoj začela teči nesmrtna kri. Zaječala je ter spustila na tla svojega sina, kojega je odnesel iz boja Apolon, zavivši ga v temen oblak, da ne bi ga kdo izmej Ahajcev zadel ter mu upihnil luč življenja. A zakričal jej je Dijomed: „Umakni se iz boja, Zenova hčerka! Ali ni uže dovolj, da zapeljuješ šibkotne ženske? Če se mi prikažeš še kedaj v boj, tedaj se gotovo vselej strešeš, če bodeš le slišala govoriti o vojni“.

In umaknila se je boginja, vsa preplašena, in hude bolečine so jo trle. Prijela jo je Irida

ter odvedla z bojišča, stokajočo od bolečin; krvavela jej je roka. Našla je Areja, strani od bojišča sedečega in zavitega v gosto meglo; padla je pred-nj na kolena ter ga srčno prosila: „Ljubi brat, reši me! Daj mi konje, da pridem v Olimp, kder je sedež nesmrtnim bogovom! Strašno me skeli rana, kojo mi je zadal umrjoč mož, Dijomed, ki bi se bojeval sedaj i z otcem Zenom“.

Tako je dejala, in Arej dal jej je konje, s kojimi je zletela proti snežnemu Olimpu, sedežu bogov. Objela jo je mati Dijona, pogladila z roko ter nagovorila: „Kdo izmej nesmrtnikov, drago moje dete, te je tako ranil, kakor da bi se bila v čem pregrešila?“

Odgovorila jej je sladka Afrodita: „Tidejev sin me je ranil, srčni Dijomed, ker sem skrivaj nesla iz divjega boja dragega svojega sina, Eneja, ki mi je mej vsemi ljudmi najljubši. Sedaj ne divja več boj samo mej Grki in Trojanci, temveč Grki so uže tako predrzni, da se bojujejo celo z nesmrtniki“.

Tolažila jo je mati, naj mirno prenaša svojo bol, ter obrisala jej krv z roke, in takoj je ozdravela roka in ponehale so hude bolečine. To ugleдавši, začeli sta zbadati Hera in Atena očeta Zena. Najprej je spregovorila Atena: „O oče Zen, saj se mi ne ujeziš zaradi tega, kar ti porečem? Gotovo je Afrodita sedaj premotila kako Grkinjo, naj zbeži k Trojancem, koje ljubi sedaj čez vse.“

In ko je Grkinjo božala, si je gotovo oprasnila nežno ročico ob kako iglico na njenej obleki“.

Sladko se je nasmehnil oče Zen, pozval zlato Afrodito ter jej rekel: „Ljubo dete, pusti boj in skrbi samo za sladke ženitve, a boj bodi na srci Areju in Ateni“.

Ko so se bogovi tako mej soboj pogovarjali, vrgel se je mej tem Dijomed na Eneja, hoteč ga pogubiti. Trikrat je planil nanj, a trikrat je držal pred njim Apolon bleščeči ščit. Ko je pa četrtikrat nanj planil, tedaj mu je zagrmel Apolon, strašno kričeč: „Varuj se me, Tidejev sin, umakni se in ne primerjaj se z bogovi! Kajti nikakor se ne mogo pozemski ljudje primerjati z nesmrtnimi bogovi“.

Tako je zakričal bog, in umaknil se je malo Dijomed, da bi ubežal Apolonovi jezi. Apolon je nesel Eneja z bojišča v svoje svetišče v Trojo, kder sta mu stregli mati Latona in sestra Dijana, a na mestu, kder je ležal junak, ustvaril je neko podobo, popolnem podobno Eneju; za to mamilo so se zdaj topli Grki in Trojanci. Sedaj je vspodbudil Apolon bojnega boga, naj gre mej bojevalce in ubije predrznega Dijomeda, ki bi se sedaj predrznil, bojevati se celó z otcem Zenom. In Arej se spremeni v Tračana Akamanta, gre mej Trojance in velewa Prijamovim sinovom: „Prijamovi sinovi, kako dolgo bode še gledali, da vam Ahajci more narod? Ali bode čakali, da vam pridero do mestnih vrat? Na tleh

leži mož, kojega smo čestili kakor Hektorja, vrli Enej. Dejte, rešimo vrlega druga iz divjega boja!“ S temi besedami je Arej užgal Trojancem pogum. Sarpedon, voj Likijanov, ozmerjal je Hektorja: „Hektor, kje je sedaj tvoj pogum? Saj si se bahal, da rešiš sam Trojo z brati svojimi in svaki, tudi brez drugih narodov-pomočnikov. A sedaj ne vidim v boji nikjer nobenega tvojih bratov in svakov. Pač skrivajo se kje v kakem varnem zavetju, kakor psi pred levom, a mi, vaši pomočniki, se v jednomer za vas bojujemo. Kajti i jaz sem vaš pomočnik in prišel sem od daleč; daleč leži Likija, ob bregovih deročega Ksanta, kder sem pustil drago soprogo in mladega sinka ter mnogo zakladov, kakor si jih le more poželeti potreben mož. In vendar osrčujem Likijane, in i sam hrepenim, bojevati se, dasi nimam tukaj ničesar takega, kar bi mi mogli Ahajci ugrabiti in odpeljati. A ti stojiš tukaj mirno in niti ne osrčuješ svojih ljudi, naj se ustavljajo sovražniku in branijo svoje soproge“.

Te besede so zbodele Hektorja v srce. Skočil je z voza, sukal kopje ter tekal mej vrstami, opominjajoč je k vstrajnemu odporu. In vsi Trojanci so se zopet ustavili sovražniku. Tudi Enej se jim je zopet pridružil, ozdravljen in okrepčan; poslal ga je Apolon sam nazaj v boj. In uveselili so se Trojanci, ugledavši ga, a nikdo ni imel časa, vprašati ga po čem.

A Ahajce sta osrčevala oba Ajanta, Odisej in Dijomed, naj se neprestrašeno bojujejo. In

niso se ustrašili Trojancev silovitega naskoka, temveč mirno so je pričakovali in stali nepremično kakor lena megla. Atrid je korakal mej svojo vojsko in klical: „Prijatelji, bodite možje, ojunačite se, spoštujte same sebe v boji! Kajti kder se možje same sebe spoštujejo, se jih več reši nego pade, a bežečim možem ni niti rešitve niti slave“. To rekši vrgel je kopje in zadel trojanskega prvoborilca, Enejevega prijatelja, Dejiko-onta, kojega so Trojanci čestili kakor Prijamove sinove, ker je bil vedno mej prvoborilci. A tudi Enej je ubil dva jako hrabra Ahajca, Kretona in Arziloha, Dijoklejeva sinova, vešča vsakoršnega boja. Rodila sta se v Ferah, kder jima je bil oče jako bogat mož. Ko sta odrasla v mladeniča, spremila sta na ladijah Grke pred Trojo, da bi maščevala Atrejevega sina, Agamemnona in Menelaja, a objela ja je tu črna noč. Kakor se rodita dva leva na visokem gorovji, čuva ja mati v gostem lesu; skupaj hodita ropat goveda in ovce ter razsajata po stajah, dokler ju ljudje ne pobijejo z ostrim orožjem: tako sta padla ta dva mladeniča pod Enejevo roko in zvrnila sta se na tla kakor dve visoki jelki. Menelaj ja je obžaloval, da sta padla, zasukal kopje ter vrgel se v prvo gnečo. Arej sam ga je osrčeval, kajti nadejal se je, da ga ubije Enej. A Antiloh, Nestorjev sin, bal se je za bojnega poglavarja tar priskočil mu na pomoč, ko se je uže začel meriti z Enejem. In umaknil se je Enej, ko je videl, da mu stojita

nasproti dva junaka. Hitro sta ugrabila Menelaj in Antiloh padla junaka, nesla ja iz gneče ter oddala svojim drugovom, a sama sta se zopet vrnila v prve vrste. Tedaj je Menelaj prebodel Pilajmena, a Antiloh je preklal črepinjo njegovemu vozniku Midonu, da se je zvrnil na tla.

Sedaj je ugledal Hektor vrla borilca mej četami in zapodil se je proti njima, strašno kričeč; spremljale so ga čete Trojancev. Sam Arej je tekal sedaj pred njim, a sedaj za njim. Ugledavši junaka, prestrašil se je Dijomed. Kakor se ustavi mož, ki je tekel po veliki ravnini, ob bregu deroče reke, izlivajoče se v morje, ne ve, kaj mu je storiti, ozira se po penečem valovji, a slednjič se vendar obrne in steče nazaj po ravnini: tako se je umaknil Tidej in zakričal proti narodu: „Pri-jatelji, kaj se bomo čudili, da je Hektor tako hraber kopjenik in pogumen bojni! Saj ga vedno čuva kak bog, ki mu odvrača nesrečo. I sedaj je pri njem oni Arej, podoben smrtnemu možu. Dejte, obrnite se in bežite, ne bojujte se z bogovi!“

Tako je dejal Dijomed, a pritiskali so na nje Trojanci. Hektor je ubil dva hrabra Grka, Menesta in Anhijala. Užalil se je veliki Ajant, da sta padla; takoj se je postavil blizu njiju ter vrgel kopje. Zadel je Amfija, zaveznika Trojancev, pod pasom, da se je takoj zvrnil na tla; potem se je uprl z nogo na njegovo truplo, da je povlekel kopje iz njega. A nikakor ga ni mogel tudi oropati

krasnega orožja, kajti Trojanci so ga obsipali s kopji, da se je moral umakniti.

Na drugi strani je nagnala zla usoda Heraklida Tlepolema na Likijana Sarpedona, kojemu je uže iz daleča zaklical: „Sarpedon, voj Likijanov, katera sila te je prignala v boj, da se tukaj skrivaš, nevešč boja? Po krivici trde, da si sin Zenov, kajti daleč si zaostal v hrabrosti za onimi moži, ki so Zenovega rodu. Strahopetec si in puščaš, da ti ginejo narodje! In če bi bil še tako hraber junak, pasti bi moral danes pod mojima rokama in iti dol k Hadovim vratom“. „Če nisem dosegel doslej še nikake slave“, odvrnil mu je Sarpedon, „tvoja smrt mi jo pridobi“. Dejal je, in oba sta vrgla ob enem kopji iz rok. Sarpedon je zadel svojega nasprotnika sredi vratu, da se je ost prikazala na drugi strani ven, in temna noč mu je zakrila oči. Tudi Tlepolemovo kopje je zadelo Sarpedona v levo koleno, da se mu je zadrlo globoko v kosti, a otec Zen mu je sedaj še odvrnil pogubo.

Drugovi so odnesli Sarpedona iz boja; hude bolečine mu je prouzročalo kopje, koje je vlekel za soboj. Kajti v hudi sili ni nikdo mislil na to, da bi mu potegnil kopje iz kolena, da bi mogel stopiti na nogo; tako se jim je mudilo, rešiti ga iz gneče.

Tudi Ahajci so spravili iz boja mrtvega Tlepolema. Odisej je sedaj zapazil, da odnašajo iz boja Sarpedona, in premišljal je v svojem srci,

ali bi planil za njim in mu upihnil luč življenja ali bi rajši pokončal celo tolpo Likijanov. In vrgel se je na zbegane Likijane ter jih pet pobil. A še mnogo več bi jih bil pogubil, da ga ni z bistrim očesom zapazil Hektor, da so se prestrašili Grki. Toda uveselil se je Sarpedon, ko ga je ugledal besnečega proti prvim vrstam, in spregovoril je z otožnim glasom: „Prijamov sin, ne pusti me tukaj Ahajcem v plen, temveč odvrni mi sovražnika. In rad potem izdihnem v vašem mestu, če mi uže ni usojeno, vrniti se domov, v ljubo domovino, v veliko veselje mojej dragi soprogi in mlademu mojemu sinčku“.

Tako je govoril, a ničesar mu ni odgovoril Hektor; temveč planil je mimo njega naprej, v srci hrepeneč, da bi čim preje nazaj zapodil Ahajce ter jih mnogo pogubil. Mej tem so prinesli drugovi Sarpedona pod veliki hrast pri skajskih vratih. Tu so ga položili v senco na tla, a močni Pelagon, najljubši mu prijatelj, izdrl mu je z jednim krepkim potegljajem kopje iz kolena. Zavest ga je zapustila in čez oči se mu je razlila črna noč. A kmalu je začel zopet počasi dihati, in vetrič, ki je pihljajl okrog njega, oživil mu je zopet zelo oslabeledo srce.

Hektor je sedaj pritiskal na Grke, da so se morali umikati nazaj proti ladijam. Šest vrlih junakov je ubil sam.

Ko je videla boginja Hera z visokega Olimpa, da ginejo Grki v strašnem boji, spregovorila je

proti Ateni: „Zenova hčerka, zastonj sva obljubili Menelaju, da se vrne zopet domov, kedar razdene Troje trdno zidovje, če pustivi pogubnega Areja tako divjati. Dej, mislivi i midve na odločen odpor!“

Hitro se je vdala Atena. Hera sama je vpregla svoja brza konjiča v Atenin voz, ki je imel sè zlatom okovana kolesa, srebrno oje in zlat komát, a Atena se je zavila v oklop svojega očeta, dela si na glavo zlato čelado, zgrabila ščit z Gorgino glavo, prijela kopje ter zagnala se na zlati voz. Zraven nje je sedla Hera, poknila z bičem, in krilata konjička sta zdrdrala skozi nebeška vrata, ki so se sama odprla. Na najvišjem vrhu rogljatega Olimpa sedel je otec Zen strani od drugih bogov. Hera je ustavila malo konjička ter mu zaklicala: „Ali se čisto nič ne jeziš, oče Zen, da ti sin Arej proti usodi pokončuje Grkov vrle narode? Mene to peče, a Afrodita in Apolon se tiho radujeta; kajti onadva sta naščuvala onega neumnega predrzneža, ki ne pozna nikakega zakona. Oče Zen, ali se mi bodeš sedaj jezil, če Areja grdo pretepem in ga zapodim iz boja?“ „Le dej“, odvrnil jej je Zen, „naženi proti njemu Ateno, ki je najbolj navajena, prouzročati mu hude bolečine“. Tako je dejal, in slušala ga je boginja Hera ter udarila z bičem po konjih, ki sta zletela tja mej zvezdnatim nebom in zemljo. Prišedši pred Trojo, kder združujeta valove Simoent in Skamander, ustavila je boginja konja, izpregla ja ter razgrnila čez-nja gosto meglo.

Boginji sta korakali, podobni plašnima golobicama, a v srci hrepeneč, pomagati grškim junakom. Ko sta prišli do tja, kder je stalo največ in najhrabrejših borilcev, nakupičenih okolo silnega Dijomeda — vsak izmed njih jednak levu ali mrjascu —, tedaj se je ustavila Hera ter jim zakričala, podobna Stentorju, mogočnoglasnemu, ki je mogel tako kričati, kakor petdeset mož skupaj: „Sram vas bodi, Grki, ki ste sicer lepe postave, a strahopetci! Dokler je hodil še v boj božanski Ahilej, takrat si niso upali Trojanci, stopiti čez mestna vrata; kajti bali so se njegovega kopja. A sedaj se uže bojujejo daleč od mesta blizo obočnih ladij“.

S temi besedami jim je užgala zopet pogum. A plavooka Atena je skočila k Dijomedu. Našla ga je, hladečega si rano, katero mu je usekal Pandar sè sulico. Kajti nadlegoval ga je pot pod ščitovo obramnico in utrudila se mu je roka; zato si je odpel obramnico in otrl si črno krv. Tedaj je prijela boginja konja in nagovorila junaka: „Pač malo je podoben Tidejev sin svojemu očetu! Res, da je bil Tidej majhne postave, a bil je vrl borilec. To je dokazal tedaj, ko se je pred Tebami proti mojemu ukazu bojeval s Kadmejci; in premagal je je v vsakoršnem boji. Pomagala sem mu, kakor pomagam i tebi, te čuvam in osrčujem, da bi se neustrašeno boril s Trojanci. A ne vem, kaj ti je, ali te je viharni boj utrudil, ali ti je strah pretresel ude. Zato pa nisi Tidejev sin“.

Odgovoril jej je Dijomed: „Poznam te, Zenova hčerka, in povedati ti hočem vso resnico in ničesar ti zakriti. Niti me strah zadržuje, niti kaka lenoba, temveč spominam se vedno tvojih ukazov. Prepovedala si mi, bojevati se z drugimi bogovi, razven z Afrodito. Zategadel sem se sedaj i sam umaknil i ukazal sem tudi drugim Ahajcem, naj se zbero le-sim; kajti vidim, da ukazuje sedaj tam na bojišči Arej“.

Odvrnila mu je Atena: „Dijomed, moj presrčni ljubček, ne boj se niti Areja, niti koga drugega izmej nesmrtnikov; taka pomočnica ti bodem jaz. Dej, zaženi konje naravnost proti Areju, napadi ga in nikar se ga ne boj, tega nepremišljenega grozoviteža, tega znanega zlotvorca, tega veternjaka, ki je nedavno obljubil meni in Heri, da se bode bojeval proti Trojancem in pomagal Ahajcem, a sedaj se je združil s Trojanci ter pozabil Grkov“.

Tako je dejala boginja in pahnila z voza njegovega voznika Stenela ter sama sedla na voz k Dijomedu. Močno je zahreščala hrastova os pod njeno težo; kajti nositi je morala silovito boginjo in najmočnejšega junaka. Hitro je zagrabila Atena vajeti in bič ter zagnala konje naravnost proti Areju. Ta je prav tedaj ubil hrabrega Etolca, Perifanta. Zapazivši na vozu Dijomeda, — boginje ni videl, zagrnila se je v gosto meglo — pustil je Perifanta na tleh ležečega ter planil naravnost proti Dijomedu, srčno hrepeneč, upihniti mu luč

živenja. Zagnal je svoje kopje, a vjela jo je Atena v roko, ter vrgla jo daleč strani, da je zažvižgala tja po zraku. Sedaj se je vzdignil Dijomed z voza ter pomeril; Atena sama mu je naravnala kopje, da je zletelo Areju naravnost v lakotnico pod pasom. In zarjovel je Arej, kakor kriči devet ali deset tisoč mož, kedar se sprimejo v boji. Prestrašili so se Grki in Trojanci; tako strašno je rjovel Arej.

Nato se je vzdignil Arej, zavit v gost oblak, proti nebu. Kakor bi mignil, prišel je do sedeža bogov, visokega Olimpa, prisedel k otcu Zenu, užaljen v srci, pokazal mu nesmrtno krv, curlja-jočo iz rane, ter spregovoril potem, globoko vzdihujoč: „Oče Zen, ali ne bodeš nevoljen, če vidiš te strašne reči? Vedno moramo bogovi najhujše reči pretrpeti, po svoji krivdi, a ljudem na ljubo. S teboj se nam je vedno bojevati; kajti rodil si nespametno hčerko, pogubnonosno, ki kuje vedno le zlo v svojem srci. Drugi bogovi, kolikor jih je v Olimpu, se ti sicer pokore, le njej ne moreš ničesar ukazati, le njej vse pregledaš, ker si njen oče. I sedaj je naščuvala Dijomeda proti nesmrtnim bogovom. Najprej je ranil v roko Afrodito, a potem je planil na me kakor besen. A odnesle so me hitre noge; drugače bi bil moral še dolgo tam na bojišči mej mrtvimi trupli trpeti hude bolečine, ali pa bi bil vse svoje žive dni ostal ubog pohabljenec“.

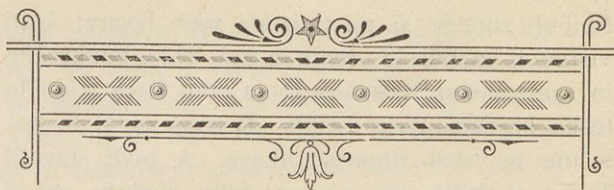
Po strani ga je pogledal Zen ter mu odgovoril: „Ne cvili mi, veternejak, sedeč pri meni!

Najbolj zopern si mi ti izmej vseh bogov; kajti vedno ti je ljub le prepir in boj. Tako neukročen in svojeglaven si, kakor tvoja mati Hera, kojo le težko brzdam. Zato mislim, da trpiš sedaj te bolečine le vsled njenega ukaza. A bodi dovolj! Tvojih bolečin ne morem dalje gledati; saj si vendar le moj sin! A če bi bil sin kakega drugega boga, ležal bi uže zdavna globoko pod zemljo“.

Tako je dejal in ukazal bogov zdravniku, Pajonu, naj ga ozdravi. In Pajon je potresel Areju na rano hladilnih zelišč ter ga takoj ozdravil; saj mu ni bila odmerjena človeška usoda! Hera ga je okopala ter oblekla v krasno obleko; ves oživljen je potem sedel zraven Zena, veseleč se svoje krasote.

Tudi Hera in Atena sta se vrnili nazaj v Olimp, ko sta ustavila Areju pogubno klanje.

Hektor se poslavlja od Andromahe.

daj so se bojevali Grki in Trojanci sami; sim in tja je divjal ljuti boj po planjavi mej Simoentom in Ksantom.

Prvi je pretrgal vrste Trojancev Ajant, sin Telamonov, ter prinesel svojim drugovom rešitev. Ubil je Tračana Akamanta, probodši mu s kopjem čelo pod čelado; takoj ga je objela črna noč. Dijomed je ubil Aksila in njegovega voznika, Eurial tri plemenite Trojance, Odisej Pidita, drugi druge. Menelaj je ujel Adrasta, kojemu so se konji splašili ter stekli proti mestu; sam je padel z voza v prah. Takoj ga je zgrabil Menelaj, a Adrast mu je objel kolena ter ga srčno prosil: „Pusti

me živega, Atrejev sin, in vzemi primerno odkupnino! Mnogo zakladov leži v zakladnici bogatega mojega očeta, zlata, srebra in medi. Od tega bi ti dal moj oče z veseljem neizmerno odkupnino, kedar bi zvedel, da sem še živ pri ladijah Ahajcev“.

Tako je dejal in ganil mu je srce v prsih. Uže ga je hotel izročiti Menelaj svojemu služabniku, naj ga pelje k brzim ladijam, ko priteče k njemu Agamemnon in ga ošteje: „Ljubi Menelaj, zakaj tako skrbiš za svoje sovražnike? Ali so tako lepo delali Trojanci s teboj v tvoji hiši? Nikdo izmej njih naj ne ubeži našim rokam in nagli pogubi, niti dete v materinem naročji. Vse, kar živi v Iliju, naj se iztrebi in uniči, da ne bode niti groba za njimi, niti sledu“.

S temi besedami je pregovoril brata, da je sunil od sebe prosečega Adrasta, a Agamemnon ga je prebodel z mečem, da se je zvrnil vznak.

Nestor je osrčeval Ahajce, glasno kričeč: „Ljubi bojevniki, da mi nikdo zadaj ne ostane, skrbeč le za plen, da več prinese k ladijam, temveč pobijajmo sovražnike; pozneje boste lahko mirno ropali“.

S temi besedami je vse osrčil. In sedaj bi se bili Trojanci, pritiskani po Ahajcih, potegnili nazaj v mesto, da ni pristopil Helen, Prijamov sin, najboljši vedeževalec, k Eneju in Hektorju ter ju tako nagovoril: „Enej in Hektor, od vaju

je največ odvisno, ker sta prva i v boji i v svetu. Stojta tedaj tukaj in zadržujta svoje ljudi pred vrati, da ne pobegnejo v mesto, svojim ženam v naročje, a sovražnikom v veliko zasramovanje. Ko osrčita narod, se ustavimo mi tukaj sovražniku in se bomo bojevali, a ti, Hektor, idi v mesto in ukaži naši materi, naj zbere vse trojanske čestite gospe. Vsaka naj vzame v svojem dvorci najlepšo in najdražjo obleko, ki jej je najljubša. S temi oblekami naj gredo v Atenino svetišče ter naj je polože boginji v naročje in naj jej obljubijo, da jej bodo darovale dvanajst jednoletnih junic, če se usmili mesta, trojanskih žen in otrok ter odvrne od mesta Tidejevega sina, silnega kopjenika, ki je, kakor mislim, najhrabrejši izmej vseh Grkov. Niti Ahileja se nismo tako bali, dasi je baje boginje sin. Da, prestrašno divja Dijomed in nikdo se ne more ž njim meriti v hrabrosti“.

Slušal ga je Hektor, skočil z voza ter, sukajoč kopji, tekal sem ter tja in osrčeval narod. In obrnili so se Trojanci ter postavili se nasproti Ahajcem, a ti so se umaknili, ker so mislili, da je prišel kdo iz Olimpa pomagat Trojancem. Nato jim je Hektor zakričal z mogočnim glasom: „Ponosni Trojanci in vi slavni pomočniki, bodite junaki, prijatelji, in mislite na krepek odpor, a jaz grem v mesto, da naročim starejšinam in čestitim gospem, naj molijo k nebeščanom in jim obljubijo žrtve“. To rekši stekel je proti mestu.

Sedaj sta stopila v sredo mej vojski Likijan Glauk, Hipolohov sin, in Tidejev sin, oba silno bojaželjna. Ko sta si šla drug drugemu naproti in sta bila uže blizu skupaj, tedaj je nagovoril najprej Dijomed svojega nasprotnika: „Kdo si izmej smrtnih ljudij, moj dragi? Nisem te še videl v boji! In koj vprvič prekašaš tako zelo svoje drugove, da se upaš, meriti se z menoj! A vedi, da se le nesrečnih roditeljev sinovi upajo, meriti se z jakima mojima rokama. Če si kdo izmej nesmrtnikov, ki je stopil iz Olimpa, tedaj vedi, da ne bi se upal, bojevati se z nebeškimi bogovi. Če si pa kdo izmej smrtnikov, ki jedo zemlje sad, tedaj le približaj se mi, da čim preje izvršiš svojo usodo“.

Odvrnil mu je Hipolohov sin: „Hrabri Tidejev sin, kaj me vprašuješ po mojem rodu? Ljudje smo kakor listje na drevji. Tu strese veter listje na tla, tam je zopet rodi drevo, poganja joče v gozdi, kedar se približa pomlad: tako tudi tu poganja rod ljudij, a tam zopet izginjuje. A če hočeš zvedeti, kakega rodu sem, poslušaj! Moj praded je Ejol; ta je rodil zvitega Sisifa, Sisif je rodil Glauka, Glauk Belerofonta, Belorofont Hipoloha, in Hipolohov sin sem jaz. Oče me je poslal sim pred Trojo, da se odlikujem pred drugimi in da ne delam sramote svojemu rodu“.

Vzveselil se je Dijomed, zaslišavši te besede, zasadil kopje v zemljo ter spregovoril: „Da, star gost si mi iz davnih dnij! Ojnej, moj ded, pogostil

je v svoji hiši Belerofonta in zadržaval ga je pri sebi dvajset dnij. Dala sta si lepe gostnine: moj ded je dal tvojemu bagren pas, a tvoj mojemu zlato čašo, kojo še vedno hranim v svoji hiši. Zato pa pogostim jaz tebe v Argu, a ti mene v Likiji, če pridem kedaj tja sè svojimi vojaki. A ne pobijajva se tukaj s kopjema! Saj imam jaz dovolj Trojancev, da je pobijem, a ti imaš dovolj drugih Grkov. A da vidijo i drugi, kako sva si stara in dobra prijatelja po očetih, dej, zamenjajva orožje“. In skočila sta oba z voza, podala si roki ter obljubila si zvesto prijateljstvo. Tedaj je pa Zen zmešal pamet Glauku, da je zamenjal svoje zlato orožje za medeno Dijomedovo, orožje, vredno sto volov, za orožje, vredno devet volov.

Mej tem je prišel Hektor do skajskih vrat. Obsule so ga trojanske ženke in hčerke, da bi ga izpraševale po svojih sinovih, bratih, soprogih in sorodnikih. Vsem je velel po vrsti, naj molijo k bogovom; čez mnoge je prišla žal in bol. Sedaj je prišel do prekrasnega Prijamovega dvorca, ki je bil okrog in okrog okrašen z gladkimi stebri. Notri je bilo petdeset sob iz gladkega mramora, druga tik druge; v njih so stanovali kraljevi sinovi sè svojimi soprogami. Na nasprotni strani je bilo v prvem nadstropji dvanajst sob iz gladkega mramora, druga tik druge; v njih so bivale kraljeve hčerke sè svojimi soprogi. Tu mu pride naproti blaga mati Hekaba z najlepšo svojo hčerko Laodiko. Poda mu roko in povpraša ga ljubeznivo:

„Sinček moj, zakaj si zapustil ljuti boj in prišel domov? Gotovo vas hudo pritiskajo kleti sinovi Ahajcev okolo mesta, a ti si prišel sim, da bi z visokega mestnega gradu vzdignil roki k Zenu. Toda počakaj malo, da ti prinesem sladkega vina, da ga izliješ najprej otcu Zenu in drugim nesmrtnikom, in da se potem i sam ž njim okrepčáš. Vino daja moč utrujenemu možu“.

Odgovoril jej je Hektor: „Ne prinašaj mi srce razveseljujočega vina, da mi ne oslabe udje in da ne izgubim svoje moči, in nikakor se ne sme darovati Zenu z neumitimi rokami. A idi ti v svetišče Atenino, zbravši okolo sebe čestite gospe; vzemi sè soboj obleko, najkrasnejšo in največjo, ki ti je najljubša izmej vseh, kar jih imaš v hiši, položi jo lepolasi Ateni v naročje in obljubi jej, da jej bodeš darovala dvanajst jednoletnih junic, če se usmili mesta, trojanskih žen in otrok ter odvrne od mesta Tidejevega sina, silnega kopjenika, strašnega prouzročitelja divjega bega. Jaz pa se napotim k Paridu, da ga pozovem v boj, če me bode hotel slušati. Da bi ga pač takoj zemlja požrla! V veliko nadlogo ga je vzredil Zen Trojancem, Prijamu in njegovim sinovom. Da bi ga videl idočega v Had, to bi pač menil, da sem si izbrisal iz spomina vse prebito gorje“.

Tako je dejal, in mati je šla v dvorec in poklicala svoje služkinje, ki so takoj zbrale po mestu čestite gospe. Sama je šla mej tem v dišečo sobo, kder je imela shranjene pisane

obleke, krasna dela sidonskih žen, koje jej je Parid sam prinesel iz Sidona, ko je privedel z Grškega lepo Heleno. Jedno izmej teh oblek vzela je Hekaba, najlepšo in največjo in najbolj bleščečo; svetila se je kakor zvezda, in ležala je prav spodaj v omari. S to obleko je šla proti svetišču, in za njo je hitelo mnogo čestitih gospa.

Prišedši do Ateninega svetišča na mestnem gradu, odprla jim je vrata lepolična Teano, Atenina svečenica. In vse so vzdignile roke k boginji in tožile jej svoje boli s tožnim glasom. Teano je pa vzela obleko in položila jo boginji v naročje ter tako molila k Ateni: „Čestita Atena, zaščitnica mesta, najkrasnejša boginja, zlomi kopje Dijomedu in dodeli nam, da se sam zvrne zunaj pred skajskimi vrati v prah. In takoj ti bomo darovale v tvojem svetišči dvanajst jednoletnih junic, če se usmiliš mesta, trojanskih žen in malih otrok“.

Tako so molile, a Palada Atena jih ni uslišala.

Hektor je prišel mej tem v Paridov dvorec. Našel ga je ogledujočega prekrasno orožje, ščit in oklop in lok; Helena pa je sedela mej služkinjami in jim zapovedovala razna dela. Ugledavši svojega brata, ozmerjal ga je: „Nesrečni Parid, ni lepo, da tukaj kuhaš svojo jezo v srci, v tem ko narod pada, bojujoč se zunaj pred mestnim zidovjem. In zaradi tebe divja ta ljuti boj. Za to bi moral celo druge ošteti, če bi je videl oščajajoče

se v boji. Dej, vzdigni se, da nam sovražni ogenj kmalu ne upepeli mesta!“

Odgovoril mu je Parid: „Hektor, ker si me po pravici oštel, hočem ti odgovoriti. Ne sedim tukaj, jezeč se Trojancem, temveč utopljen v globoko žalost. A prav sedaj mi je prigovarjala Helena sè sladkimi besedami, naj grem na bojišče, in meni samemu se zdi, da bode tako bolje. Počakaj tedaj, da se oborožim; ali pa idi naprej, saj mislim, da te kmalu dotečem“.

Tako je dejal, in ničesar mu ni odgovoril Hektor. Pač pa ga je nagovorila Helena sè sladkimi besedami: „Svak moj, jaz sem pač nesramnica in zlotvornica. O da bi bil pač prišel tisti dan, ko me je mati rodila, hud vihar in bi me bil odnesel kam na gorovje ali pa v šumeče morje, kder bi me bilo valovje požrlo, predno me je odvedel Parid! A ker so bogovi uže tako sklenili, da bi bila vsaj boljšega moža soproga, ki občuti sramoto in veliko nevoljo ljudij! Ta nima čutečega srca, niti ga bode kedaj imel; zato bode pa tudi žel, mislim, zaslužen plačilo. A dej, svak, sedi tukaj na stol, da se malo odpočiješ od truda, kojega moraš prestati zaradi mene, nesramnice, in zaradi Paridovega zločina, o kojem bodo pevali pevci še poznim vnukom“.

„Ne sili me, Helena“, odgovoril jej je Hektor, „naj sedem; nikakor me ne pregovoriš. Srce me vleče ven na bojišče, da bodem pomagal Trojan-
cem, ki jako hrepene po meni. A vspodbujaj

svojega moža, naj hiti, da me doteče še pred mestnim zidovjem. Jaz grem še malo domov, da bom videl svojo družino, soprogo svojo in malega sinčka. Kajti ne vem, ali se vrnem še kedaj domov“.

To rekši odšel je Hektor. Andromahe ni našel doma; stala je na stolpu mestnega zidovja sè sinkom svojim in dojko, vzdihujoč in stokajoč. Ko je Hektor ni našel doma, vprašal je služkinje: „Povejte mi, služkinje, kam je šla Andromaha z doma? Ali je šla h kakej svakinji ali h kakej nevesti, ali pa v Atenino svetišče, kjer pomirujejo druge Trojanke strašno boginjo?“

Odgovorila mu je pridna oskrbnica: „Ni šla h kakej svakinji ali nevesti, niti v Atenino svetišče, kjer pomirujejo druge Trojanke strašno boginjo, temveč šla je na stolp mestnega zidovja, ker je slišala, da zmagujejo Ahajci in pritiskajo Trojance. Stekla je proti zidovju kakor besna in dojka je nesla ž njo sinčka“.

Tako je dejala oskrbnica, in hitel je Hektor po istem potu po ulicah nazaj. Ko je prišel do skajskih vrat, pritekla mu je nasproti soproga Andromaha, cvetoča hčerka tebanskega kralja Etijona; ž njo je hodila dojka, pestujoč malega, čvrstega dečka, ljubeznivega Hektorjevega sinčka, podobnega lepi zvezdi. Molče je gledal oče svojega sinčka in se prijazno smehljal, a Andromaha je stopila k svojemu soprogu, solze prelivajoč, podala mu roko in ga nagovorila: „Nesrečni mož, tvoj

pogum te pogubi, in ne usmiliš se niti nežnega svojega sinčka niti mene ubožice, ki bodem kmalu vdova po tebi. Kajti kmalu te pobijejo Ahajci, vzdignivši se vsi proti tebi. A če bi te imela izgubiti, to bi mi bilo pač bolje, da bi me pokrila zemlja; kajti nimam je več tolažbe na svetu, kedar mi ti umerješ, temveč le žalost; saj nimam ni očeta več ni drage matere. Očeta mi je ubil božanski Ahilej, ko je razdejal Kilikov bogato mesto Tebo. Sedem bratov sem imela, in vsi so šli isti dan v Had; vse je pobil Ahilej, ko so pasli krave in ovce. Mater mi je odpeljal z drugimi zakladi vred sim pred Trojo, dal jo je potem sicer nazaj proti neizmerni odkupnini, a ustrelila jo je pozneje Artemida sè svojimi pušicami na očetovem domu. Hektor, ti si mi oče in mati in brat, ti si mi cvetoč soprog! Dej, usmili se me sedaj in ostani tukaj na stolpu, da ne bode tvoje dete sirota in tvoja soproga vdova“.

Odgovoril jej je Hektor: „I mene vse to skrbi, žena. A zelo bi se moral sramovati Trojancev in Trojank, ko bi se ogibal boja kakor kak strahopetnik. Tudi mi prepoveduje to moje srce, kajti naučil sem se, biti vselej hraber in bojevat se v prvih vrstah mej Trojanci, da pridobim veliko slavo očetu svojemu in samemu sebi. Dobro vem, da pride dan, ko se pogrezne v prah sveta Troja in Prijam in Prijamovo ljudstvo. A ne skrbi me toliko žalostna usoda Trojancev, niti same matere Hekabe in očeta Prijama,

niti mnogih in vrlih mojih bratov, ki se zvalé v prah pod sovražnikovimi rokami, kolikor me skrbiš ti, draga žena, ko te kdo izmej Grkov joka-jočo se odvede sè soboj, vzimši ti svobode dan. In tkati bodeš morala potem po ukazu druge gospodinje in vodo nositi od studenca, sicer nerada, ali prisiljena. In tako poreče marsikdo, ko te ugleda bridke solze prelivajočo: „To je žena onega Hektorja, ki se je odlikoval v bojih Trojancev, ko so Ahajci oblegali Trojo“. Tako poreče marsikdo, a tebi se obnovi žalost, hrepeneči po svojem možu, ki bi te rešil sužnih dnij. Da bi me pač uže zdavna mrtvega pokrivala hladna gomila, predno bi zvedel o takej žalostnej tvojej usodi“.

To rekši stegnil je Hektor roki po svojem sinčku. A sinček se je odmaknil, jokajoč se, in se trdno oklenil svoje dojke; prestrašil se je pogleda svojega očeta, medene čelade in perjanice, vihrajoče raz njo. Zasmejala sta se oče in mati. Takoj je vzel Hektor čelado raz glavo, del jo na zemljo, poljubil svojega sinčka in ga z rokama pogugal ter molil k otcu Zenu in drugim bogovom: „Zen in drugi bogovi, dodelite, da se bode i ta moj sin tukaj, kakor jaz, odlikoval mej Trojanci, da bode vrl junak in krepek vladar Iliju. In ko se vrne iz vojne s krvavo bojno opravo ubitega sovražnika, poreče pač marsikdo: „Ta je še mnogo boljši junak od očeta svojega“, in veselila se bode mati v srci“.

To rekši del je svojega sinka soprogi v naročje, ki ga je, sè solzami v očeh smehljač se, pritisnila na svoje srce. Usmilila se je soprogu, ugledavšemu jo jokajočo, pobožkal jo z roko ter spregovoril: „Ubožica, ne žaluj mi preveč v srci! Kajti proti usodi me nikdo ne vrže v Had, a usodi, menim, ni še nikdo ubežal izmej smrtnikov, ko se je enkrat rodil, naj je bil strahopetnik, ali junak. A idi domov in oskrbuj svoja dela, kolovrat in vreteno, in ukazuj služkinjam, naj opravljajo svoj posel. Za vojno naj skrbe pa možje in sinovi trojanski, sosebno pa jaz“.

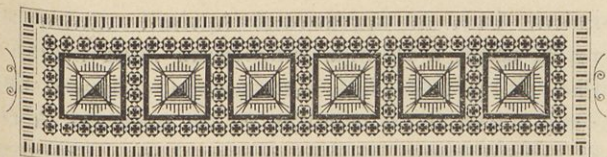
To rekši vzel je Hektor sè zemlje čelado s perjanico, a Helena je šla proti domu in se pogosto nazaj ozrla, solze prelivajoč. Kmalu je prišla do Hektorjevega doma, kjer je našla v delalnici mnogo služkinj, ki so začele vse ž njo jokati. In objokovale so živega Hektorja v njegovem domu, ker so mislile, da se ne vrne več iz boja, ubežavši Ahajcev močnim pestem.

I Parid se ni dolgo mudil doma. Ko si je oblekel bleščeče orožje, stekel je po mestu, zapujoč hitrim svojim nogam. Kakor raztrže spočit konj, nazobavši se ječmena pri jaslih, povodec (uzdo, oglavnik) ter zdirja po ravnini, navajen, kopati se v reke hladnih valovih; poln ponosa drži glavo po konci in pada mu griva z vratu; v lahkem diru se ziblje in hitro ga nesó noge na navadna mesta in na pašo: tako je tekel tudi Parid, Prijamov sin, bleščeč se v orožji kakor

solnce, ukajoč v srce; nesle so ga brze noge. Kmalu je dotekel svojega brata, božanskega Hektorja, hotečega zapustiti kraj, kjer se je milo pogovarjal sè svojo soprogo. In nagovoril ga je prvi Parid: „Dragi brat, predolgo te zadržujem, dasi se ti mudi, in nisem prišel o pravem času, kakor si mi velel“.

Odgovoril mu je Hektor: „Nobeden mož, ki pametno misli, ne bi smel prezirati tvojih bojnih uspehov, ker si vrl junak; le včasih se malo oščajaš in si neodločen. Zato me srce boli, ko slišim Trojance, kako ti zabavljajo, ker morajo toliko trpeti zaradi tebe. Toda idiva! O tem se pozneje sporazumeva, če nam dodeli Zen, da zapodimo Ahajce izpred Troje“.

Hektor in Ajant se bojujeta.

o rekši je stekel Hektor iz mesta, ž njim je šel brat Parid; oba sta hrepenela v srci, bojevati se. Kakor pošlje bog mornarjem ugoden veter, željno pričakovan, ko so ves dan tolkli morje z vesli in so jim udje otrpnili, tako sta se ta dva, željno pričakovana, prikazala mornarjem.

In pobila sta takoj vsak svojega nasprotnika, Parid Menestija, Arejitojevega sina, Hektor pa Ejoneja.

Ko je zapazila Atena, da ginejo Grki v strašni vojni, zletela je z olimpskih višav proti Iliju. Njej nasproti se je vzdignil Apolon, ki je gledal s Pergama in želel zmago Trojancem. Sešla sta se pri

bukvi. Prvi je spregovoril Apolon: „Zakaj se prišla zopet z Olimpa, mogočnega Zena hčerka? Pač da podeliš odločilno zmago Grkom? Saj Trojanci se ti ne usmilijo, če vsi poginejo. A če bi slušala mene, bi bilo mnogo bolje. Ustaviva danes bojevanje, a jutre naj se zopet bojujejo, dokler ne razdenejo Troje, ker je pač tako ljubo bogovom, razdehati to mesto“.

Odgovorila mu je boginja Atena: „Bodi tedaj tako, strelec Apolon! I sama sem s tem istim namenom prišla z Olimpa. A povej mi, kako misliš ustaviti bojevanje?“

Odvrnil jej je Apolon, Zenov sin: „Osrčiva Hektorja, da pozove na dvoboj kakega Ahajca, a Ahajci da se vjeze in osrčijo katerega izmej svojih junakov, da naj se bojuje z božanskim Hektorjem“.

Tako je dejal, in vdala se je Atena. A Helen, Prijamov ljubi sin, je slišal v duhu sklep bogov, kateri sta prav sedaj sklenila; zato je stopil k Hektorju in ga je nagovoril: „Hektor, ali bi me slušal sedaj? Saj sem tvoj brat! Veli tedaj drugim Trojancem, naj posedejo, in pozovi najhrabrejšega Ahajca, naj se bojuje sam s teboj; kajti še ni usojeno, da umrješ in izpolniš usodo“.

Tako je dejal, a Hektor se je zelo uveselil, zaslišavši to besedo, tekel tja v sredo in zapodil nazaj Trojance, držeč kopje na sredi. In vsi so plegli in se pomirili. Tudi Agamemnon je velel Ahajcem, naj posedejo. I Atena in Apolon sta sedla, podobna kraguljema, na visoko bukev, da

bi se veselila na pogledu mož, ki so sedeli v velikih vrstah, kopije ob kopiju, šlem ob šlemu, ščit ob ščitu. In spregovoril je Hektor: „Poslušajte me, Trojanci in Ahajci, da vam povem, kar mi vелеva srce. Pogodbe, katero smo sklenili, nam Zen ni izvršil, temveč ven in ven nam kuje pogubo, dokler ali vi ne vzamete Troje, ali pa bodele sami premagani pri ladijah. V vaši sredi so najhrabrejši bojevniki izmed vseh Ahajcev. Kedor ima tedaj pogum in veselje, bojevati se z menoj, naj stopi sem na sredo, da se bode bojeval z božanskim Hektorjem! A stavljam ta pogoj, in Zen nama bodi priča: Če moj nasprotnik probode mene z dolgim kopjem, naj mi vzame orožje in je nese k ladijam, a moje truplo naj izroči mojim rojakom, da me Trojanci in Trojanke zažgo na grmadi in mi mrtvemu skažejo zadnjo čast. A če jaz ubijem svojega nasprotnika, vzamem mu orožje, a truplo njegovo izročim nazaj k ladijam, da ga Ahajci zakopljejo in mu nasujejo gomilo ob širnem Helespontu. In tako poreče pač marsikdo izmed potomcev, ko prijadra sem čez temno morje: ‚To je gomila davno umrlega bojevnika, vrlega junaka, katerega je Hektor premagal in ubil‘. Tako poreče pač marsikdo, in moja slava ne izgine“.

Tako je govoril, in Ahajci so vsi molčali. Sramovali so se, odkloniti poziv, a zopet bali se, sprejeti ga. Po dolgem molku se je vzdignil Menelaj in jih je ozmerjal, stokajoč v srci: „Gorje mi, bahači, Ahajke, ne Ahajci! Pač grozna sra-

mota bo nam vsem, če se nikdo ne upa, bojevatⁱ se zdaj s Hektorjem! Da bi se spremenili pač vsi v zemljo in vodo, ki sedite tukaj, vsi brez poguma, vsi brez časti! Sam se mu postavim nasproti, a zmaga je v rokah nesmrtnih bogov“.

Tako je govoril in se oborožil. Gotovo bi bil našel smrt, Menelaj, pod Hektorjevimi pestmi, ker je mnogo vrlejši junak od tebe, da niso poskočili prvaki Ahajcev in te zadržali. Tudi Agamemnon se je vzdignil, prijel ga za roko in spregovoril: „Norec si, Menelaj, in nikakor ti ni treba tako noro početje. Potrpi in ne bojuj se z vrlejšim junakom, katerega se i drugi boje. Saj se ga je bal i Ahilej, ki je mnogo vrlejši junak od tebe. Idi tedaj in sedi tja mej tolpe svojih tovarišev, Ahajci mu že zapode koga drugega nasproti. Kakor se kaže sedaj bojevitega, tako rad, menim, stegne trudne ude na mehko posteljo, če sploh ubeži bojnemu viharju“.

S temi besedami je pregovoril svojega brata Menelaja, da ga je slušal, ker mu je pametno svetoval. Nato se je vzdignil Nestor in je spregovoril: „Gorje mi! Oj velika žalost pride čez ahajsko deželo. Pač bi zastokal sedaj stari Pelej, prvak Mirmidoncev, ki se je nekoč zelo veselil, ko me je v svojem dvorci povpraševal po rodu vseh Ahajcev. Če bi sedaj zvedel o njih, da se vsi tresejo pred Hektorjem, bi gotovo vzdignil roke k neumrjočim bogovom z gorkimi prošnjami, naj se mu duša loči od telesa in pogrezne v

temni Had. Da bi bil še tako mlad, kakor sem bil tedaj, ko smo se Pilci in Arkadci bojevali ob Jordana bistrih valovih. Mej Arkadci je bil Erevtalijon prvak borilcev, božanst junak, na ramenih imejoč orožje poglavarja Arejitoja, onega božanskega Arejitoja, katerega so i možje i žene imenovale le kijenosca, ker se ni bojeval z lokom in dolgim kopjem, temveč z železnim kijem prodiral sovražne vrste. Njega je bil ubil Likurg sè zvijačo, ne z močjo, v soteski, kjer ga kij ni obranil pogube; kajti Likurg mu je poprej prebodel telo s kopjem, da se je vznak zvrnil na tla. Nato mu je vzel orožje, katero mu je bil podžril Arej. In to orožje je nosil potem zmagovalec sam v viharnih bojih. A ko se je Likurg v svojem dvorci postaral, dal je je svojemu zvestemu služabniku Erevtalijonu, da bi je nosil. S tem orožjem je takrat izzival vse najboljše junake. A Pilci so se bali in tresli, i nikdo se ni upal, skusiti se ž njim. Mene pa je naganjalo srce, naj se pomerim ž njim. In bil sem mej vsemi junaki najmlajši. Tako sem se bojeval ž njim, in Atena mi je podelila slavo. Posrečilo se mi je, da sem ga zvrnil na tla, dolgega moža in silovitega borilca. In pokrival je neizmeren prostor, ko je ležal tam, kakor je bil dolg in širok. O da bi bil še tako mlad in bi imel ono moč v udih! To bi Hektor dobil takoj svojega nasprotnika! A še oni izmej vas, ki se štejete mej najboljše junake, niti vi se nočete meriti s Hektorjem!“

Tako je govoril starček, in vzdignilo se je devet Ahajcev. Prvi mej vsemi se je vzdignil vojni poglavar Agamemnon, za njim hrabri Dijo-med, nato oba Ajanta; potem Idomenej, Merijon, Evripil, Tojant in Odisej. „Žreb naj določi“, začel je znova Nestor; „kogar koli zadene, veselili se bodo Ahajci, in ž njimi izvoljenec sam, če ubeži usodni pogubi“.

Tako je dejal, in vsak si je zaznamoval svoj žreb in ga vrgel v Agamemnovo čelado. Narodje so vzdignili roke k bogovom in molili; marsikdo je prosil tako, vzdignivši roke k nebu: „Oče Zen, daj, da izleti Ajantov žreb, ali Dijo-medov, ali pa Agamemnonov“.

Tako so prosili, a stari Nestor je mej tem tresel žrebe v čeladi. In skočil je iz nje žreb, katerega so si sami želeli, Ajantov. Sluga ga je nosil okrog in kazal ga junakom, a nikdo ga ni spoznal, dokler ni prišel do Ajanta, ki si ga je sam zaznamoval. Vesel je vrgel Ajant žreb pred noge in je vskliknil: „Prijetelji, res, moj žreb je, in uka mi srce, ker se nadejam, da premagam Hektorja. A vi mi molite sedaj tiho ali glasno, dokler se ne oborožim“.

Narod ga je slušal, in kmalu je prihrumel Ajant v bliščeči opravi, podoben bojnemu bogu. Sladek nasmeh mu je preletel po temnem obličju, ko je, kopje sukajoč, z mogočnimi koraki stopal na bojišče. Veselili so se Ahajci, gledajoč ga, a Trojance je objel bled strah, in Hektorju samemu

je utripalo srce v prsih. A sedaj mu je bilo že prepozno, umakniti se nazaj mej svoje čete, ker je sam prvi izzival.

Ajant se mu je bližal, nesoč pred seboj mogočni ščit iz sedmerih kož, velik kakor stolp, katerega mu je bil naredil umetnik Tihij. Ko je bil že prav blizo Hektorja, ga je nagovoril: „Hektor, sedaj boš pač uvidel, da imamo i mi še vrlih junakov razven Ahileja, najsrčnejšega junaka. Ta sicer leži pri lačijah in kuha jezo Agamemnonu, a tudi mej nami je še bojevnikov, in sicer mnogo, ki smo pripravljeni, meriti se s teboj. Dej tedaj, začni krvavi boj!“

Odvrnil mu je silni Hektor: „Božanski Ajant, Telamonov sin, poglavar narodov, ne skušaj me kakor šibkega dečka ali kakor žensko, ki ni vešča bojnim delom. A jaz poznam dobro boje in poboje; znam sukati ščit na levo, ga znam sukati na desno; znam napadati bojnike na brzih konjih, in znam se boriti mož proti možu. A nikakor te ne mislim napasti zavrtno, vrli bojevnik, temveč očitno hočem poskusiti, ali te zadenem“.

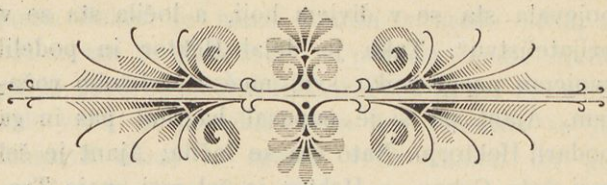
To rekši, je visoko zavihtel kopje in je zagnal Ajantu v ščit, da je prodrlo šest kož, in še le v sedmi je utrujeno obtičalo. Sedaj je sfrčalo po zraku Telamonovo kopje, ki je prodrlo Hektorju ščit in mu raztrgalo obleko ob lačnah. Hektor sam se je umaknil in tako ubežal črni pogubi. Oba junaka sta potegnila sedaj meča

in planila drug proti drugemu kakor divja mrjasca. Hektor je meril Ajantu v sredo ščita, a ost se mu je skrivila in ni prodrla medí. Ajant pa je prodrł z mečem Hektorju ščit in mu oprasnil celo vrat, da je tekla črna krv. Hektor se je umaknil nazaj in zgrabil velik kamen ter ga vrgel v Ajantov ščit, da je mogočno zabobnel. A Ajant je pobral še večji kamen in ga zagnal s tako silo v Hektorja, da mu je razbil ščit in ga ranil v koleno, da se je zvrnil vznak. Toda ščita ni izpustil iz rok, in Apolon, ki mu je bil ves čas neviden ob strani, ga je hitro vzdignil s tal. In sedaj bi bila z nožema planila drug na drugega, da bi odločila boj, da nista pritekla klicarja obeh narodov, Trojanec Idaj in Grk Taltibij, in zabranila jima nadaljni boj. „Mirujta, ne bojujta se dalje“, je zakričal Idaj, „saj sta oba vrla kopjenika, oba Zenova ljubljenca. To smo videli pač vsi. A sedaj prihaja noč; udajta se noči!“ Odvrnil mu je Ajant: „Velite Hektorju, naj to govori! Saj je on pozval v boj najboljše naše junake; on naj začne. Če bode slušal on, bodem slušal i jaz“.

Odgovoril mu je Hektor: „Ajant, bog ti je podelil moč in razum, a si i najboljši kopjenik. Sedaj prenehajva od boja, a pozneje ga zopet obnoviva in ga bodeva nadaljevala, dokler ne podeli bog jednemu izmej naju zmage in slave. A dajva si drug drugemu še častne darove, da tako poreče kdo izmej Grkov in Trojancev; vidite,

bojevala sta se v divjem boji, a ločila sta se v prijateljstvu“. Tako je dejal Hektor in podelil svojemu nasprotniku svoj meč s srebrnim ročajem, Ajant pa si je odpasal bagreni pas in ga podaril Hektorju. Nato sta se ločila; Ajant je šel mej čete Grkov, a Hektor je šel mej svoje Trojance, ki so bili veseli, da so dobili svojega junaka živega nazaj iz Ajantovih pestij. In vedli so ga v mesto, kjer so bili vsi veseli, ker se niso nadejali, da se jim živ vrne iz boja. Tudi Ajanta so spremljali Grki k Agamemnonu, ki je bil vesel zmage. In vso noč so potem večerjali, Grki pri ladijah, a Trojanci v mestu. In vso noč jim je Zen koval pogubo; strašno je grmel. Vse je objel bled strah. Vino so izlivali iz kozarcev na tla in nikdo se ni drznil piti, predno ni daroval mogočnemu Zenu. Slednjič so polegli in so uživali dar spanja.

Trojanci zmagajo.

Drugo jutro ob zoru je klical Zen vse bogove v zbor. Govoril jim je, in vsi so ga poslušali: „Poslušajte me, vsi bogovi in vse boginje, da vam povem, kar mi velewa v prsih srce. Naj se mi nikdo, niti boginja niti bog, ne predrzne, ustavljati se mi, kar porečem, temveč vsi mi odobrujte, da hitro izvršim, kar namerujem. Če najdem koga izmed bogov, da mi gre skrivaj pomagat bodi Trojancem, bodi Grkom, to ga natpem, da se mi osramočen povrne nazaj v Olimp; ali pa ga zgrabim in vržem v temni Tartar, zelo oddaljen kraj, kjer zija najglobočji prepad v zemlji; obdajajo ga železna vrata in meden prag in je tako daleč pod Hadom, kakor daleč je nebo nad

zemljo. Tu naj spozna, da sem jaz daleko najmočnejši mej vsemi bogovi. Dejte, bogovi, poskusite, da to spoznate! Spustite zlato verigo z neba na zemljo in obesite se vsi nanjo, vsi bogovi in vse boginje, nikakor me ne bode te mogli povleči na zemljo, če se bode te še tako trudili. Če bi hotel pa jaz zares potegniti, povlekel bi vas vse proti nebu sè zemljo vred in z morjem; in če bi privezal verigo okoli Olimpovega vrha, bi vesoljni svet visel v zraku. Tako zelo presegam vse bogove in vse ljudi!“

Tako je govoril, in vsi bogovi so bili tihi; kajti prestrašeni so bili po njegovem govoru in po mogočnem njegovem glasu. Še le po dolgem času je spregovorila boginja Atena: „Ljubljene oče, najvišji vladar, to vemo uže davno, da je tvoja moč nepramagljiva. A vendar se nam usmiliijo ubogi Ahajci, če spolnijo sedaj svojo osodo in poginejo. Ne bode mo se sicer vmešavali v boj, če je tak tvoj ukaz, a z dobrim svetom jim hočemo vendar pomagati, da ne poginejo vsi pod tvojo jezo“.

Sladko nasmehnivši se, odgovoril jej je Zen: „Potolaži se, ljubo dete! Saj ne govorin tako v srdu, a tebi hočem ohraniti svojo naklonjenost“.

To rekši zapregel je brza konja, zgrabil bič in sedel na voz. In konja sta zletela tja sredi mej zemljo in zvezdnatim nebom. Prišedši na goro Ido, kjer je imel log in žrtvenik, izpregel

je konja in sedel na najvišji vrh ter gledal tja proti mestu Trojancev in ladijam Ahajcev.

I tu i tam so se pripravljali v boj in se oboroževali. Trojancev je bilo sicer manj, a hrepeneli so po bitki, da bi rešili deco svojo in svoje žene. Vsa vrata so odprli, in narodje so se vsuli ven, i peš i na vozeh. Bil je silen šum.

Ko so se približale sovražne čete druga drugi, spopadli so se s kopji; ščit je udarjal ob ščit, silen šum se je razlegal po zraku. Tukaj stok, tam vrisk, tu moreč, tam umirajoč junak; v potocih je tekla kri.

Dokler je sijalo jutranje solnce in je rastel dan, bojevali so se na obeh straneh z jednako srečo in padali so junaki tu in tam. Ko pa je prišlo solnce sredi neba, tedaj je prijel Zen zlato tehtnico in vrgel vanjo dve srečki pogubne smrti, jedno za Trojance, a drugo za Ahajce. In padla je skledica Ahajcev, oznanjujoč jim dan pogube, globoko proti zemlji, a skledica Trojancev se je vzdignila proti nebu. Tedaj je Zen silno zagrmel z Ide in treščil goreč blisk sredi mej Ahajce. In bili so vsi osupli, ugledavši to, in bled strah je objel vse.

Tedaj ni nikdo ustavil se, niti Agamemnon, niti oba Ajanta. Le stari Nestor se je ustavil, a ne prostovoljno, temveč ker mu je padel konj, katerega je Aleksander zadel s pušico v glavo, tja, kjer začenja rasti konju griva. V hudih bolečinah se je vspenjal konj kvišku, kajti pušica

mu je prodrla v možgane, potem pa se je zvalil na tla in oviral še druga dva konja. Hitro je skočil starček tja, da bi presekala vrvi. A mej tem je pridirjal z brzimi konji tja blizo Hektor. In sedaj bi se bilo slabo godilo vrlemu starčku, da ga ni v tej stiski zapazil Dijomed. Strašno je zakričal za bežečim Odisejem: „Kam bežiš, zviti Odisej, kakor strahopetnik v gneči? Da ti le kdo ne zasadi kopja v hrbet! Dej, ustavi se, da odložiš od starčka divjega moža tam!“

Tako je govoril, a ni ga slišal Odisej, temveč zakadil se je naravnost tja proti ladijam. Dasi je bil Dijomed sam, šel je mej prvoborilce, stopil pred Nestorjevo konje ter tako nagovoril starčka: „Starček, pač hudo te preganjajo mladi borilci! A tebi je moč opešala, stiska te nadležna starost, in počasni so ti konji. Dej, stopi na moj voz, da bodeš videl, kaki so moji konji, i kedar je treba koga poditi, i kedar je treba bežati tja po ravnini. Tvoje konje naj mej tem oskrbe moji hlapci, a moje zapodiva tja proti Hektorju, da bode videl, kako divja meč v mojih rokah“.

Tako je dejal, in slušal ga je vrli Nestor. Oba sta stopila na Dijomedov voz. Nestor je vzel v roki vajeti in zagnal konje. Kmalu sta prišla do Hektorja. Nanj je zagnal Dijomed kopje. Njega sicer ni zadel, a zadel je v prsi njegovega služabnika, Enijopeja, ki je držal vajeti v rokah, da se je zvalil z voza na tla; takoj ga je zapustila duša in životna moč. Silna bol je obdala Hek-

torjevo srce. Dasi je žaloval po svojem drugu, pustil ga je ležečega, in se ogledoval po drugem služabniku. In njegovi konji niso pogrešali dolgo veščega voditelja. Takoj je zagledal pogumnega Arheptolema, ki mu je stopil na voz in mu vzel iz rok vajeti.

Sedaj bi se bile zgodile osodne reči, in Trojanci bi se bili stisnili kakor janci v mesto, da ni tega zapazil z bistrim očesom otec Zen. Sè strašnim gromom je vrgel svitel blisk, in vrgel ga je v zemljo prav pred Dijomedove konje. Strašen plamen je švignil od gorečega žvepla. Konja sta se prestrašila in počenila pod vozom. Nestorju so padli iz rok vajeti, prestrašil se je, in nagovoril je Dijomeda: „Tidejev sin, dej, obrni v beg brze konje! Ali ne vidiš, da ti ne pomaga Zen? Danes podeljuje Hektorju zmago in slavo, a jutre jo podeli nam, če bode hotel. Zenovemu sklepu se ne more pač nikdo upirati, niti najmočnejši junak!“

Odgovoril mu je Dijomed: „Pač, vse res si govoril, starček! A silna žalost mi objema srce. Kajti Hektor se bode potem širokoustil mej Trojanci: ‚Dijomeda sem v beg zapodil, da je zbežal k ladijam‘. Tako se bode bahal, a mene naj takrat požre črna zemlja“.

Odgovoril mu je Nestor: „Kaj pač govoriš, Dijomed! Tudi če te imenuje Hektor strašljivca in plašljivca, a ne bodo mu verovali Trojanci in Trojanke, katerih cvetoče soproge si zvalil v prah“.

To rekši je obrnil konje v beg. Sè strašnim vriščem so vsipali nanj pušice Hektor in Trojanci. In zakričal je Hektor za njim: „Tididov sin, pred vsemi so te častili Ahajci, i sè sedežem, i z deleži mesa, i s polnimi kozarci. A sedaj te bodo zaničevali; sedaj nisi boljši od ženske! Le dirjaj, plašljivec, ne umaknem se ti več. Ne prideš mi nikdar več v mesto in ne povedeš mi naših žensk k ladijam; poprej ti umerim osodo“.

Tako je kričal, a Dijomed je premišljal sem in tja v svojem srci, ali bi obrnil konje nazaj in meril se ž njim. Trikrat je premišljal, in trikrat je zagrmel Zen z idajskega gorovja, oznanjujoč zmago Trojancem.

Hektor je nato zakričal Trojancem: „Trojanci in Dardanci, bodite sedaj možje, prijatelji, in mislite na hraber odpor! Kajti spoznavam, da mi je Zen prisodil zmago in veliko slavo, Ahajcem pa nesrečo. Nespametniki, da so si napravili to šibko zidovje, ki me ne bo zadržavalo. Moji konji lahko preskočijo ta jarek in nasip. A kedar pridem do ladij, tedaj je pa le hitro zapalite na vseh straneh, da bom lajše klal sovražnike, ki bodo omočeni po dimu tekali zbegani sem ter tja“.

Po teh besedah je vspodbujal konje in jim dejal: „Danes mi poplačajte, konjički, skrb, ki vam jo je obilo skazovala Andromaha, ker je poprej vam nasipala rumene pšenice in prilivala sladkega vina, da ste je srebali, kolikor vam je pozelelo srce, nego je poskrbela zame, ki sem

vendar njen cvetoči soprog. Dejte tedaj, podite beguna in hitite, da vplenimo Nestorjev ščit, čigar slava sega do visokega neba, da je ves zlat, in da vzamemo Dijomedu oklop, umetno delo He-fajstovo. Če ugrabimo to, tedaj pa upam, da zbeže Ahajci še nocoj na brze ladije“.

Sè strahom je gledala Hera z visokega Olimpa, kako beže Ahajci. Tedaj se je obrnila do Pozej-dona, posebnega zaščitnika Grkom, in ga prosila, naj pomaga svojim zatiranim ljubljencem. A Po-zejdon se ni upal, protiviti se mogočnega Zena sklepom.

V tem so pribežali Ahajci uže do ladij in napolnili s konji in oboroženimi moži ves prostor od okopa do ladij. In Hektor bi bil preskočil jarek in prodril do ladij ter je zapalil, da ni Agamemnon, osrčen po Heri, zbral okolo sebe zbegane Ahajce. Stopil je tja pred Odisejevo ladijo, ki je bila tam v sredi, in zavpil, da se je slišalo na obe strani. „Sramujte se“, je dejal, „plašljivci! Kje so sedaj vse vaše obljube? Bahali ste se, ko ste na Lemnu žrli vole in pili iz polnih vrčev, da se bode vsak izmej vas meril s tristo Trojanci. A sedaj niste niti jednemu kos, Hektorju, ki nam kmalu zapali ladije. O otec Zen, ali si uže kedaj jednako tepel z nadlogo mogočnega kralja in mu iztrgal iz rok zmago in slavo? Saj sem ti vendar povsod da-roval vsakojakih živalij tolšta bedra, koderkoli sem šel mimo tvojega svetišča, ko sem se v svojo pogubo napotil pred Trojo. Dej tedaj, Zen, izpolni

mi milostno prošnjo: daj, da ubežimo stiski in bedi, in ne dopusti, da poginemo pod pestmi Trojancev!“

Tako je prosil, in usmilil se je Zen kralja, debele solze prelivajočega, in mu dal očitno znamenje, da se mu narodje rešijo in ne poginejo. Kajti takoj je poslal orla, držečega v krempljih jelenče, katero je spustil na tla pred žrtvenik, na katerem so Ahajci navadno darovali mogočnemu Zenu. In vsi so takoj spoznali, da jim je poslal Zen orla, oznanjevalca boljše usode.

To je Ahajce znova osrčilo, da so se zopet vrgli na Trojance. Pred vsemi se je zapodil Diomed sè svojimi konji čez jarek in je zasadil Trojancu Agelaju, ki je zbežal pred njim, kopje v hrbet, da se je spredaj prikazalo ven. Za njim sta jo udarila Agamemnon in Menelaj, za tema oba Ajanta, potem Idomenej, Merijon in Evripil. Deveti je bil Tevker, ki je, stoječ za ščitom svojega polbrata Ajanta, zvrčal Trojance v prah. In uže jih je zvrnil osem v prah, ko je pristopil k njemu Agamemnon, veseleč se, in ga nagovoril: „Tevker, Telamonov sin, le streljaj tako uspešno in glej, da bodeš tolažba Ahajcem in očetu svojemu Telamonu, ki te je dečka vzgojil in vzredil v svojem dvorci. A jaz ti obetam, in tako se tudi izpolni: če mi Zen in Atena milostno podelita, da razdenem Trojo, to boš ti prvi, kojemu podarim častno darilo, bodi trinožen kotel, ali lepa konja z vozom vred, ali žensko, veščo krasnih del“.

Odgovoril mu je Tevker: „Slavni Atrid, kaj me osrčuješ, ko sem uže sam dovolj ognjevit? Dokler me ne zapuste moči, ne bodem počival. Odkar smo zapodili sovražnike proti Iliju, neprenehoma streljam pušice in zvrčam bojevnike v prah. Uže osem pušic sem izstrelil, in vse so se zasadile v telo naših nasprotnikov. A onega tam, onega steklega psa, ne morem zadeti!“

Rekši je izstrelil pušico naravnost proti Hektorju, želeč, zadeti ga. A njega ni zadel, pač pa je zadel v prsi Gorgitijona, da je nagnil glavo, kakor mak v vrtu, ki nagne glavo pod težo sadu, kedar udarja nanj pomladanja ploha. In izstrelil je drugo pušico naravnost proti Hektorju, hrepeneč, zadeti ga. A i sedaj ga ni zadel, Apolon je odvrnil od njega pušico, pač pa je zadel njegovega voznika Arheptolema, da se je zvrnil z voza na tla in da ga je takoj zapustila duša in životna moč. Huda bol je objela Hektorju srce. A dasi silno žalosten po svojem tovarišu, pustil ga je ležečega ter poklical brata svojega Kebrijona, naj zgrabi vajeti. Sam je skočil z voza, silno vriščeč, zgrabil debel kamen ter stekel proti Tevkru, hrepeneč, zadeti ga. Prav sedaj je vzel Tevker bridko pušico iz tula in del jo na lok. Uže je napenjal tetivo, da bi jo izstrelil, a sedaj ga je zadel Hektor s kamenom na rame, kjer loči ključnica vrat od prsij. Tja ga je zadel in mu raztrgal kito, da mu je otrpnila roka v členu in da mu je padla pušica na tla. Onemoglega je varoval sè svojim ščitom

Ajant, dokler nista priskočila dva zvesta tovariša in ga odnesla, globoko stokajočega.

In zopet je osrčil Zen Trojance. Besen in z žarečimi očmi se je obrnil Hektor proti Grkom in jih podil nazaj proti ladijam, kakor podi dober pes mrjasca ali leva na gorah, in z vsakim mahom je zvrnil jednega, zadnjega v vrsti, v prah. Grki so se zopet stiskali pri ladijah in molili k bogovom, da bi jim bili milostni.

O tem pogledu se je usmilila Hera ubogih Ahajcev in je nagovorila Ateno: „Zenova hčerka, ali se niti sedaj ne usmiliva ubogih Ahajcev? Ali naj izpolné svojo usodo in poginejo pod jednega moža naskokom? Kajti uže neznosno besni Hektor in mnogo zla je uže učinil!“

Odgovorila jej je Atena: „Da, takoj naj bi ta grozovitnež pod pestmi Ahajcev izdihnil dušo in se stegnil tja na domačo zemljo! A Zen divja uže neumno! Vse moje dobre naklepe mi uničuje. Ne spominja se več, kolikokrat sem mu rešila ljubega sina Herakleja iz največjih nevarnostij. A sedaj ga je vsega premotila Tetida sè svojim priliznjenim dobrikanjem, a jaz sem se mu pristudila. Toda le počakaj, še me bode imenoval svojo ljubo hčerko in ženko! A dej, pomagaj mi zapreči voz, da se sama popeljem tja na Ido k otcu Zenu!“

Ko sta napregli konje in se uže peljali skozi olimpska vrata, ugledal ju je z Ide Zen in nejevoljen je nagovoril Irido: „Dej, vzdigni se, brza

Irida, in veli jima, naj se vrneta nazaj in naj mi ne prideti blizo. Ne bode se jima dobro godilo, če se srečamo v divjem boji. Tako ti povem, in to se tudi izvrši: Konje jima ohromim, voz na drobne koščke razdrobim, nju sami pa vržem sè svojo strelo iz njega, da se jima deset let ne zacelijo rane. Potem naj vidi Atena, kaj se pravi, skušati se v boji sè svojim očetom. A čez Hero se uže ne jezim več. Saj mi skuša vsak moj čin preprečiti in zatreti!“

Tako je govoril, in Irida je zletela proti visokemu Olimpu. Srečala ju je pri zadnjih vratih Olimpa, ju ustavila in jima sporočila Zenove besede. In spregovorila je Hera k Ateni: „Zenova hčerka, jaz nisem za to, da bi se proti Zenu bojevali zaradi smrtnih zemljanov. Naj jedni poginejo, a drugi naj se ohranijo, kakor nanese usoda. A oni tam na Idi naj premišluje v svojem srci, kakor hoče, in naj odloči mej Trojanci in Grki, kakor je prav“.

To rekši je obrnila konje nazaj v Olimp, kder so jima jih izpregle Hore, a sami sta šli v zbor drugih bogov in sta sedli tam na zlate stolice.

Tudi otec Zen se je pripeljal kmalu za njima v zbor zbranih bogov; ko se je bližal, so se tresli visoki vrhovi skalnatega Olimpa. V zboru je bil gluha vsem prošnjam ženke in hčerke. „Še večjo zmago Trojancev bodeš videla jutre“, dejal je Heri. „In ne bode prej miroval silni Hektor, dokler se ne prikaže zopet v boj užaljeni Ahilej. Tako

je usojeno“. Boginja je nato umolknila in bila nejevoljna in žalostna.

Svitlo solnce je zašlo v Okejan, in po rodovitni zemlji je legla temna noč. Neradi so gledali Trojanci zahajajoče solnce, a Ahajcem je prišla noč trikrat zaželenena.

Hektor je sklical Trojance v zborovanje ob Skamandru, kjer niso bila tla pokrita z mrtveci. Tukaj je spregovoril mej zbranimi narodi: „Poslušajte me, Trojanci, Dardanci in naši zavezniki! Danes sem pač upal, da se ne vrnem poprej v Trojo, dokler ne pokončam vseh Ahajcev in njih ladij. A poprej je prišla temna noč in rešila Ahajce pri ladijah. Toda sedaj udajmo se črni noči in pripravimo si večerjo! Izprezite konje in dajte jim zobati! Privedite iz mesta goveda in tolste ovne, a v velikih posodah srce razveseljujoče vino! Prinesite tudi kruha iz hiš in pripravite si obilo drv, da bomo vso noč do zlate zore kurili na mnogih mestih in da se bode ognja žar vzdigal do visokega neba, da nam ne ubeže še to noč Ahajci čez široko morje domov. Da, naj nam ne ubeže tako lahko in tiho, temveč naj marsikdo izmeje njih še doma kuha pušico ali kopje, s katerim ga zadenemo, ko se bode spravljaj na ladijo, da se bodo v bodoče i drugi ljudje varovali, z vojno napadati Trojance. Slednjič naj še glasni klicarji razglasijo po vsem mestu, da čujejo nocoj i rosní mladeníči i sivi starčki po stolpih ob mestnem zidovji, a nežne ženske naj

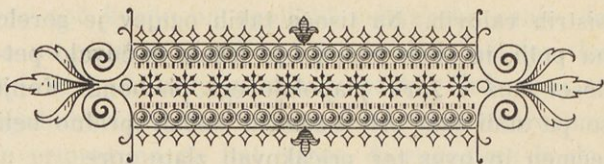
vso noč kurijo na ognjiščih velikanske ognje, da se ne pritihotopi sovražnik v mesto, mej tem ko bojevniki šotorujejo zunaj mesta. Tako naj se zgodi nocoj, a jutre ob zori se zopet oborožimo in pripravimo na ljut odpor, da zapodimo iz deže te pse, ki so se privalili sem na ladijah. A Zen in drugi bogovi naj mi uslišijo prošnjo! Potem bodem jutre videl, ali zapodi Dijomed mene nazaj k mestnemu ozidju, ali pa probodem jaz njega s kopjem in mu vzamem bojno opravo. Jutre naj pokaže svojo hrabrost, ali se bode mogel ustaviti mojemu kopju, kedar planem nanj. A upam, da bode jutre, ko izide solnce, i sam proboden ležal mej prvoborilci in ž njim mnogo tovarišev. Da bi le tako gotovo živel vse svoje dni nesmrten in večno mlad, kakor prinese gotovo jutrajšnji dan Ahajcem pogubo!“

Tako je govoril Hektor, in glasno so mu pritrjevali Trojanci. Izpregli so na-to konje, privedli goveda iz mesta in tolste ovne, a v velikih posodah srce razveseljujoče vino, prinesli kruha iz hiš in pripravili si obilo drv. In darovali so bogovom vole in ovne.

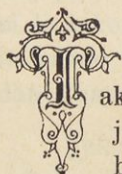
Tako so Trojanci tam taborili vso noč, stražili in kurili ognje. Kakor se svete zvezde okolo svitle lune, kedar je mirno nebo, da se jasno razločujejo vrhovi in žeri visokih gora, in veselo uka pastir na planini, tako so se svetili ognji Trojancev pred mestnim ozidjem ob Škamandra

bistrih valovih. Na tisoče takih ognjev je gorelo na polji, in okoli vsakega je ležalo in čuvalo petdeset mož v žaru plapolajočega plamena. Konji so pa stali tam pri vozeh in zobali pridno beli ječmen in oves ter pričakovali zlate zore.

Grki pošljejo poslance k Ahileju.

ako so tam stražili Trojanci. A Ahajce je navdajal silen strah, drug strašnega bega, in vsi najhrabrejši možje so neizmerno žalovali. Kakor razburita dva vetrova, sever in zahodnik, ki pihata oba iz Trakije, ribovito morje, da se vspenja temno valovje, in na suho meče mnogo haluge (morske trave): tako so bila razburjena srca v prsih Ahajcev.

Atrid je hodil sem ter tja zapovedujoč glasnim klicarjem, naj vsakega moža po imenu pozovejo v zbor, a naj ne kriče; a sam se je najbolj trudil. Sedli so potem v zboru vsi preplašeni. In vstal je Agamemnon, solze prelivajoč kakor temnozelen studenec, ki razliva temnozeleno vodo

po strmi pečini; globoko vzdihujoč je izpregovoril: „Ljubi vodniki in svetniki Argivov! Strašni Zen me je zapletel v hudo pogubo. Obljubil mi je sicer, da se povrnem domov, razdejavši močno obzidano Trojo, a sedaj mi je sklenil grdo prevaro; kajti veli mi, naj se neslaven vrnem domov, ko sem izgubil uže toliko ljudstva. A dejte, slušajte me vsi, kakor vam jaz svetujem! Bežimo z ladijami v ljubo domovino; kajti Troje ne vzamemo več“.

Tako je dejal, in dolgo so molčali sinovi Ahajcev, zaslišavši žalostno besedo; po dolgem premolku izpregovoril je vrli bojevnik Dijomed: „Atrid, tvojemu nespametnemu svetu se hočem najprej upreti, kakor je običajno in dovoljeno v zboru, a ti ne ujezi se mi, poglavar. Kaj misliš res, da so tako nebojeviti in strahopetni Ahajci, kakor govoriš? Če tebe samega vleče srce, vrniti se domov, idi; odprta ti je pot, ladije so ti tam ob morji. A drugi Ahajci ostanejo tukaj, dokler ne razdenemo Troje. In če se hočejo vrniti i oni domov, naj beže sè svojimi ladijami v ljubo domovino. A jaz in moj Stenel se bodeva bojevala, dokler ne doseževa svojega namena; kajti z božjo pomočjo smo prišli sim“.

Tako je govoril, in vsi Ahajci so se uveselili teh besed, občudujoč je. Vstal je stari Nestor in izpregovoril: „Tidejev sin, posebno vrl junak si v boji, in tudi v zboru se odlikuješ mej vsemi svojimi vrstniki. Nikdo izmej vseh Ahajcev

te ne bode grajal zaradi tvojih besed, niti ti ugovarjal; a vendar nisi vsega povedal. Seveda si še mlad, da, bil bi lahko najmlajši moj sin; in vendar govoriš pametno. A dej, naj povem jaz vse, ki sem starejši od tebe; in nikdo mi ne bode zameril, niti vojni poglavar Agamemnon. Sedaj naj si pripravijo vojaki večerjo in naj gredo potem počivat; ponočni stražniki naj pa polego ob jarku zunaj ozidja. A poveljnike povabi ti, Agamemnon, na večerjo; ti si višji kralj, tebi se to spodobi. Dovolj imaš vina v šotoru, kojega ti prinašajo vsak dan naše ladije iz Trakije po širokem morji, dovolj drugega blaga, da nas lahko spodobno pogostiš. In ko bodejo gostje zbrani, poslušal bodeš onega, ki ti bode najbolje svetoval. Kajti zelo silno potrebujemo vsi Ahajci dober in pameten svet sedaj, ko kurijo sovražniki ognje uže blizu naših ladij. Kdo bi se o tem veselil? Ta noč ali pogubi našo vojsko ali jo reši“.

Tako je govoril Nestor, in vsi so ga slušali. Ponočni stražniki so hiteli oboroženi ven. Sedem je bilo poveljnikov, z vsakim je korakalo po sto mož z dolgimi kopji v rokah. Tam so posedli sredi mej jarkom in ozidjem; zakurivši si ognje, pripravili so si večerjo.

Atrid pa je zbral poveljnike v svojem šotoru in jim predložil obilen obed; hitro so segali po pripravljenih jedeh na mizi. A ko so si potolažili hrepenenje po jelu in pilu, vzdignil se je najprej

Nestor, čegar svet je bil i poprej najboljši; izpregovoril je mej njimi: „Slavni Atrid, vojni poglavar Agamemnon, s teboj začnem, s teboj končam, ker si mnogim narodom poveljnik in ker ti je Zen podelil žezlo in zakone, da ž njimi vladaš. Zato se spodobi, da pred vsemi sam izpregovoriš kako besedo, a da tudi drugega poslušаш, kogar vleče srce, svetovati kaj v občno korist. A jaz bodem govoril, kakor se mi zdi, da je najbolje. Kajti menim, da ni imel še nikdo pametnejše misli od te, kojo hočem sedaj izraziti, od kar si ti, Agamemnon, vzel užaljenemu Ahileju po sili devo Brizejido, nikakor ne po naši volji. Kajti jaz sem ti nujno odsvetoval, a ti se nisi udal in si užalil najhrabrejšega junaka, kojega so i nesmrtniki čestili. Vzel si mu njegovo častno darilo in sedaj je imaš sam. A dejte, premišljujmo še sedaj, kako bi ga potolažili in pomirili z darovi in prijaznimi besedami“.

Odvrnil mu je vojni poglavar Agamemnon: „Starček, prav praviš, zaslepljen sem bil; niti sam tega ne tajim. A ker sem v svoji zaslepljenosti naredil krivico, popraviti jo hočem zopet in dati Ahileju neizmerne darove. Našteti vam hočem prekrasne darove, katere mu dam: sedem novih trinožnikov, deset talentov zlata, dvajset bleščečih kotlov, dvanajst konj in sedem žensk, večjih krasnih del, Lezbičank, katere sem si izbral, ko je on sam razdejal Lezb, in so po svoji krasoti nadkriljevale vse druge ženske. Te ženske

mu dam, in mej njimi bode ona, koja sem mu takrat vzela, Brizejeva deva, podobna zlati Afroditi. Vse to mu dam takoj. Če nam pa bogovi dajo, da razdenemo veliko mesto Prijamovo, tedaj naj si napolni ladijo sè zlatom in medovino, kedar si bomo razdeljevali plen, in naj si izbere sam dvajset Trojank, najlepših za Heleno. In kedar pridemo domov v rodovitni Arg, bodi mi moj zet; čestil ga bodem kakor svojega ljubljeneega sina Oresta, ki mi lepo raste v srečni obilnosti. Tri hčerke imam doma, Hrizotemido, Laodiko in Ifianaso; izmedj teh naj si izbere, katero si hoče, in naj jo vede domov kot ljubo nevesto, a jaz jej dam toliko krasnih darov, kakoršnih ni še nikdo dal svoji hčerki. To vse bi mu dal, če neha jeziti se mi“.

Izpregovoril je nato Nestor: „Atrid, nikakor ni zametovati darov, katere ponujaš Ahileju. A izberimo si poslance, ki naj gredo takoj k Ahilejevemu šotoru. Jaz jih hočem izbrati, a ti naj slušajo. Vodnik jim bodi Fojniks (Ahilejev odgojitelj), ž njim naj gresta Ajant in Odisej; izmedj klicarjev naj jih spremljata Odij in Evribat. Prinesite vode, da si umijemo roke, a potem molimo k Zenu, da se nas usmili“.

Tako je govoril, in vsem so ugajale njegove besede. Klicarji so prinesli takoj vode in jo ulili na roke, a služniki so napolnili vrče in kozarce z vinom. Ko so izlili nekaj vina bogovom in so sami pili, kolikor jim je pozelelo srce, vzdignili

so se iz Agamemnonovega šotoru. Nujno jim je naročeval Nestor, pomežikujoč jim, sosebno pa Odiseju, naj skušajo pomiriti Ahileja.

Šli so ob obrežji šumečega morja in srčno molili k Pozejdonu, da bi lahko pregovorili ponosnega Ahileja. Prišedši do šotorov in ladij Mirmidoncev, našli so Ahileja razveseljujočega si srce sè zvoko liro; to si je izbral iz plena, ko je razdejal Eetijonovo mesto Tebe. Ž njo si je razveseljeval srce, prepeval je slavnih mož slavnega dela. Sam Patrokel mu je sedel nasproti molčeč in čakal, da preneha peti Ahilej. Ko so prišli poslanci bliže, ustavili so se pred njim. Prese-nečen je skočil po konci Ahilej z liro v roci, ugledavši je; tudi Patrokel je vstal. Pozdravil jih je Ahilej in dejal: „Dobro mi došli! Ljubi gostje me obiskujete. Pač velika sila mora biti! Da ste mi zdravi, najljubši mi prijatelji izmej vseh Ahajcev!“ To rekši vedel jih je v sobo ter posadil na mehke naslanjače, pregnene z bagrenimi preprogami. In nagovoril je Patrokla: „Prijatelj, postavi na mizo večji vrč, daj vsakemu kozarec in prinesi močnejšega vina; kajti najljubši prijatelji so sedaj pod mojo streho“.

Tako je dejal, in Patrokel je slušal svojega prijatelja, a sam je primaknil veliko mizo bliže k ognju, del nanjo hrbet ovce in tolste koze ter mastne svinje. Sluga mu je držal, a Ahilej je rezal. Ko je vse lepo razrezal, nataknil je posamezne kose na ražnje, a Patrokel je zakuril

velik ogenj. Ko so drva pogorela in se je plamen ugasil, razbrskal je žrjavico in del nanjo ražnje. Ko je bilo meso pečeno, vzel je Patrokel kruh in ga razdelil po mizi, a Ahilej je razdelil pečenke ter sedel potem nasproti Odiseju. Ko so darovali bogovom, segali so pridno po pripravljenih jedeh. Potolaživši si hrepenenje po jedi in pijači, namignil je Ajant Fojniksu. A zapazil je to Odisej, napolnil si kozarec z vinom in nazdravil Ahileju: „Da si mi zdrav, Ahilej! Ne pogrešamo sicer obilega obeda niti v Agamemnovem šotoru niti sedaj tukaj; obilo srce razveseljujočih jedil leži pred nami. A sedaj nam niso na srci ljube jedi, temveč le preveč se bojimo strašnega zla, koje vidimo pred očmi. Kajti blizo ladij so se ušotorili Trojanci in njih zavezniki, zakurili mnogo ognjev in se hote vreči na naše ladije. Zen jim daja sè svojim bliskom ugodna znamenja, in Hektor, zapujoč Zenu, divja uže neznosno in ne boji se niti smrtnikov niti nesmrtnikov; grozna divjost ga je obsedla. Sedaj prosi in moli, da bi se čim preje prikazala zlata zora; kajti pripravlja se zažgati nam ladije in pobiti Ahajce, ki se bodo vsi zbegani drvili sem in tja okolo njih. In bojim se zelo v svojem srci, da mu bogovi izvrše grožnje, nam pa da je usojeno, poginiti tukaj v Troji, daleč od ljube domovine. Vzdigni se tedaj, če hočeš vsaj v zadnjem trenutku rešiti Ahajce. I tebi samemu bode pozneje žal, a ne bode več pomoči, kedar se nesreča zgodi; premišluj tedaj

uže poprej, kako odvrneš od Grkov pogubni dan. Dragi prijatelj, tako ti je nujno naročeval oče onega dne, ko te je pošiljal iz Ftije k Agamemnonu: „Dete moje, moč ti dado Hera in Atena, če bodeti hoteli, a ti brzdaj ponosno srce v prsih; prijazno mišljenje je vedno bolje. Ogibaj se tedaj pogubnega prepira, da te bodo bolj čestili i mladi i stari izmej Ahajcev“. Tako ti je naročeval stari oče, a ti pozabljaš sedaj ta naročila. Dej, nehaj vsaj sedaj jeziti se! Agamemnon ti da dostojne darove, če se potolažiš. Poslušaj me, naštejem ti darove, koje ti je obljubil Agamemnon v svojem šotoru: sedem novih trinožnikov, deset talentov zlata, dvajset bleščečih kotlov, dvanajst konj in sedem žensk, večjih krasnih del, Lezbičank, katere si je izbral, ko si ti sam razdejal Lezb, in so po svoji krasoti nadkriljevale vse druge ženske. Te ženske ti da, in mej njimi bode ona, kojoj ti je takrat vzel, Brizejeva deva, podobna zlati Afroditi. Vse to ti da takoj. Če nam pa bogovi dado, da razdenemo veliko mesto Prijamovo, tedaj si napolniš ladijo sè zlatom in medovino, kedar si bodedo Ahajci razdeljevali plen, in izbereš si sam dvajset Trojank, najlepših za Heleno. In kedar pridemo domov v rodovitni Arg, bodeš njegov zet; čestil te bode kakor svojega ljubljenega sina Oresta, ki mu lepo raste v srečni obilnosti. Tri hčerke ima doma, Hrizotemido, Laodiko in Ifianaso; izmej teh si izbereš, katero bodeš hotel, in jo povedeš domov kot ljubo nevesto, a on jej

da toliko krasnih darov, kakoršnih ni še nikdo dal svoji hčerki. To vse ti da, če nehaš jeziti se mu. A če Atrida le preveč sovražiš v svojem srci, njega in darove njegove, usmili se pa vsaj drugih potrlih Ahajcev, ki te bodo čestili kakor boga. Sedaj bi si pač lahko pridobil pri njih veliko slavo; kajti lahko bi vjel Hektorja, ki bi ti prišel v svoji pogubni divjosti prav blizo, ker meni, da mu ni kos nikdo izmej Ahajcev, koje so ladije prinesle sim“.

Odgovoril mu je na to brzonogi Ahilej: „Božanski sin Laertov, zviti Odisej, moram ti odgovoriti odkritosrčno, kakor mislim in kakor se tudi izvrši. Kajti kakor vrata Hada sovražen mi je oni, ki drugo skriva v srci, a drugo govori. A jaz bodem govoril, kakor se mi zdi, da je najbolje: mislim, da me ne pregovori niti Atrid niti kdo drugi izmej Ahajcev, kajti nikake hvale mi ni bilo od tega, da sem se vedno bojeval sè sovražniki. Jednake deleže dobivajo oni, ki ostajajo pri ladijah, kakor oni, ki se neutrudno bojujejo; jednako čast dobivajo jaki in nejadi bojevniki. Nič nimam od tega, da sem trpel in vedno postavljaj v nevarnost svoje življenje. Dvanajset mest sem razdejal na morji, a najset na suhem; iz vseh teh sem si izbral mnogo krasnih dragocenostij in vse sem dal Agamemnonu; a on, ki je ostajal pri ladijah, razdelil je pozneje le malo, večino je obdržal za se. Sedaj pa, ko mi je iztrgal iz rok častno darilo in me je prevaral, naj me ne skuša več, ker

ga dobro poznam; nikakor me več ne pregovori. S teboj, Odisej, in z drugimi kralji naj se posvetuje, kako odvrne od ladij pogubni ogenj. Res, mnogo je uže izvršil brez mene: sezidal je velik zid, okolo njega napravil širok jarek, ob njem pa zasadil v tla dolge kole, a itak ne more ustavljati silnega Hektorja. Dokler sem se jaz bojeval mej Ahajci, ni se upal Hektor, spuščati se v boj daleč od zidovja, upal se je le do skajskih vrat; tukaj me je enkrat samega pričakoval, a komaj je ubežal mojemu naskoku. Ker pa sedaj nimam več veselja, bojevati se s Hektorjem, bodem daroval jutre Zenu in vsem drugim bogovom, povlečem ladije v morje in je z blagom napolnim, in na vse zgođaj bodeš videl, če bodeš hotel in če te bode veselilo, kako bodo plavale moje ladije po ribovitem morji in kako hitro bodo v njih veslali moji možje. In če mi da zemljetrešitelj ugodno plov, prišel bi pač uže tretji dan v rodovitno Ftijo. Tudi vam drugim Ahajcem bi svetoval, da se vrnete domov, ker ne razdenete več Troje; kajti Zen je raztegnil čez njo svojo roko, in narodje so se osrčili. A vi vrnite se k mogotcem Ahajcev in sporočite jim uspeh poslanstva, da si izmislijo v srci drug boljši svet, ki jim reši ladije in narod. Fojniks pa naj ostane pri meni in naj prenoči tukaj, da pojde jutre z menoj v ljubo domovino, če bode hotel, a siliti ga nikakor nočem“.

Tako je govoril, in vsi so molčali in občudovali odločno njegovo besedo. Po dolgem pre-

molku izpregovoril je Fojniks sè solzami v očeh: „Če se res misliš vrniti domov, Ahilej, in nikakor nočeš odvrniti pogubnega ognja od ladij, ker si se tako hudo ujezil, kako naj ostanem, ljubo dete, jaz sam brez tebe tukaj? S teboj me je poslal stari Pelej sim k Agamemnonu, ker si bil še nezkušen mladenič, nevajen boju in zboru, kjer se odlikujejo možje. Zato me je poslal s teboj, da te vse to učim, da bi bil i dober govornik i vrl bojevnik. Zategadel ne bi hotel ostati tukaj brez tebe, ljubo dete, tudi če bi mi bog sam obljubil, da mi sleče starost in me naredi tako cvetočega mladeniča, kakor sem bil takrat, ko sem ubežal iz Helade in prišel v Ftijo k vladarju Peleju. Ta me je prijazno vsprejel in ljubil me je, kakor ljubi imovit oče svojega jedinega sinčka, in dal mi je mnogo imetja in ljudstva, in vladal sem Dolopom na Ftije skrajni meji. In jaz sem te napravil v to, kar si, bogovom jednaki Ahilej, ker sem te pristrčno ljubil; z nikomur drugim nisi hotel iti na gostijo niti obedovati doma, dokler te nisem posadil jaz na svoji koleni, ti zrezal jedi in te nasitil ter držal ti vino na ustnici. Večkrat si mi zmočil suknjo na prsih, izlivši vino iz ust v svoji otroški brezskrbnosti. Tako sem se mnogo trudil za te in mnogo sem prebil, ker nisem imel svojih otrok; tebe sem posinil, bogovom slični Ahilej, da bi kedaj odvrnil od mene žalostno usodo. Dej tedaj, Ahilej, ukroti si srce; nikakor se ti ne spodobi, da si tako brezsrčen,

Saj se dado še bogovi sami pomiriti, ki so vendar vrlejši in mogočnejši od tebe. I njih potolažijo ljudje s kadili, s prijaznimi prošnjami in obljubami, kedar se je kdo pregrešil. Kajti tudi Prošnje so Zenove hčerke; hrome so, zgrbančenih lic in gledajo križema; skrbno stopajo za Krivico. Ta je močna in brzih nog; zato teče daleč pred onimi in premoti ljudi po vsej zemlji poprej, nego pridejo one in zopet popravijo krivdo. Kdor spoštuje Zenove hčerke, kedar se mu približajo, temu tudi one pomagajo in ga uslišijo v stiskah; kdor jih pa neizprosno zavrne, se mu maščujejo: hitro teko k otcu Zenu in ga prosijo, naj mu pošlje Nezgodo, da bode trpel in se pokoril. Dej tedaj, Ahilej, spoštuj i ti Zenove hčerke, kakor je spoštujejo drugi ljudje. Če ne bi ti dal Atrid takoj sedaj mnogo darov in jih še več obljubil, ne bi ti hotel nikakor prigovarjati, da se odpoveš jezi in pomagaš Ahajcem, dasi te silno potrebujejo; a da ti mnogo darov sedaj, in mnogo ti jih je obljubil za pozneje, in poslal ti je najboljše može, izbravši je izmej Ahajcev, ki so i tebi samemu najdražji v vsej vojski; ne delaj jim tedaj sramote, da so zastonj prišli, zastonj govorili. Da si poprej jezil se, ti nikakor ne zamerjamo. Daj se tedaj omečiti, ljubo dete; kakor boga te bodo častili Ahajci“.

Odgovoril mu je Ahilej: „Fojniks, ljubi očka, nikakor mi ni treba te časti; mislim, da sem uže dovolj češčen po Zenu, ki bode vedno z menoj

pri ladijah, dokler bodem dihal in se gibal. A ti zapomni si dobro: ne vznemirjaj mi duše z jokom in stokom, hoteč ugoditi Agamemnonu. Nikakor se ne spodobi, da ljubiš tega moža, da se ne omrziš meni, ki te ljubim. Pač pa bi bilo prav, da žališ onega, ki žali mene. Ta dva sporočita uspeh, a ti ostaneš tukaj in ležeš v mehko posteljo; jutre ob zoru določiva, ali se vrneva domov, ali ostaneva tukaj“.

Tako je dejal in namignil Patroklu, naj pripravi Fojniksu posteljo, da ona dva čim preje zapustita šotor. In spregovoril je Ajant, Telamonov sin: „Idiva, Odisej; uže vidim, da sva prišla zastonj. A treba je sporočiti Ahajcem našega poslanstva uspeh, dasi ni ugoden; pač težko pričakujejo poročila. Ahileju je srce neizprosno v prsih; ne briga se za ljubezen prijateljev pri ladijah, ki smo ga častili bolj nego vse druge junake. Brezsrčnež! Marsikdo se je uže pomiril, ko so mu brata ubili ali ljubega sina; ubijalec mu je plačal veliko odškodnino, a njemu se je pomirilo srce, ko je dobil obilo zadoščenje. A ti se kujaš in jeziš in se ne daš potolažiti zaradi jedne same deve! In vendar ti ponujamo sedem najkrasnejših žensk in še mnogo darov na vrh. Dej, bodi milosten! Potolaži se in ne žali svojih gostov! Pod tvojo streho smo zdaj in prepričani smo, da smo ti najdražji in najljubši prijatelji izmed vseh Ahajcev“.

Odgovoril mu je Ahilej in dejal: „Vrli Ajant, Telamonov sin, govoril si mi iz srca; a vedi, da

se mi vedno od jeze napihne srce, kolikorkrat se spomnim, kako žaljivo je z menoj ravnal Agamemnon. Le idite tedaj domov in sporočite uspeh vašega poslanstva, a Fojniks ostane pri meni“.

Dejal je, in oni so prijeli čaše, izlili vino bogovom in se napotili nazaj k ladijam. Patrokel je pa ukazal služabnicam, naj napravijo čim preje Fojniksu posteljo. Tu je legel starček in pričakoval zlate zore.

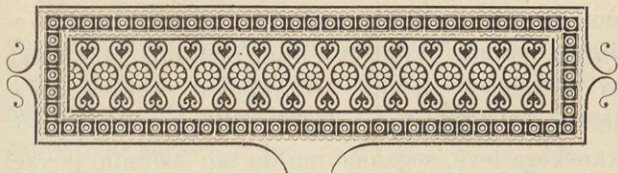
Ko so prišli poslanci k Agamemnonovim šotorom, napivali so jim sinovi Ahajcev sè zlatimi čašami, vzdignivši se raz sedeže, ter je povpraševali; najprej je vprašal Agamemnon: „Dej, povej, slavni Odisej, dika Ahajcev, hoče-li odvrniti od ladij pogubni ogenj ali pa še vedno kuha v svojem srci jezo?“

„Še vedno kuha jezo v srci“, odvrnil mu je Odisej, „in ne mara ni za te ni za tvoje darove. Dejal je, da sam premišljuj, kako rešiš ladije in narod Ahajcev. Zagrozil je, da povleče jutre na vse zgodaj ladije v morje in odjadra domov, in svetoval je tudi nam drugim, naj se odpeljemo domov, ker ne razdenemo več Troje; kajti Zen je raztegnil čez njo mogočno svojo roko, in osrčili so se narodje. Tako je dejal. To morejo potrditi tudi moji spremniki, Ajant in klicarja, oba razumna. Stari Fojniks je pa ostal pri njem in legel k počitku; tako mu je velel Ahilej, da pojde jutre ž njim v ljubo domovino“.

Vsi so dolgo molčali; po dolgem premolku je izpregovoril Dijomed: „Vrli Atrid, da bi pač ne bil prosil Ahileja, ponujajoč mu neizmerne darove. Saj veš, da je ošaben, in sedaj si ga le še bolj napihnil. A pustimo ga, naj gre, ali pa naj ostane, kakor hoče, mi pa storimo, kakor vam jaz svetujem. Najprej si okrepčajmo dušo z jelom in pilom — to daje moč in krepkost —, a potem lezimo počivat, jutre ob zlati zori pa popeljemo narod in konje iz šotorov proti sovražniku“. Tako je dejal, in vsi so pritrjevali njegovim besedam.

Izlivši vino bogovom, šli so vsak v svoj šotor, kjer so legli in uživali dar spanja.

Dolon in Rez.

Iako so Ahajci spali vso noč pri ladijah. Le Agamemnona, poglavarja narodov, ni objel sladek sen; premišljal je v srci to in ono. Kakor bliska soprog lepolase Here, napravljajoč silen dež, točo in sneg, ki pokrije polja in livade, ali pa oznanjujoč pogubno vojno deželi, tako pogosto je vzdihal Agamemnon globoko iz prsij, in trepetalo mu je notri srce. Kajti kolikokrat je pogledal tja po ravnini trojanski, čudil se je mnogim ognjem, gorečim pred Trojo, glasu piščal in trobent ter nemirnemu planju ljudij. A kolikorkrat je obrnil oči tja po ladijah in narodu Ahajcev, ril si je lase iz glave in je molil proti Zenu, in silno mu je stokalo srce. Slednjič se

mu je zdel ta sklep najboljši, napotiti se k Nestorju, ali ne bi mogel ž njim iztuhtati kak načrt, ki bi mogel odvrniti od Ahajcev pogubo. Vstal je tedaj, se oblekel, obul in ogrnil s kožo velikanskega leva, segajočo mu do tal; slednjič je vzel v roko še kopje.

Tudi Menelaj ni mogel spati. Skrbeli so ga Ahajci, ki so zaradi njega pridrli čez široko morje pred Trojo. Oblekel se je in oborožil ter hitel k svojemu bratu Agamemnonu. Našel ga je baš napravljajočega se. Uveselil se je Agamemnon, uglečevši ga. Prvi ga je nagovoril Menelaj: „Zakaj se tako napravljaš, dragi brat? Ali hočeš morda poslati kakega tovariša ogledovat Trojance? Ali bojim se zelo, da ne najdeš nikogar, ki bi se upal, iti sedaj sam tja skozi tiho noč ogledovat sovražnike. Pač zelo srčen bi moral biti!“

Odgovoril mu je Agamemnon: „Dober svet nam je potreben, meni in tebi, Menelaj, svet, ki bi mogel Ahajce rešiti pogube, ker se je Zen premislil. Najbrže so mu bolj ugajali Hektorjevi darovi nego naši. Kajti še nikdar nisem ni videl ni slišal, da bi bil jeden mož jeden dan učinil toliko zla, kolikor ga je učinil Hektor Ahajcem, po svoji moči, ker ni sin niti boginje niti boga. Izvršil je toliko usodne pogube, da se bodo Ahajci še dolgo sè žalostjo in z boljo spominjali tega dne. Idi tedaj k ladijam in skliči mi Ajanta in Idomeneja, a jaz se napotim k Nestorju in ga vzbudim, da bodem videl, ali ne bi hotel iti k

stražnikom dajat jim potrebnih ukazov. Kajti njega bodo najrajši slušali. Saj je njegov sin z Merijonom načelnik stražnikom; njima smo najrajši zaupali to mesto“.

To rekši napotil se je proti Nestorju. Našel ga je v šotoru ležečega na mehki postelji; zraven njega je ležala bojna oprava, ščit, kopji in svitla čelada. Vzdignivši glavo in naslonivši se na laket, nagovoril je prišleca: „Kdo si, ki hodiš sam skoz vojsko v temni noči, ko vsi zemljani mirno spe? Ali iščeš kakega mezga ali kakega tovariša? Oglasi se in ne hodi mi tako nem blizu! Česa želiš?“

Odgovoril mu je Agamemnon: „Nestor, dika Ahajcev, spoznaj me! Jaz sem Agamemnon, katerega Zen ven in ven preganja in stiska, dokler mi je duh v prsih in se mi gibljejo kolena. Pritaval sem sim, ker mi noče krepilen sen zatisniti očij; skrbi me vojna in nadloga Ahajcev. Nimam več miru, nemiren se premikam sem in tja, srce mi hoče skočiti iz prsij in udje se mi tresejo. Dej, vzdigni se, ker vidim, da i ti ne moreš spati, in poglejva tja k stražnikom, ali jih ni morda od velike utrujenosti premagal silni sen in sedaj sladko spe, pozabivši svojih dolžnostij! Kajti sovražniki so se utaborili tukaj blizu, in ne moremo vedeti, ali ne nameravajo morda, napasti nas še to noč“.

Nestor mu je nato odgovoril: „Agamemnon, poglavar narodov, težko izpolni mogočni Zen vse načrte, katere kuje zdaj Hektor v svojem srci.

Pač pa mislim, da bo še stokal, če se Ahilej odpove jezi. Rad te spremim; a vzbudiva še druge, Dijomeda, Odiseja, brzega Ajanta in Megeja! Tudi silnega Ajanta pokličiva in Idomeneja; njuni ladiji sta najbolj oddaljeni. A Menelaja moram grajati, dasi mi morda zameriš, da spi in da je prepustil ves trud tebi. Saj bi se moral baš on najbolj truditi sedaj, ko nas preganja silna nadloga“.

Odvrnil mu je Agamemnon: „Starček, sicer ne bi te zavračal, če bi mu to in ono očital; kajti le prečestokrat je počasen in ne mara se truditi, ne baš iz nemarnosti ali lehkomiselnosti, temveč ker se vedno ozira na me in pričakuje, da jaz najprej začnem. A sedaj mu delaš krivico. Mnogo poprej se je vzbudil nego jaz in prišel k meni. Poslal sem ga po one, po katerih povprašuješ. A idiva sedaj! One prvake najdeva zunaj pred vrsti pri stražah; kajti ta kraj sem jim določil v zbirališče“.

„Če je pa tako“, odgovoril mu je Nestor, „potem pa nima nikdo izmej Ahajcev vzroka, biti nevoljen ali nepokoren Menelaju, kedar koga opominja ali vspodbuja“.

To rekši se je oblekel in oborožil, zgrabil mogočno kopije ter stekel tja ob šotorih Ahajcev. Najprej je sklical Odiseja z mogočnim svojim glasom. Ta se je takoj vzbudil in prišel iz šotora ter ju nagovoril: „Kaj tavata tako sama ob šotorih v pozni, tihi noči, ko vse sladko spi? Kaka sila vaju preganja?“

Odvrnil mu je Nestor: „Odisej, ne bodi nama nejevoljen! Huda sila preganja Ahajce! Sprejmi nas tedaj, da i druge vzbudimo, katerim je dolžnost, posvetovati se z nami, ali naj ubežimo ali se pa še dalje bojujmo“.

Po teh besedah je stekel Odisej nazaj v svoj šotor, kjer si je del ščit čez rameni in prišel potem zopet k njima. Nato so šli vsi trije k Dijomedu. Našli so ga pred šotorom; okoli njega so spali njegovi tovariši, pod glavami so imeli ščite. Kopija so imeli z ročaji zasajena v tla, in daleč tja so se jim svetila bodala kakor Zenov blisk. Junak je spal; pod njim je bila pogrnjena velika volovja koža, a pod glavo je imel bleščečo blazino. K njemu je pristopil Nestor, ga rablo dregnil z nogo in nagovoril: „Vzbudi se, Dijomed! Kaj tako spiš in smrčiš vso noč? Ali ne veš, da so Trojanci blizu ladij in da jih le majhen prostor loči od nas?“

Takoj se je vzbudil Dijomed in nagovoril Nestorja: „Čuden mož si, starček! Nikdar ne počivaš! Ali ni drugih in mlajših ahajskih sinov, ki bi lahko šli tja in sem in vzbudili prvake, drugega za drugim? Le ti si vedno neutruden, starček!“

„Res je“, odvrnil mu je Nestor, „prav si govoril! Imam vrle sinove, mnogo narodov in mož, kojih bi ta in oni lahko hodil okrog in klical prvake. A najhujša sila je prišla čez Ahajce. Sedanja trenotek je odločilen za vse Ahajce, ali poginemo, ali bomo še živeli. A idi sedaj in

vzbudi brzega Ajanta in Filejevega sina! Saj ti si mej najmlajšimi junaki!“

Tako je govoril Nestor, a Diomed se je takoj oblekel in zavil v kožo silnega leva ter stekel vzbujat drugih junakov.

Ko so prišli prvaki k stražnikom, niso jih našli spečih, temveč vsi so bdeli in sedeli obo-roženi. Kakor čuvajo psi na samotni pristavi čredo ovac in mahljajo z repi okoli nje, ko zaslišijo stopinje srčne zveri, ki se približuje po gozdu z gorovja, in nastane silen krik in vik pastirjev in psov, da jim izgine spanec iz očij, tako je izginil tudi stražnikom krepilen spanec iz očij, ko so bdeli vso noč; kajti ven in ven so se ozirali tja po polji, da bi slišali, ali se uže približujejo Trojanci. Uveselil se je starček, ugledavši je bdeče, je osrčil in nagovoril: „Le bdite tako naprej, ljubi otroci! Nikogar naj ne premaga spanec, da ne bomo sovražnikom v zasmeh!“

To rekši je preskočil starček jarek, in za njim drugi prvaki. Na prostoru, ki ni bil pokrit z mrtveci, so posedli in začeli se posvetovati. Prvi je spregovoril mej njimi stari Nestor: „Pri-jateljji, ali ne bi se našel mej nami mož, ki bi imel toliko poguma v srci, da bi se prostovoljno napotil k Trojancem? Morda bi vjel kakega so-vražnika in zvedel od njega, kaj namerujejo Tro-janci, ali hočejo ostati na mestu blizu ladij in bojevati se, ali pa potegniti se nazaj proti mestu, zadovoljni sè zmago nad Ahajci. In če vse to zve

in se povrne nazaj mej nas, to bode segala do neba njegova slava, in bogati darovi mu bodo plačilo. Kajti kolikor nas je prvakov Ahajcev, vsak mu podari črno ovco z jaretom vred, velik zaklad! In vedno bode nam gost pri vsch naših poedinah in gostijah!“

Prvi si je oglasil Dijomed rekši: „Nestor, mene naganja srce, naj se skrivaj splazim mej sovražne Trojance. A da bi me spremljal še kdo drugi, imel bi več srčnosti in zaupanja. Če sta dva skupaj, zapazi ta ali oni, kaj je bolje in koristneje; če je pa jeden sam, je vedno bolj nedoločen v svojih sklepih“.

Tako je dejal, in takoj jih je bilo mnogo pripravljenih, spremljati Dijomeda. Oglasila sta se oba Ajanta, oglasil se je Merijon, hrepenel je tudi Nestorjev sin, hrepenel je Menelaj, in hrepenel je srčni Odisej, splaziti se skrivaj mej sovražne tolpe Trojancev. In spregovoril jim je Agamemnon: „Dijomed, izberi si tedaj sam tovariša, katerega hočeš, ker jih toliko hrepeni, spremljati te. Ne glej niti na rod niti na mogočnost, temveč izberi si najboljšega tovariša, ne glede na to, da bi morda užalil tega ali onega!“

Tako je govoril, kajti bal se je za Menelaja. In spregovoril je Dijomed: „Če mi tedaj vелеvate, naj si sam izberem tovariša, kako bi neki pozabil božanskega Odiseja, ki nima samo srčnosti v vsakojakih nevarnostih, temveč je tudi ljubljeneec Palade Atene? Če pojde on z menoj, vrnila bi

se nazaj tudi iz gorečega ognja, ker je jako previden in premeten“.

Zavrnil ga je Odisej rekši: „Dijomed, ne hvali me preveč, niti grajaj! A dej, odriniva! Kmalu bode konec noči, zora se uže približuje in zvezde so uže nizko na nebu“.

To rekši sta se oborožila in stekla po ravnini, pustivši tam vse druge prvake. In Palada Atena jima je poslala z desne strani čapljo; nista je sicer videla, a slišala sta njeno šumenje. Uveselil se je Odisej ugodnega ptičjega znamenja in molil k Ateni: „Usliši me, Zenova hčerka, ki mi vedno pomagaš v vsakojakih stiskah in me vedno spremljaš, da ti ne morem niti koraka prikriti. Sedaj mi pokaži svojo ljubezen, in daj, da se sè slavo vrneva nazaj k ladijam, izvršivši silno delo, katerega naj se z boljo spominjajo Trojanci“.

Tudi Dijomed je molil k Ateni, in Atena je uslišala njuni prošnji. Nato sta stekla tja skoz temno noč, jednaka srčnima levoma, črez trupla mrtvecev, črez orožja, črez potoke krvi.

I Hektor je zbral to noč vse prvake in svetnike Trojancev in jim spregovoril: „Kdo mi obljubi izvršiti to delo za velik dar? In zadovoljen bode z darom! Voz in najlepša konja Ahajcev podarim onemu, ki ima toliko srčnosti, da se v svojo slavo napoti k ladijam in tam pozve, ali Ahajci še vedno čuvajo ladije, kakor poprej, ali pa se po porazu posvetujejo o brzem begu in

ne morejo bdeti vso noč, premagani po silni utrujenosti“.

Tako je govoril, in vsi so molčali. Bil je pa med Trojanci neki Dolon, sin Evmeda, silno bogatega moža. Bil je sicer grd, a brzog; vrhu tega je bil jedini sin in je imel še pet sester. Ta mož se je oglasil in dejal: „Hektor, mene naganja srce, naj se napotim k ladijam ogledovat. Dej, prisezi tedaj pri svojem žezlu, da mi podariš voz in konja, ki nosita božanskega Ahileja. A jaz ti obetam, da ne bodem zastonj ogledoval. Ves šotor premerim od kraja do konca, dokler ne pridem do Agamemnonovega šotora, kjer se brezdvomno prvaki posvetujejo, ali naj ubeže ali se pa še nadalje bojujejo“.

Tako je dejal, in Hektor je vzel žezlo v roke in prisegal: „Zen sam bodi mi priča, da se ne bode nikdo drugi izmed Trojancev vozil z onima konjema, temveč ti jedini, pravim, ponašaj se vedno ž njima v svoje veselje“.

S temi besedami je osrčil Dolona, da se je takoj oborožil in spustil se proti ladijam. Prihajajočega je zapazil Odisej in nagovoril Dijomeda: „Glej, prijatelj, tam prihaja nekdo od Trojancev. Ne vem, ali gre ogledovat k našim ladijam ali pa ropat kakega mrtveca. Umakniva se mu malo strani, naj gre mimo naju! Potem planeva nanj in ga vjameva. Če nama ubeži, zapodiva ga proti ladijam, in ne uide nama več“.

To rekši umaknila sta se strani in počenila mej mrtvece, a Dolon je dirjal mimo nju, nespa-metnik. Ko je bil za streljaj pred njima, planila sta za njim, a on se je ustavil, zaslišavši šum. Kajti mislil je, da gredo za njim njegovi tovariši, klicat ga nazaj. Ko sta mu bila uže prav blizu, spoznal je v njih sovražnika in spustil se v dir, da bi jima ubežal, a ta dva sta zdirjala za njim, da bi ga vjela. In gonila sta ga, kakor gonita brza psa jelena ali zajca po ravnini. Ko je prišel uže tja blizu do stražnikov, zakričal je za njim Dijomed, boječ se, da ne bi ga kdo drug prej zadel in pridobil si slavo. „Stoj“, je zakričal, „ali pa zapodim za teboj kopije, da mi ne ubežiš nagli pogubi“.

To rekši je vrgel za njim kopije, a ga nalašč ni zadel. Čez rame mu je sfrčalo in zasadilo se tik pred njim v zemljo. Tedaj se je ustavil, tresel se je, zobje so mu klopotali v ustih; bled strah ga je objel. In sedaj sta prisopihala Odisej in Dijomed do njega in zgrabila ga za roki. A Dolon ju je jokajoč nagovoril: „Ne ubijta me, vjemita me živega in takoj se odkupim. Kajti imam doma obilo medi, srebra in zlata. Od tega bi vam dal moj oče z veseljem neizmerno odkupnino, če bi zvedel, da sem še živ pri ladijah Ahajcev“.

Odgovoril mu je zviti Odisej: „Ne boj se in ne misli še na smrt! A povej mi resnično: Kam hitiš tako sam proti ladijam v temni noči, ko vse mirno spi? Ali te je poslal morda Hektor k ladijam ogledovat, ali pa te je nagnalo tvoje srce?“

Odgovoril mu je Dolon, in tresli so se mu udje govorečemu: „Sè slepilnimi obljubami mi je omamil Hektor srce. Obljubil mi je Ahilejeva konja in njegov voz, če se splazim v tihi noči do ahajskih ladij in pozvem, ali Ahajci še vedno čuvajo ladije, kakor poprej, ali pa se po porazu posvetujejo o brzem begu in ne morejo bdeti vso noč, premagani po silni utrujenosti“.

Nasmehnivši se, mu je odvrnil Odisej: „Pač po velikih darovih ti je hrepenelo srce, po konjih bojevitega Ahileja! Le škoda, da jih je težko krotiti in voditi vsakemu drugemu smrtniku razven Ahileju, kojega je rodila nesmrtna mati. A dej, povej mi še to resnično: Kje si pustil Hektorja, ko si šel sem? Kje mu je orožje, kje so mu konji? Kje so straže in ležišča drugih Trojancev?“

Odgovoril mu je Dolon: „Poslušaj tedaj, povem ti vse resnično. Hektor se posvetuje sè svetniki-prvaki pri llovem spomeniku, strani od vrvenja ljudij. Posebne straže ne čuvajo vojske. Kjer gore ognji, tam bde okoli njega Trojanci in si drug drugemu prigovarjajo, naj ne zaspe; v to jih sili strah in skrb. Drugi narodje pa, ki so jim prišli od blizu in daleč pomagat, neskrbno spe, prepustivši Trojancem stražarstvo; kajti nimajo tu blizu ni otrok ni žen. Če se hočeta splaziti mej vojno Trojancev, prideta najprej do Trakov, ki so nedavno prišli pomagat; mej njimi je njih kralj Rez, Ejonejev sin. Njegova konja sta najlepša in največja, kar sem jih kedaj videl; bolj bela sta od

snega in v teku jednaka vetrovom. Voz mu je bogato okrašen sè zlatom in srebrom; zlato mu je orožje, pravo čudo, kras, kakoršen nikakor ne pristojà smrtnemu človeku, temveč samo nesmrtnim bogovom. A mene vedita k brzim ladijam ali pa pustita me tukaj zvezanega, dokler se ne prepričata, da sem resnico govoril“.

Pisano ga je pogledal Dijomed in mu odgovoril: „Ne misli mi več na beg v svojem srci, Dolon, ko si mi prišel jedenkrat v roke, dasi si mi sporočil ugodno. Kajti ko bi te tudi sedaj izpustila za bogato odkupnino, pa bi zopet drugič prišel k našim ladijam ali ogledovat ali pa merit se z nami v boji. Če se pa sedaj zvrneš na tla pod mojimi rokami in izdihneš, tedaj ne bodeš nikdar več Ahajcem v pogubo“.

Tako je govoril, in Dolon mu je hotel baš proseč pogladiti brado, ko je planil Dijomed z nožem nanj in mu prerezal tilnik in pretrgal obe kiti, da se mu je glava zvalila v prah, ko je jezik še blebetal. Nato sta mu snela čelado z glave, vzela mu volčjo kožo, v katero je bil zavit, lok in dolgo kopije. Vse to sta obesila na grm. Da ne bi ga zgrešila, kedar bi se vračala v temi nazaj, odlomila sta nekaj vejic in vrgla je na pot. Nato sta korakala dalje in prišla sta kmalu do Tračanov, ki so utrujeni sladko spali. Zraven njih je ležalo na tleh njih bleščeče orožje, lepo v redu, v treh vrstah; kraj vsakega izmeja njih sta stala po dva konja. Sredi mej njimi je spal Rez;

konji so mu bili za povodec privezani na voz. Ugledavši ga, pokazal ga je Odisej Dijomedu rekši: „To je mož, Dijomed, to so konji, o katerih nam je povedal Dolon, kojega sva baš ubila. Dej, pokaži se sedaj junaka! Nikakor se ti ne spodobi, da bi tukaj stal in gledal, temveč odveži konje; ali pa pobijaj ti može in prepusti meni konje“.

Tako je dejal, in Atena je osrčila Dijomeda, da je planil na Tračane in je začel pobijati, da so stokali in ječali, ko so padali pod njegovim mečem; v potocih je tekla kri. Kakor plane besen lev na črede brez pastirja, na koze ali ovce, tako je planil Dijomed na Tračane, da jih je dvanajst zaklal. Odisej je stopal za njim in je vsakega, kogar je zaklal Dijomed, za nogo povlekel strani, da bi lahko odvedel konje, ki bi se lahko splašili, če bi stopali na mrvece; kajti niso bili še vajeni mrtvecem. Ko je prišel Dijomed do kralja samega, upihnil je i njemu sladko luč živjenja, težko sopočemu; kajti vznemirjale so ga hude sanje. Mej tem je odvezal Odisej konje, je zvezal s povodcem in udaril po njih z lokom, ker ni niti mislil na to, da bi bil vzel i bič z voza; potem je zažvižgal in dal Dijomedu s tem znamenje.

A ta je še ostal in premišljal v svojem srci sem in tja, ali naj bi voz, v kojem je ležala bojna oprava, odpeljal ali vzdignil in odnesel, ali pa še drugim Tračanom upihnil luč živjenja. Tako premišljujočemu približala se je Atena in ga nagoovorila: „Misli uže na povrat k obočnim ladijam,

Tidejev sin, sicer bi lahko kak bog še vzbudil Trojance, da bi rad in takoj zbežal, če bi le mogel!“

Dijomed je razumel boginjin glas in skočil takoj na konja, a Odisej jih je naganjal z lokom, da sta zdirjala tja proti ladijam.

Mej tem se je spustil Apolon, razjarjen po Ateni, mej čete Trojancev in vzbudil Rezovega očeta, Hipokojona. Ta je planil iz spanja kvišku in ko je videl, da je prazno mesto, kder so stali prej konji, in kako močje v strašnih mukah in zadnjih vzdihih stočejo, zavpil je in zaklical ime dragega svojega druga. Tedaj so prihrumeli Trojanci v tolpah in se čudili groznim činom, koje sta učinila moža, ki sta zbežala k ladijam.

A ko sta prišla ta dva do onega mesta, kjer sta bila pobila Hektorjevega ogleduha, tedaj je ustavil Odisej brza konja, Dijomed pa je skočil na tla, pobral krvavo opravo, jo dal Odiseju v roke in se vspel zopet na konja. Odisej ju je nagnal, da sta zletela tja proti ladijam.

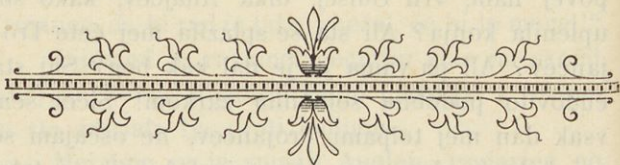
Prvi je zaslišal konj peketanje Nestor in je spregovoril: „Prijatelji, se-li motim ali bom govoril resnico? Brzih konj peketanje mi bije na uho. O da bi pač Odisej in Dijomed privedla sedaj od Trojancev dva lepa konja! A bojim se zelo, da se jima prigodi kaka nesreča“.

Ni še izgovoril zadnjih besed, ko sta uže prihajala Dijomed in Odisej. Poskočila sta na tla, in ukajoč so ju pozdravljali tovariši z rokami in sladkimi besedami. Prvi ju je vprašal Nestor: „Dej,

povej nam, vrli Odisej, dika Ahajcev, kako sta uplenila konja? Ali sta se splazila mej čete Trojancev? Ali pa vama ju je dal kak bog? Saj sta čudovito podobna solnčnim žarkom! Sicer sem vsak dan mej tolpmi Trojancev, ne oščajam se pri ladijah, dasi sem uže osivel boжник, a tako krasnih konj še nisem videl in gledal. Zato mislim, da vama ju je podaril kak bog, ki je vaju srečal na poti; kajti vaju oba ljubi Zen in hčerka njegova, Atena“.

Odgovoril mu je Odisej in dejal: „Nestor, dika Ahajcev, lahko bi nama dal kak dobroten bog še lepša konja od teh, ker so bogovi mnogo mogočnejši od kraljev. A ta konja, po katerih povprašuješ, sta baš prišla in sta traška; njunega gospodarja je ubil Dijomed, in ž njim še jednat njegovih drugov, samih boljarjev. A trinajstega sva ubila blizu ladij oglednika, kojega je poslal Hektor ogledavat našo vojno“.

To rekši je zapodil konje čez jarek, a drugi Ahajci šo šli jukajoč za njim. Prišedši do Dijomedovega šotor, privezali so tam konje k jaslim, iz katerih so Dijomedovi konji zobali sladko pšenico. Krvavo opravo Dolonovo spravil je Odisej na ladijo, da bi jo pozneje posvetil Ateni. Ko sta si junaka v morji oprala pot z nog, vrata in vsega života, da jima je zopet oživela životna moč, okopala sta se in pomazilila v gorki kopeli, a potem sta sedla k pojedini in zajemala sladko vino iz polnega vrča.

Patroklova smrt.

Drugo jutro so se narodje zopet oborožili. Ahajce je vodil Agamemnon v bleščeči opravi proti Trojancem, katerim sta bila vodnika Hektor in Polidamant. Sprva so si bili jednaki v divjem boji, a proti poľudnevu je začel Agamemnon tako besneti mej Trojanci, da je ukazal Zen Hektorju, naj se umakne. A ko je Konon ranil Agamemnona, da je moral zapustiti bojišče, tedaj je zopet Hektor prodrľ v prve vrste in pobijal in odbijal Ahajce. Ustavila sta se mu Dijomed in Odisej. A Dijomeda je zadel Parid sē sulico, da je moral bežati nazaj k ladijam; Odiseja je pa ranil Sok, da se je komaj rešil na yozu. Tedaj so se začeli Ahajci umikati proti ladijam, kamor so jih podili zmagonosni Trojanci.

Ko so se uže bojevali okolo ladij, prišel je Patrokel k Ahileju, gorke solze prelivajoč kakor temnozelen studenec, ki raz visoko skalovje razliva temno vodo. Smilil se je Ahileju, ugledavšemu ga, ter ga je nagovoril: „Zakaj se jočeš, dragi Patrokel, kakor majhna deklica, ki teče za materjo ter jo prosi, naj jo vzame v naročje; držeč se njenega krila jo zadržuje na hitrem potu, in vsa objokana jo pogleduje, dokler je mati ne vzdigne v naročje: tej podoben, Patrokel, prelivaš svitle solze. Ali mi morda prinašaš kako žalostno vest iz Ftije, katero si ti sam zvedel? Saj ti vendar še živi oče Menojtij, živi mi tudi oče Pelej mej Mirmidonci, kojih smrt bi naju zelo užalostila! Ali pa morda žaluješ, ker padajo Ahajci pri ladijah? Povej, ne skrivaj mi ničesar v srei, da bodeva vedela oba!“

Odgovoril mu je Patrokel, globoko vzdihujoč: „Ne zameri mi, Ahilej, da jočem; tolika nesreča je zadela Ahajce. Naj nikdar ne zgrabi tudi mene jednaka jeza, kakor jo kuhaš ti v svojem srei, grozovitež! Kdo naj blagruje tvoj spomin mej potomci, če ne odvrneš od Grkov žalostne pogube? Brezsrčnik, tvoj oče pač ni bil Pelej, niti Tetida tvoja mati; tebe je rodilo temno morje in trdo skalovje, ker si tako trdosrčen. A če te zadržuje od bojevanja kako proroštvo bogov ali kako naročilo tvoje matere, dej, pa pošlji mene v boj in daj mi svoje vojake; mogoče, da rešimo Ahajce. Daj mi svojo bojno opravo; Trojanci bodo

mislili, da se ti zopet udeležuješ bojevanja in se umaknejo, a naši sinovi se zopet malo oddahnejo. In lahko je potem, ko se oddahnemo, zapodimo nazaj od ladij proti mestu“.

Tako je govoril, nespametnik; prosil je samemu sebi zlo pogubo in črno smrt. Zelo nejevoljen mu je odgovoril Ahilej: „Gorje mi, prijatelj, kaj si govoril! Ne oziram se na kako proroštvo bogov, in ni mi mati ničesar naročila in sporočila, da se vzdržujem bojevanja. Pač pa mi huda bol razjeda srce, da me je tako hudo užalil Agamemnon; vzel mi je častno darilo, koje sem si sè svojim mečem pridobil, ko sem razdejal utrjeno mesto. To me boli in mi ne da miru. A bodi vse pozabljeno! Saj mi uže tako ni bilo na misli, vedno kuhati jezo. Sklenil sem uže poprej, da se potolažim, toda še le tedaj, kedar pride bojni hrup do naših ladij. Da bi se sam boja udeležil, se sicer ne morem še odločiti, a tebi prepuščam svojo bojno opravo in svoje vojake. Zaženi se z vso silo na Trojance in zapodi je od ladij! A slušaj me, kakor ti svetujem in velevam! Ko je zapodiš od ladij, ne preganjaj jih dalje proti njih ozidju, temveč vrni se nazaj! Ne želi bojevati se brez mene, da mi ne narediš sramote!“

Ko sta se tako mej soboj pogovarjala, se Ajant pri ladijah ni mogel dalje ustavljati; opešaval je pod množico kopij, padajočih nanj. Strašno mu je zažvenketala čelada okolo senec, kolikorkrat je bila zadeta, in na njo so vedno merili;

levo rame mu je opešalo, ker je na njem nosil težki ščit, kojega je v jedno mer obračal sem ter tja. Le težko je še sopel, od vseh udov mu je v curkih lil znoj, in ni se mogel oddahnuti. Ko mu je pa še Hektor z mečem preklal kopije, da mu je ostal le roč v roki, v tem ko je ostje daleč tja po zraku sfrčalo, predno je padlo na zemljo, tedaj se je Ajant prestrašil in spoznal v svojem srci, da je Zen določil zmago Trojancem in da hoče pogubiti vse Grke. Zato se je umaknil kopijem, a Trojanci so zdaj vrgli na ladijo ogenj, in neugasni plamen je takoj švignil kvišku. Ko je zapazil Ahilej, da šviga iz ladije ogenj, nagnoril je Patrokla: „Vzdigni se, Patrokel. Pri ladijah vidim požrešni ogenj. Bojim se, da nam ladije vzemo in da ne bode nikake pomoči več. Oboroži se takoj, a jaz ti skličem svoje vojake“.

Tako je dejal, a Patrokel se je začel takoj oboroževati. Okolo kolen si je privezal jeklene golenice (Beinschienen), okolo prsij si je oblekel jekleni oklep sè zvezdami okrašen, ob rame si je vrgel veliki meč, okovan sè srebrnimi žeblički, na glavo je del močno čelado, raz kojo je silno plapolala perjenica, z levico je zgrabil za veliki in težki ščit, a v desnico je prijel dvoje silovitih kopij. Prijatelj in tovariš Avtomedont mu je vpregel nesmrtna konja, Ksanta in Balijsa, ki sta tekla tako hitro kakor veter. (Dobil ju je oče Pelej od bogov v dar, ko se je poročil z nesmrtno boginjo Tetido). Zraven nju je vpregel še priroč-

nega konja Pedaza, ki je bil sicer smrten, a ni zaostajal za nesmrtnima konjema.

Ahilej je hodil mej tem od šotora do šotora in ukazoval Mirmidoncem, naj se oborože. Kakor raztržejo lačni voleje, imejoči v prsih neizrečeno moč, rogatega jelena in ga požro; vsi imajo gobce od krvi rudeče; v tolpah se zaženó vsi k zelenemu studencu in ližejo z jeziki vodo, izbruhajoč rudečo kri; trebuh se jim širi, a srce jim ne trepeča: tako pogumni zbrali so se Mirmidonci okolo Avtomedonta. Sredi mej nje je stopil Ahilej in je nagovoril: „Mirmidonci, da mi sedaj nikdo ne pozabi groženj, s katerimi ste grozili Trojancem ves čas, kar sem se jaz jezil. Tako ste me često obdolževali: ‚Strašni Pelejev sin, pač sè žolčem te je izredila mati, ker tako zadržuješ tovariše pri ladijah, proti njih volji. Naj se rajši vrnemo z ladijami domov, ker si se tako hudo ujezil.‘ Tako ste govorili često proti meni. Sedaj je prišel čas bojevanja, po katerem ste tako dolgo hrepeli. Sedaj pokažite tedaj pogum v boji proti Trojancem“.

S temi besedami jih je osrčil in šel nazaj v svoj šotor. Tu je odprl pokrov lepe skrinjice, kojo mu je dala na pot mati Tetida, napolnivši jo z oblekami, odejami in preprogami. V njej je hranil tudi zlato čašo, iz koje ni pil nikdo izmej mož rujnega vina, in iz nje je daroval samo otcu Zenu, a nobenemu drugemu bogu. To čašo je vzel iz skrinjice in napolnil z vinom, opravši

jo s čisto vodo in umivši si roke. Stopil je potem tja sredi dvorišča, izlil vino, pogledal k nebu in izpregovoril: „Oče Zen, kakor si mi uslišal uže jedenkrat prošnjo in me počestil, a pobil ljudstvo Ahajcev, tako mi izpolni tudi sedaj srčno željo. Jaz sam ostanem pri ladijah, a svojega druga pošljem z Mirmidonci v boj. Njemu podeli slavo, oče Zen, a po slavni zmagi naj se mi zdrav vrne k ladijam z vsem orožjem in z vsemi svojimi drugovi“.

Tako je molil in slišal ga je Zen. Prvo mu je privolil, a drugo mu je odbil. Privolil mu je, da zapodi od ladij sovražnike, a ni mu privolil, da bi se zdrav vrnil iz boja. Po molitvi in daritvi šel je Ahilej nazaj v svoj šotor, del čašo v skrinjico, a potem je šel zopet ven, da bi gledal od daleč strašno bitko.

Oboroženi Mirmidonci so se zapodili s Patroklom tja po ravni cesti kakor roj os. Ugledavši ga, so se prestrašili Trojanci, njih vrste so se začele umikati, ker so menili, da se je prikazal v boj sam Ahilej, odloživši hudo jezo. Vsakdo je gledal, kod bi ubežal nagli pogubi.

Kakor se podi ob hudi uri oblak neba, „kedar mogočni gospodar drvi ga sem ter tja vihar“, tako so se zapodili v divjem begu Trojanci od ladij proti mestu, kričeč in vriščeč. Hektorja so odnesli brzi konji proti mestu, in zapustil je čete Trojancev. Mnogim izmej njih so se zlomila ojesa pri jarku; konji so zbežali proti mestu,

pustivši tam vozove in svoje gospodarje. Patrokel jo je udrl za njimi, osrčuje svoje Mirmidonce. Tja se je zagnal besneč, kjer je bila največja gneča. V lehkem skoku so mu preskočili brzi, nesmrtni konji široki jarek. Za Hektorjem ga je gnalo srce; hotel ga je dohiteti in zadeti. A njega so rešili brzi konji. Kakor leže nevihta z vso svojo težo na zemljo, ko lije jesenskega dne strašen dež z neba; Zen se jezi in grozi ljudem, ker so v zboru izrekli krivično sodbo in zapodili od sebe pravico, ne meneč se za jezo bogov; vse reke narasto in prestopijo bregove, z gora drve hudourniki, nesoč sè soboj cele gozde in hribov vrhove, strašno šume in buče, drveč se proti morju in pokončuječ dela ljudij: tako glasno so se drvili in podili trojanski konji tja po ravnini proti mestu.

Ko je Patrokel pretekel prve čete, zapodil jih je nazaj proti ladijam; ni jim pustil priti v mesto, temveč tam sredi jih je pobijal, in mnogim se je maščeval.

Ko je ugledal Sarpedon, Likijev voj, svoje ljudi, bežeče pred Patroklom, zaklical jim je: „Sramota, Likiji, kam bežite? Sedaj bodite vrli! Kajti jaz pojdem naproti temu možu, da bodem videl, kdo je, ki tako divja in ki je učinil uže mnogo zla Trojancem, pokončavši je“.

Tako je dejal in skočil oborožen z voza na tla. Tudi Patrokel je skočil z voza, ugledavši ga. Kakor se zgrabita krivokljuna jastreba, glasno

vriščeč, z ostrimi kremplji na visoki pečini, tako sta zavriščala ta dva, ko sta se zapodila drug proti drugemu.

Patrokel je zadel Sarpedonovega vrlega druga in strežnika, Trasimela, v trebuh, da je takoj izdihnil dušo. Nato je vrgel Sarpedon proti njemu kopije, a ga ni zadel; pač pa mu je zadel konja Pedaza v desne pleči, da se je, strašno zatulivši, zvrnil v prah, in izletela je iz njega življenjska moč. Nesmrtna konja sta se vspenjala na desno in na levo, vsak na svojo stran, škripal je spredaj jarem in vajeti sta se zamotali; tako sta se prestrašila, ko sta ugledala priročnega konja ležečega v prahu. A Avtomedon je naredil koj konec tej zbeganosti. Potegnil je meč izza boka in prerezal povodec, s kojim je bil Pedaz privezan na nesmrtna konja; ta dva sta se pa takoj umirila in zopet stopila vstric k ojesu.

Zopet je zagnal Sarpedon kopije, a ni zadel Patrokla; čez njegovo levo rame je sfrčalo in padlo na tla. Sedaj se je vzdignil Patrokel, a ni mu zastonj zletelo kopije iz rok; zadel je Sarpedona pod srcem. Kakor trešči na tla hrast, topol ali visoka smreka, kojo posekajo tesarji na gori, da jim bode v les za ladije, tako je telebnil na tla Sarpedon. Divje rohneč je še zaklical svojemu drugu: „Dragi Glauk, vrli boritelj, sedaj je pač treba, da se pokažeš vrlega junaka. Idi okrog po četah in osrčuj vse likijske poglavarje, naj se bojujejo okrog Sarpedona; a ko to izvršiš, bojuj

se i sam. Velika sramota bi ti bila vse dni svojega življenja, če bi mi Ahajci vzeli orožje. Drži se hrabro in osrči ves narod!“

To izgovorivšega objela je črna smrt na očeh in na nosnicah. Patrokel mu je stopil s peto na prsi in izdrl kopije; s kopijem vred potegnil mu je tudi dušo iz telesa.

Žalost je objela Glauka; nemirno mu je plalo srce, ker mu ni mogel pomagati. Obrnil se je do boga Apolona in molil: „Usliši me, gospod, prebivaj v Likiji ali v Troji; saj moreš slišati povsod moža v stiskah, kakor sem jaz sedaj. Hudo rano imam na roci, strašne bolečine trpim, kri se ne more ustaviti; zato ne morem držati kopija in bojevati se sè sovražniki. In padel mi je najboljši prijatelj, Sarpedon, Zenov sin. Dej, ozdravi mi ti, bog, to hudo rano, potolaži mi bolečine in daj mi moč, da osrčim svoje drugove v boj in da se sam bojujem za mrtvega prijatelja“.

Uslišal ga je Apolon, ustavil mu črno kri, ki mu je tekla iz hude rane, potolažil mu bolečine in navdihnil mu pogum. Uveselil se je Glauk, ko je to zapazil, šel najprej mej Likije in je osrčeval, a potem je stopil mej Trojance in nagovoril Hektorja: „Hektor, popolnem si pozabil sedaj svojih zaveznikov, ki zate žrtvujejo svoje življenje daleč od domovine in prijateljev. Padel je Sarpedon, voj Likijev, ki je z umom in mečem branil svojo domovino; Arej ga je pogubil s Patroklovo roko. Dejte, prijatelji, vzdignite se in

pomagajte, da mu Mirmidonci ne vzemo orožja in oskrunijo trupla, jezeč se nam, da smo jih toliko pogubili pri brzih ladijah“.

Tako je dejal, in žalost je objela Trojance; kajti Sarpedon jim je bil, dasi iz tujega kraja, zaščitnik mestu, in mnogim narodom je zapovedoval, in mej njimi vsemi je bil najboljši bojevnik. Zagnali so se tedaj proti Grkom, načeloval jim je Hektor, a Grke je osrčeval pogumni Patrokela.

Ko so si na obeh straneh ojačili bojne vrste, na tej strani Trojanci in Likiji, a na onej Mirmidonci in Ahajci, začeli so se bojevati okolo mrtvega trupla, strašno kričeč; rožljalo jim je orožje. Daleč slišiš drvarje, ki sečejo drva v tistem gozdu visokega gorovja: tako daleč se je razlegal žvenket oklopov, ščitov in čelad, ko so ob nje zadevali ostri meči in dolga kopija. Niti najbližji prijatelj ne bi bil mogel spoznati sedaj Sarpedona; tako je bil s krvjo oblit in s prahom pokrit od nog do glave. Kakor brenče muhe v poletnem času okolo posod, polnih mleka: tako so se ti podili okolo mrtvega trupla. Zen nij obrnil očij od besnečega boja, temveč nepremično je gledal tja in premišljeval v svojem srci, ali bi tudi Patrokla pogubil tam pri božanskem Sarpedonu, ali naj ga pusti še živega, da bode še mnogim v pogubo. Tako premišljujočemu se je zdelo bolje, pustiti Patrokla še živega, da zopet zapodi Trojance proti mestu in da jih mnogo pobije. Najprej je Hektorja obšel strah. Stopivši na voz, spustil

se je v beg in kričal tudi drugim Trojancem, naj beže; kajti spoznal je Zenov sklep. Tudi Likiji so zbežali za Trojanci. A Grki so odvzeli Sarpedonu bleščeče orožje in je na Patroklovo povelje nesli k brzim ladijam.

Tam gori v Olimpu pa je nagovoril Zen Apolona: „Idi brzo, ljubi Apolon, nesi Sarpedona z bojišča, očisti ga črne krvi in prahu, umij v valovih reke, a potem ga namazili z ambrozijo in obleci z nesmrtno obleko. Ko vse to izvršiš, izroči ga brzima spremnikoma, dvojčkoma Spanju in Smrti, naj ga hitro neso v bogato Lidijo, kjer ga bratje in sorodniki pokopljejo, mu nasujejo gomilo in jo odičijo sè spomenikom; kajti to je umrlim častno darilo“.

Apolon je točno izvršil Zenovo povelje. Patrokel se je mej tem zagnal za bežečimi Trojanci, preganjajoč in pogubljaajoč je, nespametnik. Če bi bil slušal Ahilejevo besedo, bi bil ubežal črni smrti in zli pogubi. A predno so ga pozvali bogovi v smrt, pogubil je še mnogo vrlih junakov, Adrasta, Avtonoja, Ehekla, Perima, Epistora, Melanipa, Elaza, Mulija in Pilarta. Vse te je pogubil, a drugi so se izročili hitremu begu.

Hektor je ustavil brze konje pri skajskih vratih. Tu je premišljeval, ali bi se vrnil nazaj na bojišče in se bojeval, ali naj bi velel svojim narodom, naj se vsi zbero na mestno ozidje. Ko je tako premišljeval, pristopil je k njemu Apolon, ves podoben po stasu in glasu mlademu, krep-

keinu možu, Aziju, ki mu je bil ujec, materin rodni brat, in je prebival v Frigiji ob valovih reke Sangarija. Temu podoben nagovoril ga je Apolon: „Hektor, zakaj se ne bojuješ več? To se ti nikakor ne spodobi. Da bi bil jaz toliko močnejši od tebe, kolikor sem šibkejši, to bi takoj občutil moja pest, ker si tako strašljiv. Pa dej, zaženi svoje konje proti Patroklu, da bodeš videl, ali ga moreš pogubiti in ti Zen podeli slavo“.

To rekši šel je bog zopet v gnečo mož in silno zbegal Ahajce, a Hektor je ukazal Kebrijonu, naj udari konje. Proti Patroklu je obrnil konje, a druge je pustil pri miru in ni jih pobijal. Patrokel je skočil, to zapazivši, z voza na tla, v levici držeč kopije; z desnico je zgrabil velik kamen, kolikor ga je mogla roka objeti. Ta kamen je zagnal, trdno uprši se, na svojega protivnika. Ni sicer zadel Hektorja, a zadel je v čelo njegovega druga in voznika, Kebrijona, držečega vajeti. Obe obrvi mu je zdrobil kamen, prebil mu črepinjo, in na tla v prah sta mu padli oči. Kakor kak potapljač se je zvrnil z voza na tla, in duša je zapustila bele kosti.

Šaleč se, nagovoril ga je Patrokel: „Zares, jako hiter je ta mož! Kako se lahko potaplja! Da bi bil kje na ribovitem morji, to bi mnogo ostrig nalovil, skakajoč z ladije, tudi če bi bilo morje zelo viharo, ker se tukaj na planjavi tako lahko prekucuje z voza. Bogme, tudi mej Trojanci so vrvoplesci“.

To rekši korakal je proti Kebrijonu, a na drugi strani je skočil Hektor z voza na tla. Tako sta se bojevala Patrokel in Hektor okolo mrtvega Kebrijona, kakor se bojujeta dva leva okolo ubite košute, oba lačna, oba bojevita. Hektor ga je zgrabil za glavo, in ni ga izpustil, a Patrokel ga je držal za nogo; okolo njiju so se bojevali drugi Ahajci in Trojanci.

Kakor se borita v temnem gozdu jug in zapadnik, da se trese gosti les, hrast, jelša in drenulja, in sè strašnim šumom in ropotom udarjajo veje ob veje in padajo zlomljene na tla: tako so se zaganjali Trojanci in Ahajci drug na drugega in se pobijali, a nikdo ni mislil na pogubni beg. Sulice in pušice so frčale, kamenje je švigalo okolo boriteljev; Kebrijon pa je ležal tam v prahu, stegnen tja po zemlji, kakor je bil dolg in širok.

Ves dan so se bojevali, padali so junaki, a zmaga se ni obrnila na nobeno stran. Še le proti večeru so začeli proti usodi zmagovati Ahajci. Iz gneče Trojancev so povlekli Kebrijona in mu odvzeli orožje. Sedaj se je vrgel Patrokel na Trojance. Trikrat je naskočil, jednak brzemu Areju, strašno kričeč, in trikrat devet mož je pogubil.

Ko se je zagnal v četrtič, tedaj se mu je prikazal konec življenja. Kajti prišel mu je nasproti v strašnem boji silni Apolon, a on ga ni opazil; prišel mu je nasproti, zavil v gosto meglo. Postavil se je za njim in udaril ga z roko na hrbet in na široki pleči, in zvrтели sta se mu oči.

Prestrašen je obstal; skozi hrbet mu je zagnal sedaj od zadej ostro kopije vrli Evforb, ki se je odlikoval mej svojimi vrstniki v vsakojakem boji. Ta je danes pogubil uže dvajset junakov, dasi je prvič prišel na vozu v boj, a Hektorja ni pogubil. Hektor se je umaknil, omamljen po udarcu boga in po kopiju, nazaj mej vrste svojih drugov, hoteč ubežati nagli pogubi.

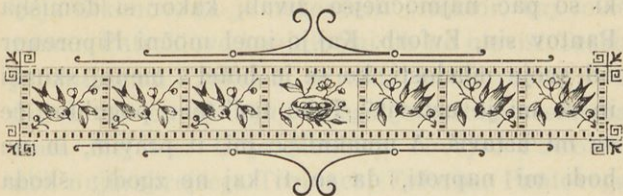
Ko je opazil Hektor, da se Patrokel pomika nazaj mej svoje drugove, priskočil je tja blizo in zapodil mu meč skozi trebuh, da se je prikazal na drugi strani ven. In bahajoč se izpregovoril je Hektor: „Patrokel, pač si mislil, da razdeneš naše mesto in da popelješ na ladijah v ljubo domovino naše žene, nespametnik. A tega nisi pomislil, da se bojuje za nje Hektor in odvrča od njih sužnji dan. Toda tebe pojedó tukaj kragulji. Revez, nič ti ni pomagal vrli Ahilej, ki ti je pač tako naročal, ko si šel v boj: „Ne pridi mi nazaj k ladijam, Patrokel, dokler ne raztrgaš Hektorju krvave obleke na prsih“. Tako ti je pač naročal, a tebe, nespametnika, je lahko pregovoril“.

Sè slabim glasom mu je odgovoril umirajoči Patrokel: „Le bahaj se sedaj, Hektor, kajti tebi je Zen podelil zmago in Apolon, mene pa sta pogubila. A nekaj drugega ti povem, in ti zapomni si dobro v svojem srci! I ti sam ne bodeš dolgo živel, blizu ti stoji smrt in silna usoda; pogube te roke vrlega Ahileja“.

To izgovorivšega objela je smrt. Duša je zletela iz udov v Had, objokujoč svojo usodo, da je morala zapustiti cvetočo mladost. Uže umrlega nagovoril je Hektor: „Patrokel, kaj mi prorokuješ naglo pogubo? Kdo ve, če ne izdihne poprej Ahilej svoje duše, zadet od mojega kopija?“

To rekši izdrl mu je kopije iz rane, stopivši s peto nanj, a njega je pahnil od kopija nazaj na hrbet. Takoj je tekel za Avtomedontom, Patroklovim drugom; a njega so uže odnesli iz boja nesmrtni konji, koje so bogovi dali Peleju v dar.

Menelaj se odlikuje.

Ko je Menelaj zapazil, da je padel Patrokel v strašni bitki, šel je skozi vrste prvo-
borilcev in korakal okolo mrtvega tova-
riša, kakor koraka mukajoč okolo telička krava,
ki je prvič vrgla. Pred njim je držal kopije in
ščit, želeč onega pobiti, kdor bi se upal, pribli-
žati se mu. Tja pristopi Evforb in nagovori Me-
nelaja: „Umakni se, Atrid, zapusti mrtveca in
pusti mi njegovo okrvavljeno orožje. Kajti jaz
sem ga mej vsemi Trojanci prvi ranil v bitki;
zato pusti mi tudi slavo, da te ne pogubim“.

Nejevoljen je odgovoril Menelaj: „Oče Zen,
pač ni lepo človeku, da se tako širokousti. Niti
panter (pard) ni tako močan, niti lev, niti mrjasec,

ki so pač najmočnejše živali, kakor si domišlja Pantov sin, Evforb. Kaj je imel močni Hiperenor od svoje mladosti, ko se je hotel z menoj skusiti in se mi je ustavil? Tako tudi tebe pogubim, če se mi ustaviš. A umakni se mi, ti pravim, in ne hodi mi naproti, da se ti kaj ne zgodi; škoda spameti še bedaka“.

Odvrnil mu je Evforb: „Sedaj mi plačaš, Menelaj, ker si mi ubil prijatelja Hiperenora, a se še bahaš, in naredil vdovo njegovo ženko ter prouzročil njegovim roditeljem neizmerno žal in bol. Pač bi jim potolažil bridko žal, če bi jim prinesel tvojo glavo in tvoje orožje ter vrgel jim tja pred nje“.

Rekši zagnal se je s kopijem na Menelajev ščit, a ni ga prodrli; zakrivila se mu je ost. Sedaj se je vzdignil Menelaj in mu zapodil kopije skozi grlo, da se je prikazala ost na tilniku ven; kri je zmočila krasne lase, zvezane sè zlatimi in srebrnimi trakovi. Zvrnil se je v prah in zarožljalo je orožje na njem, koje mu je takoj odvzel Menelaj. Kakor zgrabi lev, na gorah izrejen, zau-pajoč na svojo moč, iz velike črede, pasoe se, najlepšo goved in jo davi in kolje in žre; okolo njega lajajo psi, od daleč kriče pastirji, a nikdo se ne upa, približati se mu; bled strah je obhaja: tako se tudi izmej teh nikdo ni upal, približati se Menelaju. In odnesel bi bil orožje k ladijam, da ga ni zanje zavidal Apolon, ki je proti njemu nagnal Hektorja. Približavši se mu v podobi Menta,

voja Kikonov, ga je nagovoril: „Hektor, kaj loviš zaman Patroklove konje? Saj jih ne uloviš! Težko je smrtnemu človeku, ukrotiti je in voziti se z njimi, razven Ahileju, kojega je rodila nesmrtna mati. Mej tem ti je Menelaj, čuvajoč Patrokla, ubil najhrabrejšega Trojanca, Evforba, Pantovega sina“.

Rekši šel je bog nazaj v gnečo mož, a Hektorju je stisnila huda žalost srce. Gledal je tja skozi vrste in takoj zapazil, da mu leži drug na zemlji, krvaveč iz rane, in da mu Menelaj jemlje orožje. Kričeč se je zapodil proti njima; kakor plamen je švigal skozi vrste. Zapazil ga je Menelaj in dejal sam pri sebi: „Gorje mi! Če pustim Patrokla, ki je padel zaradi mene, bojim se, da bi mi Grki zamerili in se mi jezili. Ali naj se ustavim sam Hektorju in vsem Trojancem, ki dero proti meni? A zakaj to premišlujem? Saj vendar vidim, da se Hektor bojuje na boga povelje? Kdo naj mi tedaj zameri, če se umaknem bogu? Nevarno je smrtnemu človeku, bojevati se z nesmrtnikom. A da bi mogel kje najti močnega Ajanta, da bi se oba sem povrnila in zopet začela boj!“

Ko je tako premišljeval v svojem srci, pribrumele so tolpe Trojančev, pred njimi Hektor. Menelaj se je umaknil in pustil mrtveca. Kakor podé psi in pastirji s kopiji in glasnim krikom od staje grivatega leva; srce se mu v prsih od jeze napihuje; nerad se umika, pogosto nazaj

ozirajoč se: tako nerad se je umaknil od Patrokla Menelaj, pogosto nazaj obračajoč se. Prišedši v vrste svojih narodov, oziral se je po Ajantu, Telamonovem sinu. Kmalu ga je opazil na levem krilu vojske, osrčujočega drugove in naganjajoče je v boj. Stekel je k njemu in ga nagovoril: „Idi sem, dragi Ajant, hitiva ščitit mrtvega Patrokla, da prineseva Ahileju vsaj nago truplo; njegovega orožja se je itak uže polastil Hektor“.

To rekši korakala sta oba proti mestu, kjer je ležal mrtvi Patrokel. Hektor mu je mej tem slekel krasno orožje in ga vlekel proti svojim vrstam, da bi mu od ramena odsekal glavo, njega samega pa vrgel trojanskim psom v jed. Kar pride tja blizu Ajant, nesoč ščit, velik kakor stolp. Nazaj se je umaknil mej svoje drugove Hektor in skočil na voz, a orožje je dal svojim drugovom, naj je neso v mesto, da mu bode v veliko slavo. Ajant se je postavil okolo Patrokla in zakril ga sè svojim ščitom. Kakor varuje lev svoje mladiče, kedar ga napadejo lovci, ko je pelje po gozdu; na svojo moč zanašajoč se, rohni, čez oči potegne kožo nad obrvmi, jezeč se: tako je varoval Ajant mrtvega Patrokla.

Po strani je pogledal Glauk, Hipolohov sin, voj Likijev, Hektorja in ga oštel sè zbadljivimi besedami: „Hektor, lepe postave si sicer, a slab bojevnik. Sedaj pa le premišluj, kako sam rešiš mesto. Kajti mi odrinemo domov, če bodo Likiji poslušali mene. Kako bodeš ti koga rešil, ko si

prepustil sovražnikom Sarpedona, prijatelja ti in zaveznika? Mnogo ti je koristil, tebi in tvojemu mestu, dokler je bil živ; a ti nisi imel poguma, da bi odvrnil od njega pse. Če bi imeli sedaj Trojanci tak pogum v prsih, kakor ga imajo navadno možje, ki se za svojo domovino vojskujejo sè sovražniki, to bi takoj povlekli Patrokla za mestno ozidje. In če bi ga imeli mrtvega v svojem mestu, bi dali Grki gotovo takoj zanj i Sarpedona i njegovo orožje. Kajti Patrokel je bil najdražji prijatelj največjemu junaku izmed vseh Grkov, kolikor jih je pri brzih ladijah. A seveda ti se nisi nikdar upal, ustaviti se Ajantu v vihnem boji in bojevati se ž njim, ker je boljši junak od tebe“.

Odvrnil mu je nejevoljen Hektor: „Glauk, zakaj govoriš tako prevzetno? Pač mislil sem, da nadkriljuješ druge po pameti, a motil sem se. Praviš, da se bojim Ajanta. Ne bojim se nikakega boja, pač pa se bojim Zena, ki je mogočnejši od našega sklepa, ki more i vrlega junaka zapoditi v beg in preprečiti mu zmago, a ga tudi osrčiti v boji, kedar hoče. A stopi sem k meni, moj dragi, in glej, ali bodem ves dan tako strašljiv, kakor praviš ti, ali pa bodem marsikakega Ahajca pogubil okolo mrtvega Patrokla“.

To rekši je stekel za svojimi drugovi, ki so nesli proti mestu Ahilejevo bojno opravo, koju je nosil Patrokel. Dohitevši je z brzimi nogami, zamenjal je svojo opravo z Ahilejevo, koju so

nesmrtni bogovi sami dali Peleju v dar, ko se je oženil s pomorsko boginjo Tetido. Pelej jo je izročil svojemu sinu Ahileju, ko je šel pred Trojo, a ni mu bilo usojeno, da bi se postaral v opravi svojega očeta.

Ko je oče nesmrtnikov in smrtnikov zapazil iz visočine, da nosi Hektor Ahilejevo opravo, zmajal je resno z glavo in dejal: „Revež, niti ne slutiš v svojem srci, da ti je blizu smrt. Najboljšemu junaku, pred kojim se tresejo i drugi, ubil si najdražjega prijatelja, a sedaj se še dičiš z njegovo opravo! Bodi, podeliti ti hočem še jedenkrat slavo, da te nekoliko odškodujem za to, ker se mi ne povrneš več iz boja in te ne vsprejme živega v svoje naročje soproga Andromaha“.

Hektor je v tej opravi zdirjal k svojim narodom in zaveznikom, je osrčeval in vedel nazaj proti sovražniku. In okolo mrtvega Patrokla vnel se je z nova ljut boj, in Hektor je tako divjal, da se je še Ajant prestrašil in izpregovoril k Menelaju: „Ljubi Menelaj, ne bojim se več toliko za mrtvega Patrokla, ki pač kmalu nasiti pse in ptiče, kolikor za mojo in tvojo glavo. Hektor nas obkoljuje sè svojimi četami kakor temen oblak. Dej, pokliči naše junake, da nam prihite v pomoč!“

Menelaj je zakričal, kolikor je mogel, naj mu prihite na pomoč; sramota bi bila vsem, če bi bil mrtvi Patrokel psom v jed. Slišali so ga. Prvi je pritekel v pomoč Ajant, Lokričan, Ojlejev sin, za njim Idomenej sè svojim zvestim drugom

Merijonom, potem še mnogo drugih, da so kmalu zopet obkrožili mrtvega Patrokla. In vnel se je zopet najljutejši boj; na obeh straneh je padlo mnogo vrlih junakov.

Tako so se bojevali ves dan; nikdo ni hotel odjenjati. „Naj nas rajši zemlja požre“, kričali so Ahajci, „nego da prepustimo to truplo Trojancem in se sramotno vrnemo k ladijam“. „In če imamo tukaj vsi poginiti“, kričali so zopet Trojanci, „ne odnehamo od boja“.

Ko so se ti tukaj tako bojevali, stala sta nesmrtna konja Ahilejeva tam strani od bojišča. Ko sta zvedela, da je padel Patrokel, ubit od Hektorjeve roke, začela sta se jokati, kakor jočejo ljudje. Zastonj se je trudil Avtomedont, da bi ju nagnal, sedaj z bičem, sedaj sè sladkimi prošnjami, sedaj zopet z grožnjami. Konja se nista ganila; nista hotela iti niti k ladijam, niti vrniti se na bojišče. Stala sta nepremična kakor kamen na grobu umrlega moža ali umrle žene. Glavi sta povesila k tlom, in iz očij so jim tekle ven in ven vroče solze. Smilila sta se Zenu, ko ju je ugledal iz svoje visočine. Z glavo je zmajal in dejal sam pri sebi: „Ubožca, zakaj so vaju, ne starajoča se in nesmrtna, dali bogovi smrtnemu Peleju! Morda zato, da tudi vidva trpita z ubogimi zemljani? Pač nič ni revnejšega od človeka izmej vseh bitij, kar jih po zemlji „leze ino grede“. A Hektor upa zastonj, da vaju ukroti in vpreže

v svoj voz. Tega nikakor ne dovolim. Ali ni uže dovolj, da ima orožje in se ž njim ponaša?“

Mej tem je prišla na bojišče Atena, zavita v gosto meglo. Po glasu in stasu podobna staremu Fojniksu, pristopila je k Menelaju. Ta je izpregovoril, ugledavši vrlega junaka: „Oče Fojniks, da bi mi hotela dati moč in pogum Atena, bi pač lahko pomagal mrtvemu prijatelju; Hektor divja uže neznosno, sam Zen mu pomaga“. Uveselila se je boginja, da se je nje prve izmed vseh bogov spomnil junak. Podelila mu je moč in pogum, da je skočil, kopije sukajoč, k mrtvemu Patroklu in prebodel Poda, Hektorjevega prijatelja, da se je mrtev zvalil na tla. In vzdignil je Patroklovo truplo, da bi je odnesel v svoje vrste. A sedaj pristopi k Hektorju Apolon, podoben najljubšemu mu prijatelju, Fajnopu, in ga osrčujoč nagovori: „Hektor, kdo se te bode še bal izmed vseh Grkov, če te more najmehkužnejši bojevnik, Menelaj, ustrašiti? Ubil ti je ljubega prijatelja, Poda, a sedaj ti je vzdignil še mrtvega Patrokla in ti ga odnese mej Grke“.

To rekši osrčil je Hektorja, da se je zopet zapodil v prvo vrsto, in podelil je zmago Trojancem, a zbehal Ahajce. Zapazila sta Ajant in Menelaj, da sam bog podeljuje zmago Trojancem. In izpregovoril je Ajant: „Gorje nam! Sedaj pač tudi nespametnik lahko spozna, da pomaga Trojancem Zen sam. Vsa njih kopija zadenejo, naj jih vrže dober ali slab junak; Zen jih naravnuje.

A naša kopija zletajo vsa zastonj iz rok. A dejte, premišljujmo, kako rešimo mrtvo truplo i kako se vrnemo sami živi k ladijam, v veliko veselje drugovom, ki so sedaj pač v velikih skrbah, meneč, da ne ubežimo Hektorjevim rokam. Da bi pač mogel ugledati kakega zvestega druga, ki bi takoj sporočil Ahileju žalostno vest; kajti menim, da ni še zvedel, da mu je padel dragi prijatelj. A ne morem nikogar ugledati; v gosto meglo smo zaviti i sami i naši konji. Oče Zen, reši vsaj ti sinove Ahajcev, raztresi meglo in naredi svitlobo, da bomo videli; a v svitlobi nas le pokončuj, če si uže tako sklenil“.

Usmilil se ga je Zen, solze prelivajočega. Takoj je raztresel meglo, in zasijalo je solnce, in videlo se je vse bojišče. „Poglej, Menelaj“, izpregovoril je sedaj Ajant, „ali ne ugledaš kje še živega Antiloha, Nestorjevega sina, da takoj steče k Ahileju in mu sporoči žalostno vest, da mu je padel najljubši prijatelj“. In Menelaj je šel, povsodi okolo gledajoč in iščoč Antiloha. Kakor ugleda orel, ki baje najbistreje vidi izmej vseh podnebnih ptičev, iz visočine nizko pod seboj brzonogega zajca, ležečega v gostem grmu; nanj se spusti, ugrabi in odnese: tako je obračal tudi Menelaj bistre oči tja in sem, ali bi kje zagledal živega Antiloha, Nestorjevega sina. In ugledal ga je na levem krilu vojske, osrčujočega drugove in naganjajočega je v boj. Pristopivši k njemu, dejal mu je: „Ali še ne veš, Antiloh, da bog pogubuje

Ahajce in podeljuje zmago Trojancem? Patrokel je padel, in vsi Grki pogrešajo svojega najvrlejšega junaka. Le jeden še živi, ki je še vrlejši in pogumnejši od njega. Teci tedaj k Ahileju in sporoči mu žalostno vest, da reši vsaj mrtvo truplo k ladijam; njegovo orožje uže ima Hektor“.

Stresel se je Antiloh, začuvši te besede. Dolgo ni mogel izpregovoriti, zastala mu je beseda, in oči so se mu napolnile sè solzami. Takoj je oddal svoje orožje drugu Laodoku in stekel k ladijam. Menelaj se je vrnil nazaj k Patroklu; pristopivši k Ajantomu, izpregovoril je: „Antiloha sem odposlal k Ahileju, a dvomim, da pride takoj, naj se še tako jezi Hektorju; kajti brez orožja se ne more spustiti v boj s Trojanci. Premišljujmo tedaj, sami na svojo moč zaupajoč, kako rešimo mrtvo truplo, i kako tudi sami ubežimo Trojancem in nagli pogubi“.

„Dobro“, dejal je Ajant, Telamonov sin. „Dejta tedaj, vidva počenita, ti in Merijon, vzdignita truplo na hrbet in nesita je, a midva, oba jednega imena in jednega duha, vama bodeva varovala hrbet in bojevala se s Hektorjem in Trojanci“.

To rekši vzdignila sta Menelaj in Merijon truplo z velikim naporom visoko od zemlje na hrbet. Njima za hrbtom zavriščali so vsi Trojanci, ugledavši, da so Ahajci vzdignili truplo. In zagnali so se za njimi, kakor se zaženo psi za ranjenim mrjascem; nekoliko časa teko za njim, hrepeneč,

raztrgati ga; ali kedar se mrjasec obrne, zaupajoč na svojo moč, tedaj se psi umaknejo in zbeže na vse strani, jedni sem, drugi tja. Tako so jo udarili za njimi Trojanci z meči in kopiji; a kedar sta se obrnila Ajanta in se jim ustavila, tedaj so obledeli, in nikdo se ni upal, dreti naprej in bojevati se za Patroklovo truplo.

Ahilej žaluje. Hefajst mu skuje novo orožje.

Ko so se ti tako bojevali za mrtvega Patrokla, prišel je Antiloh k Ahileju. Našel ga je pred ladijami premišljujočega, kar se je uže zgodilo. Vroče solze prelivajoč, nговорil ga je: „Gorje mi, Pelejev sin! Pač žalostno vest zveš! Da bi se ne bilo nikdar zgodilo, kar se je! Patrokel je mrtev; sedaj se bojujejo za nago truplo, kajti njegovo orožje uže ima Hektor“. Temen oblak žalosti je obdal Ahileja. Z obema rokama je zgrabil črn prah in ga vsul raz glavo, da si je oskrunil lepi obraz in onečistil nebeško obleko. (To obleko mu je dala mati, ko je šel pred Trojo). Sam se je zvalil v prah, kakor je bil dolg in širok, in si ruval lase z glave. Služ-

kinje, koje sta uplenila Ahilej in Patrokel, prišle so iz šotor, obkolile Ahileja in tolkle se na prsi ter glasno jokale. I Antiloh je žaloval in prelival solze, držeč Ahilejevi roki; kajti bal se je, da ne bi si od žalosti prerezal vratu. Jokajočega in stokajočega sina zaslišala je mati, sedeč v globini morja pri starem svojem očetu. Zaihtela je, in takoj so se zbrale okolo nje vse pomorske boginje, Nerejide, kolikor jih prebiva v globočini morja. Vse so se tolkle na prsi, in Tetida je začela tožiti: „Poslušajte me, sestre Nerejide, da bodete vedele, kaka žal mi teži srce. O jaz nesrečnica, o jaz uboga mati najvrlejšega sina! Rodila sem sina, vrlega in jakega, odlikujočega se mej junaki. Vzredivši ga skrbno, kakor drevesce v sadnem vrtu, poslala sem ga pred Trojo bojevat se s Trojanci. A ne vsprejemem ga več v svoje naročje, vrnivšega se domov. I dokler mi živi in gleda solnčno luč, žaluje, in ne morem mu pomagati. A sedaj hočem iti k njemu, da zvem, kaka bol je zadela njegovo srce, da tako joče“.

To rekši zapustila je globino morja, in ž njo sestre Nerejide. Pred njimi se je delilo morsko valovje. Prišedši na suho, kder je stala na obrežji ladija pri ladiji, pristopila je krasna mati k svojemu sinu, globoko vzdihujočemu, objela ga ihteč, pogladila mu lice ter izpregovorila: „Dete, zakaj jočeš? Kaka žalost je prišla do tvojega srca? Povej mi, ne zakrivaj mi ničesar! Saj se ti je vendar izpolnilo, kar si poprej prosil od Zena,

naj pridejo namreč v stiske Ahajci in naj trpe zaradi tebe“.

Globoko vzdihujoč odgovoril jej je Ahilej: „Da, mati, to mi je izpolnil oče Zen. A kaj mi to koristi, ko mi je padel ljubi prijatelj, Patrokel, kojega sem ljubil pred vsemi drugimi tovariši! Tega sem izgubil, a krasno opravo ima Hektor. To so dali bogovi v dar Peleju oni dan, ko so tebe udali smrtnemu možu. Da bi bila pač ti ostala tam mej nesmrtnimi pomorskimi boginjami, a Pelej da bi si bil peljal domov smrtno soprogo! Sedaj moraš tudi ti trpeti neizmerno bol po sinu, kojega ne vsprejmeš več v svoje naročje, vrnivšega se domov. Kajti ne veseli me več živeti in bivati mej možmi, če ne izgubi najprej Hektor življenja, zadet od mojega kopija, in mi poplača Patroklove smrti“.

Solze prelivajoč mu je odgovorila Tetida: „Zgodaj mi umrješ, dete, če tako govoriš; kajti takoj za Hektorjem ti je določena gotova smrt“. „Takoj bi rad umrl“, odgovoril je Ahilej, „ker mi ni bilo dano, da bi bil pomagal ubitemu prijatelju, ki je umrl daleč od ljube domovine, a pogrešal mene, da bi mu odvrnil pogubo. Niti njemu nisem bil rešitelj niti drugim prijateljem, kojih je mnogo pogubil Hektor, temveč tukaj sedim pri ladijah, brezkoristno breme zemlje, dasi sem tako vrl v boji, kakor nikdo izmej Ahajcev; v zboru so drugi še boljši. A kar se je zgodilo, bodi! Sedaj pa idem, da zasačim kje morilca naj-

dražjega mi prijatelja, Hektorja. Naj me doleti osoda, kedar bode hotel Zen in drugi nesmrtni bogovi. A ti, mati, ne zadržuj me od boja; saj me nikakor ne pregovoriš“. „Vse prav, moje dete“, odgovorila mu je Tetida; „lepo je, da hočeš pomagati prijateljem v zadregi in jim odvrniti zlo pogubu. A ne podaj se še v boj, dokler se jaz zopet ne vrnem. Jutre ob solnčnem vzhodu ti prinesem novo krasno opravo, katero ti skuje sam oče Hefajst“.

To rekši obrnila se je k svojim sestram, pomorskim boginjam, in jim dejala: „Ve vrnite se nazaj v pomorski dom k staremu očetu in povejte mu vse, a jaz se podam v visoki Olimp k slovečemu umetniku Hefajstu, da naredi mojemu ljubemu sinu novo bojno opravo“.

Mej tem so prinesli Ahajci, bežeč pred Hektorjem, mej strašnim vriščem mrtvega Patrokla k ladijam ob morskem obrežji. A ne bi ga bili rešili, da ni sama boginja Irida prišla z visokega Olimpa. Kajti trikrat ga je zgrabil Hektor za nogi, hoteč ga nazaj potegniti, a trikrat sta ga pahnila vrla Ajanta nazaj od mrtvega Patrokla. Sedaj se je zopet zagnal proti njemu, sedaj se pa ustavil, strašno kričeč, a umakniti se nikakor ni hotel. Kakor ne mogo pastirji na paši zapoditi lačnega leva od ubitega junčka, tako nista mogla Ajanta zapoditi Hektorja od mrtvega Patrokla. A naposled bi si bil Hektor pridobil neizrečeno slavo, da ni Irida priletela z visokega Olimpa in nagovorila

Ahileja: „Dej, vzdigni se, strašni Pelid! Reši mrtvega Patrokla, za kojega bijejo pri ladijah strasten boj! Hektor ga hoče nazaj potegniti, da bi mu odsekal glavo od vratu in nataknil jo na kolec. Sram te bodi, če Trojanci oskrunijo mrtveca, a večna sramota ti bode, če ga vržejo trojanskim psom v jed“.

To rekši je izginila Irida, a Ahilej se je vzdignil. Ni se podal mej Ahajce — slušal je materin ukaz —, temveč ustavil se pri jarku. Tam stoječ je strašno zakričal, strani od njega je kričala Atena, in prestrašili so se Trojanci, da so bili vsi zbegani. Kakor se razlega glas bojnega roga, kedar sovražniki oblegajo mesto, tako se je razlegal Ahilejev glas. Vsem je upadel pogum; konji so nazaj obrnili vozove, kajti videli so v duhu pogubo. Trikrat je zakričal Ahilej čez jarek, in trikrat je nastala mej Trojanci in njih zavezniki velika zmešnjava; tako zelo so se prestrašili. In padlo je tukaj dvanajst vrlih junakov pod svojimi vozovi in pod kopiji svojih prijateljev. A Ahajci so rešili mrtvega Patrokla in položili ga na mehke blazine. Obkolili so ga prijatelji in objokovali. Ko je ugledal Ahilej svojega ljubega prijatelja, prebodenega z meči, jokal je in prelival gorke solze. Pač ga je poslal v boj s tovariši, a ni ga več živega vsprejel, vrnivšega se iz boja.

Trojanci so se umaknili z bojišča, izpregli konje in začeli zborovati, predno so mislili na večerjo. Stali so v zboru, nikdo se ni upal sesti;

tako so se tresli vsi, ker se je Ahilej zopet prikazal v boj. Mej njimi je izpregovoril Polidamant: „Priatelj, premišljujmo dobro, kaj nam je storiti. Jaz svetujem, da se podamo v mesto in da ne pričakujemo tukaj na ravnini zlate zore; kajti daleč smo od mestnega ozidja. Danes je sicer noč ustavila Pelidu divjost, a če nas jutre tukaj najde, to ga pač marsikdo dobro spozna. In menim, da marsikdo rad pribeži v mesto, kdor mu sploh ubeži, a mnoge pojedó psi in kragulji. Če slušate tedaj moje besede, podamo se v mesto, kder bomo to noč zborovali, a mesto nam bodo varovali stolpi, visoka vrata in trdni zapahi. Jutre na vse zgodaj pa se postavimo dobro oboroženi po stolpih. Gorje mu, kdor se od ladij sem približa našemu mestu, da bi se z nami bojeval. Pač se rad vrne nazaj k ladijam, ko utruði svoje konje v vsakojakem diru. A v mesto, menim, ga ne požene srce; prej ga snedo brzi psi“.

Po strani ga je pogledal Hektor in mu odgovoril: „Nikakor mi ne ugaja, kar si govoril, Polidamant. Svetuješ, naj se vrnemo nazaj v mesto prav sedaj, ko mi je Zen podelil slavo, da so bili v veliki stiski Ahajci. Nespametnik, ne razodevaj več takih mislij narodu! Kajti nikdó te ne bode slušal. A dejte, slušajte, kakor vam jaz svetujem. Sedaj povečerjamo po posamičnih oddelkih, potem razpostavite straže in bdite vso noč. A jutre na vse zgodaj se zopet zgrabimo pri obočnih ladijah. Če se je res zopet prikazal pri ladijah Ahilej,

gorje mu, če si mi približa. Kajti ne ubežim mu, temveč nasproti se mu postavim, naj zmaga on ali jaz“.

Tako je govoril Hektor, in glasno so mu pritrjevali Trojanci. Palada Atena jim je zmešala pamet. Kajti pritrjevali so Hektorju, ki jim je svetoval pogubo, a nikdo ne Polidamantu, ki jim je dajal pametne in koristne svete. Nato so večerjali.

A Ahajci so vso noč vzdihujoč objokovali Patrokla. Mej vsemi je najbolj vzdihoval Ahilej. Položivši roke na prsi svojega prijatelja, vzdihoval je globoko, kakor vzdihuje lev, kojemu je lovec vzel mladiče v gostem lesu; vrnivši se na svoje ležišče, ne najde jih več, in žaluje in vzdihuje; mnogo dolin in hribov prehodi, išoč moža po sledu, da bi ga kje našel; divja srd mu razjeda srce. Tako globoko vzdihujoč, začel je tožiti Ahilej: „Pač nepremišljeno besedo sem izustil oni dan, ko sem osrčeval starega Menojtija doma. Dejal sem mu, da mu nazaj domov pripeljem vrlega sina, ko razdene Trojo in dobode plena primeren delež. A Zen ne izvršuje ljudem vseh mislij in želj. Zakaj usojeno je, da oba napojiva s krvjo isto zemljo tukaj pred Trojo; kajti tudi mene ne vsprejme več, vrnivšega se domov, stari Pelej, niti mati Tetida, temveč tukaj me zemlja objame. A ker pojdem za teboj, Patrokel, pod zemljo, prisegam ti, da te ne pokopljem poprej, predno

ne prinesem sem tvojega morilca, Hektorja, orožje in glavo“.

To rekši ukazal je postaviti k ognju velik trinožen kotel, da Patroklu umijejo krvave rane. Postavili so k ognju kotel in vlili vanj vode. Ko je voda zavrela, tedaj so oprali Patrokla in ga pomazilili z oljem, a v rane so vlili mazila, stara devet let. Položivši ga na mrtvaški oder, zavili so ga od glave do nog v mehko platno in odeli z belim plaščem. In vso noč so tam okolo mrtvega Patrokla jokali in vzdihovali Mirmidonci.

Mej tem je prišla boginja Tetida k bleščečemu domu boga — umetnika Hefajsta, kojega si je sezidal sam iz čiste medi, k neminljivemu, po lepoti svoji presegajočemu druga poslopja nesmrtnih nebeščanov. Našla ga je pri delu potečega se in gibajočega se urno okolo svojih mehov. Prav sedaj je izvršil krasno delo, dvajset trinogov, ki naj bi stali okolo sten velike dvorane in jo dičili. Sedaj je napravljajl vsakemu trinogu spodaj zlata kolesca, da bi vselej sami zdrčali tja v olimpsko dvorano k zborom bogov in se potem zopet sami od sebe vrnili domov. Prekrasen umotvor, prediven pogled! Ko je prav to opravljajl z iznajdljivim svojim umom in zabijajl zadnje zlate žebljičke, približala se mu je boginja Tetida. Prihajajočo je zagledala lepa Harita, kojo je poročil veleslavni šepec. Stisnila jej je roko in jo nagovorila: „Kaj te je prineslo v našo hišo, ljuba,

čestita prijateljica? Saj drugače ne zahajaš k nam. A vstopi, da ti predložim gostnin!“

To rekši vedla jo je v dvorano in posadila na krasen, umeten stol. Brzo je poklicala umetnika Hefajsta. „Hefajst“, je zaklicala, „idi sem; Tetida bi rada s teboj govorila“. Oglasil se je Hefajst iz svoje kovačije: „Pač ljuba in čestita boginja je sedaj v moji hiši! Ta me je rešila, ko me je vrgla moja nesramna mati iz Olimpa, hoteč me zavreči, ker sem bil hrom. Padel sem v morje in poginil bi bil, da me nista rešili Tetida in Evrinoma, hčerka Okejana. V njih hiši koval sem devet let vsakojakih umetnin, zapestnice, uhane, zavratnice, lasnice (bucike za lase = Haarnadeln), skrit v obočni jami; okrog in okrog je šumelo peneče valovje Okejana. Nikdo ni vedel o meni, niti kdo izmej bogov, niti kdo izmej smrtnikov; vedeli sta le Tetida in Evrinoma, ki sta me rešili. In ta boginja je sedaj v moji hiši! Pač poplačati jej moram, da mi je rešila življenje. A predloži jej brzo lepih gostnin, dokler jaz ne pospravim svojih mehov in vsega drugega orodja“.

Rekši se je vzdignil silni velikan, pod njim sta se pregibali drobni nožici. Šepajoč je spravil od ognja mehove in zložil vse orodje, s kojim je delal, v srebrn zabojček. Nato si je z gobo umil lici, roki, jaki zatilnik in kosmate prsi, preoblekel se, vzel v roko močno palico in šepal ven; pod njim so se pomikale sem in tja zlate služkinje, podobne živim devam. Te imajo razum,

dar govora in moč, in od bogov so se naučile vsakojak umetnih del. Te služkinje so sopihale pod njim, ki je šepajoč pristopil k Tetidi, sedel zraven nje, jej stisnil roko in jo nagovoril: „Kaj te je privedlo v našo hišo, ljuba, čestita boginja? Saj drugače nas ne obiskuješ. Povej, kaj želiš. Izpolniti ti hočem vse, kar ti morem izpolniti, če je sploh izvršljivo“.

In Tetida mu je razodela vso svojo bol in, obimši mu kolena, ga je prosila, naj skuje njenemu sinu, kojemu je usojeno le kratko življenje, novo bojno opravo, ščit, čelado, oklop in medene golenice; kajti njegovo prejšnjo opravo, opravo nesmrtnih bogov, je izgubil njegov ubiti prijatelj Patrokel. „Le potolaži se“, dejal jej je Hefajst; „to naj te ne skrbi. Da bi ga le mogel tako skriti zli smrti, kedar se mu približa osoda, kakor mu dam gotovo krasno orožje, katero bode pač marsikdo občudoval, ko je zagleda“.

To rekši pustil je boginjo tam in šepal nazaj v svojo kovačnico. Tu je obrnil mehove proti ognju in jim ukazal delati. In dvajset mehov je začelo hkratu pihati, izpuščajoč vsakojake vetrove, da bi služili Hefajstu pri delu, kakor bi hotel, sedaj hitro, kedar bi se mu mudilo, sedaj zopet počasi, kedar bi delo dokončeval. V ogenj je vrgel medi, cina, srebra in zlata, prijel v desno roko težko kladivo, v levo pa klešče, ter začel delati.

Najprej je naredil velik, težek ščit, iz peterih plastij, sè srebrnim robom, krasno, divno delo.

Na zunanji plasti je naredil pet krogov, a vsakem krogu vpodobil prekrasnih umetnih del.

V prvem krogu sredi ščita je vpodobil zemljo, morje, zvezdnato nebo, polno luno in žareče solnce.

V drugem krogu vidimo dve lepi mesti. V enem obhajajo ženitnino. Mej veselim petjem in z glasno godbo se pomikajo zaročenci in svatje po mestu. Mladeniči je spremljajo z gorečimi bakljami in plešejo pred njimi. Žene pa stoje na vratih in radovedno gledajo mimogredoči, veseli sprevid. Na enkrat nastane na trgu prepir mej dvema možema radi krvarine za nekega ubitega moža. Ta pravi, da ni ničesar prejel, a drugi zatrjuje okolo stoječemu ljudstvu, da je uže davno vse plačal. Spreta se do dobrega in oba si iščeta pravice pri sodniku. Tam blizu sede na vzvišenem prostoru na uklesanih kamenitih stolih sivolasi starčki; sredi mej njimi vidimo dva talenta zlata, namenjena onemu izmed njih, ki izreče najboljšo sodbo. Glasniki priganjajo z vso silo ljudi, naj se umaknejo, da pristopita tožnik in toženec, in se izreče sodba. Sodniki vstajajo nato drug za drugim in izrekajo svojo sodbo.

Drugo mesto oblegajo sovražniki, ki se pa ne mogo zjediniti. Nekateri namreč zahtevajo, naj se mesto razdene, a drugi menijo, da bi bilo bolje, če bi mesto vzeli, pobrali vse bogastvo, kar ga je v njem, in si bogati plen mej soboj razdelili. A obleganci se nikakor nočejo udati in pripravljajo na skrivnem sovražnikom zasedo. Žene, mali

otroci in starčki branijo mestno ozidje, možje in mladeniči pa se vzdignejo skrivaj iz mesta. Njim na čelu korakata Arej in Palada Atena, oba zlata in v bleščečih oklepih. Ko pridejo do reke, mestnega napajališča, poležejo. Dva ogleduha pa pazita na strani, kedaj pridejo sovražnikove črede k napajališču pit. Uže se bližata dva pastirja s čredami, brezskrbno piskajoč na piščalko. Ko priženeta bliže, skočijo sovražniki izza grmov, pobijejo pastirja in odženejo črede. Ko zaslišijo sovražniki od daleč krik in šum, zasedejo urno brze konje in se spuste za njimi. Vname se ljut boj ob bregovih reke.

V tretjem krogu vidimo troje zanimivih podob. Prva nam predstavlja plodno ledino, katero prav sedaj orjejo. Orači poganjajo vole sem in tja po njivi in režejo v zemljo globoke brazde. Ko pridejo na oni konec njive, čaka jih tam mož z vrčem v roki in poda vsakemu kozarec rujnega vina. Orači pa nato hitro nazaj poženo vole, da bi čim preje prišli zopet na ta konec njive in se okrepčali s požirkom rujnega vina. Ledina je bila sicer vsa iz čistega zlata, a vendar si mogel natančno razločiti izorani svet od neizorane. Ta slika je bila pravo čudo. — Tam zraven se je razprostiralo žitno polje, polno zlatorumenega, težkega klasja. Pod ostrimi srpi so padali klasi, katere so pobirali dečki in jih podajali povezačem. Sredi mej njimi je stal sam kralj z veselim obrazom in zadovoljnim srcem. Malo strani so pripravljali

hlapci kosilo ; sekali so na kosce velikega, zaklanega vola, a ženske so nasipale nanje belo ječmenovo moko.

Tretji prizor je vinograd o trgatvi. Po srebrnih kolih se vije trta, polna črnega, zrelega grozdja. Okolo zlatega vinograda je ograja in globok jarek. Jedna sama pot vodi do njega; po njej hodijo trgači. Vesele deklice in brhki mladeniči trgajo medenosladki sad v pletene košarice. Sredi mej njimi sedi mlad pevec in prepeva, brenkaje na liro, milo-tožno pesen o Linu, kojega je umoril kruti Apolon sè svojimi žgočimi žarki. Mladeniči in deklice pa spremljajo pesen s plesom in glasnim ukanjem.

Tudi v četrtem krogu občuduje naše oko veliko umetnikovo spretnost. Tu vidimo čredo goved iz zlata in kositera. Glasno mukajoč teče živina na pašo mimo deroče reke, ob kateri se ziblje visoko trstje. Štirje zlati pastirji gredo za živino, in devet brzonogih psov je spremljajo, glasno lajajoč. Kar naenkrat popadeta spredaj dva velika leva debelega bika, strašno mukajočega, in ga vlečeta sè soboj v gosti les. Pastirji priteko na pomoč, hoteč leva odpoditi in jima iztrgati rop. A vse zaman. Zverini raztrgati bika in slastno srebata gorko krv, ne zmeneč se za ljuto lajanje psov, ki se divje v nju zaletujejo, a približati se jima in popasti ja, se vendar boje.

V petem krogu je ustvarila umetniška Heffajstova roka v pogorski dolini pašnik, po katerem

se sprehaja polno snežnobelih ovac. Tudi ovčje staje in pastirske kočje vidimo upodobljene.

A najbolj nas zanimlje veseli ples krepkih mladeničev in cvetočih devojk, ki se sučejo v krogu. Gibčni udje se jim dvigujejo, kakor bi bili živi. Mej njimi vidimo tudi dva glumača, ki uganjata vsakojake burke. Zbranih je mnogo ljudi, ki z vidno zadovoljnostjo gledajo veselo mladino.

Tik ob svitem ščitovem obodu pa se razliva neizmerni Okejan.

Ko je izvršil Hefajst ščit in vso drugo bojno opravo, oklop, čelado in golenice, izročil je vse to Tetidi, ki je takoj zletela z Olimpa, nesoč svojemu sinu prekrasen Hefajstov dar.

Ahilej se odpove jezi.

Drugo jutro ob solnčnem vzhodu prišla je Tetida nazaj k ladijam, nesoč orožje od boga. Našla je svojega ljubega sina ležečega okolo Patrokla in glasno jokajočega; mnogo drugov je okolo njega vzdihovalo. A boginja je stopila mej nje, stisnila mu roko in ga nagovorila: „Ljubo dete, pustimo tega tukaj ležečega, dasi smo užaljeni, a ti vsprejmi od Hefajsta prekrasno orožje, kakoršnega ni še nosil na ramenih umrjoč mož“.

To rekši vrgla je pred Ahileja orožje, da je zazveketalo. Vsi Mirmidonci so se prestrašili; nikdo se ni upal, pogledati je. A Ahilej se je še bolj usrdil, ugledavši je; kakor žar so mu plam-

tele oči izpod obrvij. Vzel je boga prekrasni dar v roke in se razveseljeval. Nagledavši se krasnega umotvora, nagovoril je svojo mater: „Ljuba mati, bog mi je podaril to orožje, tako krasno, kakoršna morajo biti dela nesmrtnikov, in kakoršnih ne more izvršiti smrten človek. Jaz se hočem sedaj oborožiti, a bojim se zelo, da mi mej tem muhe zlezejo v prijateljeve rane, zarede tam črve in razjedo telo, da strohni“.

Odgovorila mu je boginja Tetida: „Dete, to naj te ne skrbi! Jaz bodem skušala, odvracati od njega sitne muhe, ki navadno razjedajo v boji ubite junake. I tudi ko bi ležal tukaj vse leto, mu ostane telo nepoškodovano, ali pa bode še svežeje. A ti skliči prvake Ahajcev v zbor, odpovej se jezi ter oboroži se čim preje v boj“.

To rekši kanila je Patroklu v nosnice ambrozije in nektarja, da bi mu ostalo telo nepoškodovano.

A Ahilej je šel ob morskem obrežji, strašno kričeč, in klical v zbor prvake Ahajcev. In prihajali so v zbor vsi, tudi oni, ki se sicer niso udeleževali bojev, brodarji in oskrbniki. Vsi so prišli, ker se je zopet prikazal Ahilej, ki je tako dolgo počival od pogubnega boja, a zadnji mej vsemi Agamemnon sam, vojni poglavar. Ko so bili vsi zbrani, vzdignil se je Ahilej in izpregovoril: „Agamemnon, pač bolja bi bila za naju oba sloga, nego da sva se tako dolgo jezila zaradi deve. Da bi bila pač Artemida se svojimi

pušicami ubila Brizejevo hčerko oni dan, ko sem vzel in razdejal Lirneso! Tedaj ne bi bilo toliko Ahajcev vgriznilo v zemljo, ubitih od sovražnikov, mej tem ko sem jaz kahal jezo. Seveda je bilo to boljše Hektorju in Trojancem, a Ahajci, menim, se bodo še dolgo spominjali najine jeze. Toda bodi pozabljeno, kar je bilo! Jaz se ne bom več jezil. A dej, bodri v boj Ahajce, da se poskusimo s Trojanci in da bomo videli, ali bodo hoteli še počivati pri ladijah“.

Tako je dejal Ahilej, in uveselili so se Ahajci, da se je Ahilej odpovedal jezi. In izpregovoril je Agamemnon: „Hrabri junaci! Večkrat so mi očitali Ahajci, da sem delal Ahileju krivico. A jaz nisem kriv, temveč Zen je kriv in usoda in Erinija, ki so me oslepili v zboru oni dan, ko sem vzel Ahileju častno darilo. A kar sem zagrešil v svoji zaslepljenosti, ker mi je Zen vzel pamet, hočem zopet popraviti in dati ti neizmerno odškodnino. Vzdigni se v boj in dam ti vse darove, katere ti je včeraj obljubil v šotoru Ahilej. Ali če hočeš, počakaj, da ti moji služabniki iz ladije takoj prineso darove, da je bodeš videl in si razveseliš srce“.

„Slavni vojni poglavar“, mu je odgovoril Ahilej, „kar se tiče darov, mi je vse jedno, ali daj mi je, kakor se spodobi, ali pa obdrži je. A sedaj mislimo na boj! Ne smemo se več oščajati v šotoru in izgubljati časa; kajti še mnogo dela nas čaka. In čas je uže, da bi Ahileja zopet videli v prvih vrstah, morečega tolpe Trojancev“.

Ustavljaj se mu je zviti Odisej in dejal: „Božanski Ahilej, res vrl junak si, a ne goni Ahajcev tešče bojevat se s Trojanci; kajti boj ne bode kratek, ko se jedenkrat spopadejo sovražne čete in jim bog vdahne pogum. Naj se poprej pri la-dijah okrepčajo z jelom in pilom; to daja možem moč in pogum. Saj je vendar nemogoče, da bi se mož bojeval ves dan do solnčnega zapada, če se ni poprej okrepčal z jelom in pilom. In če še tako hrepeni v srci bojevati se, vendar mu začno skrivaj pešati udje, loti se ga žeja in lakota, in šibiti se mu kolena. Dej tedaj, ukaži narodom, naj si pripravijo obed. Mej tem pa naj prinese Agamemnon darove v zbor, da je bomo vsi videli in da se razveseli tvoje srce“.

Odgovoril je Agamemnon: „Veseli me, Odisej, da si tako modro govoril. Ahilej naj čaka tedaj tu, dasi hrepeni po boju, a ti si izberi najpleme-nitejše mladeniče iz vse vojske in prinesi sem vse darove, katere smo včeraj obljubili Ahileju, Taltibij pa naj pripelje iz šotora divjega mrjasca, da ga zakoljemu Zenu in Heliju“.

„Slavni vojni poglavar Agamemnon“, odvrnil je Ahilej, „to lahko poskrbite pozneje, kedar na-stopi kak počitek v boji in kedar ne bode divjal tak pogum v mojih prsih. Jaz vsaj bi velel sino-vom Ahajcev, naj gredo takoj sedaj v boj, ne da bi se poprej okrepčali, a zvečer po solnčnem zahodu naj si pripravijo obilo večerjo, ko smo se uže maščevali sovražnikom. Meni vsaj ne pojde

po grlu ni jed ni pijača. dokler mi leži prijatelj razmesarjen v šotoru, obrnen proti vratom, a okolo njega jočejo drugovi. Zato mi ni do jedi in pijače in darov, temveč le do uboja, krvi in silnega stoka umirajočih mož“.

Odvrnil mu je Odisej, tolažeč ga: „Ahilej, najvrlejši junak izmej vseh Ahajcev, hrabrejši si od mene in močnejši, a jaz bi te utegnil v modrosti prekositi, ker sem starejši od tebe in več vem. Zategadelj udaj se in poslušaj moje besede! Saj vendar ne moremo s trebuhom obžalovati mrtvecev. Kogar smrt dohiti v boji, ga moramo pokopati in ne dalje nego jeden dan solze pretakati po njem. A vsi drugi, ki smo ušli strašnemu poboju, moramo misliti na jed in pijačo, da se tem močnejši moremo zopet bojevati v jednomer sè sovražniki“.

To rekši vstal je Odisej, izbral si sedem najplemenitejših mladeničev in šel ž njimi v Agamemnonov šotor po darove, katere so prinesli in pripeljali v šotor Ahilejev. Ko je zagledala Brizejida, podobna zlati Afroditi, Patrokla prebodenega in ležečega mrtvega na tleh, zaihtela je glasno in ga objela, tolkla se z rokama po prsih in lepem obrazu. Glasno jokajoč je naposled izpregovorila deva, podobna boginjam: „Patrokel, najdražji prijatelj mi, revici, živega sem te ostavila, odhajajoča iz šotora, a nazaj vrnivši se, najdem te mrtvega. Tako se mi vrsti nesreča za nesrečo. Moža, kojemu sta me dala oče in mati, morala

sem videti pred našim mestom prebodenega z ostrim bodalom, in ž njim tri ljube brate, koje mi je rodila jedna mati; vse je objela jeden dan črna smrt. A ti me nisi pustil jokati, ko mi je Ahilej ubil moža in razdejal rojstno mi mesto; ne, tolažil si me in si mi obljudil, da me poročiš z Ahilejem, ko me pripelješ na ladijah v Ftijo, in da bodeš mej Mirmidonci praznoval mojo poroko. Zato bodem jokala neprestano po tebi, dragi mi prijatelj“. Tako je govorila jokajoč, in okolo nje so stokale in jokale ženske, navidezno po Patroklju, a v resnici vsaka po svojih dragih

Okolo Ahileja pa so bili mej tem zbrani prvaki Ahajcev, ki so ga prosili, naj se okrepča z jelom in pilom. A branil se je vzdihujoč. „Pustite me“, je dejal, „če me zares ljubite, ne silite me, da se okrepčam, prijatelji, ker mi srce polni neizmerna bol. Do solnčnega zahoda ostanem tešč“. Po teh besedah so se odstranili drugi prvaki, ostali so pri njem le Agamemnon, Menelaj, Odisej, Nestor, Idomenej in Fojniks, ki so se trudili, da bi potolažili potrtega Ahileja, a vse zaman. Ta je v jednomer stokal in vzdihoval; naposled je izpregovoril, globoko vzdihujoč: „Kolikokrat si mi prinesel, dragi prijatelj, v šotor jedi in pijače v naglici, ko so sinovi Ahajcev hiteli v boj! In sedaj mi ležiš tukaj ubit, a mene ne more nič več razveseliti, ni jed ni pijača, ker vedno koprnim po tebi. Pač nič hujšega ne bi me bilo moglo zadeti, niti vest o smrti očeta Peleja ali

sina Neoptolema, ki se mi vzdaja v Sciru, če sploh še živi in gleda solnčno luč. Poprej me je vedno tolažila nada, da sam tukaj umrjem, a da se mi ti povrneš v Ftijo, da mi pripelješ sina iz Scira domov in da mu izročiš vse moje imetje, moje služabnike in visoko mojo hišo. Kajti oče Pelej mi je najbrže uže umrl, ali pa če še živi, tare ga nadležna starost, pričakujočega dan za dnem strašno vest, da sem mu padel v boji pred Trojo“.

Tako je govoril jokajoč, in okolo njega so jokali drugi prvaki; kajti vsakdo je mislil na svoje drage, katere je ostavil doma v svoji hiši.

Zen je gledal iz svoje visočine na nje in se jih je usmilil. Obrnivši se k Ateni, izpregovoril je: „Drago moje dete, kaj se ne brigaš nič več za Ahileja? Tam sedi pri mrtvem prijatelju in stoče in joče, mej tem ko se drugi krepčajo z jelom in pilom. Dej, hiti k njemu in vlij mu v prsi nektarja in ambrozije, da se ga v boji ne loti lakota“.

Kakor širokokrili orel se je spustila Atena skoz zrak proti zemlji, kder je vlila Ahileju skrivaj v prsi nektarja in ambrozije, da ne bi se mu šibili kolena v boji. Mej tem so drli Ahajci iz ladij, mož ob možu, čelada ob čeladi, ščit ob ščitu, kopje ob kopji. Soj orožja se je dvigal proti nebu, vse se je svetilo od bleščeče medi, pod njihovimi koraki pa je bobnela zemlja. V sredi mej njimi se je oboroževal Ahilej; zobje so mu škripali, oči so se mu lesketale kakor ogenj, a prsi mu

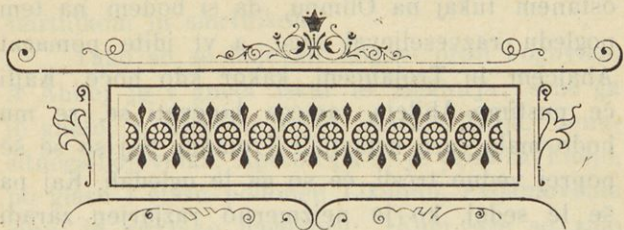
je razjedala neizmerna bol. Tako se je oboroževal božanski Ahilej z božanskimi darovi, katere mu je bil naredil umetnik Hefajst. Okolo golenij del si je medene golenice, okolo prsij oklop, čez rameni si je vrgel ostro kopje, vzel v roko veliki in močni ščit, ki se je svetil kakor mesec, in na glavo si je del veliko čelado, ki se je svetila kakor zvezda. V tej opravi se je poskušal, ali se mu prilega in ali se bode mogel v njej gibati. In glej, zdela se mu je lahka kakor peroti in sama ga je vzdigala od tal. Sedaj je potegnil iz nožnice težko kopje svojega očeta Peleja, kojega ni mogel nikdo izmej Ahajcev vihteti; vihteti je je mogel jedini Ahilej. Avtomedon in Alkim sta napregla konja, dela jima v usta brzdo in nategnila vajeti proti vozu; nanj je skočil najprej Avtomedon in zgrabil vajeti, a za njim Ahilej, bliščeč se v orožji kakor solnce. In zakričal je konjema svojega očeta: „Ksant in Balij, glejta, da drugače rešita iz bitke junaka, kojega peljeta, in da ga ne pustita tam mrtvega, kakor sta pustila Patrokla“.

In povetil je glavo Ksant, in griva se mu je dotikala tal, in izpregovoril je izpod jarma: „Sedaj te še rešiva, mogočni Ahilej. A blizo ti je usodni dan; nisva kriva midva, temveč veliki bog je kriv in mogočna usoda. In ne po naši počasnosti in nemarnosti je izgubil življenje Patrokla, temveč ubil ga je Apolon, ki je podelil slavo Hektorju. Midva bi se v teku lahko merila

s Cefirom, najhitrejšim izmej vetrov, in ne bi opešala. A tebi je usojeno, da podležeš moči jednega boga in jednega smrtnega moža“.

Tako je govoril konj, in govoril bi bil še dalje, da mu niso ustavile besede Erinije, maščevalne boginje. Nejevoljen mu je odgovoril Ahilej: „Ksant, čemu mi prorokuješ smrt? Ni mi treba tvojega prorokovanja, saj vem sam dobro, da mi je usojeno, tukaj umreti, daleč od ljubega očeta in ljube matere. A i tako ne odneham, dokler ne pobijem dovolj Trojancev“. To rekši je zagnal konja v prve vrste.

Boj bogov.

Tako so se oboroževali Ahajci okolo Pelejevega sina. V Olimpu je pa velel Zen Temidi, naj skliče vse bogove v zbor. Hitro je stekla boginja na vse strani in izvršila Zenovo povelje. In takoj so se zbrali vsi nebeščanje v bleščeči Zenovi dvorani. Tudi zemljetrestitelj Pozejdon je slušal očetov ukaz, prišel iz morske globočine, sedel sredi mej nje in povprašal Zena: „Zakaj si nas zopet sklical v zbor? Ali se morda ne moreš odločiti zaradi Ahajcev in Trojancev?“

Odgovoril mu je otec Zen: „Uganil si, zemljetrestitelj, moj sklep. Zaradi njih sem vas sklical; na srci so mi, dasi bodo kmalu plen usode. Jaz

ostanem tukaj na Olimpu, da si bodem na tem pogledu razveseljeval srce, a vi idite pomagat Ahajcem in Trojancem, kakor kdo hoče. Kajti če pustimo Ahileja samega bojevati se, se mu bodo malo časa ustavljali Trojanci. Saj so se še poprej vedno tresli, če so ga le ugledali. Kaj pa še le sedaj, ko je neizmerno razjarjen zaradi mrtvega prijatelja! Bojim se, da mi celo zidovje razruši proti usodi“.

In takoj so se spustili bogovi na bojišče, jedni sim, drugi tja. Hera, Palada Atena, Pozejdon, Hermej in Hefajst so šli pomagat Grkom, Trojancem pa Arej, Apolon, Artemida, Leto in Afrodita.

Dokler ni bilo še bogov mej njimi, so zmagovali Ahajci, ker se je prikazal mej njimi Ahilej. Trojancem so se tresli vsi udje, ko so od daleč ugledali Ahileja v bleščeči opravi. A ko so se prikazali bogovi na bojišče, bila je zmaga zopet neodločna. Tu je stala Atena sedaj pri jarku ob zidu, sedaj na morskem obrežju in je strašno kričala. Na drugi strani je osrčeval Arej Trojance, sedaj tuleč kakor vihar z mestnega gradu, sedaj je tekal skozi vojne vrste ob reki Simoentu in strašno kričal. Tu in tam je razsajala Erida, boginja nesloge; z Olimpa je strašno grmel Zen; Pozejdon je stresal zemljo od spodaj, da so se majali koreni in vrhovi gore Ide, trojansko mesto in ladije Ahajcev. In vstrašil se je poglavar spodnjega sveta, da ne bi se naredila razpoka v zemlji

in se pokazala njegova strašna, temna hiša nesmrtnikom in smrtnikom.

Tako so se bojevali bogovi proti bogovom. A Ahilej je v gneči iskal le Hektorja; srce ga je gnalo, z njegovo krvjo nasititi Areja, nenasitnega bojevnika. Apolon pa se je približal Eneju, po glasu i stasu podoben Likaonu, Prijamovemu sinu, in ga tako nagovoril: „Enej, kje so zdaj tvoje širokoustne obljube? Ko si srkal vince, si pač obljubil prvakom Trojancev, da se postaviš nasproti Ahileju, Pelejevemu sinu!“

Odgovoril mu je Enej: „Prijamov sin, zakaj mi velelaš, naj se bojujem z Ahilejem? Ne bodem mu stal danes vprvič nasproti. Uže me je enkrat zapodil z Ide, ko je napadel naše črede in razdejal potem mesti Lirnes in Pedaz. A Zen me je rešil, ki mi je vdahnil pogum in mi dal brze noge. Zares, takrat bi me bila kmalu pobila Ahilejeva pest; a ni bil sam, ob njegovi strani je korakala Atena in ga osrčevala, naj sè svojim kopjem pokonča Lelege in Trojance. Zato je nemogoče, da bi se kak smrtnik meril z Ahilejem; kajti vedno mu je kak bog ob strani, ki odvrča od njega pogubo. Dà, njegovo kopje leti naravnost, tudi če nič ne pomeri, in ne pade prej na zemljo, dokler ni probodlo kakega človeka trupla“.

Odgovoril mu je Apolon v Likaonovi podobi: „Junak, dej, moli tudi ti k večnim bogovom, da ti podele slavo. Saj pravijo, da si tudi ti sin boginje, boginje Afrodite, Zenove hčerke, a on se

je rodil od nižje boginje, boginje Tetide, hčerke sivega pomorskega starčka Peleja. Dej tedaj, zaženi se proti njemu in naj te ne ostrašijo njegove ostre besede in grožnje“.

S temi besedami mu je vdahnil pogum, da je korakal tja v prve vrste, pred prsmi držeč ščit in v roki vihteč kopje. Eneju nasproti se je vzdignil Ahilej, jednak divjemu levu, kojega hote pobiti zbrani možje, cela vas; on gre sprva svojo pot, ne zмене se za nje; a ko ga je zadelo kopje, se stuli z odprtim žrelom, na ustnih se mu prikažejo sline, stoče mu srce v prsih, z repom se tolče po rebrih in bedrih in se osrčuje v boj, in z žarečimi očmi se zakadi mej nje, bodi da raztrga koga izmej mož ali pa sam pogine v boji. Temu jednak se je zagnal Ahilej proti Eneju. Ko sta se približala drug drugemu, izpregovoril je najprej Ahilej: „Enej, zakaj si upaš tako daleč strani od množice? Ali se hočeš z menoj bojevati? Ali upaš, da bodeš Trojancem vladal, če mene ubiješ? Nespametnik, te časti ti ne privošči Prijam. Saj ima dovolj sinov, in sam še ne misli, prepustiti drugemu vlado. Ali so ti obljubili morda Trojanci krasno zemljišče, če mene ubiješ? Če se ne motim, sva se začetkom te vojne uže enkrat videla. Ali se ne spominaš več, kako sem te podil z Idinih višin od tvoje črede? Takrat se nisi niti ozrl nazaj, dokler te niso brze noge prinesle v Lirnes. To mesto sem potem razdejal in odvedel v sužnost mnogo lepih žensk, a tebe je rešil Zen in

drugi bogovi. A danes, menim, te ne reši več, kakor se ti nadejaš. Zato ti svetujem, umakni se nazaj mej množico ljudij, ne ustavljaš se mi, da se ti ne zgodi kaka nesreča. Škoda spameti celo tepca“.

Odvrnil mu je Enej: „Ne misli, da me ostrašiš z besedami, kakor kakega dečka. Tudi jaz znam strašiti in groziti. A Zen podeljuje možem pogum in ga jemlje, kakor hoče. Toda čemu bi tukaj dalje besedičila kakor neumni otroci? Oba bi lahko izgovorila toliko groženj in psov, da ne bi jih mogla nesti velika ladija. Gibčen je jezik ljudem, takih in takih besed je na njem v neizmerni množini. Kakoršno besedo izustiš, tak je lahko tudi odgovor. A čemu bi se pričkala in zmerjala kakor ženske, ki teko razježene ven na cesto in se prepirajo in zmerjajo in psujejo, izlivajoča druga proti drugi opravičena in neopravičena očitanja; kajti jeza jim je vodnica. Z besedami me tedaj ne ostrašiš; zelo hrepenim, meriti se s teboj. Dej tedaj, poskušajva se takoj z medenimi kopiji!“

To rekši je zagnal kopje v njegov ščit. Strašno je zabobnel ščit, kojega je držal Ahilej z močno roko daleč od sebe. Ustrašil se je, kajti menil je, da mu Enejevo kopje lahko prodere ščit. A ni pomislil nespametnik, da ni lahko umrjočim možem prodreti in uničiti bogov prekrasne darove. Zato pa ni prodrlo kopje ščita; na tretji plasti, na zlati plasti se je ustavilo. Sedaj je za-

vihtel Ahilej kopje; zadel je Enejev ščit ob skrajnem robu, kjer je med in volovska koža najtanša. Enej se je pripognil in v strahu vzdignil ščit. Tako mu je sfrčalo kopje, prodrši ščit, čez rame in se zasadilo tik za njim v tla, da se mu je naredila tema pred očmi. Sedaj je potegnil Ahilej ostri meč izza boka in planil nanj, a Enej je zgrabil velik kamen, kojega ne bi vzdignila dva moža, kakor so zdaj ljudje. Gotovo bi bil sedaj Ahilej z mečem pobil Eneja, da ni tega hitro zapazil Pozejdon in izpregovoril bogovom: „Bogovi, žal mi je za Eneja, kojega zdaj pobije Ahilej in pošlje v Had, ker je slušal moje besede, nespametnik. Zakaj bi on trpel, ki je nedolžen, zaradi krivice drugih? Saj je vedno prinašal bogovom dopadljive darove! Dejte, rešimo ga smrti, da se nam ne uježi Zen, če Ahilej pobije Eneja. Kajti usojeno mu je, ubežati pogubni usodi, da ne izgine Dardanov rod sè sveta brez semena in brez imena. Prijamov rod bode uničen. Zato naj za njim kraljuje Trojancem Enej, on in njegovi otroci in otrok otroci do poznih rodov“.

Odgovorila mu je Hera: „Sam pomisli, kaj ti je storiti zaradi Eneja, ali ga hočeš rešiti ali pogubiti. Jaz in Palada Atena sve prisegle vsem bogovom sveto prisego, da ne bodeva odvrčala od Trojancev zle usode“.

To zaslišavši zagnal se je Pozejdon takoj tja, kjer sta bila Enej in Ahilej. Ahileju je razlil temo čez oči, a iz Enejevega ščita je potegnil

kopje in je vrgel Ahileju tja pred noge. Eneja samega je vzdignil in vrgel daleč tja čez vozove in borilce, da je padel lahko na tla tam na konci bojnih čet, kjer so se Kavkoni pripravljali na boj. Tukaj ga je nagovoril mogočni zemljetrestitelj: „Enej, kateri bog te je zmotil, da si se predrznil bojevati se z junakom, ki ni le močnejši od tebe, temveč tudi ljubši bogovom? Umakni se mu v prihodnje, kjer koli ga srečaš, da ne pojdeš proti volji usode v Had. A kedar enkrat Ahileja doleti usoda, tedaj se lahko brez skrbi zopet podaš v prve vrste; kajti nikdo drug izmej Ahajcev te ne ubije“.

To izrekši je ostavil Eneja, a Ahileju je razpodil temo izpred očíj. Debelo je gledal Ahilej in izpregovoril: „Bogovi, veliko čudo gledam tukaj sè svojimi očmi. Moje kopje leži tukaj na tleh, a nikjer ne vidim moža, na kojega sem meril. Zdaj vidim, da je Enej res ljubljenelec bogov, a mislil sem, da se samo baha s praznimi besedami. Toda naj gre! Nikdar se ne bode več upal, meriti se z menoj; vesel bode, da je zdaj ušel smrti. A zdaj hočem osrčiti druge Grke in poskušati se z drugimi Trojanci“.

To rekši je skočil tja v vrste, vsakega moža osrčujoč, a na oni strani je osrčeval Hektor svoje ljudi k divjemu boju. Ko je videl Apolon, kako je silil Hektor proti Ahileju, pristopil je k njemu in mu namignil, naj se ogiblje Ahileja, da ga ne dohiti brza usoda. Tedaj se je Hektor zopet

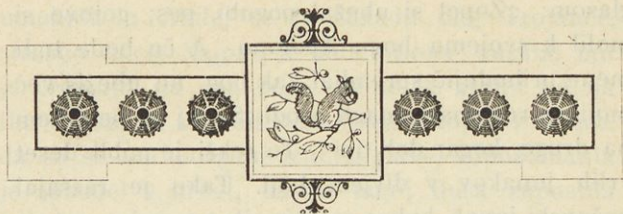
umaknil, a Ahilej se je zakadil mej Trojance, strašno tuleč. Najprej je ubil Ifitiona; razklal mu je črepinjo na dva kosa, da se je zvrnil tja na tla. Potem je zapodil Demoleontu kopje v sence, da so se mu možgani izlili iz glave, Hipodamanta je zabodel v hrbet, da je takoj duša zapustila bele kosti, a Polidoru, Prijamovemu sinu, je zagnal sulico v hrbtanec ob pasu, da se je prikazala ost na drugem kraji pri popku ven.

Ko je zagledal Hektor svojega brata Polidora sključenega na tleh, v rokah držečega čreva, tedaj se mu je tema razlila čez oči. Ni se mogel več vzdrževati boja, temveč naravnost proti Ahileju je korakal, vihteč v roki ostro kopje. Uveselil se je Ahilej, ugledavši ga. „To je isti mož“, je dejal, „ki mi je ranil srce, ki mi je ubil dragega prijatelja. Le idi bliže, da izpolniš čim preje usodo“.

„Ne straši me, Pelid“, odvrnil mu je Hektor, kakor malega dečka. Sedaj vem sam dobro, da si vrl junak in da sem jaz mnogo slabejši od tebe. Ali tudi moje kopje je ostro, in bog ve, ali te jaz ne ubijem, dasi sem šibkejši od tebe“. Dejal je, zavihtel kopje in je vrgel proti Ahileju. A Palada Atena je stala za Ahilejem in z lahnim dihom zagnala kopje nazaj tja pred Hektorja, da mu je padlo tik pred nogama na tla. Zdaj je skočil proti njemu Ahilej, želeč ga probosti. A Apolon je zavil svojega ljubljenca v gosto meglo, in trikrat je mahnil Ahilej po gostem zraku. Ko je včetrlič zamahnil zaman, zakričal je s pretečim

glasom: „Zopet si ubežal pogubi, pes; gotovo si
močil k svojemu bogu Apolonu. A če bode tudi
mene prihodnjič spremljal kak bog, ne ubežiš več
mojima roka in nagli usodi. Sedaj pa se vržem
na druge, kogar dohitim“. To rekši je pobil deset
vrlih junakov v divjem boji. Tako je razsajal
božanski junak, kakor razsaja silen ogenj v gostem
gozdu, kedar piha močan veter in nosi plamen
sem ter tja, na vse strani. In po črni zemlji je
tekla rudeča krv.

Ahilejev boj s povodnim bogom Skamandrom.

o so Trojanci videli, kako grozno divja Ahilej, zbežali so po planoti proti reki Ksantu. Tukaj jih je razpršil Ahilej; jedni so bežali proti mestu, in Atena je razlila čez nje gosto meglo, da bi ustavila bežečega Ahileja, a drugi so se zapodili v krasne valove globoke reke, da so okrog in okrog zabobneli visoki bregovi. Sè strašnim krikom so plavali bežeči na vse strani. Ahilej je naslonil svoje kopje na drevo ob bregu in skočil za njimi z golim mečem v roki, jednak bogu. Začel je biti okolo sebe, da je bila voda takoj rudeča od krvi; povsodi si slišal strašno ječanje umirajočih mož. Kakor teko pred

delfinom druge ribe in se poskrijejo v najskrajnejše kote pristanišča, boječ se sovražnika; kajti vsako požre, katero ulovi: tako so se skrivali plavajoči Trojanci pod obrežje. Ko so mu uže roke otrpnile od poboja, ulovil je v reki še dvanajst živih mladeničev. Te je vlekel na suho, tresoč se in omamljene, zvezal jim roke na hrbtu in je oddal svojim tovarišem, naj je vedejo k ladijam, da je daruje v spravo umrlemu prijatelju Patroklu.

In zopet se je zakadil v reko, da bi jih še nekoliko posekal. Naproti mu pride Likaon, Prijamov sin, bežeč iz reke. Ahilej osupne, ugledavši ga. Uže ga je jedenkrat zasačil po noči v vrtu očeta njegovega, ko je sekal veje divje fige. Takrat ga je odvedel na ladiji in ga prodal na Lemnu, kder ga je kupil Jazonov sin, Evnej. Odkupil ga je pozneje za visoko ceno drug Jazonov sin, Eetijon, in ga poslal v mesto Arisbo. Odtod je zbežal Likaon skrivaj in prišel domov. Dvanajsti dan je bil danes, od kar se je rešil iz sužnosti, le jednajst dnij se je veselil sè svojimi prijatelji, in danes ga je bog zopet vrgel Ahileju v roke. Ko ga je ugledal Ahilej, kako se je onemogel, ves potan, brez ščita, brez čelade, brez kopja kobacal iz reke, vskliknil je ves nejevoljen: „Zares, veliko čudo moram videti! Gotovo izlezejo vsi Trojanci, katere sem ubil, nazaj iz temne noči, ko se je vrnil ta nazaj, katerega sem bil prodal na Lemnu. A naj pokuša enkrat tudi ostrino

mojega kopja, da bodem videl, ali se vrne tudi iz zemlje nazaj, ko ga enkrat objame“.

A še predno je mogel Ahilej prav pomeriti kopje, uže je priskočil k njemu Likaon ter mu z jedno roko objel kolena, a z drugo zgrabil za njegovo kopje. „Usmili se me, Ahilej“, je dejal, „zanesi mi, prosim te lepo! Uže si me jedenkrat ulovil v vrtu mojega očeta in me prodal na Lemnu za ceno sto volov. Zdaj bi se rad rešil za trikrat toliko ceno. Danes je prav dvanajsti dan, od kar sem se vrnil domov po mnogih nezgodah. In zopet me je vrgla pogubna usoda v tvoje roke. Gotovo me sovraži oče Zen, da me hoče pogubiti. A povem ti, da nisem pravi brat Hektorjev, ki ti je ubil dragega prijatelja; moja mati je Laotoja, Altejeva hčerka. Zato zanesi mi!“

Tako ga je prosil z lepimi besedami Likaon, a z neusmiljenimi mu je odgovoril Ahilej: „Bedak, ne govori mi o odkupnini in ne blebetaj toliko! Pač mi je bilo poprej usmiljeno srce, dokler ni zadela Patrokla usoda, in mnogo Trojancev sem žive vjel in prodal. A sedaj naj mi nikdo več ne ubeži smrti, kogar mi vržejo v roke bogovi, nikdo izmeje Trojancev, a najmanj kdo izmeje Prijamovih sinov. Umri tedaj tudi ti, prijatelj; zakaj tako zastonj toguješ? Saj je moral umreti i Patrokel, junak mnogo vrlejši od tebe. In ali ne vidiš, kako sem i jaz lep in močan? Vrlega očeta sin sem, boginja me je rodila. In vendar se približa i meni

smrt in strašna usoda, bodi zjutraj, opoludne ali zvečer“.

Ko je Ahilej to izgovoril, izročil se je Likaon svoji usodi. Iz rok je spustil kopje, sedel in stegnil obe roki. Ahilej je potegnil ostri meč in mu ga zapodil v ključnico na vratu, da se je prikazal spredaj v grlu ven. Stegnil se je Likaon na obraz na tla, in črna krv je lila iz njega in močila zemljo. Ahilej ga zgrabi za nogo, vleče k reki, vrže noter in zakriči za njim, bahajoč se: „Tukaj leži mej ribami, ki ti bode brzskrbno krv lizale iz rane. Ne bode te objokovala mati, položivši te na mehke blazine, temveč deroči Skamander te bode valil v morja široko naročje. Marsikaka riba priskoči k tebi skozi valove in zopet hitro odskoči, ko se nažre bele Likaonove tolšče. Padajte, dokler ne dospemo v mesto, vi bežeč pred menoj, a jaz podeč vas pred soboj in pobijajoč. Niti globoka, srebropena reka vas ne reši, dasi ste jej uže dolgo darovali vole in konje. Poginite, dokler mi vsi ne poplačate Patroklove smrti in padlih prijateljev“.

Tako je dejal, a še bolj se je reka ujezila in premišljala je v srci, kako bi ukrotila božanskega Ahileja in odvrnila od Trojancev pogubo. In izpregovorila je, podobna umrjočemu možu, iz globokega vrtinca: „Ahilej, nikdo izmej smrtnikov te ne prekaša v moči, nikdo v divjem početji; ven in ven ti pomagajo bogovi sami. Če ti je res podelil Zen, Kronov sin, da pobiješ vse

Trojance, to zapodi jih iz moje struge ven na polje in tam jih pobijaj. Kajti moji lepi valovi so že polni mrtvecev, ne morem jih več izlivati v morje, a ti divjaš še vedno neznosno. Tedaj jenjaj uže enkrat; groza me je, silni mož“. „Bodi tedaj, Skamander, kakor mi velelaš“, odvrnil je Ahilej. „A Trojancev ne neham poprej pobijati, dokler jih ne stisnem v mesto in dokler se ne poskusim s Hektorjem, bodi da premaga on mene, ali pa jaz njega“.

To rekši zapodil se je na bežeče vrste Trojancev, zapodil jih nazaj proti bregu, in ko so se rešili v vodo, skočil je za njimi v valove, pozabivši bogov ukaz. A sedaj se je tok razsrdil; začel je naraščati in je vrgel sè strašnim šumom pobite junake na breg; njegovi valovi so se zaganjali ob Ahilejev ščit. Ahilej ni mogel več stati v toku; zgrabil je z obema rokama za brest, rastočo ob reki, in je splezal po njenih vejah na breg. Sedaj pa je stekel tja po ravnini, a za njim se spusti tok z deročimi valovi in ga hitro doteče, dasi je divjal. In kolikorkrat se mu je hotel ustaviti, zaganjali so se mu do ramen njegovi valovi, da mu je zmanjkalo tal pod nogami. Tedaj pa je potožil junak Zenu: „Oče Zen, ali se me nikdo izmej neumrjočih ne usmili in me reši iz rok silnega toka? Varala me je moja mati, ko mi je prorokovala, da mi je odločena smrt po Apolonovi pušici. Da bi me bil vsaj Hektor umoril, junak junaka! A sedaj naj tukaj v valovih umrjem

najnečastnejše smrti, kakor kak pastirček, ki hoče po zimi prebresti hudournik, a ga njegovi valovi zgrabijo in vlečejo seboj“.

Ko je tako jadikoval, sta se mu pridružila Pozejdon in Atena, prijela ga za roko in ga tolažila; dejala sta mu, da mu ni usojeno, poginiti v valovih. Bogova sta se ločila, ko sta ga navdahnila z novo močjo. In skočil je Ahilej visoko iz valov in dotaknil se zopet suhe zemlje. A Skamander še vedno ni odjenjal od svoje jeze; še više je vskipel in poklical na pomoč še svojega brata Simoenta: „Pridi mi pomagat, brat, ukrotiva silo tega moža, drugače nama še danes razdene trojansko mesto! Dej, pomagaj mi, zberi vse studence tvojega gorovja, vse potoke, vse reke, vskipi, vzrasti v tok strašan in privali sem vse skale! Naj ga ne reši niti njegova moč, niti njegovo orožje; globoko v mlaki naj mu leži, z blatom pokrito! Njega samega pa zasujem s prodom in peskom, da ne bodo mogli najti Grki niti njegovih kostij. Tako mu postavim jaz sam spomenik, Grkom ne bode treba skrbeti za njegovo gomilo“.

Tako je zakričal in vzdignil se s strašnim šumom proti Ahileju, krvavo peneč se in drveč pred soboj mrtvece, in njegovi valovi so prepluli Ahileja.

Hera, boječ se za svojega ljubljenca, je glasno zakričala, ko je to videla. Takoj je odgovorila svojega sina Hefajsta: „Vzdigni se, ljubi moj otrok! Jedino tvoj ogenj more ustaviti silni“

tok. Idi tedaj pomagat Ahileju! Jaz sama hočem od morja sem vzdigniti hud veter, zahodnik in jug, da poneseta poguben ogenj mej Trojance, ki jim osmоди glave in orožje. Ti pa zapali drevje ob Skamandru, da bode plamen švigal po njegovem valovji. Ne udaj se niti njegovim sladkim prošnjam niti njegovim grožnjam, dokler ti jaz ne ukažem z glasnim glasom; še le tedaj ustavi neutrudni ogenj!“

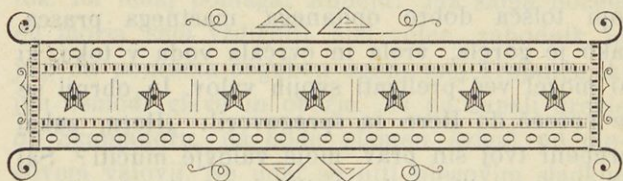
Tako je dejala, in Hefajst se je vzdignil. Najprej je začel njegov ogenj goreti v ravnini in je sežgal nebrojne mrtvece, ki so tam plavali, ubiti po Ahileju. Takoj se je ravnina od kraja do kraja posušila, in voda je splahnila. Ob Skamandrovem bregu je začelo goreti vse drevje, bresti, vrbe in tamariske, gorelo je tudi vse grmovje in vsa trava, ki je bujno rastla tam ob lepih Skamandrovih valovih. In začele so zevati jegulje in druge ribe v vodi in premetavati se, omočene po mukah, koje jim je prouzročal žgoči plamen. Slednjič je bil tudi ves tok v svetlih plamenih, in spregovoril je réčni bog: „Hefajst, nikdo izmej bogov se ne more meriti s teboj. Zato bi se tudi jaz ne hotel nikdar skušati s teboj. Nehaj tedaj! Kar se tiče mene, naj Ahilej takoj zapodi vse Trojance iz mesta. Kaj je meni do prepira mej Trojanci in Ahilejem!“

Tako je govoril tok ves v ognji, in vrelo je njegovo valovje. Kakor vreje in cvrči v kotlu, kojega ližejo visoki plameni, kedar se v njem

topi tolšča dobro opitanega, mastnega prasca, tako je gorela, vrela in cvrčala voda v toku, ki ni mogel več prelivati svojih valov. In obrnil se je proseč do Here in spregovoril: „Hera, zakaj hrepeni tvoj sin prav moje valovje mučiti? Saj nisem jaz toliko kriv, kolikor vsi drugi, ki pomagajo Trojancem. Jaz odneham, če veliš ti, a naj odneha tudi Hefajst. Prisezam ti, da ne bodem nikdar več odvrčal od Trojancev dneva nezgode, tudi če ima njih mesto od konca do konca pogoreti, zapaljeno po hrabrih sinovih Ahajcev“.

To začuvši, je zaklicala Hera svojemu sinu: „Nehaj, Hefajst, moj slavni sin! Saj se niti ne spodobi, da bi nesmrtnik tako preganjal nesmrtnika zaradi smrtnikov“. Tako je dejala, in Hefajst je ugasil ogenj, in zopet se je zlivalo valovje po svoji strugi.

Boj mej bogovi.

ko sta se pomirila Skamander in Hefajst, vnel se je boj mej drugimi bogovi. Zagnali so se drug proti drugemu s strašnim krikom in vikom in ropotom, da se je zemlja tresla in bobnel nebesni oblok. Sedeč na vrhu Olimpa, je slišal Zen, kaj se vrši, in smejalo se mu je srce, ko je videl, da so se vzdignili bogovi proti bogovom. Mej njimi je bil prvi silni Arej, ki se je zagnal, kopje sukajoč, proti Ateni in se zadril nad njo s sramotilnimi besedami: „Nesramna pasja muha, zakaj ščuvaš bogove v boj? Ali se ne spominaš več, kako si Titida Dijomeda nadražila, naj me rani, in potem sama zgrabila

njegovo kopje in je zabodla v me, da mi je rani-
nilo lepo telo? A sedaj, menim, mi poplačaš, kar
si mi storila“.

Dejal je, vrgel kopje in zadel jej strašni
ščit, katerega ne more niti Zenov blisk razbiti.
A boginja se je malo umaknila, zgrabila z roko
kamen, ki je ležal tam na polji, črn, rogljat in
velik, ki so ga pred davnim časom deli tja smrtni
možje, da bi bil polju mejnik; tega je zgrabila
in zadela ž njim Areja v vrat, da se je zvalil tja
po tleh in pokrila sedem oral zemlje. In zasmе-
jala se je glasno Atena in dejala: „Nespametnik,
pač nisi še nikdar premislil, da sem mnogo moč-
nejša od tebe, ker si se predrznil, meriti se z
menoj. Delaj sedaj pokoro, ker te tvoja mati
Hera proklinja, da si zapustil Ahajce in pomagaš
ošabnim Trojancem“.

Tako je dejala in obrnila od njega svitle
svoje oči. A prišla ga je takoj za roko Afrodita,
Zenova hčerka, in ga odvedla, silno stokajočega;
komaj si je zbral zopet životnih močij. Zapazila
jo je Hera in takoj nagovorila Ateno: „Gorje mi,
Palada Atena! Ali ne vidiš, da vleče ona ne-
sramna pasja muha divjega Areja skozi čete z
bojišča? Dej, vdari za njo!“ In Atena je planila
za njo, ukajoč v srce, in udarila jo s koščeno
svojo roko v prsi, da je padla na tla, in ž njo
ranjeni bojni bog. „Vsem naj se tako godi“, za-
kričala je Atena, „ki se predrznejo, pomagati Tro-
jancem. Da je imel vsak izmed naših tako srečo,

kakor jaz sedaj, to bi bil uže zdavna konec dolgi vojni, in v prahu bi ležala Troja“. Tako je govorila, in smejala se je Hera. A sedaj je spregovoril zemljetrešitelj Pozejdon proti Apolonu: „Apolon, zakaj gledava midva le od daleč? Nikakor se ne spodobi, ko so se drugi bogovi uže sprijeli! Sramota bi nama bila, če bi se brez boja vrnila v visoki Olimp! Dej, začni ti; kajti ti si mlajši od mene, meni se ne spodobi začeti, ker sem starejši od tebe in močnejši. Pač neumen si in kratke pameti! Ali se ne spominaš več, koliko zlega sva morala prebiti zaradi Troje, ko je naju poslal Zen robotat jedno leto kralju Laomedontu za pogojeno mezdo? Tedaj sem moral jaz sezidati Trojancem visoko in široko zidovje okolo mesta, da bi jim bilo nerazrušno, a ti si mu moral pasti goveda po gozdnatem idskem gorovji. In ko je preteklo leto, ni nama izplačal strašni Laomedont pogojene mezde, temveč zapodil je naju, grozeč in pa pretč. Tebi je pretil, da ti zveže roki in nogi in te proda na dalnje otoke, a obema je hotel odrezati ušesi. S srdom v srci sva se vrnila v Olimp, jeze se, da nama ni izplačal pogojene mezde. In sedaj hočeš biti še uslužen njegovim potomcem in ne siliš v to, da poginejo vsi Trojanci s svojo deco vred in s svojimi ženami?“

Odgovoril mu je strelec Apolon: „Zemljetrešitelj, po pravici bi me zval nespametnika, če bi se sprijel s teboj zaradi teh ubogih smrtnikov, ki so jednaki listju na drevji: sedaj so v polnem

cvetji in se vesele, jedoč sad zemlje, a sedaj zopet izginejo brez sledu. Ne spuščajva se midva v boj, naj sami izbojujejo prepir!“ Tako je dejal in obrnil se strani. A ozmerjala ga je njegova sestra, gospodarica zverij, boginja Artemida: „Tedaj hočeš res ubežati, strelec, in prepustiti Pozejdonu zmago in slavo? Zakaj pa nosiš zastonj lok in pušice? Ne daj se več slišati v zboru bogov, kakor si se poprej vedno širokoustil, da se postaviš Pozejdonu v boji!“

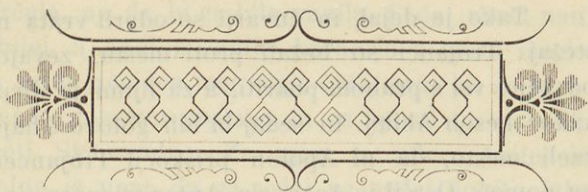
Tako je dejala, a ničesar jej ni odgovoril Apolon. Ujezila se je Zenova soproga Hera in oštela Artemido sè žalilnimi besedami: „Nesramna psica, kako se moreš predrzniti, meriti se danes z menoj? To ti bode pač pretežko, dasi nosiš lok! Pa saj ti je dal Zen moč le proti umrjočim ženam, da jih moriš in pobijaš, če hočeš. Zato ti bode bolje, da pobijaš po gorah plaho zver, srne in košute, nego da se spuščaš v boj z močnejšimi! Ali hočeš res zvedeti, koliko sem močnejša od tebe?“ Tako je dejala in jej stisnila obe roki na členu z levico, a z desnico jej je vzela z ramen tul in jo otepala ž njim okolo ušes, da so padale iz njega hitre pušice. Smejala se je pri tem Hera, a Artemida je obračala glavo sedaj na levo, sedaj na desno, in jokala je in zbežala, kakor zbeži golobica, kedar jo proganja kragulj: tako je zbežala in pustila tam lok, tul in pušice. In Hermej je nagovoril mater njeno Latono: „Latona, s teboj se ne spustim v boj. Prenevarno

je, bojevatí se sè soprogami Zenovimi. Tedaj le bahaj se v krogu nesmrtnih bogov, da si me premagala s hrabro svojo pestjo!“

Tako je dejal Hermej prijazno, a Latona je hitela pobirat lok, tul in pušice, ki so tu in tam ležale raztresene po tleh, in zletela ž njimi za svojo hčerko proti Olimpu. Tu je sedla Artemida, vsa objokana, svojemu očetu na koleni, in tresla se jej je nebeška obleka na životu. In nebeški oče je vzdignil k sebi svojo hčerko, jo poljubil in smehljaje se povprašal: „Kateri izmej nebeških bogov te je užalil, ljubo dete?“ Odgovorila mu je Artemida: „Oče, tepla me je tvoja soproga Hera, ki ščuva vedno bogove k prepiru in boju!“

Mej tem je pa šel doli na zemlji Apolon v mesto Trojancev; bal se je, da ne bi še danes Grki proti usodi razdejali lepega mesta. Drugi nesmrtni bogovi so se pa vrnili vsi proti Olimpu nazaj, jedni jezni v srci, a drugi veseleč se zmage, in so sedli okolo očeta Zena.

Ahilej in Hektor pred mestnimi vrati.

Ahilej je mej tem podil pred soboj Trojance proti mestu. Ugledal ga je stari Prijam z visokega stolpa. Videl je, kako beže pred njim v divjem begu ubogi Trojanci. Zastokal je in stopil z visokega stolpa, da bi osrčil hrabre čuvarje pri vratih. „Odprite vrata“, je zakričal, „in imejte jih odprta, dokler se ne rešijo moji narodi v mesto. Kajti Ahilej je podi v divjem begu pred soboj in uže je blizu tu; bojim se, da se zgode hude reči. A kedar se tolpe rešijo v mesto, da se malo oddahnejo, tedaj pa trdno zatvorite vrata; kajti bojim se, da mi skoči pogubni Ahilej v mesto“.

Tako je dejal, in čuvarji so odprli vrata na stežaj. Trojanci so bežali proti mestu, zevajoč od žeje, vsi s prahom pokriti, a za njimi je dirjal kakor besen Ahilej. In sedaj bi bili gotovo Ahajci vzeli mesto, da ni Apolon priskočil Trojancem na pomoč. Osrčil je Agenorja, Antenorjevega sina, naj se postavi Ahileju. In ustavil se je Agenor in ugledal Ahileja; nemirno mu je plalo srce in spregovoril je sam pri sebi: „Gorje mi! Če bežim pred Ahilejem, kamor beže drugi, me lahko dohiti in pobije z mečem. Če pa obrnem pete tja po ravnini, da ubežim na idsko gorovje in se skrijem tam pod kak grm, me lahko zagleda Ahilej, se spusti za menoj in me dohiti z brzimi svojimi nogami; tedaj pa ne bi več ušel pogubi in smrti. Toda čemu premišljujem to? Postavim se mu tukaj pred zidovjem. Saj ima tudi on smrtno telo in jedno samo dušo v njem, in umrjoč je, kakor pravijo ljudje; le Zen mu podeljuje zmago in slavo“. Tako je govoril in pričakoval besnečega Ahileja. Pred se držeč ščit, pomeril je nanj s kopjem in mu zaklical: „Pač upal si, Ahilej, da uže danes razdeneš naše mesto! A varal si se, še te bode stalo mnogo truda. Kajti še mnogo mož šteje naše mesto, ki hote braniti svoje roditelje, žene in otroke. A tebe naj zadene tukaj usoda, če tudi si tako strašen junak!“ Dejal je in vrgel kopje iz koščene roke. Dobro je meril, zadel ga je v piščal pod kolenom. A ni je prodril, kopija ost se je razbila na bojni opravi in

sfurcata
ofrčala, ne da bi ga bila ranila. Sedaj skoči nanj Ahilej, a Apolon zavije Agenorja v gosto meglo, da pride neviden mej svoje čete, sam pa se spremeni v njegovo postavo in se spusti tja po polji proti Skamandru. Za njim jo udere Ahilej in vedno je upal, da ga sedaj pa sedaj dohiti; tako ga je slepil bog.

Mej tem so Trojanci bežali skozi odprta vrata v mesto. Nikdo ni čakal drugega, nikdo se ni upal ogledati se, da bi videl, kdo je ušel in kdo je padel v divjem begu. Vsi so se vsuli v mesto, kogar so mogle rešiti noge in pete.

Jedini Hektor se je ustavil zunaj pred zidovjem in pred skajskimi vrati. Ahilej je še vedno dirjal za Apolonom, kojega je imel za Agenorja. Sedaj se ustavi bog in nagovori Ahileja: „Zakaj me tako preganjaš, Ahilej, ti smrtnik, mene nesmrtnika? Za Trojanci bi se bil rajši zapodil, ki so se ti mej tem rešili v mesto. Saj mene itak ne moreš ubiti, ker sem nesmrten bog!“ Nejevoljen mu je odgovoril Ahilej: „Oslepil si me, Apolon, ti najpogubnejši izmej vseh bogov, ki si me zvabil sem od mestnega ozidja. Pač mnogo bi jih bilo vgriznilo v zemljo, predno bi bili prišli v mesto! A tako si mi vzel veliko slavo, Trojanci so se pa lahko rešili. Maščeval bi se ti, ko bi le mogli!“

To rekši zdirjal je nazaj proti mestu kakor isker konj, vaje zmage. Prvi ga je ugledal stari Prijam z visokega stolpa, tekočega po ravnini, jednakega zvezdi, ki vzhaja jeseni tako svitlo, a

prinaša ubogim smrtnikom strašno vročino, mrzlico in vsakojake bolezní. Stokajoč je zakričal starec svojemu ljubemu sinu, stoječemu pred zidovjem in hrepenečemu, meriti se z Ahilejem. Tako mu je dejal, stegnivši roki proti njemu: „Hektor, drago dete, ne ustavljaš se sam onemu možu, da te ne doleti takoj usoda in da te ne pobije Pelejev sin, strašni mož. Da bi bil bogovom tako ljub, kakor je meni! Takoj bi ga psi in kragulji požrli. Pač bi potem bilo moje srce lahko in prosto strašne boli. Kajti on me je oropal mnogih vrlih mojih sinov, katere mi je pomoril ali pa prodal na dalnje otoke. I sedaj se zastonj oziram po dveh sinovih, po Likaonu in Polidoru, koja mi je rodila soproga Laotoja. Oh, da bi bila vsaj še živa v sovražnem taboru! Odкупiti bi ju hotel z medovino in zlatom, kojega imam v izobilji v hiši. Če sta pa uže mrtva in v črnem Hadu, tedaj pa bode neizmerna bol mojemu srcu in ubogi materi, ki ju je rodila. In sedaj mi hočeš še ti poginiti, ljubo dete? Pojdi sem v mesto, sladko dete, da bodeš rešitelj Trojanem in Trojankam in da ne podeliš neizmerne slave Pelejevemu sinu! Usmili se me, nesrečnika, dokler še diham! Če mi padeš ti, tedaj uniči tudi mene strašna usoda v sivi starosti. Gledati bodem moral neizmerno gorje, kako mi bodo klali sovražniki sinove, odvajali v sužnost hčerke in neveste, metali ob tla negodne otročiče in razdevali mi dvorane. In nazadnje bodo še mene

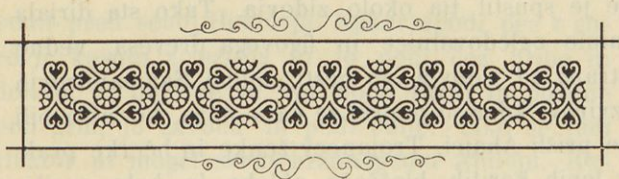
trgali psi pred vrati dvorca, ko mi kdo izmej Ahajcev z bodalom ali s kopjem upihne luč življenja. In trgali me bodo moji psi, katere sem sam vzredil in pital, in pili bodo hlastno mojo kri! To je pač sivemu starčku najbridkejša usoda, ki more doleteti ubogega zemljana!“

Tako je govoril starec in pulil si sive lase iz sive glave, a ni mogel ganiti Hektorjevega srca. Tudi mati njegova Hekuba je prelivala potoke solzá, tolkla se na prsi in klicala svojega sina: „Hektor, ljubo dete, usmili se me! Pomisli, da so te moje prsi dojile! Pridi v mesto in tukaj odbijaj sovražne napade, ne ustavljaj se strašnemu možu! Če te pobije Ahilej, ne bodem te mogla objokovati, ležečega na mehkih blazinah, niti jaz, tvoja mati, sladko moje dete, niti tvoja soproga, temveč daleč od nas te požro brzi psi pri ladijah Ahajcev“.

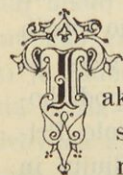
Tako sta prosila oba jokajoč ljubega svojega sina, a nista mu mogla omečiti srca. Stal je tam nepremičen in pričakoval Ahileja. In spregovoril je sam v sebi: „Gorje mi! Če se umaknem sedaj v mesto, me bode prvi zmerjal Laodamant, ki mi je svetoval, naj peljem Trojance v mesto, ko se je zopet prikazal Ahilej. Pač bolje bi bilo, da sem ga slušal! A sedaj, ko sem po svoji nepremišljenosti pogubil toliko vrlih mož, se moram sramovati Trojancev in Trojank. Lehko bi mi kedaj kdo očital, ki je mnogo slabejši od mene: „Hektor je po svoji ošabnosti pogubil narode“. Tako bi lahko dejal ta in oni. Zato je pač

za me najbolje, da se postavim Ahileju, bodi da ga pobijem in se potem zmagonosen vrnem domov, ali pa da sam najdem pogubo zunaj pred mestom. Kaj pa, ko bi odložil ščit in šlem ter naslonil kopje ob zid in šel nasproti Ahileju in mu obljubil, da jim hočem dati nazaj Heleno in izročiti vse zaklade, katere je Parid pripeljal ž njo v Trojo, da je peljeta nazaj domov Atrejeva sinova, in da si pošteno razdelimo Trojanci in Grki vse zaklade, kolikor jih je v našem mestu? Toda čemu mi to premišljuje srce? Ne smem se mu približati, kajti brez usmiljenja bi me pobil, če bi odložil orožje, kakor se pobije šibka ženska. Ž njim ni prijaznega pogovora, kakor se prijazno pogovarjata mladenič in mladenka, sedeča na hladu ali kamenu, srečen mladenič in srečna mladenka! Najbolje, da se zgrabiva in da se odloči, kateremu podeli Zen zmago in slavo!“

Hektorjeva smrt.

ako je premišljeval Hektor, in približeval se mu je Ahilej, po postavi jednak bojnemu bogu; na levem ramenu se mu je majalo strašno kopje, in bojna oprava se mu je svetila kakor žar svetlega plamena ali vshajajočega solnca. Stresel se je Hektor, ugledavši ga; ni si več upal, ustaviti se mu, temveč obrnil se je in zbežal. Za njim jo je udaril Ahilej, zanašajoč se na brze svoje noge. Kakor leti kragulj v gorovji, najhitrejši vseh ptičev, v lehkem teku za plaho golobico, letajočo v stran sedaj sem, sedaj tja, a je on vedno za njo kričeč in vriščeč, hoteč ujeti jo: tako je tekel Ahilej za Hektorjem, ki

se je spustil tja okolo zidovja. Tako sta dirjala mimo ogledovalnice in figovega drevesa, vedno strani od zidovja, po cesti, mimo Skamandrovih izvirov, kder so poprej za časa miru, ko niso bili še prišli Ahajci, Trojancev ženke in hčerke prale v lepih koritih bleščeče obleke in belo perilo. Tod mimo sta dirjala, jeden bežeč, a drug preganjajoč ga; hraber junak je bežal, a še hrabrejši junak ga je podil. In nista tekla za vola ali volovo kožo, kakor tekajo tekalci na tekališči, tekla sta za Hektorjevo kožo. Tako sta tekla že trikrat okolo Prijamovega mesta, in vsi bogovi so ju gledali z visokega Olimpa. Sedaj je spregovoril Zen: „Gorje mi, bogovi! Na svoje oči moram videti, v kaki stiski mi je drag zemljan. Srce mi stoče po Hektorju, ki mi je daroval mnogo tolstih volovjih beder, včasi na idskih vrhovih, včasi pa na visokem mestnem gradu. In sedaj ga podi božanski Ahilej z brzimi svojimi nogami okolo Prijamovega mesta! Dejte, bogovi, premišlujte in sklenite, ali naj ga rešimo še jedenkrat smrti, ali naj ga sedaj pobije Ahilej, dasi je tako hraber junak!“

Odvrnila mu je Atena: „Oče Zen, kaj zopet blebetaš? Hočeš-li smrti oteti smrtnega moža, kojemu je uže davno odločena usoda? Stori, kar hočeš, a mi drugi bogovi ti ne pritrdimo!“

Zen je obljubil svoji hčerki, spolniti jej prošnjo. In zletela je Atena z visokega Olimpa na zemljo. Tukaj je Ahilej mej tem neprestano

podil pred seboj Hektorja. Kakor spodi pes v gorovji košuto z ležišča in jo podi čez hribe in doline, in tudi če se mu hoče skriti in počene pod grm, jo zavoha in podi dalje: tako se tudi Hektor ni mogel skriti brzonogemu Ahileju. Kolikorkrat je skušal poskočiti proti vratom, da bi ga njegovi sè zidovja dol branili z brzimi pušicami, tolikokrat ga je Ahilej zapodil strani od njih tja proti ravnini; sam pa je neprestano tekal tik mestnega ozidja. Kakor ne moreš v sanjah doteči bežečega; kajti niti ne more jeden ubežati, niti ga drugi doteči; tako tudi Ahilej ni mogel doteči Hektorja, niti ta ubežati mu.

Ahilej je mej tem migal svojim vojakom, naj nikdo ne vrže pušice na Hektorja, da ne bi mu kdo vzel slave, da ni bil on prvi in jedini, ki je zadel kletega sovražnika in ga usmrtil. Ko sta prišla uže v četrtič okolo zidovja k Skamandrovim studencema, tedaj je vzel oče Zen tehtnico in del v vsako skledico po jeden žreb smrti, jeden za Ahileja, a drugi za Hektorja. In ko je prijel tehtnico v sredi in jo vzdihnil, tedaj se je nagnila Hektorjeva skledica proti Hadu, oznanjujé mu dan usode, in takoj ga je zapustil Apolon. K Ahileju pa je pristopila Atena in ga nagovorila: „Sedaj pa upam, ljubljeneec Zenov, slavni Ahilej, da se zmagonosna vrneva k ladijam, ubivši Hektorja, nenasitnega bojevalca. Sedaj pa nama ne ubeži več, naj se tudi Apolon vrže pred Zena in se vije pred njim. Pa postoj malo in oddahni

se, a jaz se hočem približati Hektorju in ga nagovoriti, da se ti ustavi“. In postal je Ahilej, veselé se v srci, in se naslonil na svoje kopje; Atena pa se je približala Hektorju, vsa podobna po glasu in stasu bratu njegovemu Dejifobu, in ga nagovorila: „Dragi mi brat, pač hudo te stiska Ahilej, podeč te okolo Prijamovega mesta! A dej, ustaviva se mu!“

Odgovoril mu je Hektor: „Dejifob, uže prepri si mi bil najdražji izmej vseh mojih bratov, sinov Hekube in Prijama, a sedaj te moram še više ceniti, ker si zapustil zaradi mene varno mestno ozidje, ugledavši me v stiski, v tem ko se vsi drugi stiskajo v mestu“.

Odvrnila mu je Atena: „Srčni mi brat, pač so me prosili kleče oče in mati in vsi drugi tovariši, naj останem v mestu — tako trepečejo vsi! — a jaz se jim nisem dal pregovoriti. Toda sedaj začniva boj in vrziva pušice, da bodeva videla, ali Ahilej naju pobije in odnese krvavo najino bojno opravo k ladijam, ali pa sam pade pod tvojim kopjem!“

To rekši hitela je proti počivajočemu Ahileju. Ko sta si bila uže blizo nasproti, spregovoril je prvi Hektor: „Ne bodem dalje bežal pred teboj, Pelejev sin, kakor doslej. Sklenil sem, ustaviti se ti, bodi da zmagam ali padem. A dej, skleniva pogodbo, in bogovi nama bodijo priče! Če Zen podeli zmago meni in jaz tebe ubijem, tedaj ti odvzamem krasno opravo, Ahilej, a tvoje truplo

izročim Ahajcem; stori tudi ti tako, če Zen podeli zmago tebi!“

Pisano ga je pogledal Ahilej in mu odgovoril: „Hektor, zlotvornik, ne govori mi o pogodbah! Kakor ne more biti trdno prijateljstvo mej levom in človekom, niti jedinost mej volkom in jagnjetom, tako tudi mej nama ni mogoča ljubezen niti pogodba, dokler ne pade jeden izmed naju in napoji sè svojo krvjo nenasitnega Areja. Zdaj zberi vso svojo bojevitost; zdaj je čas, da se pokažeš hrabrega kopjenika in vstrajnega junaka. Ni ti več mogoče uteči, takoj se zgrudiš pod mojim kopjem, da mi ob jednom poplačaš vse gorje, ki si je učinil mojim drugovom!“

Tako je govoril Ahilej in vrgel kopje. A umaknil se je Hektor, in kopje mu je zletelo čez glavo in zabodlo se v zemljo. Palada Atena je je pa takoj izrula in dala nazaj Ahileju, ne da bi bil Hektor zapazil. Sedaj se je oglasil Hektor: „Nisi me zadel, Ahilej! Tedaj nisi še ničesar zvedel iz Zenovih ust o mojej usodi, če tudi si se bahal. A hotel si me samo strašiti sè zvitimi besedami. Toda v hrbet mi ne zasadiš svojega kopja, rajše zabodi me v prsi, če ti dodeli kak bog. A sedaj se umakni mojemu kopju! Da bi je pač dobil vse, kakor je dolgo, v svojo kožo! Tedaj bi hitreje končala vojna Trojancem, če bi ti poginil!“

To rekši je zagnal svoje kopje. Dobro je meril, zadel je Ahileja sredi ščita, a odletelo je kopje od njega daleč nazaj. In jezen je videl,

da mu je kopje zastonj zletelo iz roke, in prestrašil se je, ker ni imel drugega kopja. Takoj je zaklical bratu svojemu Dejifobu, naj mu da drugo kopje. A zastonj ga je klical, Dejifoba ni bilo nikjer. Tedaj je spoznal, da ga je slepila Atena. In spregovoril je sam v sebi: „Gorje mi, pač bogovi so me pozvali v smrt! Kajti trdno sem mislil, da mi je hrabri Dejifob na strani, a ta se skriva za varnim mestnim ozidjem, in Atena me je oslepila. Sedaj mi je blizo strašna smrt in neizogibna. Pač uže zdavna je sklenil Zen, da mi je tukaj poginiti. In sedaj me tukaj dohiti usoda. A nočem pasti tako brez truda in slave, temveč izvršiti hočem še slavno delo, da bodo še pozni potomci govorili o njem“.

To rekši je potegnil izza boka ostri meč in se zagnal proti Ahileju, kakor se spusti orel iz visočine na polje, da bi ugrabil nežno jagnje ali plahega zajca: tako se je zagnal Hektor proti Ahileju, vihteč v roki sem in tja ostri meč. Tudi Ahilej se je zakadil proti njemu, z divjim pogumom v srci, na prsih zavarovan z umetnim ščitom, na glavi imejoč svitlo čelado, v roki vihteč ostro kopje, svitlo kakor večernica, najlepša zvezda ne nebu. In v srci pogubo kujoč božanskemu Hektorju je gledal z bistrim očesom, kje bi zapazil na njem kako nagoto, da bi mu tja zagnal ostro svoje kopje. In vse telo mu je bilo dobro zavarovano, le jedno mesto je bilo nago, tam, kjer veže ključnica rame in vrat; le grlo je bilo

nago, kjer je živenu najhitrejša poguba. Tu sem mu je zapodil Ahilej ostro kopje, da mu je prodrlo vrat in se prikazalo na tilniku ven, a ni mu prerezalo goltanca. In zvrnil se je Hektor v prah, a zaukal je Ahilej: „Hektor, pač si mislil, da si rešen, ko si pobil Patrokla, a na me nisi mislil, nespametnik! A sedaj tebe raztržejo in požro psi in ptiči, njega pa svečano pokopljejo Ahajci“. In prosil ga je Hektor, le težko sopoč: „Prosim te pri tvojem živenu, pri tvojih roditeljih, Ahilej, ne pusti, da me psi raztržejo pri ladijah Ahajcev, temveč vzemi za me v izobilji medi in zlata, ki ti je podare moj oče in moja mati, a moje truplo daj jim nazaj, da me doma spodobno pokopljejo Trojanci in Trojanke“.

Po strani ga je pogledal Ahilej in mu odvrnil: „Ne prosi me, pes, pri mojem živenu in pri mojih roditeljih! Najrajši bi ti razsekal telo in bi surovo požrl tvoje meso, da bi se ti maščeval za to, kar si mi učinil. Zato pa ne upaj, da ti kdo odvrne pse od glave, tudi če bi te hoteli desetero ali dvajsetero odkupiti in bi po vrhu še toliko obljubili. Da, niti če bi te hotel Prijam sè zlatom odtehtati, niti tedaj te ne položi čestita mati na mehko blazino, objokujoč te, temveč psi in ptiči ti na drobne kosce raztržejo telo!“

In umirajoč ga je še nagovoril Hektor: „Pač, dobro sem te poznal! Zdelo se mi je v srci, da te ne omečim, kajti ti imaš v prsih železno srce.

A glej, da ne vzbudiš jeze bogov in da ne pride dan, ko Parid in Apolon tudi tebe, hrabrega junaka, zvrneta v prah pri skajskih vratih“.

To rekšega je objela črna smrt, in takoj je zapustila duša bele kosti in zletela v Had, objokujoč svojo usodo, da se je morala ločiti od cvetne mladosti.

Uže umrlemu odvrnil je Ahilej: „Ti si sedaj mrtev! Kar se tiče pa moje usode, sprejemem jo, kedar mi jo določi Zen in drugi nesmrtni bogovi“.

To rekši je potegnil kopje iz mrtvega trupla, je del na stran in vzel mu krvavo orožje. Ob enem so pritekli tja blizu drugi Ahajci in so občudovali divni Hektorjev stas. Tako je dejal ta in oni izmej njih: „Pač danes je mehkejši Hektor, nego je bil včeraj, ko nam je zapalil ladije sè svitlim ognjem!“ Sedaj je stopil mej nje Ahilej in tako spregovoril: „Prijatelji in junaki! Ker so nam bogovi podelili, da sem ukrotil tega moža, ki nam je učinil več zla nego vsi drugi Trojanci skupaj, tedaj poskusimo naskok na mesto, da bomo videli, ali se nam mislijo udati, ko je padel Hektor, ali pa še vedno ustavljati se nam. Toda kaj mislim in govorim? Pri ladijah mi leži Patrokel neobjokovan, nepokopan; nikdar ga ne pozabim, dokler bodem lazil po zemlji, da, i v Hadu bodem mislil nanj, tudi če mrtveci zares pozabijo mrtvecev. Dejte tedaj, Ahajci, zapojmo slavno pesen in idimo k ladijam, a tega tu vzemimo seboj! Pridobili smo si veliko slavo:

pobili smo božanskega Hektorja, h kojemu so Trojanci molili kakor h kakemu bogu“.

To rekši obrnil se je zopet proti Hektorju, prerezal mu na nogah kiti od pete do člena, potegnil skoz volovje jermene in ji privezal na voz, da se je glava vlačila po tleh. Vzdignivši na voz krasno Hektorjevo opravo, je sedel sam nanj, zavihtel bič in nagnal konje, ki so radi zleteli po ravani. In vzdigala se je pod njim gosta megla prahu, vsa prašna je bila Hektorjeva glava, prej tako krasna, in sem in tja so mu mahljali lepi lasje. A sedaj so dovolili bogovi njegovim sovražnikom, da so je tako oskrunili na rodni njega zemlji! Ko ga je ugledala stara njegova mamka, zaihtela je, vrgla daleč od sebe bleščeči zavoj in ruvala si lase iz glave. In stokal je njegov stari oče, in jokal in stokal je ves narod v mestu. Zdelo se ti je, kakor da bi bilo vse mesto od kraja do konca v ognji. Le težko so zadržavali prvaki obupnega starčka, da ni stekel skoz vrata za morilcem svojega sina. Po tleh se je valjal in prosil stokajoč: „Pustite me, prijatelji, iz mesta, da stečem tja k ladijam in roté poprosim silnega moža, naj česti starost in naj se usmili sivih las! Saj ima tudi on očeta, ne mlajšega od mene, ki ga je vzredil, da je zdaj poguba Trojancem, sosebnost pa meni, ki mi je učinil neizmerno gorje. Kajti ubil mi je uže toliko cvetočih sinov! A dasi žalujem po vseh, vendar ne žalujem po nobenem toliko, kolikor po Hektorju. Globoka žalost po

njem me spravi v temni Had. O, da bi bil umrl vsaj v mojem naročji! Tedaj bi se bila lahko najokala in nastokala oba, nesrečna mati, ki ga je rodila, in jaz, ki sem ga vzredil!“

Tako je govoril plačoč, in plakal je ž njim ves narod. Mej Trojankami pa je stokala in plahala mati njegova Hekuba, in ž njo so stokale in plakale Trojanke.

Andromaha ni še ničesar zvedela o svojem soprogu. Ni še prišel k njej brzi sel, ki bi jej bil sporočil, da se je njen soprog zunaj pred vrati ustavil silnemu Ahileju. Doma je tkala v visoki dvorani bagren plašč, v kojega je vezla krasnih cvetic. In zaukazala je lepolasim svojim služkinjam, naj denejo vode gret v velikem kotlu, da se okoplje Hektor, kedar se vrne z bojišča. Revica! Niti sanjala ni, da ga je Atena daleč od njene gorke kopeli po Ahilejevi roki zvalila v prah. Sedaj je zaslišala sem od mestnega zidovja jok in stok, in stresla se je, koleno sta se jej šibili, in zaklicala je svojim služkinjam: „Pojditi brzo sem dve in sprejmiti me, da bodem videla, kaj se je zgodilo. Zaslišala sem glas čestite moje tašče, in srce mi drhti, in trepečejo mi noge. Da bi se le ne bila zgodila kaka nesreča! A zeló se bojim, da mi je Ahilej zapodil srčnega Hektorja tja po ravani in ga pogubil. Da bi mi le ne prišla taka vest do ušes!“

In zdirjala je iz dvorane kakor blazna, in glasno jej je tolklo srce; spremljali sti jo dve

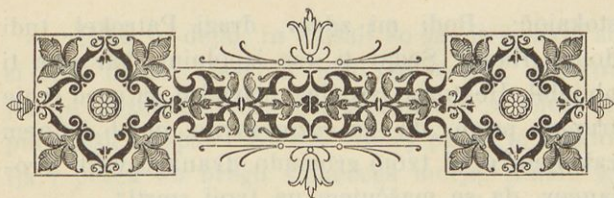
služkinji. Ko je prišla k stolpu na zidu, pogledala je tja po ravani. In videla je, kako so brzi konji neusmiljeno vlekli Hektorja tja k ladijam Ahajcev. Črna noč jej je objela oči, zvrnila se je vznak in je izdihnila. Daleč tja od nje je zletelo vse lepotičje, ki jej je krasilo glavo. In skočile so k njej soprogove sestre in neveste ter jo vzdignile v naročje, omedlelo od strahu.

Ko je zopet vzdihnila in se zavedela, začela je tožiti mej Trojankami: „O Hektor, o jaz nesrečnica! Tedaj v jednako usodo sva bila oba rojena, ti v Troji pod Prijamovo streho, a jaz v Tebi pod gozdatim Plakom v hiši Ejetijona, ki me je vzredil, nesrečnik nesrečnico. Da bi se ne bila pač nikdar rodila! Sedaj mi greš ti v Had, v globočine zemlje, a mene puščaš vdovo tukaj v dvorcu, v silni togi, in zraven še sinka, negodno dete, moje in tvoje dete. Niti bodeš ti njemu v tolažbo, Hektor, ko si mrtev, niti on tebi pozneje. In naj tudi ubeži solzni vojni Ahajcev, čakala ga bode v bodočnosti vedno le bol in žal; kajti tuji možje mu utržejo imenje. Ko otrok osiroteje, izgubi isti dan vse vrstnike svoje mladosti; potrt je, in solze mu močijo vedno blede lice. Lačen mora hoditi okolo prijateljev svojega očeta; tega potegne za suknjo, onega za plašč. Tedaj se ga pa kdo izmej njih usmili in mu drži čašico, da si pač lahko omoči ustnice, a nikakor ne suhega jezika. Večkrat se tudi zgodi, da ga kak otrok bogatih roditeljev zapodi od obeda, nabije

s pestmi in ozmerja sè žalilnimi besedami: „Spravi se takoj od tod! Tvoj oče ne obeduje mej nami!“ In ves objokan priteče sirota k materi vdovi. Taka usoda čaka mojega Astianaksa, ki je poprej zaužival le najukusnejši jedi, sedeč svojemu očetu na kolenih. In če je zadremal in utrujen odložil svoje igrače, tedaj je ležal v mehkih blazinah, v mehkem naročji dojiteljice. A sedaj, ko je izgubil svojega očeta, pride čez-nj vse gorje. Tebe pa, Hektor, pojedó črvi pri ladijah, daleč od tvojih roditeljev, ko se te, nagega, uže nasitijo psi in ptiči. In vendar ti je doma v dvorci obilo krasnih ogrinjal, izdelanih od umetnih ženskih rok. Vsa ta ogrinjala hočem sedaj zažgati, ker ti ne bodo več krasila mrtvega trupla; tebi v čast jih hočem zažgati pred vsemi Trojanci in Trojankami“.

Tako je tožila jokajoč in stojakoč, in ž njo so jokale in stokale tudi druge gospe.

Svečanosti pri Patroklovem pogrebu.

Ko je prišel Ahilej z mrtvim Hektorjem k morju, razšli so se drugi Ahajci vsak na svojo ladijo, le svojim Mirmidoncem ni dovolil, da bi se razšli. Dejal jim je: „Dragi tovariši, ne izprezite še konj! Peljati se hočemo k Patroklu in ga objokovati; to je mrtvecem častno darilo. Ko se najočemo in nastočemo, izprežemo konje in bomo obedovali“.

Tako je dejal, in tekli so trikrat okolo mrtveca z grivatimi konji, topeč se v solzah. V potokih so tekle solze, in moker je bil pesek pod njimi, in mokro je bilo njih orožje. Tako so žalovali po mrtvem junaku. Ahilej pa je del prijatelju roki na prsi in ga nagovoril, neprestano

stokajoč: „Bodi mi zdrav, dragi Patrokel, tudi doli v Hadu! Sedaj ti vse izpolnim, kar sem ti obljubil. Hektorja izročim, privlekši ga pred tvoje truplo, psom, da ga razmesarijo, in ob enem zakoljem pred tvojo gromado dvanajst vrlih Trojancev, da se maščujem na tvoji smrti“.

To rekši je zvalil pred-nj mrtvega Hektorja na obraz tja v prah. Ko so mu odvzeli vso bleščečo opravo, izpregli so konje in posedli in polegli tja okolo Ahilejeve ladije. In zaklali so mnogo goved, ovac, koz in svinj, da bi jim bile v slavnosten obed; od vseh stranij je lila kri okolo mrtvega Patrokla.

Ahileja samega so vedli prvaki Ahajcev k Agamemnonu. Prav težko so ga pregovorili, da je šel ž njimi, ker mu je bilo srce silno žalostno po mrtvem prijatelju. V Agamemnovem šotoru so mu pripravili gorke vode, da bi si opral z udov krv in prah. A Ahilej je odklonil kopel in prisegel: „Pri Zenu, najvišjem in najmogočnejšem bogu, prisegam, da si ne omočim glave z vodo, dokler ne položim na gromado Patrokla, si odstrižem lase in mu nasujem gomilo. Kajti nikdar več mi jednaka bol ne pride do srca, dokler bodem hodil mej živimi. A sedaj idimo k žalostnemu obedu! Jutre ob zoru zapovej pa, Agamemnon, da pripeljejo drva in pripravijo vse, kar je treba, da zažgemo mrtveca in mu odpremo pot v Had!“

Tako je dejal, in slušali so ga. Pripravili so si brzo obilen obed in jedli so in pili, kolikor jim je poželelo srce. Okrepčavši se z jelom in pilom, šli so spat v šotore. Ahilej pa se je zleknil tja v pesek ob bregu šumečega morja. Kmalu ga je objel krepilen spanec in mu pregnal vso žalost; bil je zelo truden od denšnjega lova, ko je Hektorja podil okolo mesta. In prifrčala je duša nesrečnega prijatelja, vsa podobna mu po stasu in glasu, in jednako oblečena. Pristopila mu je k glavi in ga nagovorila: „Ti spiš, Ahilej, a mene si popolnem pozabil! Za živega prijatelja si skrbel, a za mrtvega ne več! Pokoplji me čim preje, da morem v Had! Sedaj me ne puste mej se druge duše, sence umrlih, temveč žalostna moram tavati sem in tja pred vrati. Podaj mi še jedenkrat roko, prosim te prav lepo! Saj se ne bodem mogla več vrniti iz Hada, ko me zažgete in zakopljete. Nikdar se ne bodeva več posvetovala, kakor nekdanj, strani od drugih, ko me je ugrabila strašna smrt, usojena mi že pri rojstvu. A tudi tebi je usojeno, bogovom jednaki Ahilej, da padeš pod trojanskim zidovjem. Še nekaj ti naročam, če me hočeš slušati. Napravi nama skupen grob, da bodo najine kosti skupaj počivale, kakor sva skupaj vzrastla v hiši tvojega očeta!“

Odgovoril mu je Ahilej: „Zakaj si prišel, dragi prijatelj, iz Hada, da me na vse to opominjaš? Vse hočem storiti, kakor mi ukazuješ! A pristopi bliže, da se objameva in si v sladkem objemu olajšava srce!“

Tako mu je dejal in stegnil roki proti njemu, a ni ga mogel zgrabiti; kakor dim je izginila duša cvrčeč pod zemljo. Strmé je skočil Ahilej po konci in vskliknil: „Bogovi, pač sedaj vidim, da živi duša in senca človekova tudi v Hadu naprej; a o živenu ni niti sledu več. Vso noč je stala zraven mene duša nesrečnega Patrokla in me jokajoč in stokajoč prosila, kaj naj jej izvršim, njemu samemu čudovito podobna po stasu in glasu“.

Drugo jutro ob zoru je zapovedal Agamemnon, naj gredo po drva. In vzdignili so se možje, junak Merijon, Dijomedov voznik, jim je bil poveljnik, sè sekirami in vrvmi v rokah; pred njimi so drdrali mezgi. Daleč tja so šli, navzgor, navzdol, sem in tja, vse vprek. Prišedši do vrhov idskega gorovja, posekali so mogočne hraste, ki so padali sè silnim šumom in ropotom. Ko so je posekali, obsekali in presekali, vlekli so je k ladijam mezgi in možje. Sedaj je velel Ahilej svojim Mirmidoncem, naj se oborožijo in naprežejo konje. In sedaj se je vzdignil pogrebni sprevod: spredaj konjiki in borilci na vozeh sè svojimi vozniki, zadaj gost oblak pešcev, na tisoče in tisoče. Sredi mej njimi so nesli mrtvega Patrokla njegovi tovariši; bil je ves in ves pokrit z lasmi, katere so si odstrigli in nametali nanj. Za njim je korakal Ahilej, v svojih rokah drže mu glavo, v žalost vtopljen; kajti spremljal je vrlega prijatelja v Had.

Ko so prišli do kraja, kojega je Ahilej določil svojemu prijatelju za grob, odložili so mrtvega. In Ahilej se je obrnil strani, odstrigel si goste lase in spregovoril, gledaje tja po temnem morji: „Sperhej, domača reka, zastonj ti je obljubil moj oče Pelej, da ti odstrižem lase, vrnivši se v drago domovino, in da bodem daroval petdeset jarcev tvojim studencem, kjer imaš log in žrtvenik. Tako ti je obljubil starček, a ti mu nisi izpolnil prošnje. Ker se tedaj nikdar več ne vrnem v drago domovino, naj dam svoje lase prijatelju Patroklu, naj je nese sè seboj v Had“. To rekši del je lase Patroklu v roke, in v vseh je vzbudil hrepenenje po joku in stoku. In jokali bi bili in stokali do zahajajočega solnca, da ni spregovoril Ahilej: „Agamemnon, tebe slušajo narodje, tudi žalosti mora biti konec. Zapovej jim tedaj, naj se razidejo in pripravijo obed. Kar je tukaj opraviti, opravimo mi sami, kojim je bil mrtvec najdražji, a pomagajo naj nam tudi vsi vodniki narodov!“

Na Agamemnovo povelje so se razšli narodje, ostali so tam samo rajnkega prijatelji in voditelji narodov. Iz posekanih in obsekanih debel so napravili visoko gromado, sto čevljev dolgo, sto čevljev široko. Vzdignivši mrtveca na vrh gromade, prignali so tja obilo ovac in goved, zaklali jih in slekli iz kož. V tolščo zaklanih živalij je Ahilej zavil mrtveca, nje same pa je nakupičil okolo njega, a na njegovo blazino je naslonil

vrče, polne medu in dišečega mazila. Tudi mu je zaklal štiri lepe konje, dva psa in dvanajst trojanskih mladeničev in mu vrgel vse na gromado, da jih ž njim vred požre silni ogenj. Vse to izvršivši, vzdihnil je globoko in zaklical dragemu svojemu prijatelju: „Bodi mi zdrav, dragi Patrokkel, tudi v Hadovem domu! Vse ti izvršim, kakor sem ti bil obljubil. Dvanajst plemenitih trojanskih sinov požre s teboj vred ogenj, a Hektorja ne izročim ognju, temveč psom v jed!“

Tako je govoril grozé, a bogovi so hoteli drugače. Afrodita, Zenova hčerka, je odvrčala od mrtvega Hektorja noč in dan pse in ga mazilila z vonjavim mazilom, a Apolon je zavil kraj, kjer je ležal, v temen oblak, da ne bi mu solnce izsušilo mesa na mehkih udih.

Zapalili so gromado, a ni hotela goreti. In Ahilej se obrne strani ter moli k mogočnima vetrovoma, Boreji in Zefiru, naj prideta in pihata v ogenj, da bode plamen švigal okolo grmade in da se mrtvo truplo spremeni v pepel, ter jima zraven izliva vina iz zlate kupice in obeta še lepših darov. Začuvši njegovo prošnjo, prišla sta vetrova, silno tule čez morje, pred seboj pode v divjem begu oblake, ter sta se vrgla na gromado, da je začel švigati plamen okolo in okolo. In pihala sta in tulila vso noč, a Ahilej je ves čas izlival vina iz zlate kupice na tla, v jednomer kličoč dušo nesrečnega Patrokla. Ob zoru sta potihnila vetrova, ugasnil je plamen, in gromada

se je zgrudila na tla. Sredi žrjavice so ležale kosti Patroklove, a ob straneh kosti zaklanih mož in živalij. Na Ahilejevo povelje so pogasili žrjavico z rudečim vinom, zbrali jokaje bele kosti svojega prijatelja in jih deli, zavite v dvojno plast tolšče, v ročko pepelnico, katero so shranili v šotoru in jo zavili v mehko platno.

Nato so sledile igre umrlemu prijatelju v čast. Ahilej je sklical vse Grke in velel jim sesti daleč v krogu okrog ter prinesel sijajnih darov zmagovalcem, kotle, trinoge, konje, mezge, ženske in železo.

Odkup Hektorja.

ko so končale igre, so se narodje razšli k brzim ladijam, da bi se okrepčali z večerjo in s sladkim snom. A Ahilej je jokal v jednomer, spominjajoč se svojega dragega prijatelja, in vsesilni sen ga ni mogel objeti, temveč valjal se je nemirno sem in tja, hrepeneč po Patroklu in spominjajoč se vrlih činov, ki sta jih skupaj izvršila, in bolij, ki sta jih skupaj prebila v divjih bojih in po nemirnem morji. Vsega tega spominjajoč se, je prelival gorke solze, obračajoč se sedaj na to stran, sedaj na drugo, sedaj na hrbet, a potem zopet na obraz; včasih je tudi vstal in taval sem in tja ob morskem obrežji. Ob zoru je vpregel svoja konja, privezal

zadaj za voz Hektorja in ga vlekel trikrat okolo Patroklovega groba. A Apolon je varoval svojega ljubljenca; zabil ga je, da ne bi ga razmesaril Ahilej, vlačoč ga sem in tja po zemlji.

Tako je skrunil Ahilej v svoji jezi božanskega Hektorja. To so videli nesmrtni bogovi in usmilili so se ga ter prigovarjali Hermeju, naj gre hitro tja in naj ga skrivaj vkrađe. Ta svet je ugajal vsem, le Heri, Pozejdonu in Ateni ni ugajal, temveč so gojili še vedno sovraštvo v srci proti Iliju, Prijamu in njegovemu narodu. A ko se je prikazala dvanajsta zora od tega časa, tedaj je spregovoril Apolon k nesmrtnikom: „Strašni ste, bogovi, in brezsrčni! Ali vam ni zažigal Hektor v dar tolstih beder volov in koz? In sedaj se ne morete odločiti, da bi rešili vsaj njegovo truplo, da bi je videla njegova soproga, njegov otrok, oče in mati in narod, da je zažgo na gromadi in svečano pokopljejo! Pač pa ste voljni, bogovi, vedno pomagati groznemu Ahileju in mu biti uslužni, njemu, ki nima niti v prsih srca, niti v glavi razuma, temveč divja kakor lev, ki ga naganja silna moč v prsih, napadati črede smrtnih ljudij, da so mu v jed. Temu jednak se je iznebil Ahilej vsega usmiljenja in stida, ki je človeku prav tako v pogubo kakor v korist. Saj je tudi uže marsikdo drugi obžaloval izgubo dragega prijatelja, brata ali sina, a nazadnje se je najokal in nastokal; kajti trpežljivo srce so podelile usodne boginje človeškemu rodu. A ta

privezuje božanskega Hektorja, ugrabivši mu drago življenje, zadaj za voz in ga vlačí okolo gomile svojega mrtvega prijatelja; zares, njemu ne lepo, ne častno dejanje! In mi lepo gledamo in se mu ne vjezimo, dasi je vrl junak?“

Jezno mu je odvrnila Hera: „Le tedaj bi bila umljiva beseda tvojih ust, Apolon, če bi hoteli jednako častiti Ahileja in Hektorja. A Hektor je samo smrtnik, smrtna žena ga je dojila, Ahilej pa je sin boginje, katero sem jaz sama vzredila in jo dala potem smrtnemu možu v zakon, Peleju, katerega so vsi bogovi posebno ljubili. Vi vsi ste se vdeležili njune svatbe, bogovi, a ti si bil v sredi mej njimi na obedu, z liro v roci, ti pomočnik zlotorcev!“

Odgovoril je otec Zen: „Hera, ne srđi se mi vedno na bogove! Nikakor ne bodita oba v jednaki časti! A kar se tiče Hektorja, bil je mej vsemi smrtniki, ki bivajo v Troji, najljubši i drugim bogovom i meni. Kajti vedno je mislil na drage darove, in nikdar ni bil moj žrtvenik brez gostbe in vina, kakor se nam bogovom spodobi. Toda skrivaj ukrasti ga, da ne bi zapazil Ahilej, pač ni mogoče! A dej, pokliči mi kdo Tetido, da jej povem pametno besedo, da se Ahilej omeči in izroči Prijamu mrtvega Hektorja za velike darove!“

Takoj se je vzdignila Irida in zletela k Tetidi. Našla jo je v obočni votlini globokega morja, in okolo nje so bile zbrane druge po-

morske boginje. Sredi mej njimi je jokala ob usodi vrlega svojega sina, kateremu je bilo določeno, poginiti v Troji, daleč od ljube domovine. Tja k njej stopivši, nagovorila jo je Irida: „Vstani, Tetida! Zen te kliče, modri gospodar večnih sklepov“. „Kaj mi hoče silni bog?“ vprašala jo je Tetida. „Sramujem se, iti mej nesmrtnike; kajti neizmerno gorje nosim v srci. A itak hočem iti in vse izpolniti, kar mi zapove“.

Tako je dejala krasna boginja, zavila se v najtemnejšo obleko in zletela proti visokemu nebu; pred njo je rezala Irida zrak. Našla je mogočnega Zena v zboru; okrog njega so bili zbrani vsi srečni nebeščanje. Sedla je k njemu, Atena se jej je umaknila, a Hera jej je podala v roko lepo zlato kupico in jej govorila tolažilne besede. Tetida je pila in jej dala kupico nazaj. In izpregovoril je otec bogov in ljudij: „Prišla si v Olimp, boginja Tetida, z neizmerno boljo in žalostjo v srci; vse to vem prav dobro. A povedati ti hočem, zakaj sem te pozval sem. Uže devet dnij se prepirajo bogovi o Hektorjevem truplu in o mest rušitelju, Ahileju. Ven in ven prigovarjajo Hermeju, naj onega skrivaj vkrade. A jaz hočem tako proslaviti Ahileja, da si ohranim i v bodoče tvoje spoštovanje in prijateljstvo. Idi čim brže k ladijam in sporoči svojemu sinu tako: „Bogovi se mu jeze, sosebno pa jaz, da drži Hektorja pri ladijah in ga noče dati nazaj. Sedaj se pokaže, ali se me toliko boji, da mi

Hektorja da nazaj. A jaz pošljem v tem Irido k Prijamu, da mu naroči, naj hiti k ladijam Ahajcev in nese Ahileju darove, ki mu omeče srce, da mu da nazaj ljubega sina“.

Tako je govoril Zen, in slušala ga je Tetida. Spustila se je hitro kakor veter k šotoru svojega sina. Našla ga je silno stokajočega; njegovi drugovi so prav tedaj velikega ovna zaklali in pripravljali ga za zajutrek. Sedla je k njemu krasna mati, pobožkala ga z roko in nagovorila: „Drago dete, kako dolgo si hočeš še razjedati srce z jokom in stokom, da ne misliš ni na jed ni na počitek? In vendar bi bilo bolje, da bi se vdal nasladnostim življenja; kajti ne bodeš mi več dolgo živ, temveč vže ti stojita ob strani smrt in silna usoda. A poslušaj me, kar ti govorim; govori ti Zenova poslanka. Sporočuje ti Zen, da se ti ježé bogovi, sosebnó pa on, ker zadržuješ mrtvega Hektorja pri ladijah in ga nočeš dati nazaj. Dej torej, daj ga nazaj in vzemi zanj primerno odkupnino“. „Bodi tedaj“, odgovoril jej je Ahilej. „Kdor mi prinese odkupnino, imej tudi mrtveca, če tako resno zahteva Olimpec“.

Tako in jednako sta se pogovarjala pri ladijah mati in sin. Zen pa je mej tem nagovoril Irido: „Vzdigni se, brza Irida! Zleti z Olimpa in sporoči Prijamu, naj hiti k ladijam Ahajcev, da odkupi sina, in naj nese Ahileju darove, ki mu omeče srce. Naj gre sam, le stari služabnik naj ga spremlja, da mu vodi mezge in voz in da mu privede v mesto nazaj mrtvega Hektorja. Naj ga

nič ne straši, ni smrt, ni druga nevarnost. Damu na pot zanesljivega vodnika, Hermeja, ki ga bode varno spremljal, dokler ga ne privede do Ahilejevega šotora. A kedar pride do Ahileja, mu ta ne vzame življenja, še pred drugimi ga bode branil. Kajti Ahilej ni niti brezumen, niti nespa-meten, niti zlotvorec, temveč usmili se moža, ki ga poprosi zaščita“.

Tako je dejal Zen, in vzdignila se je Irida, sporočit naročilo. Prišedši v Prijamov dvorec, našla je tam jok in stok. Sinovi so sedeli na dvorišči okrog svojega očeta in so si močili obleke sè solzami, a starec je sedel sredi mej njimi, zavrt v plašč; na glavi in na vratu mu je bilo obilo prahu, ki si ga je nagnil, ko se je valjal po tleh. Tudi hčerke njegove in snahe so glasno jokale v dvorci, spominjaje se Hektorja in onih mnogih vrlih boriteljev, ki so padli pod pestmi Ahajcev. Zenova poslanka je stopila k Prijamu in ga nagovorila tiho, da ne bi se starček prestrašil. „Ne boj se, Prijam“, je dejala. „Nikakor nisem prišla, da bi te ostrašila s čim hudim, temveč prišla sem, dobro ti misleč. Poslal me je Zen, ki skrbi za te in te obžaluje. Naročil ti je, da odkupiš svojega sina in neseš Ahileju darove, ki mu omeče srce. Idi sam, le stari služabnik naj te spremlja, da ti vodi mezge in voz in da ti privede v mesto nazaj mrtvega Hektorja. Nič naj te ne straši, ni smrt, ni druga nevarnost. Dá ti na pot zanesljivega vodnika, Hermeja, ki

te bode varno spremljal, dokler te ne privede do Ahilejevega šotora. A kedar prideš do Ahileja, ti ta ne vzame življenja, še pred drugimi te bode branil. Kajti Ahilej ni niti brezumen, niti nesparten, niti zlotvorec, temveč usmili se moža, ki ga poprosi zaščita“.

To rekši zletela je Irida proti Olimpu, Prijam pa je velel svojim sinovom, naj zaprežejo voz, a sam je šel v sobo, kjer je imel obilo zakladov. Tja je pozval soprogo svojo Hekabo in jo je nagovoril: „Nesrečna žena, olimpsk sel mi je prišel od Zena, naj se napotim k ladijam Ahajcev in naj nesem darove Ahileju, ki mu omeče srce. Dej, povej mi, kaj meniš ti? Pa saj me uže i tako silno naganja srce, hiteti k ladijam Ahajcev“.

Tako je dejal, in zaihtela je njegova soproga ter mu odgovorila: „Gorje mi, kje ti je sedaj pamet, katero so sicer tako slavili i ljudje, živeči v dalnji tujini, i ljudje, živeči pod tvojim žezlom? Kako moreš pač misliti, napotiti se k ladijam pred obličje moža, ki ti je zaklal uže toliko vrlih sinov? Pač železno srce bi moral imeti! Kajti če te jedenkrat zagleda pred seboj in zgrabi, oni surovi in brezsrčni mož, tedaj ne bode imel nikakega usmiljenja s teboj. Jokajva torej rajše tukaj, sedeča pod domačim krovom! A najinemu sinu je pač mogočna usoda takoj pri rojstvu tako določila, da bode moral nasititi brze pse“.

Odgovoril jej je stari Prijam : „Ne zadržuj me, žena! Vsi tvoji ugovori so zastonj! Če bi mi bil kak smrtnik prigovarjal, bodi vedež, bodi svečenik, to bi se nezaupno odvrnil od njega. A sedaj, ko sem slišal boga samega in ga gledal iz očíj v oči, hočem biti poslušen njegovim ukazom in iti. In če mi je usojeno, da najdem smrt pri ladijah Ahajcev, bodi! Da, takoj naj me pobije Ahilej, če le objamem v naročji svojega sina in si potolažim v srci hrepenenje po joku in stoku!“

To rekši je otvoril pokrove zabojem ter vzel iz njih dvanajst krasnih ženskih oblek, dvanajst ogrinjač, dvanajst preprog, dvanajst plaščev in dvanajst kril. Potem je odtehtal deset talentov zlata, vzel dva bliščeča trinoga in krasno kupico, katero so mu bili darovali Tračanje, ko je prišel k njim v poslanskih opravilih, velika dragocenost. Tudi te dragocenosti ni štedil starček, ker je tako hrepenel v srci, odkupiti svojega sina. Nato je zapodil iz dvorane vse Trojance, ki so ga hoteli zadrževati, ozmerjajoč jih : „Poberite se, sramotni grdini! Ali nimate boli doma, da mi prihajate sem v nadlego? Ali niste še zadovoljni, da mi je Zen naklonil bol, da sem izgubil najboljšega svojega sina? A počakajte malo, kmalu bode te i vi to bridko občutili. Kajti mnogo lažje vas sedaj uničijo Ahajci, ko je mrtev moj sin. A jaz bi rajše šel v Had, predno bi morale moje oči gledati, kako se ruši in podira naše mesto!“

Tako je govoril starček in jih zapodil sè svojim žezlom. Sedaj je klical svojih devet sinov in jih ošteval: „Podvizajte se, sramotni, grdi otroci! Da bi pač ležali vsi skupaj ubiti pri ladijah namesto Hektorja! Gorje mi, nesrečniku! Najvrlejše sinove sem vzredil mej vsemi Trojanci, a sedaj nimam ni jednega več. Vse mi je Arej pobil! Ostali so mi le grdini, lažnjivci, plesачi, vrvolazci, kragulji, ki grabijo janjčke in kozličke svojih someščanov. Ali mi ne zaprežete takoj voza in mi denete vse to vanj, da se napotim k ladijam Ahajcev?“

Tako je kričal, in sinovi so se sramovali očetove graje. Hitro so privlekli voz, prinesli iz dvorane bogato odkupnino za Hektorjevo glavo ter deli jo vanj in napregli konje. Ko je bilo vse pripravljeno, prinesla je Hekaba zlato kupico, polno sladkega vina, a oskrbnica umivalnik in vode v vrču. Ko si je Prijam umil roki, vzel je kupico, stopil sredi dvorišča in molil k otcu Zenu: „Oče Zen, najmogočnejši, najslavnejši bog, daj, da me Ahilej ne vsprejme kakor sovražnika, temveč da se me usmili! Daj mi znamenje, da se zaupno napotim k ladijam Ahajcev!“ Komaj je to izgovoril, je uže priletel z desne strani velik črn orel in sfrfotal mimo njih. Vsi so se veselili v srci, ugledavši ga. Takoj je sedel starec na voziček. Pred njim so vlekli mezgi težki, z odkupnino obloženi voz; voznik je bil strežnik Idaj. Za tem vozom se je peljal v lehkem vo-

zičku Prijam, ki je naganjal v dir brza svoja konjiča. Za njim so šli njegovi prijatelji, sinovi in zeti, glasno jokaje, kakor da bi ga spremljali v smrt. Ko so prišli iz mesta na planjavo, vrnili so se prijatelji, sinovi in zeti nazaj proti Troji, a ona dva sta zdirjala po ravnem polju.

Ugledal ju je Zen in usmilil se je starčka. Takoj je poklical svojega ljubega sina Hermeja in ga nagovoril: „Hermej, to ti je najljubši posel, da prijazno spremljaš uboge smrtnike in jih varuješ. Dej, vzdigni se tedaj in spremljaj Prijama k ladijam Ahajcev, da ga nikdo ne bode ni slišal ni videl, predno ne pride do Ahileja!“

Tako je dejal, in slušal ga je Hermej. Takoj si je privezal na nogi zlate podplate, ki ga nosijo kakor veter čez dalnje dežele in široka morja, vzel v roko bajno palico, s katero vspava bdeče ljudi, speče pa vzbuja. To palico v roki vihteč, spustil se je z visokega Olimpa. Hitro je priplaval do Troje, podoben mlademu kraljiču, kateremu poganjajo prve brke in je v najlepši cvetni mladosti.

Prijam in Idaj sta dospela mej tem do velikanskega spomenika junaka Ila. Tukaj sta ustavila mezge in konje in jih napojila v reki. Uže je legla tema na zemljo. Sedaj je zapazil strežaj približajočega se Hermeja in spregovoril: „Pozor, Prijam! Sedaj je treba pozornosti! Tam prihaja mož, takoj naju raztrže na drobne kosce! Dej,

zbeživa hitro na vozovih ali pa objemiva mu koleno in prosiva ga usmiljenja !“

Tako je dejal, in prestrašil se je starček, na vseh udih je trepetal, ježili so se mu lasje, in osupel je stal. Približal se mu je blagi bog, prijel ga za roko in ga prijazno nagovoril : „Kam vodiš, očka, mezge in konje tako pozno v tihi noči, ko spe uže vsi zemljani ? Ali se nič ne bojiš silnih Ahajcev, ki leže tukaj blizu ? Ko bi te ugledal kdo izmej teh, da pelješ toliko zakladov v temni noči, kaj bi potem počel ? I sam nisi prav mlad, i star je tvoj spremnik. Težko bi vama bilo braniti se zoper moža, ki bi vaju žalil ali napadel. A mene se nič ne boj ! Ne učinim ti nič hudega, da, še proti drugim bi ti pomagal ; kajti v tebi vidim starega otca“.

Odgovoril mu je Prijam : „Res je tako, kakor govoriš, ljubo dete ! A uže vidim, da me čuvajo bogovi, ker so mi poslali tako blagega potnika, tako brhkega in lepega mladeniča in tako pametnega. Pač srečna ti roditelja !“

In odvrnil mu je Hermej : „Res, to vse si lepo govoril, starček ! A povej mi resnično, ali vedeš te zaklade k tujim ljudem, da jih tam spraviš v varnost, ali mislite uže vsi zapustiti sveto mesto ? Kajti padel vam je najhrabrejši junak, tvoj sin, junak, ki je bil vedno v boji Ahajcem kos !“

Odgovoril je Prijam : „Govori, sin, in povej, kdo si in kdo so ti roditelji ? Lepo si govoril o usodi nesrečnega mojega sina“.

Hermej mu je nato odgovoril: „Želiš zvedeti, kdo sem, starček, in odkod poznam božanskega Helktorja. Da, pogosto sem ga videl v divjih bojih, kako je pobijal sinove Ahajcev. A mi smo gledali in občudovali ga; kajti Ahilej nam ni dovolil, da bi se udeležili boja, ker se je jezil Atrejevemu sinu, Agamemnonu. Jaz sem namreč Ahilejev sobojnik, ista ladija je naju privedla sem; Mirmidonec sem, in otec mi je Poliktor. Imovit je in uže starček blizu istih let kakor ti. Razven mene ima še šest sinov, a jaz sem sedmi. Žrebal sem ž njimi, in žreb je zadel mene, da sem moral pred Trojo. Danes sem se napotil od ladij sem na planjavo; jutre ob zoru začno Ahajci znova boj okolo vašega obzidja. Kajti naveličali so se uže, še dalje tukaj ležati“.

„Če si res Ahilejev sobojnik“, je dejal Prijam, „dej, povej mi resnično, ali je moj sin še pri ladijah, ali ga je pa Ahilej uže razkosal in vrgel psom v jed?“

Hermej mu je odgovoril: „Dragi starček, niso ga še požrli psi in ptiči roparji, temveč še vedno leži v Ahilejevem šotoru. Dvanajsti dan je uže, od kar leži tam, a truplo mu še ne trohneje. Dasi ga vlači Ahilej vsak dan, kedar se prikaže nebeška zora, neusmiljeno okolo groba svojega dragega prijatelja, ga vendar ne oskruni. Da, čudil bi se, ko bi prišel tja in bi ga videl, kako leži svež kakor rosa, nikjer okrvavljen. In vse rane, katere so mu vsekali Ahajci, so se mu

zacementile. Tako skrbje bogovi še po smrti za vrlega tvojega sina, ker jim je bil posebno ljub v srci“.

Tako je dejal, in veselil se je starček ter odgovoril : „Drago dete, pač dobro je in prav, dajati nesmrtnim bogovom primerne darove ! I sin moj — oj, da bi ga še imel ! — ni nikdar pozabil bogov, ki prebivajo v visokem Olimpu ; zato se ga pa tudi še sedaj spominjajo, ko ga je uže ugrabila smrt. A dej, vzemi od mene to lepo kupico ter brani me in vodi s pomočjo večnih bogov, dokler ne dospem v Ahilejev šotor !“

Odvrnil mu je Hermej : „Skušaš me mlajšega, starček, a ne pregovoriš me, da bi vzel kak dar, da ne bi vedel Ahilej. Čestim ga in bojim se, opliniti ga darov, da se mi ne zgodi potem kaj hudega. Sicer pa ti hočem biti rad vodnik, in naj bi bilo tudi do dalnjega Arga, bodi v ladiji po morji ali pa peš po zemlji. In nikdo ne bi se smel predrzniti, učiniti ti kaj žalega, preziraje vodnika !“

Rekši je skočil na voz, zgrabil bič in vajeti ter vdahnil srčnost konjem in mezgom. Ko so prišli do ladij in okopov, so bili čuvarji prav pri večerji. Čez nje je razlil Hermej sladek sen, odprl vrata in jih zopet zaprl ter vedel Prijama in lepe darove proti Ahilejevemu šotoru. Prišedši tja, odprl mu je vrata, vedel ga na dvorišče, stopil z voza ter spregovoril : „Dragi starček, vedi, da sem nesmrtnik, bog Hermej. Otec Zen

je želel, naj bi ti bil vodnik. A sedaj se vrnem nazaj v Olimp, ker ne maram stopiti Ahileju pred obličje. Kajti zamerili bi nesmrtniku, če bi hotel tako prijazno pozdravljati smrtnike. A ti idi noter, objemi Ahileju kolena in roti ga proseč pri njega očcu, lepolasi materi in sinu, da mu ganeš srce !“

To rekši je zletel Hermej nazaj proti visokemu Olimpu, a Prijam je skočil z voza ter šel naravnost v Ahilejev šotor, Idaj pa je ostal zunaj pri konjih in mezgih. Našel je Ahileja notri, a drugovi njegovi so bili zunaj; le dva sta bila pri njem, Avtomedon in Alkim. Prav tedaj je povečerjal; miza je bila še pripravljena. Niso zapazili, ko je vstopil Prijam, približal se Ahileju, objel mu kolena ter poljubil roke, ki so mu ubile toliko vrlih sinov. Začudil se je Ahilej, ugledavši Prijama, in začudila sta se drugova, in pogledovali so se drug drugega. Proseč je spregovoril Prijam : „Spomni se svojega otca, božanski Ahilej, ki je star kakor jaz in na usodnem pragu starosti. Mogoče, da i njega zatirajo sosedni narodje, a nima nikogar, ki bi mu odvrnil pogubo. Ali on se lahko še veseli, kedar sliši, da si mu ti še živ, in od dne do dne se nadeja, da bode še videl ljubega sina, vrnivšega se mu izpred Troje. A jaz sem skrajno nesrečen. Vzredil sem najvrlejšje sinove v vsej širni trojanski deželi, a uže ne vidim nikogar več. Petdeset sinov sem imel, ko so prišle sem čete Ahajcev; devetnajst jih je rodila jedna mati. Mnogo izmej njih mi je pobil

divji Arej, a jednega, katerega sem imel, da mi je branil mesto in narod, tega si mi ubil ti, ko je branil svojo domovino, Hektorja. Zaradi njega sem prišel k ladijam Ahajcev, da ga odkupim, in prinesel sem neizmerno odkupnino. Dej, Ahilej, boj se bogov, usmili se me in spomni se otca svojega! A jaz sem bolj vreden pomilovanja od njega. Prenesel sem, česar ni prenesel še noben drug ubog zemljan: roke stegujem proseč proti obličju onega moža, ki mi je umoril ljubega sina“.

Tako je govoril in vzbudil v Ahileju silno hrepenenje, plakati po svojem otcu. Takoj je prijel starčka za roko in ga rahlo potisnil od sebe. In oba sta jokala; jeden je jokal, klečeč pred Ahilejem, po svojem sinu, a drugi je jokal i po otcu svojem i po ljubem Patroklu. Dvojni jok in stok se je razlegal po dvorani. Ko se je bozanski Ahilej najokal in nastokal, vstal je sè sedeža, vzdignil starčka za roko in spregovoril, opazujoč sive njegove lase in sivo brado: „Ubožec, pač neizmerno gorje si prebil v svojem sreči! Kako si se mogel predrzniti, napotiti se sam k ladijam Ahajcev, pred obličje moža, ki ti je zaklal toliko vrlih sinov? Pač železno srce moraš imeti! A dej, sedi tukaj na stolico in pokopajva udano vse boli v globočino srca, dasi nama je težko! Kajti nikake koristi nima človek od strašnega joka in stoka. Tako so pač bogovi usodili ubogim zemljanom, da jim je živeti tožnim, a

sami so brez toge. Dva soda stojita na Zenovem pragu, napolnjena z darovi, katere podeljuje zemljanom, jeden napolnjen z dobrimi darovi, a drugi sè slabimi. Če zmeša Zen darove iz obeh sodov, tedaj preganja prejemnika sedaj nesreča, a sedaj se mu smeje sreča. Komur pa da darove samo iz soda nesreče, tega hoče sramotno vreči od sebe. Huda lakota ga goni po širni zemlji in bogovi in ljudje ga zaničujejo, blodečega nemirno sem ter tja. Tako so dali bogovi i Peleju sijajnih darov, ko se je rodil. Kajti bolj nego drugi ljudje je živel v blesku in bogastvu, kraljeval je Mirmidoncem in dobil, dasi smrtnik, nesmrtno boginjo v zakon. A i njemu je pridelil bog nesrečo, da nima cvetnih sinov, ki bi nekoč vladali. Jednega samega sina je vzredil, da mu umre v cvetni mladosti. In niti mi ni dovoljeno, da mu strežem v sivi starosti, ker sedim tukaj v trojanski deželi daleč od svoje domovine, v tvojo in tvojih sinov pogubo. Tudi ti si bil srečen poprej, starček, kakor smo slišali. Mogočen vladar si bil, bogat in srečen oče mnogih otrok. A ko so ti poslali nebeščanje to nezgodo, tedaj razsaja vedno divji boj in uboj okolo tvojega mesta. Toda nosi svojo usodo in ne stokaj neprestano v svojem srci! Kajti nič ti ne pomaga, stokati po svojem sinu. V življenje ga ne moreš več vzbuditi; poprej sam podležeš usode udarcem!“

Odgovoril mu je Prijam: „Ne sili me, da sedem, dokler mi leži nezakopan moj sin. Izroči

mi ga takoj, da ga bom videl, a ti vzemi zanj bogato odkupnino, katero sem ti prinesel! Vzemi jo in vrni se srečno v svojo domovino, ker si se me usmilil in mi zanesel, da živim in gledam solnčno luč!“

Pisano ga je pogledal Ahilej in mu odvrnil: „Ne draži me dalje, starček! Kajti uže sam sem namenjen, dati ti nazaj Hektorja. Prišla mi je namreč od Zena poslanka, moja mati, ki me je rodila, hčerka sivega pomorskega starčka. Dalje vidim v duhu in spoznam prav dobro, da je i tebe privedel sem k ladijam kak bog. Kajti nikakor ne bi se smel predrzniti kak smrtnik, in naj bi bil tudi v cvetni mladosti, napotiti se k našemu šotoru. Prvič ne bi nikakor ušel očem paznikov in potem bi mu tudi ne bila prav lahka naloga, odriniti zapah na vratih mojega šotora, katerega trije možje komaj odrinejo, a jaz ga odrinem sam. Ne nadleguj me tedaj presilno s prošnjami, starček, da se ti ne ujezim, čeprav si ubog proseč mož, in da ne grešim proti Zenovemu povelju!“

Tako je govoril, in prestrašil se je starček in udal se njegovim besedam. A Ahilej je skočil iz šotora kakor lev, ne sam; spremljala sta ga sobojnika, hrabri Avtomedon in vrli Alkim, ki sta mu bila najdražja drugova za umrlim Patroklom. Takoj sta izpregla mezge in konje ter vedla kraljevega strežnika Idaja v šotor in ga posadila na stol. Potem sta šla po neizmerno

odkupnino za Hektorjevo glavo. Vse sta prinesla, le dva plašča in lepo tkano suknjo sta pustila na vozu, da bi vanjo zavili mrtvo truplo in je izročili Prijamu, da je vede domov. Nato je Ahilej poklical dekle in jim velel, naj operejo mrtveca in ga pomazilijo, a naj ga spravijo strani, da ne bi ga ugledal Prijam in se morebiti ujezil in glasno dajal odduška svoji jezi, pri čemur bi se Ahilej lahko razvnel, da bi starčka pobil na tla in tako grešil proti Zenovemu povelju. Ko so ga dekle oprale, pomazilile in zavile v suknjo in plašč, vzel ga je Ahilej sam in položil ga na mehke blazine, na kar sta mu drugova pomagala, vzdigniti ga na voz. To izvršivši, je glasno zastokal in spregovoril: „Ne jezi se mi, Patrokel, če zveš v Hadu, da sem dal nazaj božanskega Hektorja, ker so mi dali zanj lepo odkupnino, katere dobodeš i ti primeren del!“

To rekši je stekel nazaj v šotor, sedel Prijamu nasproti in ga nagovoril: „Sin ti je odkupljen, starček; zunaj leži na mehkih blazinah. Jutre ob zoru ga bodeš gledal, kedar ga odvedeš, a sedaj misliva na jed in pijačo! Saj niti lepolasa Nijoba ni pozabila jedi, dasi je izgubila dvanajst otrok v cvetni mladosti, šest hčerk in šest sinov. Sinove jej je postrelil Apolon sè srebrnim lokom, a hčerke Artemida, jezna, da se je Nijoba primerjala z lepolično Latono, njuno materjo. „Boginja Latona“, je dejala, „ima le dva otroka, a jaz jih imam dvanajst“. Zato sta jej njena otroka,

dasi sta bila le dva, postrelila vse otroke. In devet dnij so ležali v svoji krvi, in nikogar ni bilo, ki bi jih bil pokopal, a deseti dan so jih pokopali bogovi sami. A Nijoba mej tem ni popozabila jedi, ko se je bila najokala in nastokala. Dej tedaj, božanski starček, misliva tudi midva na jed, a jutre bodeš lahko jokal dovolj po svojem sinu, ko ga povedeš domov“.

To rekši je skočil in zaklal belo ovco, a drugovi so jo slekli iz kože in jo razkosali z veščo roko, nataknili na ražnje in spekli. Avto-medon je razdelil kruh po mizi, Ahilej pa pečenko. In segla sta z rokama po pripravljene jedi. Potolaživši si hrepenenje po jelu in pilu, gledal je Prijam nepremično v Ahileja, občudujoč njegov brhki in krasni stas; saj je bil podoben nesmrtnim bogovom samim! I Ahilej je gledal nepremično v Prijama, občudujoč njegovega obraza plemeniti izraz in poslušajoč milino njegovih ust. Ko sta se nagledala drug drugega, tedaj je prvi spregovoril Prijam: „Spravi me spat, Ahilej, da ležem in se okrepčam sè sladkim spancem. Kajti oči se mi niso še zatisnile, odkar mi je izgubil življenje ljubi sin, temveč neprestano jočem in stočem in gojim v prsih tisočero gorje, valjajoč se v prahu po mojem dvorišči. Sedaj sem tudi jedel in srebal sladko vino, a poprej nisem ničesar pokusil“.

Tako je dejal, in takoj je velel Ahilej služkinjam, naj mu pripravijo posteljo. In služkinje

so hitele iz dvorane, s plamenicami v rokah, in so mu pripravile ležišče. Ahilej je mej tem nagovoril Prijama: „Zunaj ti bode postlano, dragi starček. Sem bi lahko prišel kdo izmej prvakov povprašat me sveta, kakor je sicer navada. In če bi te tukaj ugledal v temni noči, bi te lahko izdal Agamemnonu, kar bi lahko zavleklo izročitev mrtveca. A dej, povej mi po pravici: Koliko dnij mislis porabiti za pogrebne svečanosti, da bomo mej tem mirovali?“

Odgovoril mu je božanski starček: „Če nam res dovoljuješ svečanosti pri Hektorjevem pogrebu, to bi nam tako ugodil: Devet dnij bi radi po njem žalovali doma v dvorci, deseti dan bi ga zagrebli in narod pogostili, jednajsti dan bi mu nasuli gomilo, a dvanajsti dan bi nadaljevali boj, če uže mora tako biti“.

Odgovoril mu je Ahilej: „Tudi ta želja bodi ti izpolnjena, Prijam! Toliko časa bomo tedaj mirovali, kolikor si zahteval“.

In legli so počivat, Prijam in Idaj v veži, a Ahilej v svoji spalnici. In objel je sladek sen vse bogove in bojnike. Le Hermej ni mogel zatisniti očesa, temveč premišljal je v svojem srci, kako bi vedel Prijama od ladij, da ne bi ga zapazili čuvarji. Slednjič mu je pristopil k glavi in ga nagovoril: „Dragi starček, ničesar se tedaj ne bojiš, da spiš tako dolgo pri sovražnikih, ko ti je zanesel Ahilej! Res sicer, da si odkupil sina z lepimi darovi; a za te, živega, morali bi dati

tvoji sinovi trikrat toliko odkupnino, če bi zvedel o tebi Agamemnon in če bi zvedeli drugi Ahajci“.

Prestrašil se je starček in vzbudil Idaja, a Hermej mu je napregel konje in mezge in ga vedel skoz sovražni tabor, in nikdo ga ni opazil. Ko so prišli k Skamandrovemu brodu, zletel je Hermej nazaj v Olimp, in razlila se je zlata zora po zemlji. Prijam in Idaj sta pa dirjala po ravnem polju proti mestu, Prijam s konji, a Idaj z mezgi, ki so vozili mrtveca. In nikdo ju ni zapazil dirjajočih po ravnini, zapazila ju je jedina Kasandra, Prijamova hčerka. In zastokala je in zajokala je, da se je razlegalo po vsem mestu. „Pojdite“, je zakričala, „Trojanci in Trojanke, gledat Hektorja, če vas ja kedaj veselilo, gledati ga vračajočega se iz bitke, njega, ki je bil velika tolažba mestu in vsemu narodu!“

In nikdo ni ostal v mestu, niti mož niti ženska; kajti vse je objela silna žalost. Pred mestnimi vrati so se sestali z onima, ki sta vozila mrtveca. Najprej sta skočili na voz Hektorjeva soproga in njegova čestita mati in sta objeli drago glavo, puleč si iz glave lase; plačoč jih je obkolila množica. In sedaj bi bili gotovo jokali vsi skupaj do solnčnega zahoda, da ni zaklical Prijam narodu: „Umaknite se mi, da moremo dalje z mezgi in konji! A pozneje se lahko najočete in nastočete, kedar ga privedemo domov“.

Tako je dejal, in razstopili so se in naredili prostor vozu. Privedši ga v dvorec, položili so

ga na posteljo, ob kateri so zapeli pevci žalostne pesmi. Stokale so ženske, in mej njimi je tožila Andromaha, z rokama držeč glavo Hektorjevo: „Dragi sprog, tako mlad si se moral ločiti odtod, a mene zapuščaš vdovo v dvorcu. In negodno je dete, katero sva rodila, jaz in ti, nesrečnika. Ne upam, da doraste kedaj v mladeniča; poprej se razruši to mesto do tal, kajti tebe ni več, vrlega zaščitnika, ki si čuval i mesto i Trojancev ženke v njem in negodno deco. A sedaj jih gotovo kmalu odvedejo Ahajci na brzih ladijah, in mej njimi tudi mene. In ti, moj sinček, pojdeš z menoj in bodeš moral sramotno robovati neusmiljenemu gospodarju, ali pa te zgrabi kak Ahajec za roko in te trešči sè stolpa, jezeč se, da mu je Hektor ubil brata, očeta ali sina. Kajti jako mnogo Ahajcev je po Hektorjevi pesti vgriznilo v zemljo. Zato pa tudi joče in stoče ves narod po tebi, Hektor, in žal in bol si zapustil svojim roditeljem, a najbolj pa meni. Kajti nisi mi podal roke, umirajoč na postelji, in nisi se poslovil od mene s tolažilno besedo, katere bi se spominjala vse svoje dni po dnevi in po noči“.

Tako je plakala, in plakale so ž njo i druge gospe. Mej njimi je začela togovati Hekaba: „Hektor, mojemu srcu najdražji izmej vseh sinov! Dokler si mi bil živ, bil si ljubljenec bogov; zato so pa skrbeli za te tudi še po usodni smrti. Če mislim na druge svoje sinove, jih je vse prodal

Ahilej, kolikor jih je vjel, daleč tja čez morje. A tebe je ubil in te vlekel mnogokrat mrtvega okolo groba svojega prijatelja Patrokla, katerega si mu ubil ti; toda njega ni mogel vzbuditi v življenje. In vendar mi ležiš tukaj svež, kakor mrtvec, ki ga je Apolon zadel z milimi svojimi pušicami!“

In tretja je začela mej njimi togovati Helena: „Hektor, mojemu srcu najdražji izmej vseh svakov! Dvajset let je uže, odkar sem zapustila dom in domovino — da bi bila pač prej poginila! —, a nikdar nisem slišala iz tvojih ust slabe in žalilne besede. Da, celo branil si mi s tolažilnimi besedami, če se je zadrł v dvorcu kdo na me, bodi svak, svakinja ali tašča, a tast mi je bil vedno prijazen kakor oče. Zato jočem sedaj i po tebi i po meni, nesrečnici, in srce mi je polno toge. Kajti nimam ga več v vsej Troji, ki bi mi bil tako prijazen in naklonjen kakor ti“.

Slednjič se je obrnil Prijam do naroda ter spregovoril: „Pripravite mi drva v mesto, Trojanci, a ne bojte se zasede Ahajcev! Kajti Ahilej mi je pri slovesu obljubil, da nam ne učini nič žalega, dokler ne napoči dvanajsti dan“.

In slušali so narodje. Takoj so zapregli vole in mezge in se zbrali pred mestom. Devet dnij so vozili domov drva, cel gozd, a deseto jutro so nesli, glasno jokajoč, Hektorja na grmado in so jo zakurili. Ves narod je stal okolo goreče grmade. Ko je pogorela, ugasili so žrjavico z ruj-

nim vinom, in bratje in prijatelji mrtveca so zbrali bele kosti iz pepela. Zavili so jih v bagrene, mehke prte in položili v zlat zabojček, katerega so spustili v votlo jamo. Naložili so nanj obilo kamenja in nasuli visoko gomilo. Ves narod se je vrnil na to v mesto, kjer so imeli v Prijamovem dvorcu bogato pojedino.

Tako so praznovali Trojanci svečano pogreb silnega Hektorja.

Tolmač važnejših osebnih imen.

A f r o d i t a, hči Zena in Dijone, boginja ljubezni in lepote.

A g a m e m n o n, Atrejev sin (Atrid), kralj mikenski, vrhovni poglavar zbrane grške vojske; brat mu je Menelaj.

A h a j c i = Grki.

A h i l e j, sin Peleja (Pelid) in pomorske boginje Tetide, najlepši in najhrabrejši junak pred Trojo.

A j a n t I., sin Telamona, kralja salaminskega, Tevkrov brat, za Ahilejem najmočnejši junak. — A j a n t II., Ojlejev sin, voj opuntiških Lokrov.

A j g a j o n, storok pomorski velikan, Pozejdonov sin.

A l e k s a n d e r, grški prevod imena Parid (Paris), sin Prijama in Hekabe, ki je odvedel iz Lakedajmona lepo Heleno, ženo kralja Menelaja, in bil uzrok dolgotrajni trojanski vojni.

A l k i m, Ahilejev drug.

A m a z o n k e, bojevite ženske, bivajoče na skrajni meji tedaj znanega sveta.

A n d r o m a h a, Ejetijonova hči in Hektorjeva soproga, vzor prave žene.

A n t e n o r, plemenit Trojanec, ki je često zahteval, naj se Helena izroči Grkom.

A n t i l o h, najstarejši Nestorjev sin.

A p o l o n, sin Zena in Latone (Leto), bog solnčnega svita. Kakor je solnce oživljajoče, a tudi uničujoče, tako je tudi Apolon zdravilen in rešilen, a tudi poguben bog, ki pošilja možem s svojimi milimi puščicami naglo smrt in uničujoče kuge.

A r g i v i so v ožjem pomenu Agamemnonovi narodi, v širšem Grki sploh.

A r e j, sin Zena in Here, bog boja in divjega poboja.

A r t e m i d a, hči Zena in Latone, Apolona sestra, boginja lova, ki pošilja ženskim s svojimi milimi puščicami naglo smrt.

A r h e p t o l e m, Hektorjev voznik.

A t r i d, Atrejev sin, namreč Agamemnon in Menelaj.

A v t o m e d o n, Ahilejev drug in voznik.

B r i z e j, svečenik v Lirnesu, oče deve Brizejide, Ahilejevega častnega darila.

D a n a j c i = Grki.

D e j i f o b, sin Prijama in Hekube.

D i j o m e d, sin Tideja (Tidid), kralja v Argu.

E j e t i j o n, kralj v Tebi v Kilikiji, Andromahin oče.

E n e j (Ajnej), sin Anhiza in boginje Afrodite.

E r i n i j e, ženska božanstva v službi podzemskih bogov, maščujoča in kaznujoča prej ali slej vsako pregreho na zemlji.

E v f o r b, jeden najhrabrejših Trojancev.

E v r i b a t, Agamemnonov in Odisejev klicar.

E v r i m e d o n, Nestorjev sluga.

E v r i n o m a, Okejanova hčerka.

G l a v k, voj Likijev in drug Sarpedonov.

H a d, bog spodnjega sveta, spodnji svet sam, ki leži globoko pod zemljo, meglen in temen kraj, kamor nikdar ne prisije solnce, bivališče umrlim zemljanom.

H e b a, boginja mladosti, služkinja srečnim nebeščanom v Olimpu.

H e f a j s t, sin Zena in Here, bog ognja in vseh umetnih del, sosebnost kovaških.

H e k a b a (Hekuba), soproga Prijama, kojemu je rodila razven Hektorja še 18 sinov.

H e k t o r, sin Prijama in Hekabe, najhrabrejši Trojanec.

H e l e n a, hči Zena in Lede, soproge špartanskega kralja Tindareja, soproga Menelajeva. Njen odvod po Paridu je bil povod dolgi trojanski vojni.

H e l e n, sin Prijama in Hekabe, vedeževalec in prorok, a tudi hraber junak.

H e r a, hči Krona in Reje, sestra in soproga Zenova, boginja neba, zaščitnica Grkov, sosebnost Atridov in Odiseja, strastna sovražnica Trojancev,

H e r m e j, sin Zena in Maje, sel bogov in sprevodnik umrlih zemljanov v spodnji svet.

H r i z e j, Apolonov svečenik v mestu Hrizi, oče Hrizejide, Agamemnonovega častnega darila.

I d a j, klicar Trojancev, spremlja kot voznik Prijama v grški tabor.

I d o m e n e j, sin Devkalijona in vnuk Minoja, kralj Krečanov.

I r i d a, poosebljena mavrica kot posredovalka mej nebom in zemljo, zato poslanka bogov.

K a l h a n t, najboljši prorok v grški vojski.

K a s a n d r a, hči Prijama in Hekabe.

K a s t o r, sin Tindareja in Lede, brat Polúksa in Helene.

K e b r i j o n, sin Prijamov in polubrat Hektorjev, kojemu je voznik.

K l i t e m n e s t r a, hči Tindareja in Lede, Helenina polusestra in Agamemnonova soproga.

L a e r t, Odisejev oče, kralj na Itaki.

L i k a o n I., vladar v Zeleji, oče Pandorov.
— II., sin Prijamov.

M e n e l a j, sin Atrejev (Atrid), mlajši brat Agamemnonov, kralj v Lakedajmonu. Ker mu je Parid odvedel soprogo, lepo Heleno, nastala je trojanska vojna.

M e n o j t i j, Patroklov oče.

M e n t, voj Kikonov.

M e r i j o n, drug in netjak Idomenejev.

M u z e, Zenove hčerke, ki prepevajo bogovom pri pojedinah in navdihujejo božanske pesnike.

N e s t o r, kralj v Pilu v Meseniji, najboljši

govornik mej vsemi Grki; iz njegovih ust je tekla beseda slajša od medu.

N e r e j i d e, hčerke pomorskega starčka Nereja; najodličnejša mej njimi je Tetida, Ahilejeva mati.

N i j o b a, Tantalova hči, soproga tebanskega kralja Amfijona.

O d i s e j, Laertov sin z Itake, najmodrejši in najzvitejši vseh grških junakov, tudi hraber bojevnik, ljubljeneec Zenov in Atenin.

O l i m p e c, na Olimpu, gori bogov v Tesaliji, bivajoči, v prvi vrsti Zen, potem tudi vsi drugi bogovi.

P a n d a r, sin Likaonov, iz Zeleje v Likiji, najboljši strelec v trojanski vojski.

P a t r o k e l, sin Menojtijev, drug in prijatelj Ahilejev. Zaradi nekega umora moral je bežati od doma; oče ga je vedel k Peleju v Ftijo in mu velel, naj bode njegovemu sinu Ahileju zvest drug in svètnik.

P e l e j, sin Ajakov in Zenov vnuk, Ahilejev oče.

P o z e j d o n, sin Kronov in Rejin, gospodar zemlje in morja, zemljetrosetelj, smrten sovražnik Trojancev.

P o l i d a m a n t, sin Pantojev, za Hektorjem najvrlejši voj Trojancev.

P r i j a m, sin Laomedontov, pravnuk Dardanov, kralj mogočne države s sedežem v Iliju (Troji). Imel je 50 sinov in 12 hčer.

R e j a, hči Urana (neba) in Gaje (zemlje), Kronova soproga.

R e z, voj Tračanov.

S a r p e d o n, sin Zena in Laodomeje, voj Likijev.

S k a m a n d e r, glavna reka v trojanski ravnini in njen bog.

S p e r h e j, glavna reka v Ahilejevi domovini in njen bog.

T e l a m o n, sin Ajakov, Pelejev brat, kralj na Salamini, oče Ajantov in Tevkrov.

T e r z i t, najgrši mož pred Trojo, zlogolk bahač in ščubar.

T e v k e r, sin Telamonov, Ajantov polubrat, izvrsten strelec.

T e l e m a h, Odisejev sin.

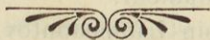
T e t i d a, hči pomorskega starčka Nereja, pomorska boginja, Pelejeva soproga, Ahilejeva mati.

T i d e j, Dijomedov oče (Tidid).

T r a z i m e d, Nestorjev sin in voj Pilijev.

Z e n (Zeus, Jupiter), sin Kronov (Kronid) in Rejin, najvišji bog, bog neba in svetovni vladar, oče smrtnikov in nesmrtnikov.

Z e f i r (Cefir), zahodnik.

Tiskovne pomote:

Str.	51	v	18	vrsti	od	zgoraj	čitaj	najprej	namesto	naprej
„	136	„	18	„	„	„	„	vрати	„	vrsti
„	161	„	5	„	„	„	„	Patrokla	„	Hektorja
„	161	„	6	„	„	„	„	Patrokel	„	Hektor
„	221	„	1	„	„	„	„	sfrčala	„	ofrčala

Cena 1 K 40 vin.
Po pošti 20 vin. več.

